

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β', τεύχος 281, Παρασκευή 15 Φεβρουαρίου 1985

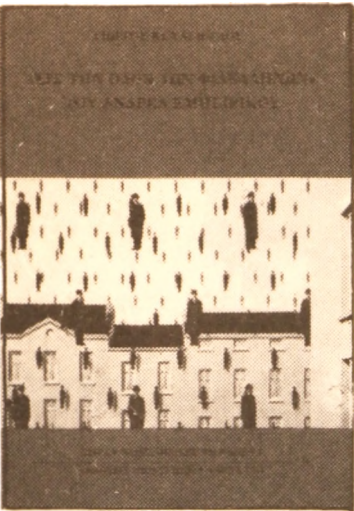
Δρχ. 70

- Ελλάδα - ΕΣΣΔ - Τουρκία
- Η στρατηγική της «Ν.Δ.»
- ΠΑΣΟΚ - επιτροπές στήριξης
- Η Κίνα σήμερα

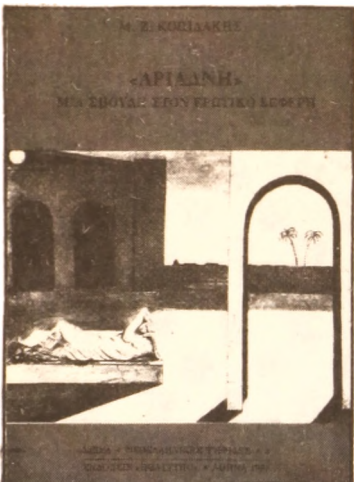
Το καρναβάλι
του Τύπου

«ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΔΟΝ
ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ»
του Ανδρέα Εμπειρίκου
Μια ανάγνωση

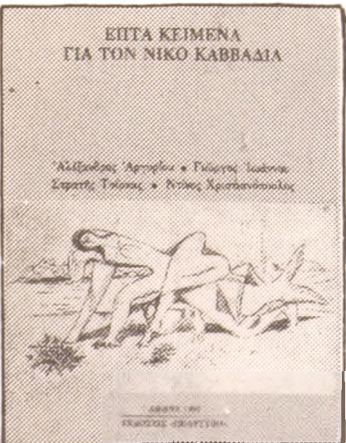
Μ. Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗ
«Αριάδνη»
μια σπουδή στον ερωτικό
Σεφέρη

Δ. Ι. ΙΑΚΩΒ
Η αρχαιογνωσία του
Οδυσσέα Ελύτη

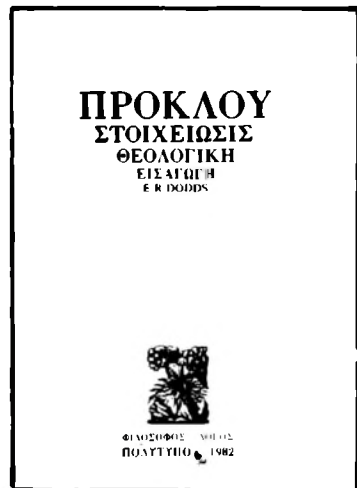
ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ
ΣΤΡ. ΤΣΙΡΚΑ
ΝΤ. ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
Επτά κείμενα για τον
Νίκο Καββαδία

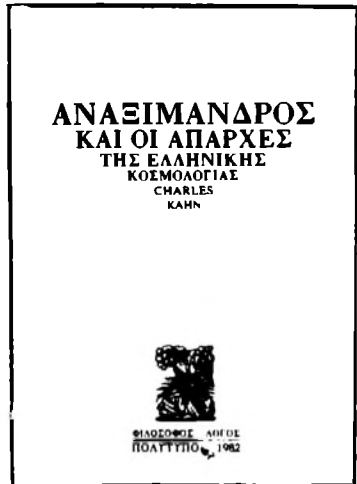
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ
Περί Μυστικής Θεολογίας
Εισαγωγή:
Vladimir Lossky

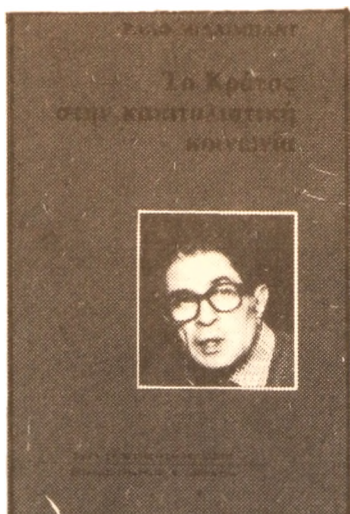
ΠΡΟΚΛΟΥ
Στοιχειώσεις θεολογική
Εισαγωγή: E.R. Dodds

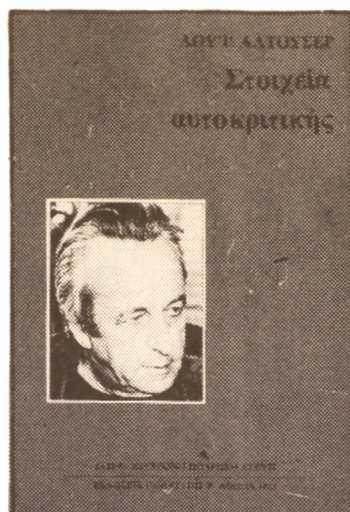
CHARLES KAHN
Ο Αναξιμανδρος και οι
απαρχές της ελληνικής
κοσμολογίας

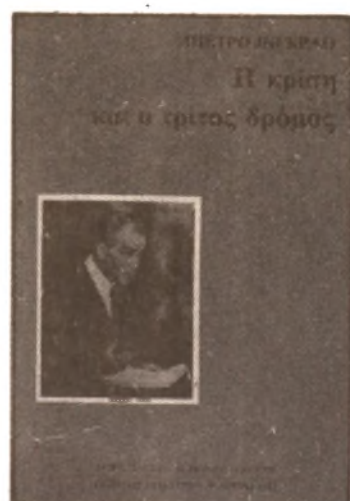
ΡΑΛΦ ΜΙΛΙΜΠΑΝΤ
Το κράτος στην
καπιταλιστική κοινωνία

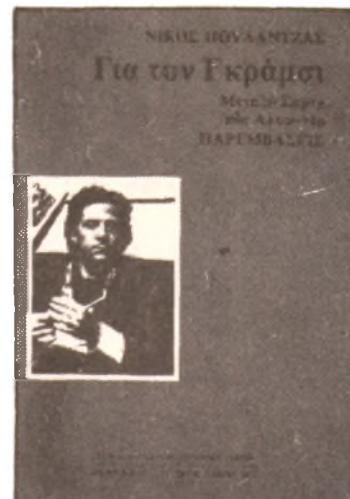
ΛΟΥΪ' ΑΛΤΟΥΣΕΡ
Στοιχεία αυτοκριτικής

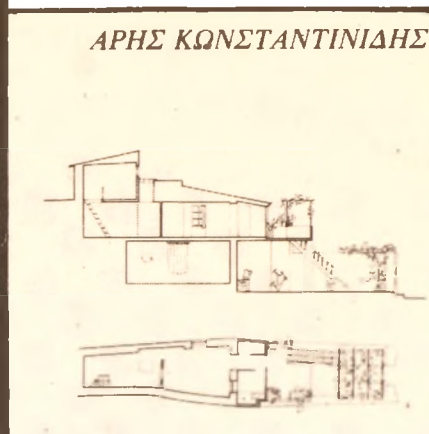
ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ
Η κρίση και
ο τρίτος δρόμος

ΝΙΚΟΥ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑ
Για τον Γκράμσι μεταξύ
Σαρτρ και Αλτουσέρ

ΑΡΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

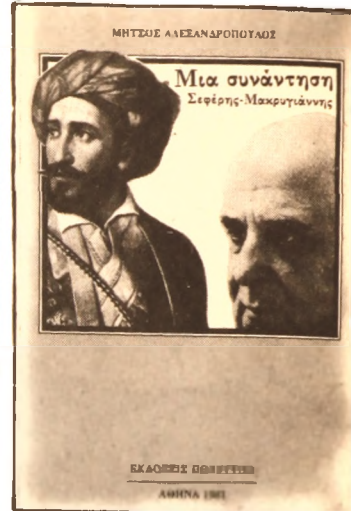
ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ
Η άλλη επταετία

ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ
Ο τρίτος δρόμος

ΜΗΤΣΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
Μια συνάντηση
Σεφέρης-Μακρυγιάννης

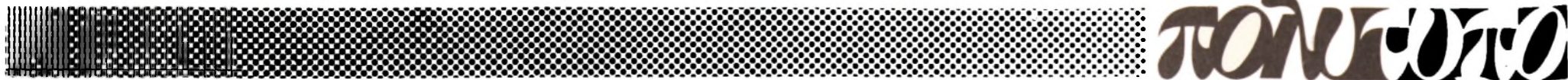
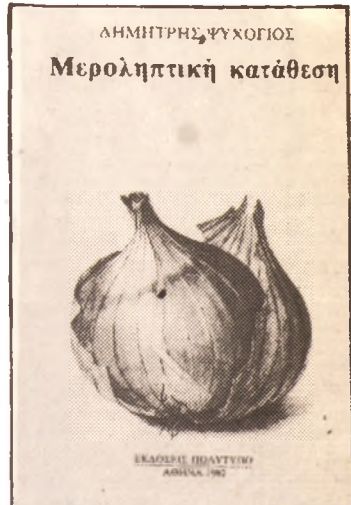
ΜΗΤΣΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
Φύλλα-φτερά

ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗ
Συνηγορία της
παραλογοτεχνίας

ΔΗΜΗΤΡΗ ΨΥΧΟΓΙΟΥ
Μεροληπτική κατάθεση

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ», Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. Κοτζιά και Σία», Τιμισκή 78

Περίοδος Β'
• Χρόνος 12ος
• Τεύχος 281

Παρασκευή 15 Φεβρουαρίου 1985
δρχ. 70

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΡ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ	
«Επιτροπές στήριξης της Αλλαγής»: Έ-	
ωλον το εγχείρημα	9
ΕΣΣΔ - Τουρκία: Αμοιβαίος σεβασμός	
των Δυτικών συμφερόντων	10
Π. ΤΟΥΧΑΤΣΕΦΣΚΙ	
Τα όρια των ελληνοσοβιετικών σχέσε-	
ων	11
Δ. Κ. ΜΙΧΑΗΛ	
Η στρατηγική φθορά από τη Νέα Δημο-	
κρατία	12
Μ. ΤΡΑΝΤΑΛΛΙΔΗ	
Συγκλίσεις και αποκλίσεις στην Αριστε-	
ρά	14
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ	
ΕΝΑ: Εκπαραθύρωσαν κανένα;	16
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ	
Πελέκος ο αμετανόητος	18
ANNY ΒΙΤΣΕΝΤΖΟΥ	
Κίνα σ' αγαπούσα, μ' ακούς;	20

ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΟΥ ΤΥ- 23-37 ΠΟΥ

Συνάντηση Προέδρου της Δημοκρατίας και
Πρωθυπουργού, ο ανταγωνισμός των υπερ-
δυνάμεων, ένα τροχαίο που πιθανόν να εί-
ναι και έγκλημα και μια σειρά από άλλα γε-
γονότα, όπως παρουσιάζονται και σχολιά-
ζονται από ένα φανταστικό (;) Τύπο

ΜΑΡΙ - ΕΛΙΖΑΜΠΕΤ ΑΝΤΜΑΝ	
Αριστερά και εθνολογία. Συνέντευξη	
στον Ανδρέα Βελισσαρόπουλο	36
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ	
Όσα οι νόμοι κελεύουν	44
ΜΑΡΙΩ ΡΑΠΑΝΑΚΗ	
Με οδηγό το δημιουργικό μαρξισμό	46

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
«Ανήκουμε —ομνύω— στο ίδιο μπλ- οκ»	4
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	6
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	22
ΑΝΔ. ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ	49
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	45
ΑΝΑ-ΓΝΩΣΕΙΣ	
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΝΤΟΥΝΙΑ	
«... Κείνο που με σώζει είναι που ονει- ρεύομαι σαν τον Καραγκιόζη...»	50
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	51
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	54

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΟΥ

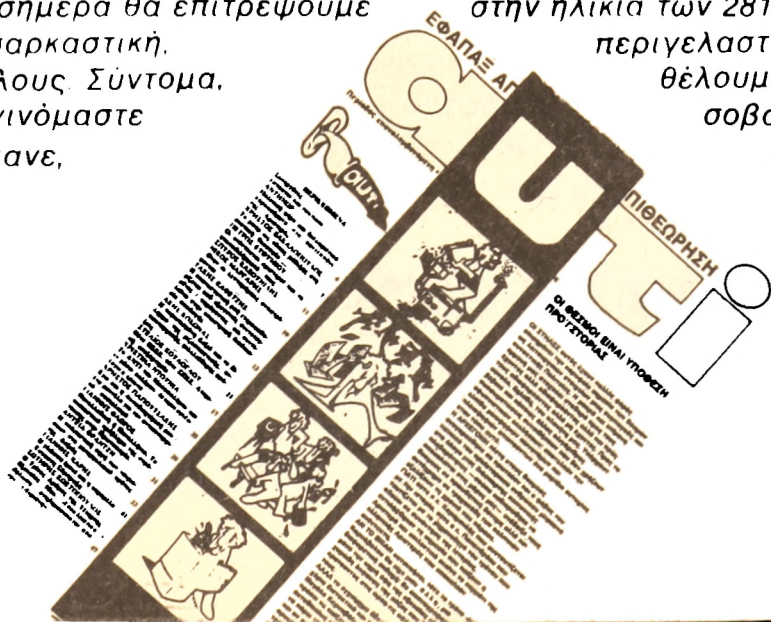
ΟΙ ΣΤΗΛΕΣ αυτές —αλλά όχι. Έτσι κάπως αρχίσαμε πολλές φορές. Και έτσι, ακριβώς, αρχίζει το άρθρο σε άλλες —τις «μασκαρεμένες»— σελίδες αυτού του τεύχους· σελίδες που στήθηκαν λίγο σαν παιχνίδι, λίγο από αυτοπαρατήρηση και διάθεση κριτικής και, πάντως, επικαλούνται το άλλοθι του καρναβαλιού. ΝΑΙ, ΛΟΙΠΟΝ. Αυτές οι στήλες —όπως και οι παρόμοιες στον υπόλοιπο Τύπο— σχολιάζουν την επικαιρότητα ή το γεγονός, τελοσπάντων, των ημερών. Ας κάνουμε, όμως, ένα διάλειμμα. Τα γεγονότα τρέχουν καθημερινά, έτσι κι αλλιώς. Ο Τύπος της ημέρας αναγράφει πλήθος πληροφοριών, αναλύσεων και σχολίων. Όπως και ο αυριανός και όποιος άλλης ημέρας· και πάντως αυτής της συγκεκριμένης που εσείς φυλλομετράτε αυτό το έντυπο. Ταξίδια του πρωθυπουργού, κινητοποιήσεις, διεκδικητικοί αγώνες, πολιτικές ίντριγκες, κλιματολογικές μεταβολές, πολιτιστικά συμβάντα, ποδοσφαιρικοί αγώνες, τροχαία και εγκληματικές ενέργειες —ό,τι τελοσπάντων συνθέτει την καθημερινότητα γύρω μας· πέρα από το στενό κύκλο της φιλικής ή οικογενειακής συναναστροφής· πέρα από την ιδιωτική και ατομική μας ζωή. Όλα όσα συμβαίνουν και μας καθορίζουν, όλα όσα διαμορφώνουν την προσωπικότητά μας και μας εγκαλούν να τηρήσουμε μια στάση ζωής.

ΠΡΟΣ ΤΙ, όμως, όλες αυτές οι κοινοτοπίες; Απλούστατα, θέλουμε να σας θυμήσουμε ότι και εμείς που παράγουμε αυτό το έντυπο είμαστε κοινωνικά άτομα με τις τυπικές ιδιότητες που χαρακτηρίζουν το Ρωμιο του 1985. Μόνο που, όταν λειτουργούμε μέσω αυτού του εντύπου υποχρεωτικά αποδεχόμαστε το ρόλο του «κοινωνικού λειτουργού» πιο εμφαντικά· θέλοντας ή μη, οφείλουμε να παίζουμε το ρόλο του «συμβούλου», που επηρεάζει τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης· γινόμαστε αποτιμητές των τεκταινομένων. Συχνά - πυκνά παίρνουμε σοβαρά το ρόλο μας, κάποτε πάλι με χιούμορ και με αίσθηση του μέτρου. Πάντως, είμαστε υποχρεωμένοι, από τα πράγματα, να δουλέψουμε, όσο μπορούμε, πιο σωστά.

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ της σύγχρονης ζωής ορίζει τους ρόλους όλων μας. Όμως, το αιτούμενο είναι να διαρρήξουμε τα όρια των ρόλων μας, να υπερβούμε τους ετεροκαθορισμούς και να κυκλοφορούμε —χωρίς επιτήδευση και προσποίηση— έτσι καθώς αρμόζει σε όντα με βούληση και γνώση, με χυμούς ζωής. Δύσκολα πράγματα. Πώς να τα βγάλεις πέρα, πώς να παίξεις ανοιχτά το παιχνίδι της πολιτικής συναλλαγής και της κοινωνικότητας στην ανειρήνευτη και αμείλικτη καθημερινή συμβατικότητα;

ΕΤΣΙ, ανακαλύφθηκε η αλήθεια του Καρναβαλιού. Γιατί στον καθημερινό καρνάβαλο φοράμε όλοι τις μάσκες μας —ή τελοσπάντων μας θυμίζουν κάθε πρωί, αμέσως μόλις ξυπνήσουμε, ότι στο βεστιβάριο μάς περιμένει η μάσκα μας. Τρέχουμε, τη φοράμε και αρχίζουμε το αλισβερίσι της ζωής. Που είναι αλισβερίσι με την έννοια της μικρομπακαλικής συναλλαγής και καθόλου με την έννοια της ανταπόδοσης. Συναλλασσόμαστε, δεν ανταλλάσσουμε. Έχουμε ολότελα ενσωματωθεί και έχουμε ολοκληρωτικά μπλεχτεί στα δίκτυα μιας κοινωνίας που κυριαρχείται από την επιτήδευση και το θέαμα. Τα κυρίαρχα φαινόμενα της πολιτικής μας ζωής μάς δίνουν το «καλό παράδειγμα», όλοι εκείνοι οι περιώνυμοι παράγοντες —κοινωνικοί και οικονομικοί. Όλοι οι εξουσιαστικοί μηχανισμοί και οι σοφοί συμβουλάτορες που κανοναρχούν τους όρους και τους ρυθμούς της ζωής μας, αγνοώντας και προσβάλλοντας την προσωπικότητά μας.

ΚΙ ΕΜΕΙΣ, λοιπόν, τι κάνουμε; Σήμερα, θέλουμε κι εμείς, με την «ευκαιρία» του καρναβαλιού, να φορέσουμε την άλλη μάσκα, εκείνη την ανέμελη και να σαρκάσουμε με ύφος σκωπτικό ό,τι είναι άξιο να περιγελαστεί: τη σοβαροφάνεια των εξουσιαστών και το μασκάρεμα των υποκριτών. Δεν είναι κανείς έξω από το παιχνίδι· ούτε εμείς που εμφανιζόμαστε τόσο σοβαροί όσο και οι εξουσιαστές. Γι' αυτό σήμερα θα επιτρέψουμε στην ηλικία των 281 τευχών να είναι σκωπτική, περιγελαστική· κάπως ανθρώπινη θέλουμε δε θέλουμε· σοβαροί. Το καρναβάλι άλλωστε.

αντι

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

«Ανήκουμε —ομνύω— στο ίδιο μπλοκ»...

ΤΑ ΕΛΛΗΝΟ - ΣΟΒΙΕΤΙΚΑ, μπερδεύτηκαν, ξαφνικά, με τα ελληνο - αμερικανικά... Και ενώ ο πρωθυπουργός κ. Α. Παπανδρέου βρισκόταν ακόμα στη Μόσχα και υπογράφε συμφωνίες —για τις οδικές μεταφορές ή για τη μεταφορά των συντάξεων των πολιτικών προσφύγων— ο ελληνικός Τύπος έδινε εξίσου έμφαση σε μια συνέντευξη του πρωθυπουργού, στους «Νιου Γιόρκ Τάιμς», 48 μόλις ώρες πριν από την αναχώρησή του για τη Σοβιετική Ένωση.

ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ για τη συνέντευξη, ήταν απόλυτα δικαιολογημένο.

ΠΡΩΤΟ, γιατί ο Α. Παπανδρέου αποσαφήνιζε ότι πηγαίνει στη Μόσχα σαν εκπρόσωπος του δυτικού κόσμου... «Η Σοβιετική ηγεσία —είπε— θα με δεχθεί σαν μέλος του δυτικού στρατοπέδου».

ΔΕΥΤΕΡΟ, γιατί προανάγγελνε ότι δεν θα επισκεφθεί το μαυσωλείο του Λένιν, «πράγμα που είναι υποχρεωτικό για κείνους που θεωρούνται προσκείμενοι στη Μόσχα». (Άρα, εγώ ο Παπανδρέου Ανδρέας του Γεωργίου, δεόν να μη θεωρηθώ «προσκείμενος»...).

ΤΡΙΤΟ —και σημαντικότερο— γιατί χαρακτήριζε τις όποιες διαφορές του με τις ΗΠΑ, σαν «καυγαδάκια» (squabbles) μεταξύ φίλων... «Είναι αλήθεια —είπε— ότι έχουμε επικρίνει περισσότερες φορές την αμερικανική πολιτική, παρά τη σοβιετική, αλλά αυτό συμβαίνει ακριβώς επειδή είμαστε μέλη του ίδιου μπλοκ. Πρόκειται για καυγαδάκι μέσα στους κόλπους του ίδιου μπλοκ».

Στην περιοχή της αυτοκριτικής...

ΑΛΛΑ, ΣΤΗ συνέντευξή του στους «Νιου Γιόρκ Τάιμς», ο πρωθυπουργός δεν σταμάτησε εκεί. Προχώρησε και στην περιοχή της αυτοκριτικής, όσο και αν ο ίδιος απαγόρευσε, στους βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, την κριτική και αυτοκριτική (προπαντός την κριτική...), μια και το 1985 είναι έτος εκλογών και, συνεπώς, δεν έχουν θέση η γκρίνια και η βαβούρα! Μιλώντας, λοιπόν, στον Henry Kamn, τον απεσταλμένο των «Νιου Γιόρκ Τάιμς», ο Α. Παπανδρέου παραδέχθηκε ότι ορισμένα από τα σχόλιά του για διεθνή θέματα, που εξόργισαν τις ΗΠΑ, ήσαν, πράγματι, «υπερβολικά» ή «μπορούσαν να παρερμηνευθούν»... Επί παραδείγματι, τα όσα είχε αναφέρει περί «κατασκοπευτικού» νοτιοκορεατικού αεροπλάνου, «χωρίς να έχω αποδείξεις για να στηρίξω τις υποψίες μου», ήταν, οπωσδήποτε, μια υπερβολή. «Αυτό, το παραδέχομαι. Δεν λέω ότι είμαι αλάθητος»... Και επειδή μόνον ο «Θεός των πνευμάτων και πάσης σαρκός» είναι αλάθητος και αναμάρτητος, ο πρωθυπουργός αναγνώρισε και κάποια άλλα λάθη του: Τα όσα είπε λ.χ., τον περασμένο Οκτώβριο, επιστρέφοντας από την Πολωνία, ότι, δηλαδή, ο Γιαρουζέλσκι είναι «πατριώτης», ενώ η «Αλληλεγγύη» είναι «αρνητική και επικίνδυνη», δεν ήσαν διατυπώσεις ιδιαίτερα ευτυχείς, εφόσον θα μπορούσαν να ερμηνευθούν σαν συνηγορία υπέρ του στρατιωτικού νόμου, ενώ ο ίδιος αντιτίθεται στον στρατιωτικό νόμο, κ.ά.

ΑΛΛΑ Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ, πέρα από τους στόχους της —ο ανταποκριτής της «Αυγής» στη Νέα Υόρκη, Αλέξης Παπαχελάς, μετέδωσε ήδη ότι πρόκειται για μια γενικότερη στροφή της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής... —περιείχε και ορισμένες πληροφορίες. Η πρώτη από αυτές, είναι η συμφωνία που επιτεύχθηκε, ανάμεσα στην ελληνική κυβέρνηση και τον στρατηγό Ρότζερς, για να «επισκευασθούν» οι χώροι στους οποίους φυλάσσονται τα αμερικανικά πυρηνικά όπλα... Η πληροφορία είναι σημαντική, κατά τούτο: Επιστρέφοντας από το Νέο Δελχί, ο Α. Παπανδρέου είχε δηλώσει ότι «δεν πρόκειται να δεχθούμε α να ν έ ω σ η των χώρων στους οποίους φυλάσσονται τα όπλα αυτά, κάτι το οποίο μας εξητήθη». Τώρα, διευκρινίζεται ότι οι χώροι αυτοί, απλώς θα «επισκευασθούν», αλλά δεν θα... «ανανεωθούν»!

Η ΑΛΛΗ πληροφορία, σχετίζεται με τους λόγους για τους οποίους η ελληνική κυβέρνηση δεν είχε δεχθεί την εγκατάσταση, «για αόριστο χρόνο» των αμερικανικών βάσεων, στο έδαφός μας. Και δεν δεχθήκαμε, γιατί, σε περίπτωση πολέμου, η Ελλάδα θα ήταν «πιθανός στόχος». Τώρα, όμως —εξηγεί ο Α. Παπανδρέου στον Χένρυ Καμν— «αυτή η πιθανότητα μειώνεται με το πέρασμα του χρόνου, αφού ο «πυρηνικός χειμώνας» θα μας εξαφανίσει όλους, ανεξάρτητα από το αν βομβαρδιστούμε ή όχι». Συνεπώς... Αυτό το «συνεπώς» αφήνεται στην κρίση του αναγνώστη. Τέλος, μια τρίτη πληροφορία, όπως καταγράφεται στην ίδια πάντοτε συνέντευξη, σχετίζεται με την έκρηξη στο «Μπόμπυ' ς Μπαρ» της Γλυφάδας. Η έκρηξη αυτή, λοιπόν, που, μεταξύ άλλων, είχε προκαλέσει την οργή του Κάσπαρ Ουάινμπεργκερ, του υπουργού Άμυνας των ΗΠΑ, δεν έχει σχέση ούτε με τον αντιαμερικανισμό, ούτε με την αποτυχία της συνάντησης κορυφής Κυπριανού - Ντενκτάς, στη Νέα Υόρκη (άρα δεν ενέχεται κανείς Κύπριος...) αλλά είναι μάλλον «πράξη εκδίκησης από τον υπόκοσμο, πιθανόν σχετική με ναρκωτικά».

Το «μήνυμα» του Χάας

ΤΟ «ΤΑΪΜΙΝΓΚ» της συνέντευξης δεν ήταν τυχαίο. Η συνέντευξη δόθηκε, στην Αθήνα, το Σάββατο 9 Φεβρουαρίου. Αλλά, 24 ώρες πριν, ο ειδικός σύμβουλος του Στাইτ Ντηπάρτεμεντ Ρίτσαρντ Χάας, μιλώντας στο συνέδριο της ΑΧΕΠΑ, είχε αναφερθεί στα ίδια, ακριβώς, θέματα, στα οποία αναφέρθηκε —μια μέρα αργότερα— και ο Α. Παπανδρέου: «Είναι σκληρές και αδικαιολόγητες οι επιθέσεις που απευθύνει εναντίον των ΗΠΑ, η ελληνική κυβέρνηση... Δεν πιστεύουμε ότι δηλώσεις ενός συμμάχου που αποκαλεί τις ΗΠΑ «μητρόπολη του ιμπεριαλισμού» και ουσιαστικά εξωραίζει τη Σοβιετική Ένωση, είναι συνεπείς με το πνεύμα της ατλαντικής συμμαχίας... Ούτε μπορούμε να κατανοήσουμε γιατί ένας φίλος κατηγορεί τις ΗΠΑ ότι έβαλαν σε κίνδυνο τις ζωές εκατοντάδων αθώων γυναικών και παιδιών, που επέβαιναν του νοτιοκορεατικού αεροπλάνου, που κατέρριψε η Σοβιετική Ένωση... Αλλά και προκλητικές δηλώσεις της ελληνικής κυβέρνησης, που αμφισβητούν τα κίνητρα

**Κυκλοφορεί ο 20ος Τόμος του ANTI
που περιλαμβάνει τα τεύχη του Α' εξαμήνου 1984 (251-264)**

της υποστήριξης που παρέχουν οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ, στην «Αλληλεγγύη», το μόνο που κάνουν είναι να διασύρουν τους σκοπούς, που όλοι συμμεριζόμαστε...

ΑΛΛΑ, ΙΣΩΣ, το πλέον ενδιαφέρον στοιχείο, είναι ότι και στην ομιλία του Ρίτσαρντ Χάας, υπήρχαν στοιχεία «αυτοκριτικής» —αμερικανικής αυτοκριτικής: «Έχουμε κάνει και μεις σφάλματα. Δεν είμαστε υπεράνω κριτικής. Διαφορές απόψεων, πρέπει ν' αναμένονται μεταξύ δημοκρατικών συμμάχων, με ανεξάρτητες απόψεις... Αλλά πρέπει να υπάρχουν όρια. Για μας, οι διαφορές αυτές είναι παρόμοιες με τις διαφορές που υπάρχουν σε μια οικογένεια», κτλ.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ δεν είχε δυσχέρειες να «συλλάβει» αμέσως το «μήνυμα» Χάας και ν' απαντήσει ανάλογα: «Αυτοκριτική» οι Αμερικανοί, «αυτοκριτική» και μεις... Αναφορά στο πολωνικό και στο κορεατικό οι Αμερικανοί, αναφορά και μεις, και, μάλιστα, με θέσεις διόρθωτικές. Όσο για την άποψη των Αμερικανών ότι, τάχα, «εξωραϊζουμε» τη Σοβιετική Ένωση, απαντούμε με συγκεκριμένα επιχειρήματα: Στη Μόσχα πήγαμε σαν εκπρόσωποι του δυτικού κόσμου. Και δεν καταθέσαμε στεφάνι στο μαυσωλείο του Λένιν, όπως κάνουν οι άνθρωποι των Σοβιετικών. Συνεπώς...

ΔΥΟ ΜΕΡΕΣ μετά τη συνέντευξη —και αφού, στο μεταξύ, ο πρωθυπουργός βρισκόταν στη Μόσχα— παρακλήθηκε ο επίσημος πλέον εκπρόσωπος του Στাইτ Ντηπάρτμεντ, να σχολιάσει τη συνέντευξη Παπανδρέου στους «Νιου Γιork Τάιμς»: «Πώς εκτιμάτε την πρόσφατη συνέντευξη του Έλληνα πρωθυπουργού, με την οποία επιχειρείται μια περισσότερο διαλλακτική προσέγγιση σε θέματα που, στο παρελθόν, είχαν προκαλέσει ένταση»; Και εκείνος —ο επίσημος εκπρόσωπος...— απάντησε λέγοντας ότι ναι μεν οι ΗΠΑ επιθυμούν να έχουν τις «καλύτερες δυνατές σχέσεις με την ελληνική κυβέρνηση», πλην «υπάρχουν διαφορές και αντιθέσεις με τις κατά καιρούς δηλώσεις του κ. Παπανδρέου»...

Πώς θα «απαλειφθούν» οι διαφορές

ΜΕΡΙΚΟΙ χαρακτήρισαν τη δήλωση του Στাইτ Ντηπάρτμεντ «σιβυλλική», ενώ άλλοι (όπως η «Καθημερινή»), έγραψαν για «ψυχρή αντίδραση της Ουάσιγκτον» στις διορθωτικές θέσεις του Α. Παπανδρέου... Η δήλωση, ωστόσο, αφήνει σαφώς να νοηθεί ότι υπάρχει ένα θέμα «απάλειψης των διαφορών» που εμφολωθούν ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Ελλάδα. Μόνο που η απάλειψη αυτή, είναι θέμα που αφορά την ελληνική κυβέρνηση. Με άλλα λόγια:

Βεβαίως εμείς (οι καλοί Αμερικανοί...) εκτιμούμε τις «διορθωτικές τοποθετήσεις» του Α. Παπανδρέου, όπως εκτιμούμε ότι παραμένετε στο ΝΑΤΟ, διατηρείτε αμερικανικές βάσεις στο έδαφός σας, δεχθήκατε την εγκατάσταση ιπτάμενων ραντάρ στην Πρέβεζα, προκρίνατε τα F-16 για την αγορά του αιώνα και είσθε έτοιμοι να ανανεώσετε τη συμφωνία για την «Φωνή της Αμερικής»...

ΠΛΗΝ, ΟΛΑ αυτά, δεν φτάνουν. Πρέπει να επιδείξετε «συναντίληψη» σε ό,τι αφορά τις γενικότερες ανάγκες της συμμαχίας, στη γύρω περιοχή... Πρέπει να βοηθήσετε στην αποκατάσταση της ενότητας της νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ, να αναθεωρήσετε το αμυντικό σας δόγμα, να προωθήσετε την ίδρυση του στρατηγείου της Λάρισας, και, προπαντός, να παύσετε να παρεμβάλλετε —μέσω του ελληνικού λόμπυ, στο Κογκρέσο— εμπόδια σε ό,τι αφορά την ελεύθερη ροή της αμερικανικής στρατιωτικής βοήθειας προς την Τουρκία. Όσο για το Κυπριακό —και μεις οι καλοί Αμερικανοί είμαστε έτοιμοι να βοηθήσουμε...— θα λυθεί μόνο με «αμοιβαίες υποχωρήσεις», όχι μόνο μεταξύ Κυπριανού και Ντενκτάς, αλλά και μεταξύ Αθήνας και Άγκυρας, στα πλαίσια του γνωστού «packa-

ge deal», μια και το Αιγαίο χύνεται στις κυπριακές θάλασσες και τη Μεσόγειο...

Η ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΙΚΗ αυτή, δεν είναι ούτε «αντιαμερικανική», ούτε αυθαίρετη. Όσοι, άλλωστε, παρακολούθησαν την πρόσφατη κρίση στις γραμμές της ΑΧΕΠΑ, ξέρουν ότι πίσω από τις θέσεις του Κλ. Ζαμπέτη (του προέδρου της) και των οπαδών του, βρίσκονται υψηλά ιστάμενοι αξιωματούχοι του Στাইτ Ντηπάρτμεντ και του Πενταγώνου. Άλλωστε οι «θέσεις Ζαμπέτη», φωνάζουν από μακριά, σε ό,τι αφορά την πηγή έμπνευσής τους. Οι «θέσεις» δημοσιεύθηκαν στους «Νιου Γιork Τάιμς» και συνοψίζονται: Στήριξη από το ελληνικό λόμπυ, της πρότασης Ρέηγκαν σε ό,τι αφορά το ύψος της αμερικανικής στρατιωτικής βοήθειας προς την Τουρκία— Γενικότερο «πακέτο λύσεων», που θα περιλαμβάνει Κυπριακό και Αιγαίο —Σε αντάλλαγμα, θετική αμερικανική παρέμβαση, για άμεση λύση του Κυπριακού και συγκρότηση ειδικού ταμείου βοήθειας για την Κύπρο.

ΑΛΛΑ Η ΚΥΠΡΟΣ και το Αιγαίο, ήσαν, επίσης, δυο από τα θέματα που συζητήσαν οι Α. Παπανδρέου και Ν. Τίχονωφ στη Μόσχα. Και ως προς το Κυπριακό, ο Σοβιετικός πρωθυπουργός δεν είχε αναστολές, για να επαναλάβει ότι η ΕΣΣΔ υποστηρίζει «την ανεξαρτησία, κυριαρχία και εδαφική ακεραιότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας», ότι σέβεται το αδέσμευτο καθεστώς της και ότι όροι για μια δίκαιη και σταθερή λύση, είναι η αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων, η κατάργηση των ξένων βάσεων (για να μην ξεχνάμε και τους Άγγλους...) και η κατάπαυση των ξένων επεμβάσεων. Όσο για το Αιγαίο, δεν είναι γνωστό αν θα υπάρξει —οι γραμμές αυτές σύρονται Τετάρτη βράδι— οποιαδήποτε αναφορά στο κοινό ελληνοσοβιετικό ανακοινωθέν... Το μόνο γνωστό —και απολύτως βέβαιο— είναι η λογοκρισία που άσκησε η «Πράβδα», στο κείμενο της αντιφώνησης Παπανδρέου και, ειδικά, στο σημείο όπου ο Έλληνας πρωθυπουργός μιλούσε για την επιδίωξη της Τουρκίας να «επεκτείνει τον έλεγχό της σε τμήματα του ελληνικού εθνικού χώρου»...

ΕΠΙΜΥΘΙΟ: Φίλος ο Α. Παπανδρέου και η Ελλάδα, αλλά, επίσης φίλος ο Εβρέν και η Άγκυρα. Και, φυσικά, φιλάτη η λογοκρισία... Η «Πράβδα» —που στα ελληνικά, για όσους δεν το ξέρουν θα πει «Αλήθεια»— δημοσιεύει και αυτή, μόνον «ό,τι συμφέρει στο λαό»...

ΑΝΤΩΝΩΡ

Ανίερη αναλογία

Το «αηδόνι» της «Νέας Δημοκρατίας», ο κ. Κωστής Στεφανόπουλος απέδειξε στην Κόρινθο πως μπορεί θαυμάσια να το παίζει και κοράκι, και μάλιστα κατάμαυρο. Πολλά και απαράδεκτα είπε στο λόγο του ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της «ΝΔ». Στην προσπάθειά του να στήσει γέφυρες στους ψηφοφόρους της ΕΠΕΝ έδειξε καθαρά ποιο αντίτιμο είναι έτοιμη να καταβάλει η παράταξή του, δηλαδή την απελευθέρωση των χουντικών.

Δεν αρκέστηκε όμως σ' αυτές του τις δηλώσεις ο κ. Στεφανόπουλος. Προσπάθησε να μεταμφιέσει την πολιτική εναγκαλισμού της χούντας σε αναπόφευκτη ροή της Ιστορίας, λέγοντας πως θα υπάρξει παραγραφή, αντίστοιχη με εκείνη που συντελέστηκε με το ΚΚΕ.

Μόνο η βαθιά αντικομμουνιστική παράδοση του κ. Στεφανόπουλου μπορεί να επιτρέψει έναν τέτοιο παραλληλισμό, και να δικαιολογήσει μια τέτοια γελοιότητα.

Κύριε Στεφανόπουλε, η Αριστερά δεν έτυχε κάποιας παραγραφής η χάρης απ' την παράταξή σας. Επιβλήθηκε στη δημοκρατική πολιτεία γιατί εν πολλοίς η Δημοκρατία που και εσείς απολαμβάνεται οφείλει την ύπαρξή της στους αδιάλλειπτους αγώνες της. Και όταν ακόμα η παράταξή σας με τη βία προσπαθούσε να θέσει την Αριστερά στο περιθώριο, ήταν οι σταθεροί δεσμοί της Αριστεράς με τον λαό που την έφερναν διαρκώς στο προσκήνιο.

Μόνο λοιπόν στο μυαλό του κ. Στεφανόπουλου, στις εκλεκτικές του συγγένειες και στις εκλογικές του σκοπιμότητες μπορεί να υπάρξει οποιαδήποτε αναλογία ανάμεσα στην Αριστερά και τη χούντα.

Οι «αξιωματικοί που βρίσκονται στις φυλακές» δεν είναι πολίτες που υπέπεσαν σε κάποια παραπτώματα. Είναι ένας εσμός πρακτόρων, βάνουσων βιαστών των λαϊκών ελευθεριών, που βαρύνονται συνολικά και συλλογικά με την διαυγέστερη εθνική προδοσία της ελληνικής ιστορίας, την προδοσία της Κύπρου.

Εθνικά ανάξιοι, κοινωνικά περιφρονητέοι, πολιτικά απόβλητοι, ηθικά υπόλογοι, ποινικά ελεγχόμενοι, οι άνθρωποι της χούντας έτυχαν ήδη της μεγαλύτερης παραγραφής, ζώντας στις φυλακές Κορυδαλλού μόνον κατά ένα τμήμα τους.

Και ο κ. Στεφανόπουλος καλύπτοντας την χούντα, υποπίπτει όχι απλώς σε βαρύ ολίσθημα έναντι της δημοκρατικής ο-

μαλότητας, αλλά και τμήματος —τουλάχιστον—, της δικής του παράταξης.

Με αρχηγό όμως τον κ. Μητσοτάκη, ακόμα και πραγματικά αηδόνια, φωνή κόρακος θα έβγαζαν. Γιατί να γλυτώσει απ' αυτό το κλίμα και ο κ. Στεφανόπουλος;

Η ΠΟΛΩΝΙΑ ΕΚΔΗΜΟΚΡΑΤΙΖΕΤΑΙ

Όλο και πληθαίνουν οι αποδείξεις πως η Πολωνία οδεύει σταθερά προς μια πρωτότυπη αυτοδιαχειριζόμενη σοσιαλιστική δημοκρατία. Η δίκη των δολοφόνων του Ποπιελούσκο, όχι απλώς δεν έφτασε στα ανώτερα κλιμάκια, αλλά εξισορροπήθηκε με την ανακάλυψη από την εισαγγελική έδρα «ευθυνών» και για τον ίδιο τον νεκρό ιερέα.

Και για να μην υπάρξει καμιά αμφιβολία για τις προθέσεις του καθεστώτος, ο υπουργός θρησκευτικών υποθέσεων Άνταμ Λοπάικα δήλωσε πως ο «Ποπιελούσκο θα 'πρεπε να είχε φυλακιστεί πριν δυο χρόνια και έτσι να είχε αποφευχθεί ο θάνατός του». Προανήγγειλε δε νέες διώξεις 100 περίπου ιερέων, διευκρινίζοντας όμως ότι δεν επίκειται γενικός διωγμός ιερωμένων στην Πολωνία.

Έτσι, μέσα σ' αυτό το κλίμα άνθισης των δημοκρατικών ελευθεριών στην Πολωνία, είναι να θαυμάζει κανείς την ανθεκτικότητά και την επιμονή των αγωνιστών της «Αλληλεγγύης». Τελευταίο παράδειγμα η επιστροφή από το Παρίσι στην Πολωνία του Ε. Μπλουμστάιν, του εξόριστου ηγέτη του συνδικάτου, που το πραξικόπημα τον απέκλεισε στο εξωτερικό καθώς πραγματοποιούσε εκείνες τις μέρες επίσκεψη στα γαλλικά συνδικάτα. Ο Μπλουμστάιν, που είχε μιλήσει και στην Ελλάδα σε μια εκδήλωση αλληλεγγύης στο «Σπόρτινγκ» αποφάσισε λοιπόν να επιστρέψει στην Πολωνία.

Μπήκε στο αεροπλάνο στο Παρίσι, όπου τον αποχαιρέτησαν πολλοί Γάλλοι διανοούμενοι της Αριστεράς, έφτασε στη Βαρσοβία για να συλληφθεί αμέσως στο αεροδρόμιο και να φορτωθεί βίαια στην πρώτη επόμενη πτήση πάλι για το Παρίσι.

Το γεγονός αυτό αποκρύφτηκε κανονικά στα πολωνικά μέσα ενημέρωσης έως ότου παρουσιάστηκε με τον πιο εκπληκτικό τρόπο. Ο Μπλουμστάιν επικοινωνήσε τηλεφωνικά απ' το Παρίσι με τον Κουρόν, τον ενημέρωσε για τα όσα συνέβησαν και ανταλλάξαν κάποιες εκτιμήσεις.

Ξαφνικά λοιπόν, στην πολωνική τηλεόραση εμφανίζεται η είδηση για τον Μπλουμστάιν με ταυτόχρονη παρουσίαση αποσπασμάτων του τηλεφωνήματος των δυο στελεχών της «Αλληλεγγύης», ως απόδειξη φυσικά των σατανικών συνωμοτικών σκοπών του συνδικάτου.

Τέτοιο κυνισμό δικτατορίας είναι γεγονός ότι σπάνια συναντά κανείς στα χρονικά παρόμοιων καθεστώτων.

Αλλά υποθέτουμε πως στην Πολωνία, στα πλαίσια ακριβώς ενός αυτοδιαχειριζόμενου μοντέλου σοσιαλιστικής δικτατορίας, η μυστική αστυνομία υπακούει στο σύνθημα «όλη η αλήθεια στο λαό», γι' αυτό φροντίζει να μην κρύβει καθόλου τις μεθόδους της και το απεχθές πρόσωπό της.

και το «Έθνος» Ελληνοαμερικανικά

Οι ελληνοαμερικανικές σχέσεις αν πιστέψει κανείς τον κ. Καψή είναι οι αλλεπάλληλες ταπεινώσεις μιας υπερδύναμης από μια περήφανη και ανεξάρτητη κυβέρνηση. Αν πιστέψει τον κ. Μητσοτάκη είναι στο χαμηλότερο δυνατό σημείο χάρη στον αντιαμερικανισμό του ΠΑΣΟΚ και το φιλοσοβιετικό του φλερτ. Αν πιστέψει τον κ. Φλωράκη βρισκόμαστε μπροστά σε αλλεπάλληλες προσχωρήσεις της κυβέρνησης στον Ατλαντισμό.

Οι Αμερικάνοι βέβαια θα 'χουν τις δικές τους εγκυρότερες εκτιμήσεις, εκτιμήσεις φυσικά με τις αποχρώσεις τους. Έτσι, το Στέιτ

Ντιπάρτμεντ το παίζει «καλό» και «ψύχραιμο», ενώ το ρόλο του «κακού» τον έχει αναλάβει ο κ. Γουαϊνμπέργκερ.

Και οι δύο συμφωνούν ότι «επί της ουσίας» η ελληνική κυβέρνηση δεν έχει απειλήσει τα αμερικανικά συμφέροντα στην περιοχή —υπό ορισμένες μάλιστα προϋποθέσεις τα ευνοεί. Απλώς σε κάποιες πλευρές της πολιτικής της, η έλλειψη προσαρμογής ή μια σχετική ανεξαρτοποίηση της ελληνικής κυβέρνησης προκαλεί την «οργή» του κ. Ουαϊνμπέργκερ, που προφανώς επενδύεται σε κάποιες τακτικές προσδοκίες.

Σ' αυτό το κλίμα λοιπόν είναι ακατανόητο ελληνικές εφημερί-

δες —και μάλιστα της «Αλλαγής»— να επιδειχνουν τέτοια ανευθυνότητα όπως το «Έθνος», στην περίπτωση της έκρηξης στο μπαρ της Γλυφάδας. Θυμίζουμε τον ολοσέλιδο τίτλο «ΕΚΔΙΚΗ-ΣΗ», όπου, ούτε λίγο ούτε πολύ, υποστηριζόταν πως η βόμβα τοποθετήθηκε από Κύπριους, για να εκδικηθούν τον αμερικανικό ιμπεριαλισμό κτλ.

Πέρα από το γεγονός ότι σε τέτοιου τύπου μπαρ όλα είναι πιθανά (από ξεκαθάρισμα στον υπόκοσμο μέχρι διαμάχες καταστηματαρχών κτλ.), μόνο και μόνο η επανεμφάνιση του «Εθνικού Μετώπου» θα έπρεπε να οδηγεί όχι στην εκδίκηση αλλά στην προβοκάτσια. (Υπενθυμίζουμε πως το

«Εθνικό Μέτωπο» στην Κύπρο είναι η οργάνωση που έστησαν κυρίως ο Ιωαννίδης, ο Παπαποστόλου κτλ. από το '67 ως το '70 και πάνω της στηρίχθηκε η ΕΟΚΑ Β').

Από όποια λοιπόν πλευρά ανεξετάσει κανείς το περιστατικό, η πιο σαφής ενίσχυση των διάφορων Γουαϊνμπέργκερ είναι η υιοθέτηση παρόμοιων εκδοχών για τέτοια συμβάντα. Εκτός βέβαια αν υποθέσουμε ότι με τέτοιους τίτλους η εφημερίδα «πουλάει» οπότε πράγματι βρισκόμαστε μπροστά σε ένα ύψιστο εθνικό συμφέρον που συμποσούται στην απλή λέξη κέρδος, ανεξάρτητα απ' το ποιος τελικά κερδίζει. Ή μήπως όχι και τόσο;

Ανησυχίες για την Κύπρο

Όλο και πιο δυσάρεστα εξελίσσεται το «εσωτερικό μέτωπο» στην Κύπρο, όπως ακριβώς και η ίδια η κυπριακή υπόθεση. Από ένα σημείο και πέρα μάλιστα, θα γίνεται όλο και πιο δύσκολο να διαχωρίσεις τα «αντικειμενικά» προβλήματα του κυπριακού από τις εσωτερικές συγκρούσεις, μιας και τα μεν θα διαπλέκουν τα δε και αντίστροφα, με αζεδιάλυτο τρόπο.

Το σίγουρο είναι ότι η διαδικασία των συνομιλιών υπό τον κ. Γκουεγιάρ, αν κατέληγε στην υπογραφή του προσχεδίου συμφωνίας με τους όρους του Ντενκτάς θα αποτελούσε το μεγαλύτερο δώρο στις τουρκικές επιδιώξεις. Θα επρόκειτο για μια απόλυτη νομιμοποίηση των τετελεσμένων της εισβολής και κατοχής και θα έθετε οριστικά την Κύπρο υπό την κηδεμονία της Τουρκίας ως το επόμενο βήμα της ολοκληρωτικής της κατάληψης.

Συμφωνία λοιπόν χωρίς την αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων ως προϋπόθεση, είναι άλλη λέξη όχι για τον συμβιβασμό αλλά για την υποταγή.

Είναι λοιπόν τραγικό αλλά δυστυχώς όχι ανεξήγητο το φαινόμενο της απόλυτης τακτικής σύμπλευσης ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ. Το μεν ΔΗΣΥ θέλει τη συμφωνία για να επικυρωθεί η αμερικανική επικυριαρχία στο νησί, με την άρση των τελευταίων «ενδοσυμμαχικών εμποδίων» Ελλάδας και Τουρκίας. Το δε ΑΚΕΛ μέσω της συμφωνίας φαντάζεται ότι θα διευρύνει την ισχύ του «ανεξάρτητου κυπριακού κράτους» έτσι ώστε να μην επιτρέψει με τους αγώνες του να χρησιμοποιηθεί το νησί ακόμα περισσότερο για αμερικανονατοϊκούς σκοπούς εις βάρος της Σοβιετικής Ένωσης. (Κλασικό επιχείρημα του ΑΚΕΛ ότι σε ένα οποιασδήποτε μορφής ενιαίο κυπριακό κράτος δεν θα είχε κατασκευαστεί η βάση του Λευκονοίκου στα κατεχόμενα, που φαίνεται ότι θα αναπληρώσει τελικά το στρατηγικό κενό των ΗΠΑ από το ξήλωμα της Χουήλας στη Λιβύη).

Όπως προκύπτει όμως από τα ίδια τα πράγματα και οι δυο οπτικές έχουν ένα μικρό «μειονέκτημα». Αγνοούν δηλαδή τα συμφέροντα του ίδιου του ελληνισμού της Κύπρου. Αποσυνδέουν ριζικά και οριστικά το Κυπριακό ως πρόβλημα εθνικό από τον κορμό του και το εντοπίζουν ως θέμα ενδοκοινοτικών χειρισμών, λες και ξαφνικά ο Ντενκτάς είναι τοπικός ηγέτης μιας διαφωνούσας μειοψηφίας «επί της διαδικασίας». Και τέλος, αφοπλίζουν αγωνιστικά τον κυπριακό ελληνισμό, επιχειρώντας να μετατρέψουν τη σχετική οικονομική ευμάρεια του «θαύματος 74-84», ως αγαθό προστατευόμενο μόνο από κάποιες «παράχωρήσεις», μιας και όσα χάθηκαν, κατά κάποιο τρόπο έχουν αναπληρωθεί.

Σ' αυτό το κλίμα, όπου οι ηγεσίες των δυο μεγάλων κομμάτων στην Κύπρο πιέζουν ανοιχτά για μια υπογραφή χωρίς όρους του «προσχεδίου συμφωνίας», αποφασιστικός είναι ο ρόλος της ελληνικής πλευράς.

Ορθότατα ο κ. Παπανδρέου ενίσχυσε τον κ. Κυπριανού στην άρνησή του. Αλλά το πέρασμα από την ηθική και πολιτική συμπαράσταση σε μια ολόπλευρη συμπαράταξη απαιτεί πολύ πιο ολοκληρωμένη και σχεδιασμένη στρατηγική που πρέπει μάλιστα να τεθεί τάχιστα σε εφαρμογή.

Αλλιώς πραγματικά, μόνο ανησυχία μπορεί να υπάρξει για τις δυνητικές εξελίξεις του κυπριακού.

Αντιρυπαντική αστυνόμευση

Δεν θέλουμε καταρχήν να αμφιβάλλουμε πως οι κυβερνητικές προθέσεις μέσω του νόμου 1491 αποσκοπούσαν στην αισθητική προστασία της Ελλάδας από την αφισορύπανση. Ακόμα, όμως, και αν δεχτούμε αυτή την πρόθεση, δεν παύει να υπάρχει το θέμα της ουσίας, που είναι βέβαια η ελευθερία στη διακίνηση των ιδεών και στην πολιτική προπαγάνδα.

Ακόμα περισσότερο δεν παύει να υπάρχει το θέμα των απα-

ράδεκτων μεθοδεύσεων που επιστρατεύονται στη δίωξη των αφισοκολλητών, με πρόσφατη απόδειξη τα γεγονότα των μαζικών συλλήψεων με την κλασική αβροφροσύνη της Αστυνομίας.

Έχουμε επανειλημμένα τονίσει πως το ΠΑΣΟΚ με την όλη πολιτική του, στεριώνει μια τακτική, που σε περίπτωση επανόδου της Δεξιάς θα την εξοπλίζει με το τέλει άλλοθι για μια ολοκληρωτική καταστολή. Και αυτή η πρόβλεψη γίνεται ακόμα πιο επικίνδυνη όταν το ΠΑΣΟΚ προλαβαίνει και μιμείται τη Δεξιά στο ίδιο το πεδίο της καταστολής.

Για να τεκμηριωθεί μια πολιτική «αντιρύπανσης» πρέπει να υπάρξει ο πλήρης εκδημοκρατισμός των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των δυνατοτήτων πολιτικής επικοινωνίας. Αν αυτές οι προϋποθέσεις δεν τηρούνται σε ένα καθεστώς μάλιστα αστυνόμευσης, στην καλύτερη περίπτωση μπορούμε να αποφανθούμε πως πράγματι ο «δρόμος προς την κόλαση» ξεκινάει από καλές προθέσεις.

ΟΙ ΚΥΝΗΓΟΙ

Ο Γεωργαλάς (ναι ο «θεωρητικός» της 21ης Απριλίου) στο σύγγραμμά του «Η ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ: τεχνική της αγωγής των μαζών» ανέλυε ότι οι εκατοντάδες χιλιάδες κυνηγοί της Ελλάδας πρέπει να θεωρηθούν δείκτης του «πολεμόχαρου» χαρακτήρα του λαού.

Υποθέτουμε ότι το κυνήγι της αρκούδας ή του κάπρου με ακόντιο ή τόξα και βέλη ήταν μια απόδειξη προσωπικής γενναιότητας και σίγουρα μια επίδειξη ζωτικής δεξιότητας.

Δεν μπορούμε όμως να καταλάβουμε τι είδους αρετές κρύβει το κυνήγι της τσίχλας με επαναληπτικές καραμπίνες, της πάπιας με πάπιες - δολώματα, του λαγού με προβολείς κτλ.

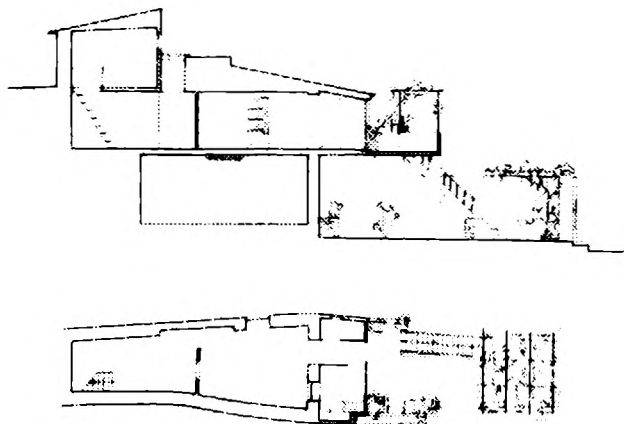
Θεωρούμε πως το κυνήγι είναι πια πολύ μακρινή υπενθύμιση της εποχής όπου ο άνθρωπος πρόβαινε απέναντι στη φύση μη-

σπειρα

ΒΑΣΙΛΙΟΣ ΚΑΝΗΡΙΚΟΣ ΕΥΑΝΓΕΛΙΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ (ΟΥΓΙΟΣ ΦΩΣΚΟΛΟΣ): Της Υπερκυβερνίας βιβλίου μοναδικού (κεφάλαιον δέκατον, κεφάλαιον ύατον) (Μετάφραση και σχόλια Α. Μπελεζίνης)	5
ΑΝΝΑ ΚΑΦΕΤΣΗ: Διασημειωτική μεταφορά και λειτουργία του μύθου στη ζωγραφική του Ν. Εγγονόπουλου	43
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΗΝΣ: Οίκτος και μακρός λόγος	75
ΧΑΡΗΣ ΚΑΜΠΟΥΡΙΔΗΣ: Αίσθητικός κώδικας και ιστορία	95
ΓΙΩΡΓΙΟΣ ΛΕΙΜΩΝΑΣ: Απόλλωνα	105
ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΗΣ Γ. ΚΑΦΩΜΕΝΟΣ: Η διχοτομία φύση πολιτισμός ως κριτήριο οριοθέτησης του στίγματος της πρώτης μεταπολεμικής ποιητικής γενιάς	113
ΓΙΩΡΓΙΟΣ ΑΡΙΣΤΗΝΟΣ: Η «νέα κριτική» και το πρόβλημα της συνείδησης	133
JEAN ROUSSET: Η Κυρία Μποβαρύ ή το βιβλίο για το τίποτα (μετάφραση στη Ελένη Μπουναφάτου)	141
ΓΙΩΡΓΙΟΣ ΑΡΙΣΤΗΝΟΣ: Τα διακείμενα της εξουσίας ή η ανεμιάσκια	167
Α. ΤΡΙΦΥΛΛΗΣ: Παραδείγματα μεταποιητικών συνθέσεων από το έργο του Paul Celan	175
ΝΙΚΟΣ ΦΩΚΑΣ: «Περιατατικό με φίδι» και άλλα ποιήματα	189
ΚΩΣΤΑΣ ΣΑΪΤΑΣ: Ποιήματα της παιδιάς άρρώστειας	196
Μ. ΒΕΜΠΕ: Ποιήματα	201
ΠΙΕΡ ΖΑΝ ΖΟΥΒ: Δύο σεξουαλικά ποιήματα (μετάφραση Ν. Αεβέντη)	204
ΚΡΙΤΙΚΗ (γράφει ο Αντρέας Μπελεζίνης)	206
ΣΧΟΛΙΑ (γράφουν οι Βαγγέλης Δημητρίου, Χάρης Καμπουρίδης, Γιόργος Αριστηνός και Α(σ)χοζος)	213

ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,

Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ»,

Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720

χανευόμενος ανθρώπινα την επιβίωσή του. Σήμερα αντίθετα, οι μηχανές του και τα όπλα, στερούν από το κυνήγι την κρυφή ενότητα κυνηγού και θηράματος. Πρόκειται για μια σχέση εκτελεστή και στόχου. Σχέση που δεν επιτρέπει καν το κυνήγι να θεωρείται σπορ.

Η τεράστια σε έκταση καταστροφή της ελληνικής πανίδας που προκαλεί το επιστημονικά οργανωμένο σφαγείο ζώων και πουλιών που λέγεται κυνήγι, επιβάλλει την πλήρη απαγόρευση για μια τουλάχιστον πενταετία, όσο απαιτείται δηλαδή ως μίνιμουμ περίοδος για μια σχετικά ανεμπόδιστη αναπαραγωγή των απειλούμενων ειδών. (Γιατί εξίσου απειλητικά είναι οι σύγχρονες καλλιέργειες, τα φυτοφάρμακα κτλ. που συμβάλλουν στην εξολόθρευση ειδών).

Επειδή όμως και η συμπαθής τάξη των κυνηγών ψηφίζει και επειδή φανταζόμαστε ότι είναι προτιμότερη η καταστροφή της ελληνικής φύσης παρά η δυσαρέστηση των «φίλων του κυνηγίου», είμαστε βέβαιοι πως και αυτή τη φορά η κυβέρνηση θα αδιαφορήσει.

Αν όμως τα «ριζικά μέτρα» δεν συζητούνται, θα ήταν σκόπιμο τουλάχιστον να τηρούνται στοιχειωδώς οι νόμοι.

Πώς θα ονομάσουμε άραγε τους γενναίους κυνηγούς οι οποίοι σκότωσαν τους 40 κύκνους που το κρύο τους έστειλε στη χώρα μας; Και πώς αν δεν τιμωρηθούν παραδειγματικά τέτοιοι ασυνείδητοι θα αποφευχθεί η επανάληψη του «φαινομένου»;

Γιατί για «κυνηγετική αγωγή» ας μη μιλάμε —μιας και η έννοια της «διαπαιδαγώγησης στο σπορ» είναι ο φρικτότερος εξωραϊσμός της αγωγής του φόνου, γιατί μόνο φόνος είναι πια το κυνήγι με την super-rosé, την ασφάλεια και μηχανική υπεροχή του κυνηγού, το απροστάτευτο του θηράματος, το ανώφελο της ενεργείας, το ψυχρό της σχέσης.

Αγαπητοί κυνηγοί έρρωσθε!

10 ΧΡΟΝΙΑ ΜΑΓΚΥ

Οι απανταχού νεοφιλελεύθεροι και οι Έλληνες συνάδελφοί τους γιόρτασαν με εγκωμιαστικά άρθρα τα 10 χρόνια της πρωτοπόρου Μάργκαρετ Θάτσερ, που το άστρο της επισκιάστηκε μόνον από τον ομοϊδεάτη της (κατ' αναλογία) κ. Ρήγκαν.

Βέβαια, τα δεκάχρονα της κ. Θάτσερ στην ηγεσία των Συντηρητικών συμπίπτουν με μια κάθετη πτώση της δημοτικότητας τόσο του κόμματος όσο και της ίδιας. Και ο απολογισμός του πειράματός της είναι μάλλον αρνητικός αν σκεφθεί κανείς ότι με πολύ πιο ήπιο τρόπο η ανάκαμψη έρχεται ταχύτερα σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, που απέφυγαν την αντιγραφή των «σιδηρών μεθόδων» της συντηρητικής κυρίας.

Ενδεχομένως όμως ο απολογισμός της Αγγλίδας πρωθυπουργού να αποδειχθεί εξαιρετικά θετικός για το εργατικό κίνημα της χώρας της και όλης της Ευρώπης.

Η ενδεκάμηνη απεργία των ανθρακωρύχων, παρόλο που μπορεί να τελειώσει με «ήττα», κέρδισε ήδη πολλά και εντελώς νέα πράγματα για την Βρετανία.

Αυτή η σκληρή και πράγματι ηρωική απεργία, που ανάγκασε την Θάτσερ να γυμνώσει όλα τα προσώπεία και τα προσχήματα προκειμένου να επιβάλει την ταξική εκμετάλλευση, διαμόρφωσε μια νέα συνείδηση στην εργατική τάξη της Αγγλίας. Μια συνείδηση που ξεπερνά κατά πολύ την υπεράσπιση κάποιων κλαδικών αιτημάτων ή το δικαίωμα στη δουλειά.

Οι ανθρακωρύχοι έφτιαξαν τη δική τους παράλληλη κοινωνία, τις δικές τους αξίες, τη δική τους ενότητα όχι μόνο στις συγκρούσεις με τους αστυνομικούς αλλά στα χωριά τους με τα συσσίτια, στις πόλεις με τις κινητοποιήσεις τους.

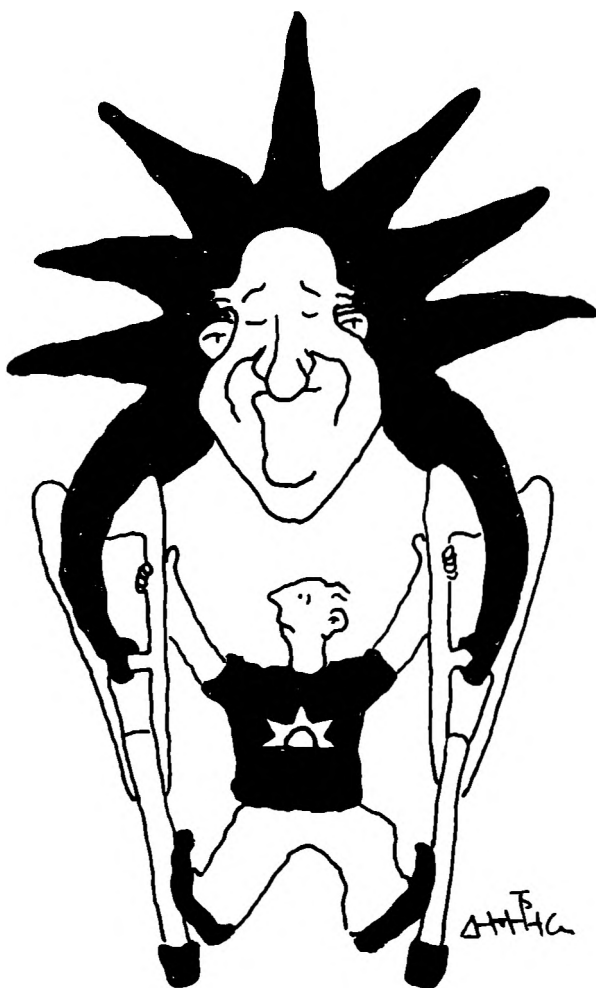
Θα είναι για πολύ καιρό πολύ δύσκολο στην Αγγλία να μεταχειριστείς τα συνδικάτα ως τον «κοινωνικό συνεταίρο» του καπιταλισμού, μετά το ρήγμα συναίνεσης που προκάλεσαν ο Σκάργκιλ και οι σύντροφοί του.

Θα ήταν λοιπόν απαράδεκτο αν οποιαδήποτε ελληνική εταιρεία και μάλιστα «κοινωνικοποιημένη» στείλει κάρβουνο στην Αγγλία, με το πρόσχημα της γενικότερης εμπορικής συμφωνίας. Ας αφήσουμε αυτό το ρόλο στην Πολωνία του Γιαρουζέλσκι, που αποτελεί τον κύριο σύμμαχο της Θάτσερ με τη συνεχή τροφοδότηση της Αγγλίας σε κάρβουνο σ' όλη τη διάρκεια της απεργίας.

Ας θεωρήσουμε τον εαυτό μας πολύ μικρή χώρα για τόσο μεγάλη αθλιότητα.

Έωλον το εγχείρημα

του Χρήστου Κυριαζή

Η συρρίκνωση της διαφοράς στην εκλογική δύναμη του ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ έφτασε σε οριακό σημείο στις ευρωεκλογές του 1984 που επισφράγισαν τυπικά και θεσμοποιημένα την κλασική φθορά εκλογικής εμβέλειας που υφίσταται κάθε κυβερνών κόμμα. Η συρρίκνωση αυτή, από κοινού με την έλλειψη παράδοσης στη χώρα μας σε συμμαχικά κυβερνητικά σχήματα, την απαίτηση του ΠΑΣΟΚ για την πάση θυσία μονοκομματική άσκηση της εξουσίας, καθώς και την ανυπαρξία αξιόλογης και αξιόπιστης κοιμματικής δυναμικής στο χώρο του «κέντρου» αποτέλεσαν μια δέσμη αιτιών που οδήγησαν την κυβέρνηση στην υιοθέτηση της συνταγής της ενισχυμένης αναλογικής.

Αυτή όμως θα πρέπει περαιτέρω να **ενισχυθεί**, σε επίπεδο εκλογικού ακροατηρίου, προκειμένου να εξασφαλισθεί μια κοινοβουλευτική αυτοδυναμία, η οποία θα υπερβαίνει την πλειοψηφία, των 4-5 βουλευτών που θα εξασφαλίζει το ΠΑΣΟΚ στη Βουλή σύμφωνα με τα ποσοστά του στις ευρωεκλογές του 1984.

Θα μπορούσαμε βάσιμα να υποστηρίξουμε, ότι η διπλή αυτή ενίσχυση στην οποία αποσκοπεί το «Κίνημα» στον θεσμικό (εκλογικό σύστημα) και στον κοινωνικό χώρο (διεύρυνση του εκλογικού σώματος του 41,6%), μεταφράζεται σε μια αντίληψη όχι κοινωνικής ηγεμονίας αλλά τεχνητής υπερίσχυσης στις διαδικασίες εκλογικής εκπροσώπησης. Και το «τεχνητό» του εγχειρήματος δεν είναι εμφανές μόνο στο μηχανισμό προσχώρησης εδρών που θέσπισε η κυβέρνηση, αλλά και στην πολιτική της επιλογή που ακούει στο όνομα «επιτροπές στήριξης της Αλλαγής».

Πέραν από τις ατυχείς περιπέτειες που συνόδευσαν τα πρώτα δημοσιεύματα με τα ονόματα επωνύμων επιστημόνων, διανοουμένων και πολιτικών στελεχών —ας σημειωθεί ότι οι περισσότεροι τοποθετώνται στα αριστερά του ΠΑΣΟΚ...— αυτή καθεαυτή η αντίληψη για τις εν λόγω «επιτροπές» πολύ λίγη σχέση έχει με κάποιο «ρωμαλέο κίνημα», όπως χαρακτηριστικά είπε ο Α. Παπανδρέου στην τελευταία Σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματός του, και περισσότερο με ένα ασπόνδυλο συνάθροισμα **ατόμων** τα οποία θα κληθούν να επαναπατρώσουν τα οριακά εκλογικά ακροατήρια του ΠΑΣΟΚ που μετατοπίστηκαν προς τα αριστερά και τα δεξιά του «σοσιαλιστικού άξονα», κατά τις ευ-

ρωεκλογές του 1984.

Δεν μπορούμε, βέβαια, να προεξοφλήσουμε ούτε την αποτελεσματικότητα του εγχειρήματος, ούτε και το αντίτιμο που θα καταβάλει το «Κίνημα» ή η σημερινή Κοινοβουλευτική Ομάδα, σε όσους ταχθούν στο έργο «στήριξης της Αλλαγής». Μπορούμε να πούμε όμως ότι οι «επιτροπές» αυτές έχουν, διακηρυγμένα, προεκλογικό και, αυτόχρονα, πρόσκαιρο βίο και έργο, και ως εκ τούτου δεν διαθέτουν τη συνέχεια που, θεωρητικά τουλάχιστον, διακρίνει ένα πολιτικό μόρφωμα το οποίο παρεμβαίνει στην πολιτική διαδικασία διεκδίκησης ή διατήρησης της εξουσίας· σε συνάφεια εξάλλου με αυτή τη διαπίστωση βρίσκεται και η επίσημη θέση του κ. Παπανδρέου ότι οι οργανώσεις του Κινήματος δεν πρέπει και δεν μπορεί να υποκατασταθούν από τις «επιτροπές» —θέση

που θυμίζει κακέκτυπη επανάληψη του λεβινιστικού αξιώματος περί «πρωτοπορίας του κόμματος» ή, τουλάχιστον, την ατυχή ιστορία των παλαιοκομμουνιστικών σχημάτων του «μετώπου στη βάση».

Πέραν όμως από το βραχύβιο χαρακτήρα τους, που τους αναιρεί την όποια πολιτικότητα, οι επιτροπές κινδυνεύουν να γίνουν «καρμπόν» του κοιμματικού μηχανισμού, δεδομένου ότι δεν φαίνεται πιθανόν να αποκτήσουν κάποια καταστατική υπόσταση, έστω και πρόσκαιρη, αφού κάτι τέτοιο θα μπορούσε να θεσμοποιήσει ένα παράλληλο προς το «Κίνημα» (βλέπε κόμμα) πολιτικό δίκτυο κοινωνικής επιρροής (με συνελεύσεις, μέλη, συνδρομές, καθημερινή πολιτική και κοινωνική δράση), πράγμα που θα προκαλούσε συγκρούσεις με τα εμπεδωμένα δεκαετή κέντρα ενδοκομματικής πολιτικής εξουσίας, με τις ομάδες πίεσης στον κυβερνητικό μηχανισμό καθώς και με τους μέχρι τώρα διαύλους επάνδρωσης των θέσεων του πολιτικού και κυβερνητικού προσωπικού.

Τέλος, ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που καθιστά αναξιόπιστο και άνευ κοινωνικού αντικρύσματος το εγχείρημα της δημιουργίας «επιτροπών στήριξης της Αλλαγής» είναι η φιλοσοφία και η πρακτική που διακρίνει την πρώτη τετραετία του ΠΑΣΟΚ σε αυτό που λέγεται διαδικασία και κριτήρια κατάστροφης και εφαρμογής της πολιτικής: η αποδυνάμωση της πολυκεντρικής και συλλογικής διαδικασίας στην ανάλυση και τη σύνθεση της κυβερνητικής πολιτικής ακόμα και στα μείζονα επίπεδα του κρατικού μηχανισμού και, μάλιστα, μεταξύ, έστω, των «ημετέρων», κάθε άλλο παρά προοιωνίζουν την ενεργό συμμετοχή κάποιων «ξένων επιτροπών» σε μικρότερης σημασίας τομείς πολιτικού έργου.

Φαίνεται λοιπόν πως το σχήμα των «επιτροπών» περιστρέφεται στον αέρα και εν κενώ, είτε δράσουν ως ιδεολογικοί μηχανισμοί προπαγάνδης του τετραετούς κυβερνητικού έργου —λες και δεν έφτανε ο τετραετής βομβαρδισμός μας απ' τα μέσα ενημέρωσης— είτε ως έωλες πολιτικές εφεδρείες του «Κινήματος».

Οι αντιφάσεις και οι εγγενείς αδυναμίες αυτού του σχήματος αποκτούν μεγαλύτερες διαστάσεις στη συνείδηση ενός ευαίσθητου δέκτη: της αριστεράς, προς την οποία ο Α. Παπανδρέου «κλείνει», όλο και πιο αναξιόπιστα, «το μάτι».

ΠΩΣ «ΦΤΙΑΧΝΕΤΑΙ» ΕΝΑ ΘΕΜΑ

Η υπόθεση των «επιτροπών στήριξης της Αλλαγής», έτσι όπως ήρθε στο προσκήνιο, απέδειξε, για άλλη μια φορά, ότι κινητήρια δύναμη της πολιτικής ζωής του τόπου είναι η έλξη του σκανδάλου.

Δύο εισηγήσεις του Α. Παπανδρέου στην Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ για το θέμα, δεν κατάφεραν να υποκινήσουν τις συζητήσεις και την αρθρογραφία που προκάλεσε ένα απλό δημοσίευμα σε μια εφημερίδα.

Η κρίσιμη διαφορά όμως μεταξύ των εισηγήσεων του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ και του δημοσιογραφικού κειμένου βρίσκεται, στο ότι

ο κ. Παπανδρέου αναφερόταν σε θέσεις, το δε δημοσίευμα παρουσίαζε ονόματα.

Ξαφνικά λοιπόν η «λίστα» των ονομάτων «έφτιαξε» το θέμα. Δηλώσεις, διαψεύσεις, ψίθυροι, εικατολογίες, πρωτοσέλιδα, έγιναν δυνατό, όχι από τον χαρισματικό πρόεδρο ή την Κεντρική Επιτροπή του ΠΑΣΟΚ, αλλά από τη μαγεία του «σκανδάλου», την κρυφή γοητεία της μεταφοράς στο προσκήνιο, την «ιακχοποίηση» δηλαδή των πολιτικών στάσεων και απόψεων.

Αφού δηλώσω λοιπόν ότι, παρόλο που αναφέρομαι, δεν ανήκω στους προσκεκλημέ-

του Πέτρου Ευθυρίου

νους αυτής της δεξίωσης ονομάτων του «ΒΗΜΑΤΟΣ», δεν μετέχω δηλαδή σε «Επιτροπές στήριξης της Αλλαγής», όπως περιγράφονται στο δημοσίευμα, θα ήθελα να τονίσω, πως η συμμετοχή σε οποιαδήποτε πρόταση για το θέμα ουσίας, τις σχέσεις δηλαδή του ΠΑΣΟΚ με την Αριστερά και αμφοτέρων με το σοσιαλισμό, δεν συναρτάται με ετεροκαθορισμούς αλλά με θέσεις αυτοδυναμίας. Και αυτά είναι ζητούμενα πέρα και αδιάφορα από τη λογική των δημοσιογραφικών προσεγγίσεων.

Ο αμοιβαίος σεβασμός των ζωτικών συμφερόντων υπόβαθρο των σχέσεων ΕΣΣΔ-Τουρκίας

του Σταύρου Λυγερού

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ Μόσχας - Άγκυρας καθορίζονται από την αμοιβαία αναγνώριση της αποφασιστικής σημασίας που έχει η μια χώρα για τα ζωτικά συμφέροντα της άλλης. Όσο κι αν οι Λυτικοί έχουν την τάση να βλέπουν την Τουρκία σαν αναχωμα και ισως ορμητήριο σε βάρος της Σοβιετικής Ένωσης, οι δύο χώρες έχουν σοβαρούς λόγους να επιδιώκουν τη σταθεροποίηση ενός σαφούς οριοθετημένου πλαισίου διμερών σχέσεων.

Ο ΕΛΕΙΧΟΣ των Στενών, της διεξόδου των Σοβιετικών προς τη Μεσόγειο, καθώς και ο κίνδυνος να χρησιμοποιηθεί το τουρκικό έδαφος σαν Νατοϊκή βάση εναντίον στο μαλακό τους υπογαστριο, εξισορροπεί την εν δυνάμει πίεση που αντιπροσωπεύει η γειτνίαση με την αντιπαλή υπερδύναμη. Ο σεβασμός της Μόσχας απέναντι στις δεσμεύσεις που απορρέουν από την ένταξη της Τουρκίας στο δυτικό στρατιωτικό σύστημα, εξισορροπείται από τον εκ μέρους της Άγκυρας σεβασμό των συμφερόντων που απορρέουν από το ειδικό βάρος της Σοβιετικής Ένωσης.

Η ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ της υφέσεως διευκόλυνε την ανάπτυξη των διμερών σχέσεων. Το ίδιο και οι τριβές που σημειώθηκαν στις αμερικανοτουρκικές σχέσεις, ιδιαίτερα την περίοδο του εμπαιγκό. Η μετρημένη αυτή προσέγγιση οδήγησε στην υπογραφή (Μόσχα 1978) από τους δύο πρωθυπουργούς ενός πολιτικού υτοκουμεντο που έδωσε ξεχωριστή βαρύτητα στη σχέση. Ωστόσο, η άρση του εμπαιγκό την ίδια χρονιά και το πρακτικό των στρατηγών το 1980 περιορίσαν αυτά τα ανοίγματα, επαναφέροντά τις πολιτικές σχέσεις στο προηγούμενο επίπεδο.

Τα όρια των πολιτικών σχέσεων

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟΣ της ισορροπίας που έχει επικρατήσει στις σχέσεις των δύο χωρών, είναι ο τρόπος που αυτές αντιμετωπίζουν το θέμα της ενδοχωμικής εγκατάστασης των αμερικανικών πυραύλων «κρούζ» στο τουρκικό έδαφος. Αν θυμίσουμε ότι συχνά - πυκνά το 1984 ο διευθύν Γολοζεργραφ, ότι μελετάται η εγκατάσταση τέτοιων πυραύλων

είτε με πυρηνικές είτε με συμβατικές κεφαλές.

ΑΠΗΝΑΝΤΗ σ' αυτή την καθόλου τυχαία φημολογία, η Μόσχα μη αρκούμενη στις επίσημες τουρκικές διαβεβαιώσεις, προειδοποίησε αυστηρά την Άγκυρα για τις συνέπειες μιας τέτοιας κινήσεως. Κι αυτό όχι μόνο μέσα από τις στήλες του «Ερυθρού Αστέρα» (επίσημου οργάνου του σοβιετικού στρατού), αλλά και δια στόματος του Υφυπουργού Εξωτερικών Κορνιενκο, ο οποίος έσπευσε στην τουρκική πρωτεύουσα τον περασμένο Μάρτιο.

Η ΠΡΟΣΦΑΤΗ επίσκεψη του Σοβιετικού πρωθυπουργού Ν. Τιχονοφ στην Άγκυρα (26-27/12/84) δεν άλλαξε την κατάσταση. Κεντρικός στόχος της επίσκεψης ήταν κυρίως η διερεύνηση της οικονομικής συνεργασίας, στην οποία η Μόσχα αποδίδει ξεχωριστή σημασία, γιατί σωστά εκτιμάει ότι ιδιαίτερα οι κοινές επενδύσεις συνιστούν παραγοντα μονιμότητας και σταθερότητας των δι-

μερών σχέσεων.

Σ' Ο,Π αφορά το πολιτικό πεδίο, όπως άλλωστε έδειξαν και τα αποτελέσματα των συνομιλιών, η επίσκεψη είχε το νόημα περισσότερο μιας επιβεβαίωσης των υπάρχουσων σχέσεων παρά μιας προσπάθειας για σύσφιξη τους. Η μη έκδοση κοινού ανακοινωθέντος οφείλεται τόσο στις διαφορές απόψεων για θέματα που ανάγονται στις σχέσεις Ανατολής - Δύσης, όσο και στην αμνηστική των Σοβιετικών να υιοθετήσουν τις τουρκικές θέσεις για τα ελληνοτουρκικά, δηλαδή να εγκαταλείψουν την παγία πολιτική της ίσης απόστασης που με ευλάβεια τηρούν όλα αυτά τα χρόνια.

Οι σοβιετικές επενδύσεις

ΟΙ ΠΩΣ ήδη σημειώσαμε, το σοβιετικό ενδιαφέρον για διεύρυνση των οικονομικών σχέσεων παραμένει αμείωτο. Ειδικά οι σοβιετικές επενδύσεις στην Τουρκία είναι πολλές και σημαντικές:

- Υαλουργία αρχικής επένδυσης 4,5 εκατ. δολ. (1961), η οποία επεκτάθηκε το 1967.
- Με βάση συμφωνία βιομηχανικής συνεργασίας (Μάρτιος 1967), κατασκευάστηκαν σιδηρουργία, χαλυβουργία, διυλιστήριο, μονάδες αλουμινίου, θειικού οξέος και μοριοσανιδών. Η αρχική πίστωση ήταν 200 εκατ. δολ. με επιτόκιο 2,5% και διάρκεια 15 ετών. Μια δεύτερη σοβιετική πίστωση 576 εκατ. δολ. χρησιμοποιήθηκε για επέκταση του συγκροτήματος σιδηρού και χαλυβα στο Ισάκντερουν.
- Μεταξύ 1972-76 κατασκευάστηκαν με σοβιετική ενίσχυση ένα φράγμα και δύο θερμοηλεκτρικοί σταθμοί.
- Το 1977 ξεκινάει η δημιουργία, πάντα με σοβιετική συνεργασία, μονάδας υπεροξειδίου του υδρογόνου, γεωργικών λιπασμάτων, ηλεκτρομηχανολογικών κατασκευών και σιδηρομεταλλεύματος.
- Δύο χρόνια αργότερα, ολοκληρώθηκε το δίκτυο υψηλής τάσης, μέσω του οποίου η Τουρκία εισάγει από την ΕΣΣΔ ηλεκτρικό ρεύμα.
- Τον ίδιο χρόνο κλείστηκε προσυμφωνία για την κατασκευή από τους σοβιετι-

κούς του δεύτερου πυρηνικού σταθμού της Τουρκίας.

Οι εμπορικές συναλλαγές

ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ συναλλαγές καθορίζονται από τα εμπορικά πρωτόκολλα που υπογράφονται κάθε χρόνο. Σημαντικός σταθμός στην εξέλιξη αυτών των συναλλαγών ήταν η κατάργηση του συστήματος κλήρινγκ στις αρχές του 1982, η οποία είχε σαν αποτέλεσμα τη μείωσή τους στα 327 εκατ. δολ. το 1983.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ είναι και η συμφωνία για την τροφοδότηση της ευρωπαϊκής Τουρκίας με σοβιετικό φυσικό αέριο μέσω Βουλγαρίας. Η συμφωνία αυτή, 25ετούς διάρκειας, προβλέπει την παροχή 1,5 δις κυβικών μέτρων το 1987 και 5 δις κ.μ. το 1993. Το αντίτιμο θα πληρωθεί με αγροτικά και βιομηχανικά προϊόντα, καθώς και ορυκτά.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ, όμως, άλμα στις οικονομικές σχέσεις των δύο χωρών θα πραγματοποιηθεί με την υλοποίηση των δύο συμφωνιών που υπέγραψε τον περασμένο Δεκέμβριο στην Άγκυρα ο Τίχονωφ. Η δεκαετής συμφωνία οικονομικής συνεργασίας προβλέπει τη δημιουργία νέων κοινών επιχειρήσεων. Τα συγκεκριμένα προγράμματα θα εγκριθούν από μικτή επιτροπή, η σύσταση της οποίας προβλέπεται επίσης από την παραπάνω συμφωνία. Η δεύτερη συμφωνία - πλαίσιο είναι η πενταετής συμφωνία εμπορικών συναλλαγών (1986-90), που προβλέπει την άνοδό τους από το επίπεδο των 300 εκατ. δολ. που βρίσκονται σήμερα σε 1,5 δις δολ. το 1987 και 6 δις δολ. το 1990. Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι η προβλεπόμενη διόγκωση θα προκύψει κυρίως από την πώληση του σοβιετικού φυσικού αερίου.

Πολιτική υπερδύναμης

ΟΠΩΣ ήδη έχουμε σημειώσει το υποβάθρο των σοβιετικών σχέσεων είναι ο αμοιβαίος σεβασμός των ζωτικών συμφερόντων της κάθε πλευράς και η σταθερά διευρυνόμενη οικονομική συνεργασία. Η συνείδηση και των δύο πλευρών της σημασίας που έχει αυτή η ισορροπία και για τις δύο χώρες, αποκλείει τουλάχιστον στο ορατό μέλλον, ριζικές ανακατατάξεις. Ακόμα και τα σημεία τριβής, όπως πρόσφατα η επεκταση στα 200 μίλια της σοβιετικής οικονομικής ζώνης στη Μαύρη Θάλασσα, αντιμετωπίζονται με πνεύμα μετριοπαθείας και μέσα από διπλωματικές διαδικασίες.

ΑΝ ΊΣΩΣ κάτι χρειάζεται να υπογραμμιστεί σαν κατακλείδα, είναι το πόσο μακριά από την πραγματικότητα βρίσκονται όλοι αυτοί που στη σοβιετική πολιτική αποδίδουν αναπαρκώς φιλοτουρκικά ή φιλελληνικά κίνητρα.

ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

του Π. Τουχατσέφσκι

Την ώρα που συντάσσεται αυτό το κείμενο η επίσκεψη του κ. Παπανδρέου στη Μόσχα δεν έχει ολοκληρωθεί. Επομένως όσα γράφονται στηρίζονται στις λογικές προσβλέψεις, όπως αυτές προκύπτουν από την ανάλυση κάποιων βασικών δεδομένων των ελληνοσοβιετικών σχέσεων. Δεδομένα που, υποθέτουμε, θα προσδιορίσουν και τα πλαίσια «επιτυχίας» των επιδιώξεων του κ. Παπανδρέου.

Καταρχήν ας θεωρήσουμε ως δεδομένο πως η σοβιετική πολιτική ασκείται με αποκλειστικό γνώμονα την προώθηση των κρατικών της συμφερόντων. Ο ιδεολογικός «παράγων» λαμβάνεται υπόψη, μόνον όταν συναρτάται με την προώθηση κάποιου πρακτικού στόχου, πράγμα προφανώς που δεν ισχύει στην περίπτωση μας. Αν μάλιστα θεωρήσουμε δεδομένη την προσήλωση της Σοβ. Ένωσης στη συμφωνία της Γιάλτας και την έλλειψη κάθε πρόθεσης της Ελλάδας να αποχωρήσει από το ΝΑΤΟ και την ΕΟΚ, τότε έχουμε μια θαυμάσια προσδιορισμένη σχέση των χωρών «με διαφορετικά κοινωνικά και πολιτικά συστήματα, που, χωρίς να θέτουν υπό αμφισβήτηση τους στρατιωτικούς συνασπισμούς στους οποίους ανήκουν, αναπτύσσουν τις διμερείς τους σχέσεις».

Αυτές οι σχέσεις είναι καταρχήν οικονομικές, που διευκολύνονται από το γεγονός ότι ένα μεγάλο τμήμα τους διεκπεραιώνεται με ανταλλαγές σε είδος. Αποφεύγεται έτσι ο σκόπελος των συναλλαγματικών εκροών πρόβλημα κοινό και των δύο πλευρών.

Είναι όμως σχέσεις κυρίως πολιτικές, μιας και η Ελλάδα είναι χώρα, η οποία συνδέεται με πολλές πλευρές των σοβιετικών ενδιαφερόντων.

Για παράδειγμα η Ελλάδα επιτελεί σημαντικό ρόλο ως προς την έξοδο των Σοβιετικών στη Μεσόγειο. Λίγοι αναλυτές έχουν σημειώσει πως η ελληνοτουρκική διένεξη για τα 6, τα 10 ή τα 12 μίλια, σημαίνει πως αν η Ελλάδα αυξήσει τα χωρικά της ύδατα στα 12 μίλια, κλείνει αυτομάτως το Αιγαίο, λειτουργώντας σαν πώμα στην έξοδο των Στενών.

Οι Σοβιετικοί λοιπόν δεν έχουν καμία διαθεση να πληρώνουν διπλά διόδια για την παρουσία τους στη Μεσόγειο. Επομένως επιζητούν ειρήνη στην περιοχή αλλά και δεν θέλουν και καμιά μεταβολή του status.

Άρα στα θέματα του Αιγαίου οι σοβιετικοί επιθυμούν ζωηρά την αποτροπή κάθε πολεμικής εμπλοκής, πράγμα που στην περίπτωση μας σημαίνει πως πρόσκεινται αρνητικά στις επεκτατικές διαθέσεις της Τουρκίας όχι γιατί συμμερίζονται τα δίκαια της Ελλάδας αλλά γιατί η τωρινή κατάσταση είναι η καλύτερη δυνατή συνθήκη για τους Σοβιετικούς.

Στο κυπριακό επίσης, η φροντίδα τους να μην μετατραπεί ανοιχτά και ανεμπόδιστα το νησί σε «αβύθιστο αεροπλανοφόρο» των ΗΠΑ, είναι παράγων ο οποίος, σε ένα μικρό βέβαια βαθμό, υποχρεώνονται να σταθμίσουν η Άγκυρα και οι ΗΠΑ στις μεθοδεύσεις τους.

Τέλος, οι γενικότερες πρωτοβουλίες του κ. Παπανδρέου, που ηγείται χώρας μέλος του ΝΑΤΟ και της ΕΟΚ, αποτελούν μια ευπρόσδεκτη ενίσχυση των σοβιετικών θέσεων, επειδή ακριβώς προέρχονται από κράτος του αντίπαλου συνασπισμού.

Ταυτόχρονα, η περιοχή των Βαλκανίων, παραδοσιακά ασταθής που περιλαμβάνει την Αλβανία που αναπόφευκτα μετά το θάνατο του Χότζα θα επαναπροσανατολιστεί, τη Γιουγκοσλαβία με τα εσωτερικά προβλήματα των δημοκρατιών, την ιδιόρρυθμη Ρουμανία και που βρίσκεται κοντά στην Ουγγαρία, επιβάλλει στους Σοβιετικούς μια ιδιαίτερη προσοχή. Οι καλές σχέσεις με την Ελλάδα αυξάνουν τα παρεμβατικά όρια της ΕΣΣΔ σε περίπτωση οποιασδήποτε κρίσης στα Βαλκάνια, πράγμα οπωσδήποτε ευπρόσδεκτο στη σοβιετική διπλωματία.

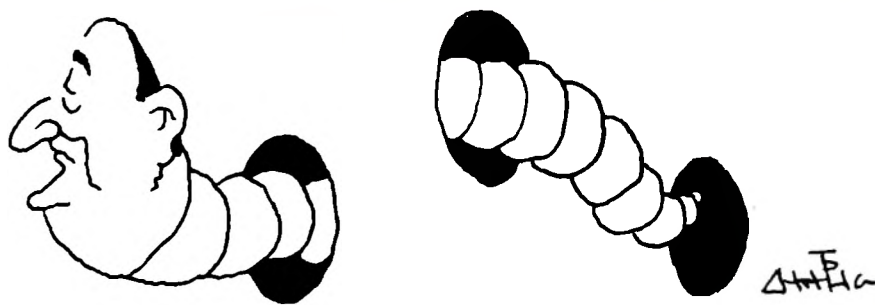
Έτσι, ο κ. Παπανδρέου έχει εκείνα τα μικρά «ατού» που χρειάζονται για να προκαλέσει κάποιο ενεργότερο ενδιαφέρον των σοβιετικών στα εθνικά μας θέματα. Δεν εννοούμε βέβαια τα αφελή «πάρτε βοήθεια από τη Μόσχα» των συγκεντρώσεων. Εννοούμε ότι από την «αδρανή ουδετερότητα» της Σοβ. Ένωσης στα εθνικά μας θέματα, μπορούμε τουλάχιστον να προσδοκούμε μια «ευμενή ουδετερότητα» πράγμα όχι αμελητέο για το βάρος μιας υπερδύναμης.

Έτσι, ναι μεν δεν θα έχουμε να παίζουμε κάποιο «σοβιετικό χαρτί» αλλά θα έχουμε την εξασφάλιση ότι αυτό το χαρτί δεν θα μπορεί να παιχτεί εις βάρος μας. Αυτό θα είναι και το κέρδος από την εξασφάλιση του πολιτικού πρωτοκόλλου και των διαβουλεύσεων που βέβαια θα προκαλέσουν την οργή της «άλλης πλευράς».

Αλλά πολλές φορές —όπως τώρα σίγουρα— είναι προτιμότερο να προκαλείς την οργή έχοντας κάποιο όφελος, παρά να είσαι πειθήνιος μη έχοντας κανένα πλεονέκτημα.

Αυτό είναι το «παιχνίδι» του ΠΑΣΟΚ και οι Αμερικάνοι και οι Ρώσοι το ξέρουν πολύ καλά ώστε να προκύψουν οποιεσδήποτε εκπλήξεις. Και το ΠΑΣΟΚ δεν κάνει τίποτε άλλο από το να εκμεταλλεύεται τις ελάχιστες ρωγμές στο σύστημα σχέσεων των δύο υπερδυνάμεων όπως διαμορφώνεται στη δική μας περίπτωση. Και προφανώς πράττει καλά, φτάνει και το ίδιο να έχει συνείδηση των ορίων αυτών των σχέσεων. □

Η στρατηγική φθοράς από τη Νέα Δημοκρατία

του Δημήτρη Κ. Μιχαήλ

Ο ΠΩΣΔΗΠΟΤΕ το να παίζει κανείς με τις φοβίες ενός ευαίσθητου ανθρώπου ή ενός ευαίσθητου Πολιτεύματος (όπως η σημερινή αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία) δεν είναι κάτι υπεύθυνο.

Όπως δεν είναι άλλωστε και το να συντηρεί κανείς αυταπάτες και ψευδαισθήσεις, όπως λ.χ. οι υπερβολικές κινδυνολογίες για τη δράση της Δεξιάς ή την ανασύνταξη της ακροδεξιάς. Ωστόσο, αν πολιτική σημαίνει πρόβλεψη και αν καθησυχασμός σημαίνει συχνά αυταπάτη —τότε θα πρέπει κανείς να σταθεί αδιάφορα απέναντι σε ορισμένα ειδικά χαρακτηριστικά της «Νέας Δημοκρατίας» και της ηγεσίας της αυτού του καιρού. Χαρακτηριστικά, τα οποία στον καθημερινό Τύπο άλλοτε από την πειστική ανάγκη της καθημερινής ειδησεογραφίας και άλλοτε από την υποχρέωση του ειδικού χρωματισμού των εσωκομματικών διαδικασιών στη «ΝΔ» αγνοούνται ή ισοπεδώνονται.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ αμφιβολία ότι με αφετηρία την αποκάλυψη του «σχεδίου Μανιφέστου» από το «Βήμα» και την όλη φιλολογία «ποιος είναι ο προδότης» αποκορυφώθηκε η εσωκομματική διαπάλη στο κόμμα της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως και δόθηκε η δημόσια εντύπωση πως ο κ. Μητσοτάκης προχωρεί προς τις βουλευτικές εκλογές ως «βασιλιάς γυμνός», δηλαδή απογυμνωμένος από την ειλικρινή και ανεπιφύλακτη υποστήριξη των κυριότερων στελεχών της παρατάξεως.

ΕΧΟΥΜΕ δηλαδή ως τελευταία εικόνα και εσωκομματική κατάσταση στην ηγεσία της «ΝΔ» αντί το ως τώρα «*άθροισμα αρχηγικών στελεχών και πολυφωνία*» την αποκλειστική μετάθεση ευθυνών στον κ. Μητσοτάκη. Το γεγονός ότι ο τέταρτος αρχηγός της «ΝΔ» αποδέχθηκε ευχαρίστως αυτή την ευθύνη (αν δεν την ευλόγησε κιόλας, όπως με την περίπτωση των κ. Γ. Μπούτου και Μ. Έμπερτ) αποκαλύπτει ασφαλώς κάτι πολύ περισσότερο από το «απλό αρχηγικό θάρρος» ή τη διάθεση «μητσοτακικοποίησης» του κόμματος.

Ο κ. **ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ** χωρίς την παραμικρή πείρα και με ιδιοσυγκρασία εντελώς ξένη προς τις διαδικασίες των μαζικών κομματικών σχηματισμών —έστω και συντηρητικών— ανέλαβε τον τελευταίο καιρό κατά τρόπο αποκλειστικό σχεδόν τη «Νέα Δημοκρατία» για σκοπούς, που συνδέονται με τα συμφέροντα και τους μηχανισμούς, που τον στηρίζουν τόσα χρόνια. Του αρκεί ότι στηρίζεται στους εκτός κόμματος ισχυρούς. Οι παράγοντες και οι μηχανισμοί αυτοί από της Ουάσιγκτον και τη Βόννη έως την Αθήνα και τον Πειραιά στα πλαίσια ενός ιδιότυπου λαϊκισμού, που τους διακρίνει (πρώτη απόδειξη τα έντυπα, που επιδοτούν) βλέπουν την ευκαιρία να ελέγξουν και ένα μαζικό κομματικό μηχανισμό, χωρίς όμως τις παραδοσιακές δεξιές μεθόδους. Πιστεύουν ότι το ΠΑΣΟΚ δεν πρόκειται να πέσει ως ώριμο φρούτο και παράλληλα με την ανάπτυξη του μηχανισμού πίεσης (από εφημερίδες έως Τράπεζες), ετοιμάζουν σταδιακά τη διαδοχή του. Επιχείρημα βέβαια όχι εύκολο.

ΕΤΣΙ, στο κομματικό «Μανιφέστο» της «ΝΔ», που αποτελεί μια ευπρόσωπη προσπάθεια για κάποιες «ιδεολογικές αρχές» ενός συντηρητικού κόμματος:

- **απουσιάζουν** τελείως οι τοποθετήσεις για την εξωτερική πολιτική, ακριβώς γιατί πρέπει να συγκαλυφθεί ο σαφής και έντονος φιλοατλαντικός χαρακτήρας της νέας ηγεσίας.

- οι λεγόμενες «ριζοσπαστικές διακηρύξεις» στην οικονομία (όπου η ελευθερία του πολίτη ταυτίζεται με την «ελευθερία» των σκληρών νόμων της αγοράς) δεν συνοδεύονται από το παραμικρό εκσυγχρονιστικό άνοιγμα στα θέματα λ.χ. των ηθών, της κοινωνικής συμπεριφοράς, των κάθε είδους μειονοτήτων, της λεγόμενης «καθημερινής ζωής». Στον πόσο δηλαδή λιγότερο κρατισμό στην κοινωνία πιστεύει η «ΝΔ» και σε ποιους τομείς.

ΕΠΙΠΛΕΟΝ, ενώ στα επίπεδα της «λαϊκής βάσης» προκηρύσσονται εκλογές και μοιράζονται αιρετά αξιώματα σε συνοικιακές επιτροπές, η κεντρική καθοδήγηση παραμένει κλειστό προνόμιο του αρχηγού, όπως το μαρτυρούν άλλωστε οι δηλώσεις του κ. Μητσοτάκη για τη λίστα των υποψηφίων και οι διορισμοί στην ΟΝΝΕΔ, στις κλαδικές, στο Πολιτικό Γραφείο κτλ. Μάλιστα, οι διαιρετικές αυτές καταστάσεις («διαιρετικές», ενδοταξικά πάντοτε) αρχίζουν να προβάλλονται ως απόδειξη της... δημοκρατικότητας του κόμματος (!).

ΟΛΑ ΑΥΤΑ τα δεδομένα, υποδηλώνουν και αποκαλύπτουν μαζί ότι οι ξένοι παράγοντες και ειδικοί, που βρίσκονται πίσω από την καρέκλα του νέου προέδρου της «ΝΔ» αφενός δεν βιάζονται για το μέλλον, είναι μεθοδικοί (σχεδιάζοντας και πέραν του κ. Μητσοτάκη) και πάντως δεν θεωρούν ως ατελή τη δημόσια εικόνα του συντηρητικού αυτού κόμματος, επειδή —όπως νομίζουν ορισμένοι— η «ΝΔ» δεν έχει δημοκρατική δομή και συγκρότηση. Δεν ποντάρουν στο δεδομένο αυτό για να φθείρουν το ΠΑΣΟΚ και, έστω, να κερδίσουν κάποιες ψήφους.

ΟΠΩΣ επίσης δεν θεωρούν ως ιδιαίτερα βαρύ πολιτικό παρελθόν εκείνο της αποστασίας για τον κ. Κ. Μητσοτάκη. Η βελτίωση του «ιμάτς» του αρχηγού στο σημείο αυτό κρίθηκε —όπως και γίνεται άλλωστε— ότι το πολύ χρειάζεται να ενισχυθεί με περιστασιακές αφισοκολλήσεις της φωτογραφίας του κ. Μητσοτάκη στους δρόμους των μεγάλων πόλεων. Τόσο οι υποβολείς όσο και ο κ. Μητσοτάκης ίσως δεν σχεδιάζουν τη στρατηγική φθορά μόνο με την οπτική των νέων βουλευτικών εκλογών, γιατί αλλιώς θα κινδυνολογούσαν σαν τον κ. Αβέρωφ ή θα νοιάζονταν να δίνουν μια επίπλαστη εσωκομματική ενότητα.

ΣΕ ΑΛΛΑ σημεία ποντάρουν οι καθοδηγητές και ειδικοί υποβολείς ότι χρειάζεται να επικεντρωθεί η προσοχή του κόμματος και η αντιπολιτευτική κριτική προκειμένου να αφαιρεθεί —σε πρώτο στάδιο— η κυβερνητική αυτοδυναμία από το ΠΑΣΟΚ, αφού αφαιρεθεί πρώτα η πρωτοβουλία κινήσεων και ελαχιστοποιηθεί η εγκυρότητα του πολιτικού του λόγου.

ΤΑ ΣΗΜΕΙΑ αυτά, άρχισαν τον τελευταίο καιρό να γίνονται εμφανή για ορισμένους και να δημιουργούν ένα αίσθημα αυτοπεποίθησης στον ηγετικό χώρο της «Νέας Δημοκρατίας», όσο και αν δεν γίνονται ορατά από ορισμένους κυβερνητικούς παράγοντες ή αγνοούνται επιπόλαια.

- **ΠΡΩΤΟ** και κύριο δεδομένο της αντιπολιτευτικής στρατηγικής της «Νέας Δημοκρατίας» είναι η επικέντρωση της αντιπολιτευτικής της κριτικής σε 5-6 μεγάλα θέματα, με πρώτα τα οικονομικά και η συνεχής εκμετάλλευσή τους με διαρκείς επινοήσεις (λ.χ. ανεργία και κυβερνητικές σπατάλες, ακρίβεια τιμών και έλλειψη κυβερνητικής αποτελεσματικότητας για ελέγχους, ανεργία και κομματικοί διορισμοί κτλ.).

ΤΕΡΜΑΤΙΖΕΤΑΙ δηλαδή η παλαιά πολυμέτωπη επίθεση και η ανακοινωσιολογία —όπως είχε εισηγηθεί ο κ. Αθ. Κανελλόπουλος— επί παντός του επιστητού, κατά τα πρότυπα του ΚΟ-ΔΗΣΟ της περασμένης τριετίας.

● **ΔΕΥΤΕΡΟΣ** στόχος, που θα κλιμακωθεί έως την προεκλογική περίοδο θα είναι —όσο και αν δεν θέλει να το διορθώσει το ΠΑΣΟΚ— η έντονη αμφισβήτηση της κυβερνητικής αξιοπιστίας, η προβολή αντιφάσεων, η αναίρεση παλαιών δηλώσεων, ο τονισμός ψευδεπίγραφων νομοθετημάτων και μέτρων. Με βάση αυτή την κριτική έχουν εισηγηθεί οι αμερικανοί σύμβουλοι θα πρέπει να γίνει και η μοναδική «μετωπική συμπόρευση» της «Νέας Δημοκρατίας» και του ΚΚΕ και όχι σε κανένα άλλο επίπεδο. Δηλαδή και σχηματικά, όπως έχει γίνει σε πρώτη εφαρμογή από τον κ. Μητσοτάκη με τον νέο εκλογικό νόμο «εσάς του ΚΚΕ έχει εκθέσει και μεταχειρίζεται ως αφελείς το ΠΑΣΟΚ».

● **ΤΡΙΤΟΣ** κύριος στόχος είναι η προσπάθεια να πληγεί η προσωπική αξιοπιστία και το διεθνές κύρος του πρωθυπουργού κ. Α. Παπανδρέου, με την προβολή του ως «ιπτάμενου Πρωθυπουργού» ο οποίος παραμελεί τα εσωτερικά προβλήματα της χώρας χάριν προσωπικών ή σκιωδών αποτελεσμάτων με τις συχνές απουσίες του στο εξωτερικό.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ φθορά του πρωθυπουργού θα συνδυασθεί επίσης —με ένα άλλο μετωπικό στόχο— την προβολή των αντιδημοκρατικών μεθόδων και αντιλήψεων της κυβέρνησης και του ΠΑΣΟΚ. Επειδή, όπως η Δεξιά διαισθάνεται ότι δεν μπορεί να ασκήσει πειστικά την κριτική αυτή σε θέματα θεσμικά ή γενικού δημοκρατικού χαρακτήρα, θα επικεντρώσει την προσοχή της σε θέματα ελευθερίας της «καθημερινής ζωής» (τηλεόραση «πρασινοφρουροί» κτλ.).

● **ΤΕΤΑΡΤΟΣ** κύριος στόχος είναι αφενός μεν η κάποια διεύρυνση κορυφής, που θα δώσει την εντύπωση της «κεντρώας αναβάπτισης», αλλά —κυρίως— η διεύρυνση με συγκεκριμένες «φιλολαϊκές» θέσεις στη βάση. Η πρόσφατη εξαγγελία της δέσμης οικονομικών μέτρων της «ΝΔ» —που εξέτασε με κάποια πρώτη ανησυχία το Εκτελεστικό Γραφείο του ΠΑΣΟΚ και αντέκρουσε με ατυχή δημαγωγική ανακοίνωση ο αρμόδιος υπουργός αναπληρωτής κ. Δημ. Τσοβόλας— εντάσσεται στην κατηγορία αυτής της τακτικής. Η διεύρυνση αυτή, με συγκεκριμένα μέτρα οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα, θα συνδυαστεί με μια συστηματική και διαρκή προβολή των σχετικών προγραμματικών προσπαθειών της «ΝΔ», έτσι ώστε να δοθεί η εντύπωση πως «έχουμε πρόγραμμα» και —το κυριότερο— να φέρει την κυβέρνηση σε θέση επικριτική και απολογητική.

● **ΠΕΜΠΤΟΣ** κύριος στόχος είναι η κάποια συστηματική δραστηριότητα στην επαρχία, όπου αποτελεί την αχίλλειο πτέρνα της παράταξης, αλλά —κυρίως— η έντονη αντιπολιτευτική δραστηριότητα στα μεγάλα αστικά κέντρα.

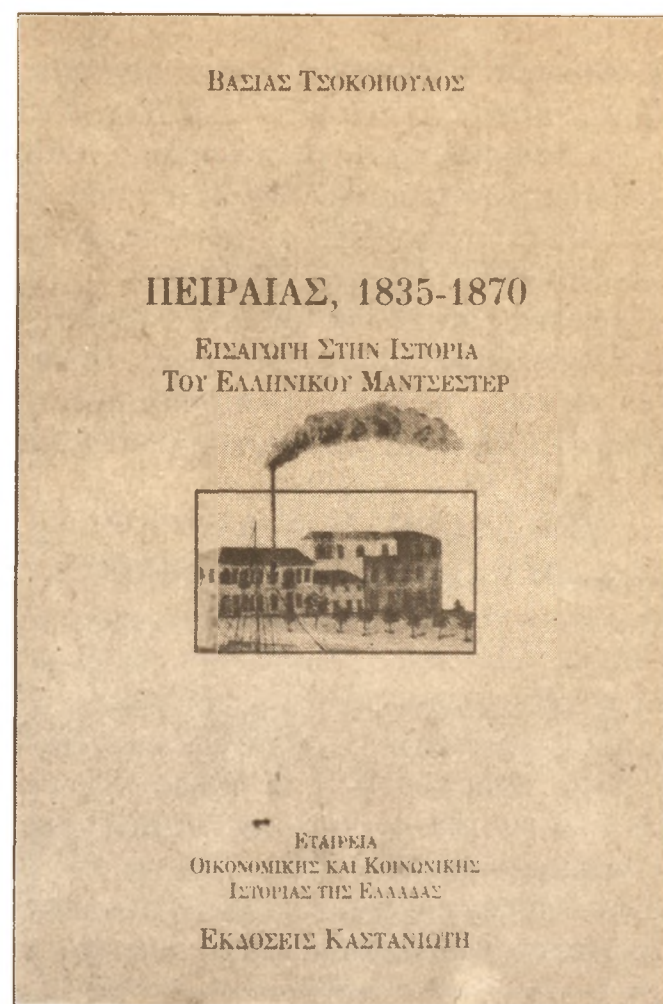
ΚΙ ΑΥΤΟ γιατί κρίνεται ότι σε μεγάλο βαθμό τα εκλογικά αποτελέσματα στην επαρχία εξαρτώνται τόσο από τις εντυπώσεις στις μεγάλες πόλεις όσο και από το μεγάλο πλήθος των ετεροδημοτών. Μάλιστα για τους δύο αυτούς σκοπούς είναι έτοιμα μεγάλα προγράμματα περιοδειών στα χωριά καταγωγής και στους συγγενείς από αστούς οπαδούς της «ΝΔ» και έγκαιρης μετακίνησης των ετεροδημοτών στην επαρχία την προεκλογική περίοδο και τις μέρες των εκλογών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ θα μπορούσε να καταλήξει κανείς ότι η σημερινή στρατηγική της ηγεσίας της «ΝΔ», η στρατηγική «φθοράς» δεν αποτελεί παρά ένα κακέκτυπο ή απλώς αντιγραφο της στρατηγικής του ΠΑΣΟΚ το 1981, όπως τουλάχιστον την αντιλαμβάνεται η Δεξιά. Αλλά με πιο μακροπρόθεσμους στόχους, που δεν σχετίζονται με την εκλογική ήττα του ΠΑΣΟΚ αλλά την κάμψη ενός πολιτικοκοινωνικού κινήματος.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΟΥ Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΥ

**«ΠΕΙΡΑΙΑΣ, 1835-1870»
(ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΑΝΤΣΕΣΤΕΡ)**

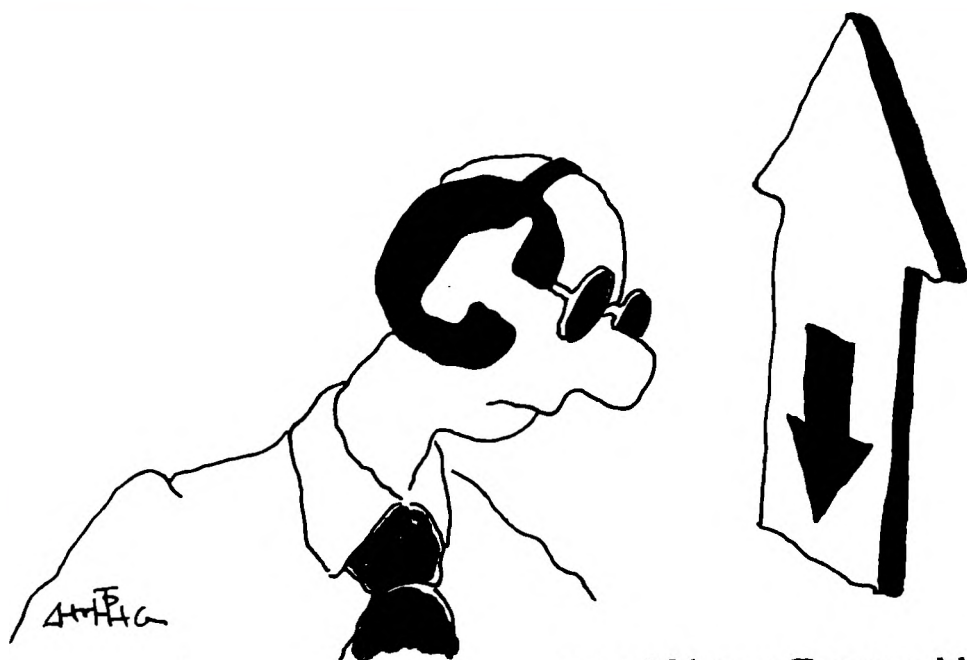

Η πρώτη επιστημονική μελέτη για τον Πειραιά, που φέτος συμπληρώνονται 150 χρόνια από την ίδρυσή του

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΟ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

Συγκλίσεις και αποκλίσεις στην Αριστερά

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΝΟΜΟ

του Μάνου Τρανταλλίδη

Τα νέα ποιοτικά στοιχεία, που εμπλούτισαν την πολιτική μας ζωή, το τελευταίο διάστημα, έβαλαν ασφαλώς ένα καινούργιο «στοίχημα» στην ελληνική Αριστερά: Θα μπορέσει να δώσει θετικές διεξόδους, σ' εκείνα τα τμήματα της δημοκρατικής κοινής γνώμης και ιδιαίτερα στις δυνάμεις αριστερής και ριζοσπαστικής έμπνευσης (που ακολουθούσαν ως τώρα το ΠΑΣΟΚ) και απογοητεύονται από τις «συναινετικές διαδικασίες», που επέλεξε η ηγεσία του κυβερνητικού κόμματος;

Αρκετοί θεωρούν ότι η σημερινή εικόνα που παρουσιάζει η κυβέρνηση (μετά μάλιστα και την ψήφιση της υπερενισχυμένης αναλογικής, σαν εκλογικού συστήματος), μπορεί να λειτουργήσει σαν καταλύτης ορισμένων νέων αναζητήσεων και μετατοπίσεων, που θα συμβάλλουν σε μια —έστω μερική— αλλαγή των συσχετισμών μέσα στην Αριστερά.

Ενδιαφέρον συνεπώς, παρουσιάζουν οι θέσεις και η πολιτική των δύο κομμουνιστικών κομμάτων, όπως διαμορφώνονται μετά το εκλογικό νόμο, αλλά και ορισμένες συζητήσεις, που γίνονται κυρίως στο ΚΚΕ εσ. με αφορμή το 4ο Συνεδριό του.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

Το ΚΚΕ λίγο πριν τη δημοσιοποίηση του εκλογικού νόμου πρόβαλλε σ' όλους τους τόνους σαν λύση «την κυβέρνηση που να στηρίζεται σ' όλες τις δημοκρατικές δυνάμεις, στη βάση ενός μίνιμουμ προγράμματος». Προφανώς η άποψη αυτή συμπεριλάμβανε, στις δημοκρατικές δυνάμεις και το ΠΑΣΟΚ. Τώρα το ΚΚΕ μιλά για την ανάγκη δημιουργίας ενός νέου «μετώπου» των δυνάμεων της Αλλαγής, «που με την κοινή τους δράση, μπορούν ν' ανοίγουν το δρόμο προς τα εμπρός». Χαρακτηριστική μάλιστα είναι η τοποθέτηση του Χαρ. Φλωράκη στη Βουλή για τη σημερινή στάση του ΚΚΕ «και να μας παρακαλέσετε δεν μπαίνουμε στην κυβέρνηση» είπε αναφερόμενος προφανώς σε μια «κυβέρνηση που να στηρίζεται σ' όλες τις δημοκρατικές δυνάμεις».

● Το μεγάλο ερώτημα που προκύπτει από τη νέα αυτή τοποθέτηση του ΚΚΕ, είναι *σε ποιες υπαρκτές πολιτικές δυνάμεις, θα στηριχθεί αυτό το νέο «μέτωπο» και ποιες θα είναι οι διαδικασίες επίτευξης αυτής τη κοινής δράσης;* Αφού, δηλαδή, οι δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ (με την πολιτική που τώρα ακολουθεί), δεν θα συμπεριλαμβάνονται σ' αυτή τη συμπαράταξη, τότε ποιες είναι οι άλλες πολιτικές συνιστώσες, αυτού του μετώπου; *Θα είναι λ.χ. το ΚΚΕ εσ., ναι ή όχι;*

Απο τη μεριά του, το ΚΚΕ εσ. έχει προτείνει σαν διεξοδο, την ανάγκη συγκρότησης «ενός πλατιού συνασπισμού πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων, για τη δημοκρατική εξουσία των εργαζόμενων στη βάση ενός κοινού προγράμματος» (κι όχι μίνιμουμ, όπως λέει το ΚΚΕ), που θα απαντά στα μεγάλα πο-

λιτικά προβλήματα της συγκυρίας, σε σύνδεση με τις γενικότερες προοπτικές της πάλης για την κοινωνική αλλαγή. Έχει δε προτείνει, ένα «ανοιχτό και δημόσιο διάλογο, μ' όλες τις αριστερές δυνάμεις ώστε μέσα απ' αυτό το διάλογο, να φανεί ποιος αποκλείει ποιον και ποιος αυτοαποκλείεται», όπως χαρακτηριστικά διατυπώθηκε η άποψη του ΚΚΕ εσ., στις πρόσφατες συζητήσεις που έγιναν μεταξύ πρώην στελεχών του ΚΚΕ, με εκπροσώπους της ηγεσίας του ΚΚΕ εσ.

Γιατί το ΚΚΕ δεν απαντά σ' αυτή την πρόταση; Ή μήπως συνεχίζει να θεωρεί, ότι ένα κόμμα, αποτελεί εκφραστή των κοινωνικών δυνάμεων, που θέλουν το σοσιαλισμό; Και μήπως αυτή η στάση του ΚΚΕ, δεν οδηγεί στο συμπέρασμα, πως *ταυτίζει τελικά το «μέτωπο της Αλλαγής» με τον δικό του μόνο, κομματικό σχηματισμό;* Όταν μάλιστα κατηγορεί το ΠΑΣΟΚ (και σωστά), ότι πάει να μονοπωλήσει την υπόθεση της Αλλαγής, η παραπάνω πρακτική του, μήπως αποτελεί μια μεγάλη *αντίφαση* με τις πολιτικές του προτάσεις; Και γιατί σ' άλλες χώρες, το ΚΚΕ αναγνωρίζει την ύπαρξη και άλλου ΚΚ (Σουηδία, Ισπανία κτλ.) ενώ στην Ελλάδα, αρνείται να παραδεχθεί τη δυνατότητα ύπαρξης διαφορετικών απόψεων μέσα στο αριστερό κίνημα και δεν αποφασίζει να *σεβαστεί αυτή τη διαφορετικότητα;*

Είτε το θέλει το ΚΚΕ, είτε όχι, ο άλλος πόλος της κομμουνιστικής Αριστεράς, το ΚΚΕ εσ., όχι μόνο θα εκπροσωπείται στη νέα Βουλή, αλλά και απ' ό,τι φαίνεται (από τις αρχαιρείες πολλών σωματείων γιατρών, μηχανικών, καθηγητών, τραπεζικών, άλλων κλάδων εργαζομένων κτλ.), αρχίζουν να αναστρέφονται οι συσχετισμοί... Ο χώρος της Ανανεωτικής Αριστεράς, αποκτά όλο και περισσότερο, πιο ισχυρά κοινωνικά ερείσματα και η βιασύνη του ΚΚΕ, να τον παραπέμψει για μέλη στο ιστορικό τμήμα της Κεντρικής του Επιτροπής, αποδείχτηκε ολότελα αβάσιμη. Άλλωστε, δεν υπάρχει μέρα στο «Ριζοσπάστη», που να μην του αφιερώνει πολύστηλα άρθρα... Βέβαια, στα άρθρα αυτά, ο Λ. Κύρκος αποκαλείται «μαϊντανός», τα στελέχη του ΚΚΕ εσ.: «ξενυχτισμένοι θεματοφύλακες της τρισοδοματικής ανανέωσης!!!» (βλ. «Ρ» 14/1/85) και η εξήγηση που δίνει στους αναγνώστες του (για το πως γίνεται και αναπτύσσεται το ΚΚΕ εσ.) είναι ότι «η άρχουσα τάξη συντηρεί τεχνητά τη διάσπαση στο αριστερό κίνημα...».

Βέβαια, αν το ΚΚΕ χλευάσει και σήμερα μια τέτοια συλλογιστική, αυτό αναμφίβολα θα 'χει να κάνει με βαθύτερα αίτια, που συνδέονται με ουσιαστικές πλευρές της ιδεολογικής και οργανωτικής φυσιογνωμίας του. Μιας φυσιογνωμίας που το εμποδίζει να κατακτήσει μια πρωτοπόρα πολιτική πρακτική και να αποτελεσει πολύ ελξης πλατυτέρων δυνάμεων, που δημιουργεί απωθήσεις στο εκλογικό σώμα και δίνει συχνά προσχήματα στο ΠΑΣΟΚ για τη συνολική απόρριψη της (παραδοσιακής) Αριστεράς.

Η ΑΝΑΝΕΩΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Αντιθετα με το ΚΚΕ, στον άλλο πόλο (στο ΚΚΕ εσ.), φαίνονται να γίνονται ορατές κάποιες ελπιδοφόρες προοπτικές ενεργοποίησης του ευρύτερου δυναμικού της Αριστεράς. Το ποσοστό 3,4% των Ευρωεκλογών, που πήρε αυτός ο χώρος, αλλά και τα αποτελέσματα των αρχαιρεσιών στα διάφορα σωματεία (όπως ήδη αναφέρθηκε), δείχνει πως το ΚΚΕ εσ., αρχίζει να ξεφεύγει από μια «άχρωμη» πολιτική παρουσία, αρχίζει να οριοθετείται από τα άλλα κόμματα και να καταγράφεται σαν ένας νέος πόλος, όχι πια των δυναμεων που προέκυψαν από τη διάσπαση του ενιαίου ΚΚΕ, αλλά όλων εκείνων των δυναμεων, που αναζητούν ένα νέο ρόλο της Αριστεράς στις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις (κι όχι ρόλο θεατή).

Είναι κοινή διαπίστωση, πως στο χώρο της Ανανεωτικής Αριστεράς (που κύριο κορμό του έχει το ΚΚΕ εσ.), συναντώνται σήμερα και τον ενισχύουν, δυνάμεις, που παρά τους διαφορετικούς δρόμους που βάδισαν, συμφωνούν στο έδαφος των βασικών επιλογών του (αυτονομία του αριστερού και κομματικού κινήματος, δημοκρατική λειτουργία του κόμματος, κριτική στάση στις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού, μη χειραγώγηση των μαζικών κινήματων, δημοκρατικός δρόμος για το σοσιαλισμό κτλ.). Ακόμα και τα τελευταία προβλήματα, που απασχόλησαν στη ΚΕ αυτού του κόμματος, έδειξαν εμπρακτά, πως το ΚΚΕ εσ. σέβεται και τηρεί τις δημοκρατικές και συλλογικές διαδικασίες. Σε συνάρτηση δε και με τη διαφάνεια που επικράτησε (δημοσίευση στην «Αυγή» των αντιθετων αποψεων, αποτελέσματα ψηφοφοριων κτλ.), έδωσε ένα παράδειγμα του ηθους που πρέπει να διαμορφώσει η Αριστερά στη χώρα μας.

Βέβαια, οι ενστάσεις που θα μπορούσε κανένας να προβάλει, για το αν, δηλαδή, το κυρίαρχο ζήτημα αυτού του χώρου είναι το θέμα του Προέδρου του Κόμματος, είναι ως ένα βαθμό δικαιολογημένες. Κανείς όμως δεν μπορεί να υποβαθμίσει και το υπαρκτό πρόβλημα (που απασχολεί κατά καιρούς, όλα τα Κόμματα), της επιλογής δηλαδή, μιας τέτοιας ηγεσίας, που να δημιουργεί καλύτερες δυνατότητες προσέλασης των ιδεών τους, στην κοινωνία. Ειδικά για το ΚΚΕ εσ., το ζήτημα έχει μια αληθινή διάσταση, μιας και οι απόψεις του (λόγω του ουσιαστικού αποκλεισμού του από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, της άνισης κρατικής χρηματοδότησης κτλ.), δύσκολα «έφταναν» στα λαϊκά στρώματα. Απ' αυτή λοιπόν την άποψη, μάλλον σωστά η ΚΕ του ΚΚΕ εσ., αποφάσισε να θέσει στο συνέδριο θέμα ανασύνθεσης της ηγεσίας και μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, να προσδιοριστούν οι αρμοδιότητες του Α. Κύρκου, σαν προέδρου της ΚΕ.

Χωρίς αμφιβολία, το συνέδριο (που τελικά καθορίστηκε να γίνει τον Απρίλη του '85) θα 'ναι εκείνο, που θα κρίνει για την ορθότητα ή όχι της πρότασης της ΚΕ. Αυτό που εδώ, θα 'ταν χρήσιμο να επισημανθεί και να αμφισβητηθεί, είναι οι όροι που τέθηκε το ζήτημα. Γιατί εκτός από την πρώτη «ανάγνωση» του προβλήματος (όπως επιχειρήθηκε παραπάνω), υπάρχουν και οι ουσιαστικές πολιτικές πλευρές στο θέμα που πρόκυψε. Φαίνεται, πως οι διαφορές δεν «πολιτικοποιήθηκαν» και το ζήτημα μετατοπίστηκε στο οργανωτικό - θεσμικό επίπεδο. Γιατί, ένα κορυφαίο θέμα που επίμονα ζητά την απάντησή του (και απ' ό,τι φαίνεται σ' αυτό επικεντρώνονται οι διαφορές), είναι και το «πρόβλημα της εξουσίας»: ποια εκτίμηση γίνεται για την κυβερνητική πολιτική, σε τελευταία ανάλυση; Υπάρχουν προϋποθέσεις συμπαράταξης και σύγκλισης των αριστερών δυνάμεων και ποιες είναι αυτές; Θα περιοριστεί η Αριστερά σε μια «ιδεολογική κριτική» των υπαναχωρήσεων κτλ. του ΠΑΣΟΚ ή θ' αναζητήσει πρακτικότερους τρόπους επηρεασμού των εξελίξεων;

Αυτά μάλλον, είναι τα ακανθώδη ζητήματα, που ταλανίζουν όχι μόνο το ΚΚΕ εσ., αλλά και όλη την Αριστερά.

Έτσι, αυτό που περιμένουν οι ευρύτερες δυνάμεις της Αριστεράς από το ΚΚΕ εσ., είναι ν' αναδείξει τα ουσιαστικά πολιτικά ζητήματα, που απασχολούν σήμερα το κίνημα. Και θα 'ταν πραγματικά, μια σημαντική συνεισφορά του ΚΚΕ εσ., αν ο προσυνεδριακός διάλογος δεν αναλωνόταν σε συζητήσεις των διαφορών του παρελθόντος, αλλά αντίθετα φώτιζε τα σημερινά επίκαιρα προβλήματα. Πολύ περισσότερο, που το τελευταίο διάστημα (ιδιαίτερα στις Ευρωεκλογές κτλ.) δεν πρόκυψαν διαφορετικές εκτιμήσεις ανάμεσα στα στελέχη της ηγεσίας για την πολιτική κατάσταση. Το ζητούμενο είναι η όποια προσπάθεια αναβάθμισης της ηγεσίας να συνδεθεί με βαθύτερες επεξεργασίες της πολιτικής και της φυσιογνωμίας του ΚΚΕ εσ., για να μπορέσει να δώσει πειστικές ερμηνείες στα αδιέξοδα που οδήγησε την «Αλλαγή» το ΠΑΣΟΚ, για να καταδείξει τις εναλλακτικές λύσεις που προτείνει η Ανανεωτική Αριστερά, τα δικά της προγράμματα, το δικό της διαφορετικό λόγο. Κοντολογίς για να μπορέσει να κατακτήσει την πολιτική της «αυτοδυναμία» μοναδικό —ίσως— όρο, ανατροπής των οποιωνδήποτε προθέσεων «περιθωριοποίησης» της Αριστεράς.

Συνομοσπονδία Οδοσυνετών

- ΚΩΣΤΑΣ ΖΟΥΡΑΡΙΣ
ΜΙΣΓΑΓΚΕΙΑ ΑΠΕΡΙΝΟΗΤΗ
Συμβολή στην πολιτική αυτογνωσία της Ελλάδας
- ΓΙΩΡΓΟΣ Φ. ΚΟΥΚΟΥΛΕΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΙΑ
ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΣΗ. 1983-1984
- ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΕΡΑΚΛΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ
- ΛΟΥΙΣ ΜΠΟΥΝΙΟΥΕΛ
Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΙΝΟΗ
- ΡΟΥΛΑ ΚΟΝΤΕΑ
Ο ΒΡΑΧΝΟΣ ΗΧΟΣ
ΜΙΑΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ
- ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ
BLACK OUT

ΕΝΑ: εκπαραθύρωσαν κανένα;

του Στέλιου Κούλογλου

Συμβαίνει ίσως για πρώτη φορά, και στη συγκεκριμένη περίπτωση η έκφραση έχει κάποια αξία: μέχρι τώρα οι «μάναντζερ» (από τους προπονητές ποδοσφαιρικών ομάδων μέχρι και τους διευθυντές εφημερίδων - περιοδικών) δεν απομακρύνοντο, παρά μόνο όταν εθεωρούντο αποτυχημένοι. Καμιά ομάδα που «έσκιζε» στο πρωτάθλημα δεν έδιωχνε τον Γκμοχ της και καμιά επιτυχημένη έκδοση δεν απεμάκρυνε τον διευθυντή της, ο οποίος επιπλέον την είχε συλλάβει ως ιδέα και την είχε καθιε-

ρώσει. Αν η απομάκρυνση του Παύλου Μπακογιάννη από το περιοδικό «ΕΝΑ» δεν είναι μια απλή σύμπτωση, τότε το φαινόμενο της «εκπαραθύρωσης» ενός διευθυντή για λόγους «μπίζνες και πολιτικής» ή καλύτερα η χρησιμοποίηση —με αυτόν το τρόπο— του Τύπου για αλλότριους σκοπούς, θα έπρεπε να απασχολήσει τους ενδιαφερόμενους: κυβέρνηση και εφημερίδες, κόμματα και δημοσιογράφους. Όταν μάλιστα το όλο σκηνικό έχει, και πολύ μυστήριο.

Οι εκδοχές που κυκλοφορούν για την υπόθεση, είναι δύο, ...η εξής μία: ιδιαίτερα μετά την αγορά της πλειοψηφίας των μετοχών της «Τράπεζας Κρήτης» από τον κύριο μέτοχο των εκδόσεων «ΓΡΑΜΜΗ ΑΕ» κ. Κοσκωτά, ξεκινάει η διαδικασία απομάκρυνσης του ...γαμπρού του κ. Μητσοτάκη.

Σε συντάκτες της εφημερίδας, αλλά και στον Τύπο, διαρρέει η πληροφορία ότι ο Π. Μπακογιάννης είναι υπερχρεωμένος εξαιτίας μίας άλλης επιχείρησης (ΠΑΚ-ΕΛΛΑΣ) και συνεπώς δεν μπορεί να παραμείνει στη «ΓΡΑΜΜΗ» και ακόμη ότι ο Π.Μ. παρατηρήθηκε —από τον ιδιοκτήτη— αρκετές φορές «επειδή το περιοδικό είναι πολύ δεξιό». Όταν ο κ. Κοσκωτάς αναλαμβάνει ουσιαστικά την διεύθυνση της «Τράπεζας Κρήτης» οι φήμες πληθαίνουν και ο ίδιος εξομολογείται σε στενούς συνεργάτες του ότι όλοι οι κυβερνητικοί που συναντά του θέτουν το πρόβλημα «τι θα γίνει με το ΕΝΑ και τον Μπακογιάννη», ενώ το ίδιο εμπόδιο προκύπτει ιδιαίτερα στις συναλλαγές της τράπεζας στην Μεγαλόνησο. Έτσι, μετά από μία «συμφωνία κυρίων» Κοσκωτά - Μπακογιάννη, αποφασίζεται η αποχώρηση του τελευταίου, ο οποίος μάλιστα «αποζημιώνεται πολύ γενναία» σύμφωνα πάντα με τα όσα η «ΓΡΑΜΜΗ» αφήνει να διαρρεύσουν.

Την Πέμπτη 7 Φεβρουαρίου, δυο μέρες δηλαδή μετά την ανακοίνωση της απομάκρυνσης του Π.Μ., στον «Ελεύθερο Τύπο» δημοσιεύεται μια ολόκληρη σελίδα γύρω από την υπόθεση. Σύμφωνα με το δημοσίευμα του «ΕΤ» —για το οποίο το «Ποντίκι» της επομένης υπαινίσσεται ότι είναι Μπακογιαννική έμπνευσης— αλλά και της «Ελευθεροτυπίας» δυο μέρες αργότερα, «ο Κοσκωτάς προσφέρει στο ΠΑΣΟΚ και την κυβέρνηση την κεφαλή του κ. Μπακογιάννη, ως ένα πρώτο βήμα καλής θέλησης».

Τα επόμενα βήματα, κατά τον «ΕΤ», θα είναι η «αλλαγή γραμμής κατά δόσεις», με πρώτη φάση «την τοποθέτηση του ΕΝΑ κατά της ηγεσίας της Νέας Δημοκρατίας, για να εκφραστεί στη συνέχεια θετικά για την κυβέρνηση και να καταλήξει στον κρίσιμο προεκλογικό χρόνο σε κριτική συμπάραταξη με το ΠΑΣΟΚ». Κι ενώ η «Ελευθεροτυπία» προσέθετε ότι μια από τις φιλικές κινήσεις της «ΓΡΑΜ-

ΜΗΣ» προς το ΠΑΣΟΚ ήταν «η προσφορά του πιστηρίου που η εταιρία είχε εγκαταστήσει στην Παλλήνη για την εκτύπωση του προεκλογικού υλικού», ο «ΕΤ» τοποθετούσε σαν «αρχή του ειδύλλιου» ένα γράμμα του Κοσκωτά προς τον κ. Παπανδρέου. Το γράμμα περιείχε ένα βιογραφικό σημείωμα «του νεαρού» (όπως λέγεται ότι αποκαλείται ο Κοσκωτάς από κυβερνητικούς κύκλους), και την υπόσχεση ότι τόσο τα δύο —και σύντομα τρία— έντυπα του μικροσυγκροτήματος, όσο και η «Τράπεζα Κρήτης» θα ενισχύσουν την «κυβερνητική προσπάθεια».

ΔΙΑΔΟΣΕΙΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ;

«Σύμφωνα με πληροφορίες μας» —απαντούν οι υπεύθυνοι της ΓΡΑΜΜΗΣ ΑΕ, «όλα αυτά τα δημοσιεύματα, έχουν πηγή το Πολιτικό Γραφείο ενός αρχηγού κόμματος», εννοώντας προφανώς αυτό του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης. «Το γράμμα, αλλά και όλα όσα δημοσιεύθηκαν στον ΕΤ» —συνεχίζουν— «είναι ανυπόστατα, και ήδη έχει σταλεί επιστολή στη διεύθυνση της εφημερίδας με την οποία τα διαψεύδουμε κατηγορηματικά».

Οι εξηγήσεις της «ΓΡΑΜΜΗΣ» χωλαίνουν όμως στο σημείο των αιτιών, της «αποχώρησης» (σύμφωνα με τον όρο που χρησιμοποιούν) του Π.Μ. Η επιχειρηματολογία κάποιων «διαρθρωτικών αλλαγών» και «προβλημάτων MANAGEMENT» γύρω από τις οποίες υπήρξε «διαφωνία σε υψηλότερο επίπεδο» δεν φαντάζει πειστική, τη στιγμή που παρά τη σχετική ερώτηση παρουσιάζεται άρνηση εξήγησης των αλλαγών αυτών. Και οι διαφορές γύρω από παρόμοιες —και κατά τα φαινόμενα όχι καθοριστικές— αλλαγές, μπορούν να διασκεδάσουν το πολιτικό και εκδοτικό κόστος από την απομάκρυνση ενός επιτυχημένου διευθυντή; «Ναι ο κ. Μπακογιάννης ήταν επιτυχημένος» απαντούν, «αλλά αυτή η επιτυχία στηρίχθηκε και στην ύπαρξη της θαυμάσιας υποδομής και οργάνωσης της «ΓΡΑΜΜΗΣ», που πρέπει να θεωρείται πρωτοφανής για τα δεδομένα του συγκεντρωτικού, προσωποπαγούς ελληνικού Τύπου». Ηθικό συμπέρασμα: το ΕΝΑ θα επιζήσει και χωρίς Μπακογιάννη.

Ναι αλλά με τι γραμμή; «Το αναγνωστικό κοινό του ΕΝΑ δεν ποδηγετείται. Το περιοδικό λοιπόν θα συνεχίσει να δίνει όλες τις πληροφορίες στους αναγνώστες του και όλες τις απόψεις γύρω από ένα πρόβλημα».

Στην πρώτη σύσκεψη όμως, που έγινε υπό την νέα διεύθυνση, δεν τοποθετήθηκε ότι «θα πρέπει να εκφράζονται οι απόψεις και οι γνώμες όλων —και των τεσσάρων κομμάτων— και το περιοδικό να γίνει «πιο αντικειμενικό»; «Ναι», απαντούν στην ΓΡΑΜΜΗ, «αλλά αυτό ειπώθηκε, γιατί όταν κανείς βγάζει 55 τεύχη το χρόνο, μπορεί εξαιτίας και μόνο του φόρτου εργασίας να κάνει κάποια λάθη».

Σε κάθε περίπτωση, μετά τα τόσα δημοσιεύματα, ακόμη κι αν υπήρχε πρόθεση αλλαγής της γραμμής, θα πρέπει τώρα να έχει ακυρωθεί. Άλλωστε, τόσο το δημοσίευμα του «Ελεύθερου Τύπου» όσο και της «Ελευθεροτυπίας» έθεταν το ερώτημα πώς μπορεί να γίνει φιλοκυβερνητική στροφή όταν επικεφαλής του περιοδικού τοποθετήθηκαν:

- Ο Δ. Κουνελάκης, διευθύνων σύμβουλος της «ΓΡΑΜΜΗΣ ΑΕ», και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας Κρήτης, που υπήρξε υπεύθυνος του γραφείου Τύπου των υπουργών Ναυτιλίας της ΝΔ, του Ι. Φικιώρη και Ε. Κεφαλογιάννη. Και στη συνέχεια στην Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών.

- Ο Γ. Τσούτσιας ο οποίος ανήκει στην κλαδική Προεδρία της Νέας Δημοκρατίας (Στην πραγματικότητα ανήκει στην Ομάδα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου του Υπουργείου Προεδρίας της ΝΔ — ΣΣ). Και μέχρι και προχτές ήταν τηλεοπτικός συντάκτης της «Βραδυής».

Έτσι, άλλοι υποστηρίζουν, ότι η μόνη εναλλακτική λύση είναι η απολιτικοποίηση του ΕΝΑ.

Ενδιαφέρον, όμως, παρουσιάζει και η αντίδραση των συντακτών του περιοδικού. Η πρώτη τάση που διαμορφώθηκε, ήταν μια κίνηση μαζικής αποχώρησης σε ένδειξη αφ' ενός συμπάραστασης στον ΠΜ και αφ' ετέρου διαμαρτυρίας για την απροσδόκητη αυτή αλλαγή, που έγινε ερήμην του συντακτικού προσωπικού. «Όταν όμως επί τόσο καιρό ο ΠΜ διεύθυνε το περιοδικό εντελώς συγκεντρωτικά και χωρίς να μας ρωτάει, πως θα 'πρεπε

ξαφνικά να μπορούμε στη δική του λογική;» αναρωτιέται ένας συντάκτης προσθέτοντας τον παράγοντα της απειρίας των συντακτών και το γεγονός ότι η νέα διεύθυνση, υποσχέθηκε να μην απολύσει κανένα και να αυξήσει τους χαμηλότερους σημερινούς μισθούς.

Έτσι, η μόνη «έκπληξη» προήλθε τελικώς από την πλευρά του κ. Στάμου Ζούλα, αρχισυντάκτη της «Καθημερινής» και υπεύθυνου πολιτικού ρεπορτάζ του ΕΝΑ. Για τον τελευταίο —που είναι και μέλος του Πειθαρχικού Συμβουλίου της ΕΣΗΕΑ— πολλοί πίστευαν ότι δεν θα εδέχετο να υπαχθεί υπό τον κ. Τσούτσια, που δεν είναι ακόμη μέλος της ΕΣΗΕΑ, αλλά ο κ. Ζούλας αρκέστηκε σε πολιτικό - οικονομικές διαπραγματεύσεις, οι οποίες είχαν και «ευτυχή» κατάληξη. Τη δόξα, δηλαδή, πολλοί εμίσησαν, και τελικώς απεχώρησαν οι κ. Ν. Θεοδωράκης και Ν. Μαυρομάτης εκ των συντακτών, ο κ. Καλλιγκος, από τους φωτογράφους.

ΤΟ «ΛΟΜΠΥ» ΤΩΝ ΗΠΑ;

Τα ερωτήματα, όμως, που ανακίνησε η υπόθεση «αποχώρησης» του Π.Μ. παραμένουν: Ο κ. Κοσκωτάς, αφού ανήκει στην «Αμερικάνικη Σχολή» θα πρέπει να πιστεύει ότι «άλλο είναι οι μπίζνες και άλλο η πολιτική». Γιατί δέχθηκε λοιπόν να θυσιάσει έναν από τους συνεργάτες του, που στις μπίζνες είχε αποδώσει;

Δεύτερο, γιατί δέχθηκε να τον θυσιάσει τώρα; Εν όψει της δίκης του ΕΝΑ (και του ΑΝΤΙ) από τον Πελέκο που άρχισε χθες, ο ΠΜ είχε ζητήσει —και αυτό είχε γίνει αποδεκτό— να παραμείνει διευθυντής, ώστε να είναι επαρκώς «καλυμμένος» από το περιοδικό. Ήταν μόνο «η σύγχυση του προσωπικού εν όψει της αλλαγής της διεύθυνσης» ο λόγος που ανέτρεψε τη συμφωνία; Κι αν κάτι γερό ετοιμάζεται από πλευράς Κοσκωτά (το οποίο δεν είναι φυσικά το εδώ και καιρό προετοιμαζόμενο ΤΕΤΑΡΤΟ με διευθυντή τον Μάνο Χατζιδάκι) αυτό τι είναι; Η καθημερινή εφημερίδα —που μαζί με ένα γυναικείο περιοδικό αποτελούν τους επόμενους εκδοτικούς στόχους της Γραμμής— και για την οποία υπήρχαν στο επιτελείο και επί ΠΜ διαφορετικές απόψεις, αν δηλαδή θα έπρεπε να εκδοθεί πριν ή μετά τις εκλογές ή κάτι άλλο ακόμη πιο σημαντικό; Κι αυτό θα προχωρήσει τώρα, μετά το θόρυβο που δημιουργήθηκε;

Ενδιαφέρον στο σημείο αυτό παρουσιάζει και η στάση της κυβέρνησης, η οποία αποποιείται την ευθύνη για την αποπομπή του ΠΜ. Πολλοί μάλιστα βεβαιώνουν ότι στις σχετικές συζητήσεις με τον Κοσκωτά, κυβερνητικοί παράγοντες απλώς διατύπωναν «τα παράπονά τους για τη σκληρή κριτική του ΕΝΑ, χωρίς να τοποθετούν το θέμα προσωπικά», ενώ άλλοι αναρωτιούνται για το «χτύπημα» που δέχθηκε ο Μητσοτάκης: «από τη μια πλευρά δεν ήταν δικό του, κι από την άλλη ήταν κάθε τόσο αναγκασμένος να διαψεύδει ότι έχει την οποιαδήποτε σχέση».

Τέλος, ακόμη και η κυβέρνηση ψάχνει να βρει αν και ποιος κρύβεται πίσω από τον Κοσκωτά, ενώ η τελευταία φήμη που κυκλοφο-

ρούσε μιλούσε για το «Ελληνο - Αμερικάνικο λόμπυ» και εξηγούσε συνεπώς τη θυσία του ΠΜ σαν μια από τις ενδείξεις πλησιάζματος της κυβέρνησης από την ομογένεια της Αμερικής.

ΟΙ ΚΑΚΟΙ ΕΙΝΑΙ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ

Με λόμπυ ή χωρίς, η υπόθεση ανακινεί ένα σοβαρότατο πρόβλημα για τον Τύπο: αν η αποπομπή του ΠΜ έγινε για να προχωρήσουν κάποιες οικονομικές συναλλαγές του ιδιοκτήτη της «Τράπεζας Κρήτης», τότε έχουμε μια ακόμη περίπτωση όπου ιδιώτες με κεφά-

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ (ΙΟΥΛΙΟΣ '84)

	Αθήνα Πειραιάς	Επαρχία
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ		
1. ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ		
ΓΥΝΑΙΚΑ	51.545	48.973
ΠΑΝΘΕΟΝ	33.516	34.489
ΕΚΕΙΝΗ	36.205	70.906
COSMOPOLITAN	39.340	32.663
ΣΥΝΟΛΟ (1)	160.606	187.031
2. ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡ.		
TACHYΔΡΟΜΟΣ	60.895	78.778
ΕΝΑ	40.595	51.214
ΣΥΝΟΛΟ (2)	101.490	129.992
3. ΔΙΑΦΟΡΑ ΘΕΜΑΤΑ		
ROMANTΣΟ	45.106	77.663
BENTETA	16.193	28.493
NTOMINO	39.261	99.508
ΣΥΝΟΛΟ (3)	100.560	205.664
4. ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ		
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	83.322	58.803
ΤΗΛΕΡΑΜΑ	77.733	99.886
ΣΥΝΟΛΟ (4)	161.055	158.689
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	523.711	681.376

λαια χρησιμοποιούν τον Τύπο για άλλους οικονομικούς σκοπούς. Άλλωστε το περί ου ο λόγος πρόσφατο κρούσμα, δεν είναι ούτε το πρώτο, ούτε το τελευταίο: μία καθημερινή οικονομική εφημερίδα ετοιμάζεται να εκδοθεί, της οποίας χρηματοδότης είναι γνωστός «μεσάζων» οπλικών συστημάτων στην Ελλάδα. Και οι αποκαλύψεις που έγιναν από το ΑΝΤΙ, για την αγορά των «Λεοπαρντ», είναι χαρακτηριστικές για το ύψος των ποσών που «παίζονται» σε τέτοιες περιπτώσεις, και τα οποία μπορούν να χρηματοδοτήσουν πολλές καθημερινές εφημερίδες, έστω και ελλειμματικές, αν οι τελευταίες βοηθήσουν με τη σειρά τους —και χρησιμοποιώντας τη δύναμη της «τέταρτης εξουσίας»— στην προώθηση των συμφερόντων των νεο - εκδοτών. Αντίθετα, οι παραδοσιακοί εκδότες είχαν κάποιο δημοσιογραφικό μεράκι και έκαναν επενδύσεις στον Τύπο που είχαν κάποια αυτοτέλεια

ή το πολύ πολύ αποσκοπούσαν —ιδίως παλαιότερα— και σε πολιτική αναγνώριση κτλ.

Δυστυχώς οι παραδοσιακοί εκδότες υπήρξαν αυτοί που ξέρουμε, και οι εκμεταλλευθέντες το κενό νέοι —επειδή στα μέσα ενημέρωσης στην Ελλάδα δεν είναι ακόμη (;) προσοδοφόρα —αποσκοπούν αλλού, επιβάλλοντας ήθη τα οποία θα έπρεπε να απασχολήσουν και δημοσιογραφικά συνδικάτα και κυβέρνηση.

Αν, όμως, πρώτο δείγμα της στάσης της ΕΣΗΕΑ μας έδωσε η συμπεριφορά του κ. Ζούλα, ούτε οι κυβερνητικοί αρμόδιοι φαίνεται να ενοχλούνται ιδιαίτερα από το γεγονός. Βέβαια, η κυβέρνηση δεν θα μπορούσε —και δεν θα έπρεπε— να επιβάλει περιορισμούς στις εκδόσεις, αλλά θα μπορούσε κάλλιστα να καταλάβει ότι οι συνεταιρισμοί δεν εξαπλώνονται στο χώρο των οπωροκηπευτικών. Θα έπρεπε, δηλαδή, να ενισχύσει —και υπάρχει τρόπος— συνεταιριστικές, αυτοδιαχειριστικές προσπάθειες των δημοσιογράφων που εξασφαλίζουν αδέσμευτη κριτική και διαφάνεια σκοπών και μέσων. Αλλά με τέτοια θα ασχολούμαστε τώρα; Ο μεν κ. Μαρούδας φροντίζει για τις διαψεύσεις, ο δε κ. Κωστόπουλος φραξιονίζει στο Υφυπουργείο του, αρεσκόμενος στις κολακευτικές αναφορές του Μιχαλόπουλου της «Ελευθέρης Ώρας» προς το πρόσωπό του.

Αυτό το τελευταίο, αποδεικνύει εξάλλου ότι όλοι οι εκδότες είναι καλοί. Οι κακοί —όπως ο κ. Πόπωτας— είναι στη φυλακή.

□

ΥΓ. Για να μην αδικήσουμε και τον φίλο του ΑΝΤΙ κ. Φιλιππόπουλο, πρέπει να σημειώσουμε ότι το «πρώτη φορά» δεν ισχύει ακριβώς για τον ίδιο: απολύθηκε το 1975 από την «Ελευθεροτυπία», παρ' ότι επιτυχημένος, ως διευθυντής. Από κει και πέρα, τα δύο σκηνικά είναι βέβαια διαφορετικά.

ΥΓ.2 «Συναίνεση και δημοκρατία», επιγράφεται το γράμμα του νέου εκδότη (Γιώργος Τσούτσιας), που υπάρχει στο χθεσινό, το πρώτο ουσιαστικά μετά την αλλαγή της διεύθυνσης, ΕΝΑ.

Μερικές παραινήσεις για την ανάγκη πλουραλιστικού και ανεξάρτητου Τύπου και διαβεβαιώσεις ότι το «ΕΝΑ δεν αλλάζει γραμμή, γιατί δεν είχε γραμμή» και ότι «θα συνεχίσει αταλάντευτα την πορεία που χάραξε από το πρώτο του τεύχος». Μια μικρή «σπόντα» για τον Μπακογιάννη (ο οποίος δεν αναφέρεται πουθενά!) «γνήσια ελευθεροτυπία, απαλλαγμένη από προσωποπαγείς εξαρτήσεις και φορτισμένη από έναν ειλικρινή πλουραλισμό», λίγο περισσότερος τονισμός της ανάγκης εξεύρεσης «των κοινών σημείων των κομμάτων» και της «συναίνεσης», απ' ό,τι το είχε κάνει ο μέχρι τώρα διευθυντής και τέλος υπόσχεση για έρευνες «που δικαιώνουν πάντα τον απαιτητικό αναγνώστη του ΕΝΑ».

Και μία ερώτηση δική μας: «οι απαιτητικοί αναγνώστες» του ΕΝΑ, και μάλιστα μετά τόσο θόρυβο, δεν θα ήθελαν να πληροφορηθούν για την αλλαγή της διεύθυνσης;

ΠΕΛΕΚΟΣ Ο αμετανόητος

Επειδή η δίκη του ΑΝΤΙ, (καθώς επίσης του περιοδικού «ΕΝΑ» και του τέως διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών του ΤΣΑΥ κ. Βακαλόπουλου), άρχισε μόλις χθες Πέμπτη και επομένως ήταν αδύνατο να αφιερώσουμε στους αναγνώστες μας τα όσα σπαρταριστά θα ακουθούν εκεί, σκεφθήκαμε να δημοσιεύσουμε κάτι άλλο: Την έκθεση του Επιθεωρητή του Υπουργείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Κ. Παναγιωτάτου, που επιγράφεται «Σχετικά με τη διενέργεια έρευνας στο ΤΣΑΥ» και έγινε ύστερα από διαταγή του Υπουργείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων με αφορμή τις καταγγελίες του κ. Βακαλόπουλου, εναντίον του κ. Πελέκου.

Παρά τις πιέσεις —που όπως λέγεται ασκήθηκαν στον επιθεωρητή από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου— η έκθεση είναι καταπέλτης και για τον Πελέκο και για τους προστάτες του. Από το πολυσέλιδο αυτό (25 σελίδες) ντοκουμέντο μπροστά στο οποίο ωχριά ακόμη και «το εγχειρίδιο του καλού κλέφτη») καθώς και από μια... τσάντα συμπληρωματικά στοιχεία που θα εμφανισθούν στο Δικαστήριο, διαλέγουμε ορισμένα αποσπάσματα, (με μοναδικό κριτήριο τη δυνατότητα που δίνουν να κατανοηθούν όπως παρατίθενται), ενώ ολόκληρο το πόρισμα βρίσκεται στη διάθεση των αρμόδιων Υπουργών και υφυπουργών, που εξακολουθούν να το «αγνοούν»:

ΕΝΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ - ΚΑΤΑΠΕΛΤΗΣ, ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Από την έρευνα που έκανα, γι' αυτά που κατήγγειλε ο διευθυντής οικονομικών υπηρεσιών του ΤΣΑΥ σε βάρος του Προέδρου του Δ.Σ. Πελέκου, κατάληξα στις εξής διαπιστώσεις:

Ανάμιξη του σε καθήκοντα που δεν προβλέπονται από τον κανονισμό Διοικητικής Οργάνωσης του ΤΣΑΥ κι ειδικότερα:

ΟΤΑΝ Ο ΠΕΛΕΚΟΣ ΒΕΒΑΙΩΝΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΓΝΗΣΙΟ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ

α) Βεβαίωση του γνήσιου της υπογραφής σε 2 εξουσιοδοτήσεις του Γ. Κρητικού για την εξόφληση 2 τιμολογίων του (ΧΕ 285 / 12.4.83 δρχ. 48.000 και 451 / 7.6.83 δρχ. 48.000), γνωρίζοντας ότι τη μια εξουσιοδότηση δεν είχε υπογράψει ο Γ. Κρητικός αλλά κάποιος άλλος.

ΥΠΟΓΡΑΦΕΙ ΜΟΝΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΑΣΗΣ!

γ) Με σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ του και του ιδιώτη Γ. Κρητικού στις 8/3/83, με αναδρομική ισχύ από 1/2/83, ήτοι 8 μέρες προ της λήψης σχετικής φάσης του ΔΣ (177/16.3.83), ανατέθηκε στο δεύτερο η είσπραξη των αξιών από το ΕΛΤΑ, για τις εισφορές του δελτίου ΤΣΑΥ και βάσει

ειδικής εξουσιοδότησης που δεν βρέθηκε η ρευστοποίησή τους απ' αυτόν.

Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν να παρβιαστούν οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 19 και της παρ. 7 του άρθρου 34 του κανονισμού Διοικητικής Οργάνωσης του ΤΣΑΥ, να καταχωρηθούν οι εισπραχθείσες αξίες στο προβλεπόμενο βιβλίο αξιών στις αρχές Μαρτίου 1983, και να κατατεθούν οι εισπραχθείσες εισφορές του Δελτίου σε χρόνο μεταγενέστερο της είσπραξής τους σε τρεις δόσεις.

ΖΗΤΑΕΙ ΠΛΑΣΤΑ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ

ε) Ζήτησε και πέτυχε από τη «Φωτοτεχνική - Εκδοτική Μηνυμα ΣΠΕ» που είχε αναλάβει την έκδοση του δελτίου ΤΣΑΥ, την έκδοση δύο εικονικών τιμολογίων αξίας 99.456 δρχ. για την εκτύπωση 50.000 αυτοκόλλητων ετικετών και την ταξινόμησή τους σε 220 ταχυδρομικούς τομείς (...). Ζήτησε από το Μηλιάρη να εκδόσει κι άλλο εικονικό τιμολόγιο 45.000 δρχ. για την ταξινόμηση 54.000 ετικετών σε 280 ταχυδρομικούς τομείς, παραδίδοντας το δελτίο παροχής υπηρεσιών του Γ. Κρητικού και σχετικό απόσπασμα πρακτικών του ΔΣ (μαρτυρική κατάθεση Μηλιάρη).

στ) Αντί να ζητηθεί η ειδική έγκριση του Υπουργού Κοιν. Ασφαλίσεων για την οικονομική ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Συμποσίου Ιαματικών Πηγών προτιμήθηκε η έκδοση εικονικού τιμολογίου 30.000 δρχ. για την προμήθεια εντύπων, που η επιτροπή παραλαβών αρνήθηκε να υπογράψει και η έκδοση του ΧΕ 3769 / 15.9.82 δρχ. 30.000, τις οποίες ύστερα από εξουσιοδότηση του

ΑΓΓΛΙΚΑ
ΒΙΒΛΙΑ

**ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

ΑΓΓΛΙΚΑ
ΒΙΒΛΙΑ

ΑΓΓΛΙΚΑ σχολικά
για όλες τις τάξεις
για First Certificate,
Proficiency, G.C.E., TOEFL.

Πλούσια επιλογή:
Λογοτεχνία, θέατρο,
τουριστικά, παιδικά...
και σε ειδικά θέματα.

I.M. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ
ΑΜΕΡΙΚΗΣ 9-11 ΑΘΗΝΑ 106 72
Τηλ. 3623673

B.B.C.
ENGLISH COURSES
Το B.B.C. σας
μαθαίνει Αγγλικά με:
**BIBΛΙΑ - ΚΑΣΕΤΕΣ
VIDEO**
σε σειρές αυτοδιδασκαλίας
για αρχάριους, προχωρημέ-
νους και ειδικά θέματα.

Τηλ. 3645608

**ΤΜΗΜΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

Political Sciences,
International Affairs,
Women Studies,
Sociology, History,
Psychology, Philosophy,
Geography, Economics,
Soc. Anthropology...

Τηλ. 3629.763

δικαιούχου εισπράξε ο Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του Συμποσίου.

ΕΠΙΒΑΡΥΝΕΙ ΤΟ ΤΣΑΥ

β) Εισηγήθηκε στο ΔΣ (αριθ. απόφασης 2/4.1.83) την έκδοση και του 2ου δελτίου με πρόχειρο μειοδοτικό διαγωνισμό, πλην όμως δεν περιέλαβε στις εργασίες του μειοδότη τις εργασίες επιμέλεια ύλης - κασέ, όπως έγινε με την έκδοση του 1ου δελτίου, με αποτέλεσμα το ΤΣΑΥ για τις εργασίες αυτές να επιβαρυνθεί το ποσό των 30.000 δρχ. (ΧΕ 551/16.2.83).

γ) Αντί να εφαρμόσει την αριθ. 301/20.4.83 απόφαση του ΔΣ για την αφαίρεση των ενδιάμεσων χωρισμάτων, που υπήρχαν στο μεσοδιάστημα των γραφείων των 4, 5, 6, 7, 8 ορόφων του κτιρίου Σταδίου 29, και να προχωρήσει στη διενέργεια πρόχειρου μειοδοτικού διαγωνισμού, προτίμησε να αναθέσει απευθείας τις εργασίες αυτές στον εργολάβο Ρωμνιό Θ. αξίας 93.000 δρχ.

ε) Το ΔΣ δεν πήρε τα κατάλληλα μέτρα κατά του μισθωτή του κυλικείου του κτιρίου Σταδίου 29, που καθυστερεί την καταβολή οφειλομένων μισθωμάτων από 1/7/83 μέχρι σήμερα, αφού αυτός έχει παραβιάσει τους όρους της σύμβασης μίσθωσης του κυλικείου (είναι ο ίδιος για τον οποίο ο Πελέκος «βεβαίωνε» το γνήσιο της υπογραφής Σ.Σ.).

στ) Ο Γ. Κρητικός, (δηλαδή ο προηγούμενος Σ.Σ.) πλήρωσε για λογαριασμό του ΤΣΑΥ διάφορες δαπάνες, οι οποίες μέχρι σήμερα δεν έχουν εγκριθεί από το Δ.Σ. του Ταμείου.

ΒΡΙΣΚΕΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

ζ) Ο Β. Καхраμάνης (θα είναι μάρτυρας κατηγορίας στη δίκη του ΑΝΤΙ) που είχε αναλάβει την έκδοση των 2 πρώτων δελτίων του ΤΣΑΥ, βάσει υπεύθυνης δήλωσης του ΝΔ 105, εισπράξε 2 ΧΕ τα αριθ. 4903/23.11.82 και 4904/23.11.82, που αφορούσαν αντίστοιχα αγορά δημοσιογραφικού χάρτου αντί δρχ. 46.698. (δικαιούχος «Οργανισμός Δημοσιογραφικού Χάρτου ΑΕ» και αποστολή δελτίου ΤΣΑΥ από δρχ. 49.728 — (δικαιούχος «Τυπογραφικός Οργανισμός Αθήνας ΕΠΕ»).

Δεδομένου ότι το τιμ. 325/23.1.83 αφορούσε την εκτύπωση του δελτίου κι όχι μεταφορικά, το ποσό των δρχ. 49.728 χαρακτηρίζεται αδικαιολόγητο, γιατί στην αμοιβή του για την έκδοση του δελτίου περιλαμβανόταν και η εκτύπωση.

η) Εκδόθηκαν 3 ΧΕ στο όνομα του Γ. Κρητικού από δρχ. 144.000 — για διάφορες εργασίες (ταξινόμηση ετικετών, έξοδα μεταφοράς δελτίου, δεματοποίηση δελτίου και βιβλιαρίων ασθενειών), από τα οποία το 1 εισέπραξε η γραμματέας του Δ.Σ. Α. Σιδέρη. Το ποσό των 144.000 δρχ. πιθανόν να χρησιμοποιήθηκε για την αποζημίωση του συνεγείου που ασχολήθηκε με την ταξινόμηση των αυτοκόλλητων ετικετών, επικόλληση αυτών. Για την έκδοση των 3 ΧΕ εκδόθηκαν 3 διπλότυπες αποδείξεις παροχής υπηρεσιών από τον Γ. Κρητικό, χωρίς αυτός να προσκομίσει τα απαραίτητα

δικαιολογητικά (απόδειξη μεταφοράς, απόδειξη ΕΛΤΑ).

Ο ενεργήσας την έρευνα Κ. Παναγιωτάτος

Αρχίζουμε να πιστεύουμε ότι ο άνθρωπος έχει κάποια μανία με το... ευγενές σπορ, το οποίο περιγράφει ο επιθεωρητής του Υπουργείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Δεν μπορούμε να εξηγήσουμε διαφορετικά, πως εξακολουθεί να κάνει τα ίδια, με μία καταδίκη στην πλάτη του και τον Τύπο να τον παρακολουθεί. Εκτός κι αν έχει κάποιο προστάτη. Έχει όμως;

Ενδιαφέρον παρουσιάζει όμως και η συνέχεια της υπόθεσης: Η ηγεσία του Υπουργείου (Γεννηματάς - Κακλαμανάκη) όταν διαβάσει την έκθεση, ζητά συμπληρωματικά στοιχεία από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΤΣΑΥ, από το οποίο ο Πελέκος είχε καταφέρει να αποσπάσει ορισμένες υπογραφές, για μερικά από τα παραπάνω έργα του. Αντί να πάρει απάντηση από το ΔΣ, παίρνει από τον Πελέκο, γεγονός το οποίο θεωρεί επιβαρυντικό και στέλνει νέα πρόσκληση προς το ΔΣ για απάντηση εντός δεκαήμερου, κάτι που δεν έχει γίνει ακόμη.

Από την πλευρά της η υφυπουργός κ. Κακλαμανάκη, στην οποία απευθυνθήκαμε, μας δήλωσε απλώς «ότι μελετάνε όλες τις πλευρές του ζητήματος». Ελπίζουμε η μελέτη να τελειώσει, και να παρθούν ορισμένα μέτρα. Γιατί ο Πελέκος φαίνεται ότι δεν παραιτείται με τίποτα, ακόμη κι αν του ζητηθεί. Έτσι, για να μην συνεχίζεται το ρεζιλικι της Αλλαγής, δεν μένει παρά η απομάκρυνση. Και φυσικά ένας διαχειριστικός έλεγχος στο ΤΣΑΥ, οπότε, με βάση τα —αδημοσίευτα στοιχεία που εμείς έχουμε, θα γίνει πραγματικά... του Πελέκου.

ΥΓ. Αλλά η λαϊκή βάση, λαϊκή βάση. Ο Πελέκος αμετανόητος και πάλι, μετά την πλάκα που έπαθε με τις θερμοπηγές Πολυχνίτου, που ανήκαν στο Δήμο και τις έδωσε μισοτιμής σε... «εταιρεία Λαϊκής Βάσης» με κύριο μέτοχο τον ίδιο (λεπτομέρειες στο προηγούμενο «ΑΝΤΙ»), πρότεινε πριν από λίγες μέρες στο ΔΣ, του ΤΣΑΥ. Οι πηγές «θερμή Λέσβου» που ανήκουν στο ΤΣΑΥ, να γίνουν... «Εταιρεία Λαϊκής Βάσης»!!! Μόνο που αυτή τη φορά απέτυχε, γιατί το ΔΣ «πάγωσε» την πρόταση.

● Αφού οι καταγγελίες του κ. Βακαλόπουλου αποδεικνύονται αληθινές, γιατί ο ίδιος εξακολουθεί και διώκεται από τους προϊστάμενούς του; Μήπως επειδή προστάτευσε το ΤΣΑΥ από ζημιές εκατομμυρίων και την «Αλλαγή» από ένα σκάνδαλο πρώτου μεγέθους;

● Ο Πελέκος δωροδόκησε όμως και τον τυπογραφικό δαίμονα του ΑΝΤΙ. Έ-

τσι, στο προηγούμενο τεύχος μας, όταν αναφερόμαστε στους διαγραφέντες του ΠΑΣΟΚ, έκανε το «αριστεριστεριστές» εντός εισαγωγικών, «αριστερούς» εντός εισαγωγικών. Οι 900 ας μας συγχωρέσουν. Αυτοί ξέρουν τι εστί Πελέκος.

● Φαίνεται όμως ότι ο Πελέκος ευνοεί το «συνεταίρο» του κ. Παυλακέλη, σε βάρος του άλλου συνεταίρου του κ. Κωφόπουλου. Δεν εξηγείται διαφορετικά ότι ξανά ο δαίμων φόρτωσε στον τελευταίο κάποια απομάκρυνση από τη Ναυτιλιακή Εταιρεία Μυτιλήνης. Με άλλα λόγια, ο Παυλακέλης είχε σχέση με τη Ναυτιλιακή Εταιρεία —και απομακρύνθηκε— και όχι ο κ. Κωφόπουλος.

ή λέξη

Γ.Θ. ΒΑΦΟΠΟΥΛΟΣ: Έδωκα για 1984
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΩΤΑΙΟΣ: Η ποίηση του Γ.Θ. Βαφόπουλου: μερικά «θέματα για έλεγχο»
ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΣΚΟΠΙΤΗΣ: Ένα ανέκδοτο γράμμα
του Αρμένιου Μελίχ, πρέσβη της Κωνσταντινούπολης
ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΤΡΥΦΑ (μετ. Θανάσης Θ. Νάργες): Τι υπερασπίζονται οι κριτικοί;
ΕΡΙΚ ΡΟΜΕΡ (μετ. Κατερίνα Σαμαράκη): Η ζωή μας είναι ο κινηματογράφος
ΣΟΚΡΑΤΗΣ ΚΑΥΑΣΚΙΣ: Έντεκα μικρά ποιήματα
ΜΑΞ ΖΑΚΟΜΠ (μετ. Αντώνης Φωταλάκης): Ποιητική Τέχνη
Χ.Α. ΚΑΡΑΟΓΛΟΥ: Άσπρη λίγα για την προετοιμία του ελληνικού υπαρκτού
ΟΤΤΟ ΟΡΜΙΑΝ (μετ. Ρούλα Κακλαμανάκη): Η όπτασία
ΟΓΚΙΣΤ ΡΟΝΤΕΝ (μετ. Μαρίνα Λαμπράκη-Πάλλα): Στην 'Αρραδίτη της Μέλου
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ: Στην μάσκα του ατόμου
ΒΑΣΚΟ ΠΡΑΤΟΛΙΝΙ (μετ. Χάρης Βλαβιανός): Η μετακίνηση
ΛΙΑ ΜΕΓΑΛΟΥ-ΣΦΕΡΙΑΔΗ: Άλως
ΓΙΩΡΓΟΣ ΞΕΝΑΡΙΟΣ: Η αίσθηση ημέρα με ημέρα
ΖΑΝ ΖΙΟΝΟ (μετ. Έλενη Σμαράγδη): Στίχοι πηγές της ελλείδας

ή κλειδί

Νίκος Γ. Δαβίδας, Έλενα Νουμάρη, Θανάσης Παπαγεωργίου, Κώστας Κουτσός
Σε 6' πρόσωπο (μια συνομιλία με τον Γ.Θ. Βαφόπουλο)
'Η κρίση του θεάτρου (από τον Γιώργο Βαφόπουλο)
'Η κρίση του κινηματογράφου (από τον Νίκο Κιζιλάκη)
'Η κρίση του βιβλίου (από τον Σπύρο Τριανταφυλλίδη)

ΚΕ ΣΥΝΕΧΕ: Ε.Χ. Γουτάς, Νεφέλη Χατζηλάκη, Γιώργος Κουτσός

Σχέδια και ζωγραφική του Γιώργου Μαρκοπούλου

γενάρης '85

41

δρχ. 150

Κίνα, αγαπούσα, μ' ακούς;

της Άννυς Βιτσέντζου

Ένα δισεκατομμύριο ασυνείδητα προστεθηκαν στον πλανήτη, με τη δημοσίευση στην Κίνα του συνολικού έργου του Φου (Λουο Γι Ντε), γνωστότερου σαν Φρουντ (Ζιγκμουντ), γεγονός που δεν θα φανταζόμαστε ποτέ εμείς της ΑΔΣΠΕ, κυρίως, επειδή είμαστε αντιφασίστες και αντιιμπεριαλιστές, αφηνοντάς τη δύσκολη δουλειά του αντικαπιταλισμού, στους συντροφους του ΕΚΚΕ.

Συμφωνούσαμε ανενδοίαστα με την απαγόρευση του Μπετόβεν, κι ούτε που φανταζόμασταν ότι θα 'ρθει καποτε ο Μας '85, και στην πλατεία Τιεν Αν Μεν του Πεκίνου θα τραγουδάει ο Χούλιο Ιγκλεσιας.

Ο Μας, διορατικότερος από μας, είχε επισημάνει τις καπιταλιστικές αποκλίσεις του θανασιμού εχθρού του Τενγκ: τον καθαίρεσε δυο φορές όμως τον αφήσε να ζει. Και ιδού τώρα: Ο Τενγκ, τον Οκτώβρη του '84, κι ενώ ο ίδιος γιορτάζε τα 80 του χρόνια, και η Λαϊκή Δημοκρατία τα 35 της, αναφώνησε το περίφημο «δώστε εξουσία στους μάντζερς», έρριξε μια ματιά στο ακαλαισθητό μανσώλειο που φιλοξενεί το πτώμα του Μεγάλου Τιμονιερη και διαπίστωσε: «Λώσαμε στην Κίνα ένα νέο πρόσωπο».

Οι εναπομείναντες Μασοίκοι, είχαν μια αντιστοιχία εξέλιξη με τη δική μας: διατήρησαν το σταλινισμό τους, όπως κι εμείς το χιούμορ μας, έχουν χτυπήσει και τα 30, κι όλοι κοιτάνε τώρα να τους παντρευτούν.

«Το ΚΚ Κίνας διοργανώνει συχνά «χορούς των μοναχικών καρδιών», για τη γενιά των Ερυθροφρουρών, που σταλθηκε στα τέλη της δεκαετίας του '60, στις τέσσερις γωνιές της Κίνας να μεταφέρει την πολιτιστική επανάσταση. Ελάχιστοι ριζώσαν εκεί όπου βρέθηκαν, κι έπρεπε να περιμένουν δέκα χρόνια για να τους επιτραπεί η επιστροφή στις πατρίδες τους.

Η κατοπινή αναζήτηση δουλειάς δεν τους αφήσε περιθώρια οικογενειακής αποκατάστασης, και σαν ανυπαντρητοί στα 30 τους, αποτελούν τώρα κοινωνικό πρόβλημα για το κόμμα, κι αντικείμενο χλευασμού, φίλων και γνωστών τους». (Σπήγκελ 45/'84).

Κατά τα άλλα... «με το σοσιαλισμό δεν γίνονται πια κράτη», δηλώνει καθηγητής Πανεπιστημίου στο Πεκίνο («Μοντ» 3.10.84), οι περισσότερες λαϊκές κομμούνες κρίνονται αντιπαραγωγικές και διαλύονται, ενώ επίσημα έντυπα ζητούν απ' τον κόσμο «ν' απελευθερωθεί από την ξεπερασμένη ιδέα, ότι η προσωπική ικανοποίηση είναι ταμπού».

Δημοσιογράφοι που συνοδεύουν τον Καγκελλάριο Κολ στο Πεκίνο, παρατηρούν έκπληκτοι, ότι λίγο μετά την κατάθεση στεφάνου στην πλατεία της Ουράνιας Ειρήνης, οι φωτογραφίες του Λένιν και του Στάλιν εξαφανίζονται βιαστικά, στο πλήθος τριγύρω υπενθυμίζει με τα συνθήματά του ότι «ο χρόνος είναι χρήμα - η αποτελεσματική απόδοση είναι ζωή», και το βράδυ, στην επίσημη δεξίωση που έκαναν οι κινεζικές αρχές για τους Γερμανούς μάντζερς, επέβαλαν —για πρώτη φορά από την ίδρυση του κράτους— «μακρύ φόρεμα», ενώ ο Τενγκ περιφερόταν ανάμεσα στους καλεσμένους του και διηγόταν πόσο τον εντυπωσίασαν τ' απομνημονεύματα του Αντενάουερ.

Ένας χωρικός στο Στσέτσουαν που είχε στερεώσει μια αμερικανική σημαία στο κρεβάτι του, στο ερώτημα σχετικά με το νόημα αυτού του ιμπεριαλιστικού συμβόλου, απαντάει: «εδώ πέρα δε λέμε πια ιμπεριαλιστικά και τέτοια... Η Αμερική είναι ο φίλος μας». (Σπήγκελ 42/'84).

Το κόμμα δεν κηδεμονεύει πια ασφυκτικά την ιδιωτική ζωή των Κινέζων. Και οι Κινέζοι, δεν δουλεύουν πλέον για την ευημερία των μελλοντικών γενεών, παρά για την ατομική τους και μόνο, και φυσικά, αποδίδουν καλύτερα: Ποτέ δεν ήταν τόσο υψηλές οι αποταμιεύσεις, και για πρώτη φορά μετά το 1949, τα κύπελα ξεχειλίζουν ρύζι.

Το υποδειγματικό μοντέλο του ήρωα, στην Κίνα του '85, ονομάζεται Μπου Ξιν-σάν. Τους τελευταίους μήνες είχε την τιμή να φιλοξενηθεί στα πρωτοσέλιδα των επίσημων εντύπων, ενώ ξένοι ανταποκριτές στο Πεκίνο, έκαναν τον κόπο να πάνε ως το Χαϊγιάν (κοντά στη Σαγκάη) να δουν επιτέλους από κοντά τον σοσιαλιστή μάντζερ, που τόσο εκθειάζαν οι κινεζικές αρχές... Ο Μπου λοιπόν, είχε το εργοστάσιο παραγωγής υποκαμίσων «Τα δύο χελιδόνια», επιχείρηση που περίμενε να πεθάνει, αλλά ξαφνικά, μετά το '79 πήρε την πάνω βόλτα, παρήγαγε περισσότερα από ένα εκατομμύριο πουκάμισα το χρόνο, και δεκαπλασίασε τον αριθμό των εργατών της.

Η «μαγική» μέθοδος του Μπου, ήταν η απλούστερη: Συσχέτισε τους μισθούς με την παραγωγικότητα, εισήγαγε ένα σύστημα προστίμων και κυρώσεων, απέλυσε οκτώ εργάτες, και θέσπισε ένα δρακόντειο κανονισμό που απαγόρευε στους εργαζόμενους να κοιμούνται σε ώρα δουλειάς, να διαβάζουν ή να καπνίζουν (Λιμπερασιόν 12.10.84).

Η Κίνα δεν είναι πια όπως την ξέραμε. Οι «ξύπολητοι γιατροί» τελώς, καθώς περιεπλεσαν σε δυσμενεία, ως «ανεπαρκώς καταρτισμένοι», κι οι Κινέζοι ασθενείς χαιρετίζουν χαρούμενοι τα ιδιωτικά ιατρεία, στα οποία το ιατρικό κέρδος επιτρέπεται (Σπηγκελ 19.11.84).

Προς την αυτοδιαχείριση

Όσο για τους υγίεις Κινέζους, αυτοί ενταχθηκαν τώρα ολοι στο «σύστημα υπευθυνότητας» που αποφασίστηκε, προσφάτως να διέπει την οικονομία τους.

Πρώτοι στη σειρά, οι αγρότες βεβαίως. Το 1978 με την καθιέρωση των «συμβολαίων υπευθυνότητας», αφεθηκαν ελεύθεροι να δίνουν ένα μικρό μόνο μέρος της παραγωγής τους στο κράτο, με τις δικές του τιμές, ενώ το υπόλοιπο μπορούν να το πουλήσουν στην αγορά σε τιμές που διαμορφώνονται από τη σχέση προσφοράς και ζήτησης. Αποτέλεσμα: Κάθε χρόνο από τότε, η παραγωγή τους αυξάνεται κατά 8-10%.

Τρεις μήνες τώρα, είναι κι οι επιχειρησείς «υπεύθυνες για τη μοίρα τους»: ο αριθμός των βιομηχανικών προϊόντων που το υψος της παραγωγής τους προσδιορίζεται στο πλαίσιο του προγραμματισμού, περιορίστηκε από 120 σε 60. Η υποχρέωση που είχαν τα μεγάλα εργοστάσια να δίνουν στο κράτος όλα τα κέρδη τους, καταργήθηκε. Τώρα θα καταβάλλουν φορους (55% των κερδών) και τα υπόλοιπα μπορούν να τα διοχετεύουν σε νέες επενδύσεις, «πριμ», ή να τα πετάνε από το παραθύρο.

Οι ιδιες οι επιχειρήσεις είναι που αποφασίζουν πλέον για το τι θα παράγουν, και σε ποια τιμή θα το πωλουν. Οι διευθυντές τους — που εκλέγονται από εκπροσώπους των εργατών — ορίζουν τι αμοιβές των εργαζομένων, κι οι εργαζόμενοι — «για ν' ανεβεί η παραγωγή πρέπει να καταναλώνουν». Κι αυτό τους αρέσει.

Είναι, βέβαια, και μερικοί σκεπτικιστές Κινέζοι, που αναρωτιούνται μήπως όλα αυτά σημαίνουν κάποια αποκατάσταση του καπιταλιστικού συστήματος. Με μια φωνή όμως οι υπόλοιποι ανταπαντούν, ότι η εργασία συνεχίζεται στα

πλαίσια της συλλογικής ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής, και προσθέτουν: «Εξάλλου, όπως λέει κι ο Ντενγκ Σιαοπινγκ, λίγο ενδιαφέρει αν η γατα είναι μαύρη ή γκρι. Το θέμα είναι να πιάνει τα ποντίκια».

Έτσι περνάνε, λοιπόν, οι μέρες στην Κίνα, με κλείσιμο του ματιού στο ξένο κεφάλαιο, — που μπορεί τώρα να έρθει ν' αυγατέψει στις «συγκεκριμένες οικονομικές ζώνες» (με συμμετοχή μέχρι 49% στις κινεζικές εταιρείες)—, και με κομματικές φιέστες προς δοξάν της κυρίας Σουν Γκιγίνγκ, 59 ετών, και πρώτης Κινέζας που αποκτήσε ιδιωτικό αυτοκίνητο στη Λαϊκή Δημοκρατία. Πούλησε μισό εκατομμύριο αυγά στη ζωή της, κι εβγάλε ασημιά Γογιότα. (Σπηγκελ 42/84).

Όπως είπε σχετικά ο Γενγκ στον Κολ, «για τα κινεζικά μάτια, αυτό είναι επανάσταση».

Τα κινεζικά χέρια επίσης, μπορούν τώρα να χαιδεύουν χωρίς ντροπή σκυλάκια και γατακία του σπιτιού, γιατί μέχρι πρόσφατα, τα οικιακά ζώα και η συντήρησή τους αποτελούσε πρόκληση στη μιζέρια της διατροφής του λαού.

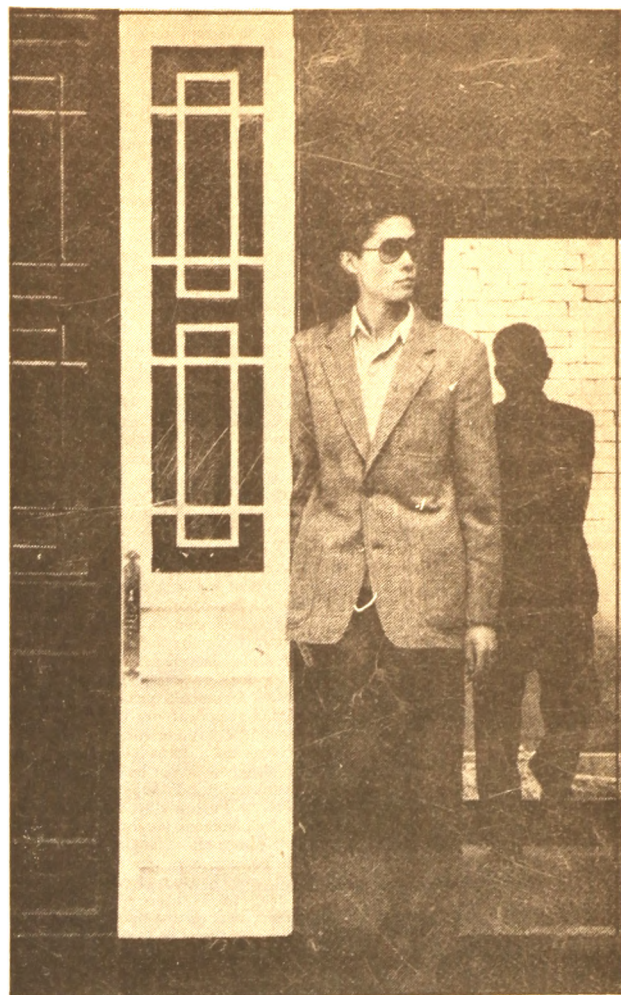
Σ' αντίθεση, ωστόσο, με τη «σκυλίσια ζωή» που άφεθηκε ελεύθερη, καταργήθηκαν οι εξής μaoικές κατακτήσεις:

- Η «μεγάλη κατσαρολά» — δηλαδή η ιδέα, σύμφωνα με την οποία η επιχείρηση υπάρχει για να εξασφαλίζει ένα σταθερό μισθο, ανεξαρτητά από την αποδόση του εργαζομένου, και τον τζίρο της εταιρείας, κι επίσης καταργήθηκε.

- Το «σιδερένιο κύπελο ρυζιού», δηλαδή η ισόβια εξασφάλιση της εργατικής θέσης, και η συχνή μεταβίβαση της στο γιο του εργαζομένου.

Το «Maxim's», το οποίο δεν επισκεφτήκαμε ποτε στο Παρίσι, εξαιτίας των ηθικών ενδοιασμών που μας επέβαλε η μaoική μας στρατεύση, μεταφέρθηκε, μάθαμε, στο Πεκίνο.

Θέει Γενγκ, το μόνο που μπορείς να κάνεις για να εξιλεωθείς κάπως απέναντι μας είναι ν' ανοίξεις αυτές εκεί τις φυλάκες με τους πολιτικούς κρατούμενους, «τροτσκιστές και άλλα κακόποια στοιχεία». Ξέρεις εσύ...

Εικόνες από τη σύγχρονη Κίνα. Καλλωπισμός, ευπρεπισμός και επιβίβαση στο τρένο του καταναλωτισμού.

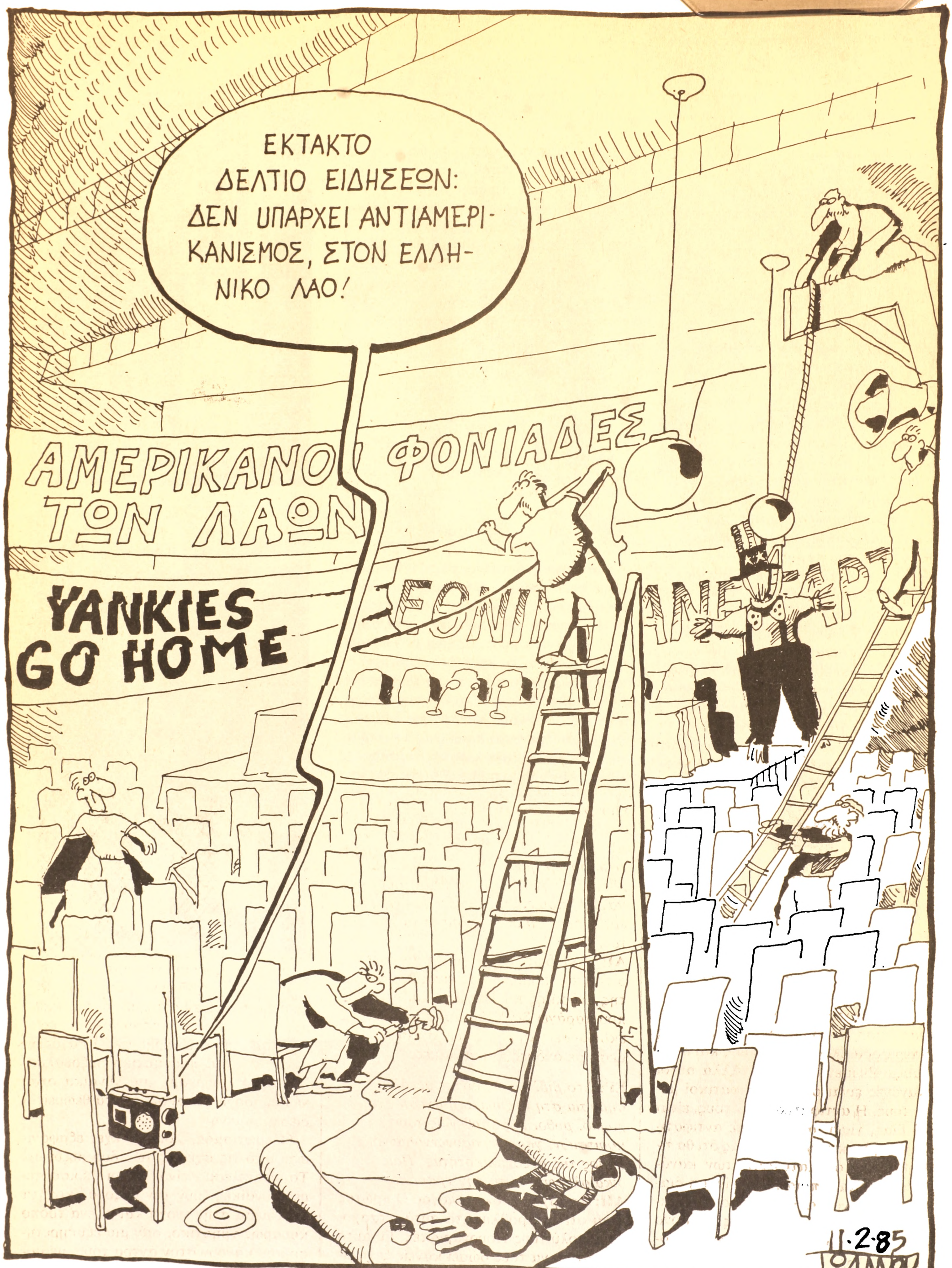

ΕΚΤΑΚΤΟ
ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ:
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΝΤΙΑΜΕΡΙ-
ΚΑΝΙΣΜΟΣ, ΣΤΟΝ ΕΛΛΗ-
ΝΙΚΟ ΛΑΟ!

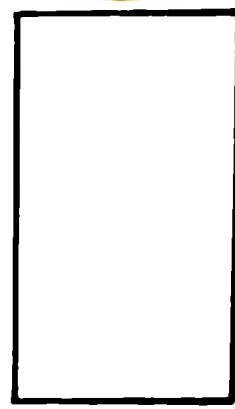
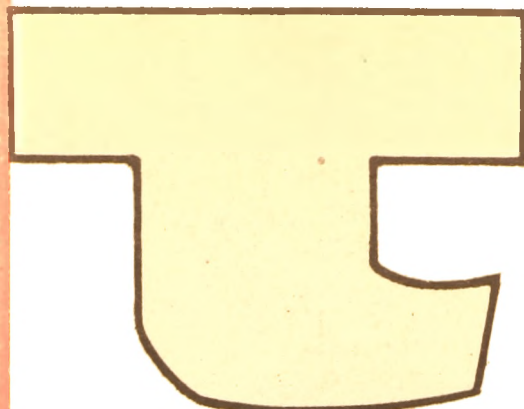
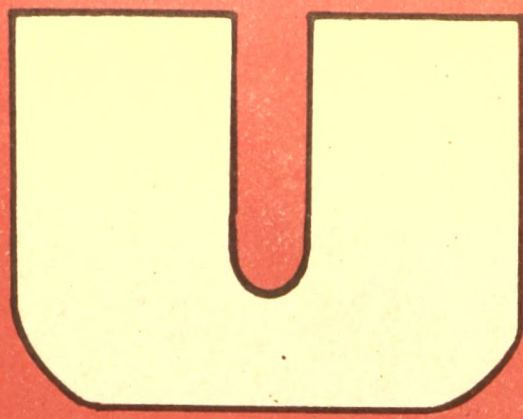
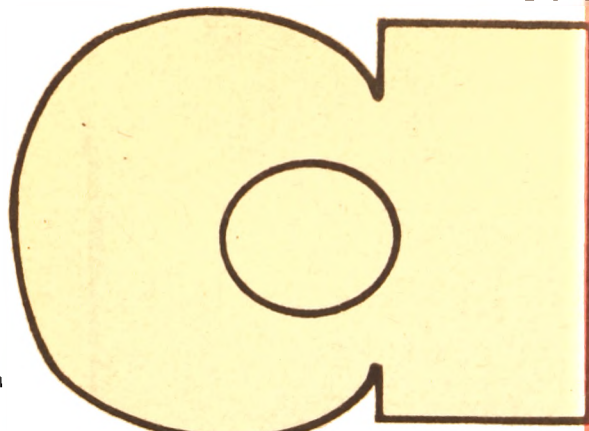
ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΦΟΝΙΑΔΕΣ
ΤΟΝ ΛΑΟΝ

YANKIES
GO HOME

ΕΘΝΙΑΝΕΥΣΗ

ΕΦΑΠΑΞ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

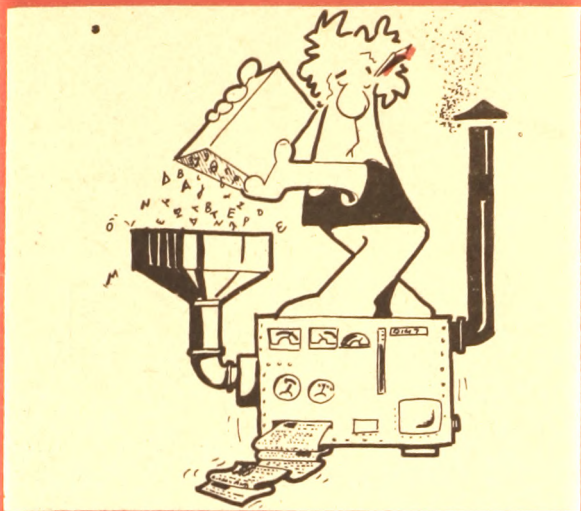
Περίοδος επαναλαμβανόμενη • Καρναβάλι 1985 • Τιμή: Ό,τι προαίρεσθε

ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συνεργάτες έκτακτοι και τακτικοί ΑΝΤΗΝΩΡ	
Πολιτική ψίχα και διπλωματικά καρυκεύματα στο παντεσπάνι της Αριστεράς	4
ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ	
Το μπαρ ως τόπος μέθεξης στη μυστική θεοσοφία	7
ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ	
Οι ανέντακτοι αριστεροί και τα ψευτοδιλήμμάτα τους	11
ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΒΟΥΝΙΔΗΣ- ΝΙΚΟΣ ΜΑΡΓΑΡΗΣ	
Όταν οι λεπτομέρειες αντιστρέ- φονται	19
ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ	
Η επαναστατική ροή ετεροκαθα- ρίζεται από εξωγενείς συντεταγ- μένες / παράγοντες και συντε- λείται στην εσωστρεφή διαδικα- σία αποδοχής	13
ΑΚΗΣ ΚΟΣΩΝΑΣ	
Η πεφωτισμένη Δεξιά και το δι- λήμμα της ριζοσπαστικής, αν- τιανταρχικής, φιλελεύθερης φρά- ξιας	21
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ	
Ούτε ΕΚΚΕ, ούτε ΣΕΚΕ. Ατομι- κή ανεξαρτησία	17
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΝΤΟΥΝΙΑ	
Το ΑΝΤΙ του Μεσοπολέμου και εν μέσω πολέμου. Ιστοριοφιλο- λογική έρευνα	25
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ	
Εγώ και η Αυτοδιαχείρισή μου - ένα μοντέλο για τον αντιανταρχι- κό σοσιαλισμό	29
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	
Πανελλαδική ή Πανελλήνια; Το ουσιαστικό πρόβλημα της στρά- τευσης στην Πρωτοπορία...	31
ΑΝΤΕΙΑ ΦΡΑΝΤΖΗ	
Η πολιτιστική πηγή των νευρώ- σεων στο μετεμφυλιακό κράτος της Δεξιάς	33
ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΡΗΣ	
Η γλώσσα (μου) και η καραμέλα	41
Έκτακτη Σύμπραξη	
ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	
Ο Τρίτος Δρόμος της Τέταρτης Εξουσίας Μου. Αποκλειστική δήλωση - αναδημοσιεύεται από την «Αυριανή»	47

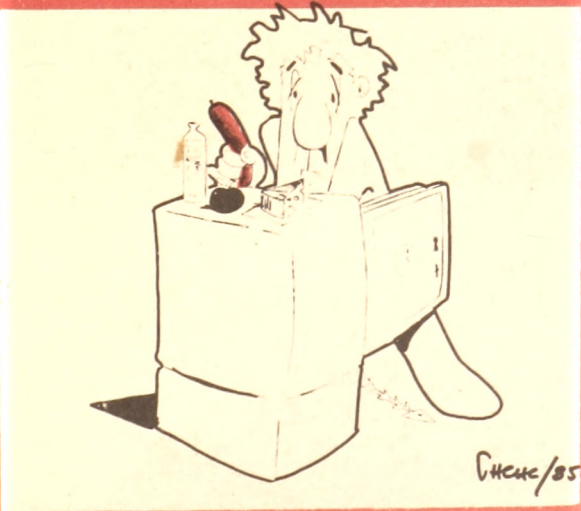
ΣΥΝΤΑΞΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΑΤΕΛΙΕ

ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ

ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑΣ

ΟΙ ΣΤΗΛΕΣ αυτές έχουν πολλές φορές επισημάνει την κορυφαία σημασία των θεσμών ως λειτουργικών στοιχείων μιας συμπαγούς και συνεκτικής Πολιτείας. Η μακρά και επίμονη εμμονή μας στοχεύει σταθερά προς τους έχοντες αλλά αδιαφορούντες αλλά και προς τους αδιαφορούντες αλλά μη έχοντες. Προς το σύνολο, δηλαδή, του πλανήτη μας. Υπάρχουν βέβαια και κάποιες άλλες ολιγάριθμες συσσωμάτωσεις συνειδήσεων που δεν χρήζουν αφυπνιστικών εκκλήσεων: αποτελούν την ελπίδα μειοψηφιών καινοτόμων και πλειοψηφιών απαιτούντων ένα μερίδιο ευτυχίας στον τόπο αυτό.

Η ΑΡΧΕΓΟΝΗ πίστη στους θεσμούς αναγορεύθηκε σε πρωτεύον και ο φόβος του πανικού του προϊστορικού ανθρώπου μπροστά στο άλογο μιας διάσπαρτης κοινωνικής πλαδαρότητας —σούπα καθιερώθηκε να αποκαλείται στις μέρες μας— ανέδειξε τους θεσμούς σε προωθητική δύναμη αλλά και αυτόχρονα σε τροχοπέδη των πολιτικών εξελίξεων τη χρονιά που πέρασε. ΓΙΑΤΙ ούτε ο κ. Καραμανλής που συνταυτίζεται με την ιστορία, ούτε ο κ. Παπανδρέου που ταυτίζεται με το μηχανοδηγό του τρένου που οδεύει σε συνάντηση της Ιστορίας, αντιλήφθηκαν τη σημασία που παίζουν η Αριστερά και επιλεκτικά εκείνο το κομμάτι της ελληνικής Αριστεράς που αποκαλούν ανέντακτη.

ΑΝ ΤΟ ΕΙΧΑΝ κατανοήσει, τότε το τρένο-άρμα Καρναβάλου θα είχε μιαν ά λ λ η, μια διαφορετική εκδοχή: θα εικονογραφούσε όχι μόνο την ωχρή όψη της εξουσίας αλλά και τη χυμώδη έκφραση της μάζας που ζωογονεί τους κρατούντες στις ώρες τις αφόρητης πλήξης τους.

ΑΛΛΑ το εγχείρημα δεν μπορεί να μείνει σε χέρια διστακτικά και νωθρούς εγκεφάλους: στο Μεγάλο Καρναβάλι η Αριστερά μπορεί και πρέπει να παίξει το ρόλο της. Η Αριστερά έχει αυτοδικαίως μια θέση στο Καρναβάλι. Πρέπει να πάρει την πρωτοβουλία στα χέρια της ακόμα και αν οι μικρομεσαίοι τραμβαγιέρηδες της τον αρνούνται και οι φρεσκοκολλαρισμένοι τροχονόμοι την εμποδίζουν. Η Αριστερά οφείλει να αντιστρέψει τους όρους του καρναβαλιού. Το σκώμα θα τη διασώσει —έστω και προς στιγμήν— από την περιθωριοποίηση. Πρέπει, επιτέλους, η Αριστερά να κατανοήσει αυτό που, πολλές φορές, έχουμε αναλυτικά διασαφηνίσει: Αυτό το Καρναβάλι είναι δικό ΤΟΥΣ και δικό ΜΑΣ.

ΕΥΤΥΧΕΙΤΕ...

ΑΥΤΙ

ΤΙΜΗ: 30 ΑΡΓΥΡΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΑΓΟΡΑΣ 12

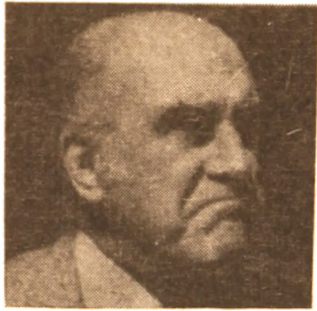
ΝΕΚΡΟΠΟΛΙΣ

η εφημερίδα όλων των ζώμπι

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΛΟΡΔΟΣ ΕΛΓΙΝΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΔΗΜΟΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ

Παρασκευή
15 Φεβρουαρίου 1985

Μαρξιστής βίασε μοναχή, με τη θέλησή της, στον καμπινέ των

ΤΡΕ-ΜΕΙ ΟΡΓΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ

Γραφείων
του
ΠΑΣΟΚ
Αστρους

Η κοινωνία του Αστρους αντιμετωπίζει πρωτοφανές κοινωνικό σκάνδαλο. Καλόγρια της Μονής Χρυσοβοτάνου, η Ισμήνη Κ., κατά κόσμον, συνήψε σχέσεις με γνωστόν δικηγόρον της πόλεως και εξεδήλωσε την επιθυμία να παντρευτούν αλλήλους.

Η νεαρή καλόγρια, κόρη καλής οικογενείας, η οποία εμόνασε κατόπιν ερωτικής απογοητεύσεως, παρασυρθείσα από το κλίμα της εποχής ενέδωσε στον κεραυνοβόλο έρωτα του μαρξιστή δικηγόρου κ. Χ. ο οποίος ζητά να νυμφευθούν με πολιτικών γάμον.

Οι γονείς της μοναχής απειλούν να απάγουν την ηγουμένη εις περίπτωση αρνήσεως, ενώ οι γονείς του δικηγόρου απειλούν να απάγουν την μοναχήν εις περίπτωση συγκαταθέσεως.

Η μοναχή πριν μονάσει

Ο μαρξιστής του ΠΑΣΟΚ

Καταλυτική υπήρξε για τις πολιτικές εξελίξεις η χθεσινή συνάντηση του προέδρου της Δημοκρατίας με τον κ. Παπανδρέου.

Η λίστα των υποψηφίων για την προεδρία που είχε ετοιμάσει το ΠΑΣΟΚ και αποκάλυψε ο κ. Μπότσαρης, δυσχέρανε τις δολοπλοκίες του κ. Παπανδρέου ο οποίος επιδίωκε να προωθήσει εις την προεδριαν άτομα της αρεσκείας του.

Εξερχόμενος του Προεδρικού Μεγάρου εμφανώς κατηφής ο κ. Παπανδρέου κατά αποκλειστικές πληροφορίες της «Νεκροπόλεως» εκάλεσε επείγοντως στο Πολιτικό Γραφείο τον κ. Παγορόπουλο με το Όργανό του για τα περαιτέρω.

Όταν έγιναν γνωστές οι προθέσεις του κ. Παπανδρέου υπήρξε καταδίκη και από την αριστερά και από την δεξιά πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ. Σε ειδικές λίστες που συνέταξε ο κ. Λιβάνης και αποκάλυψε ο κ. Μπότσαρης, εμφανίζεται ολοκάθαρα το ολοκληρωτικό μέτωπο που αποσκοπεί στην μετάθεση της Ελλάδας στον σοβιετικό συνασπισμό.

«Θα ελευθερώσουμε την Ελλάδα από τον παλαιοκομματισμό» είπε ο κ. Μητσοτάκης κι

Η συνέχεια
στην 7η σελίδα

Ομάδες
κρούσεως
δρουν με
την κάλυψη
αστυνομικών

Νύχτα τρόμου
και στην
Θεσσαλονίκη

σελ. 5

ΠΟΛΙΤΙΚΟ
ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Νέο θαύμα πραγματοποίησε χθες η Αγία του Αιγάλεω. Κατά την επίσκεψιν του πρώην υπουργού κ. Λάσκαρη, εν μέσω βροντών και αστραπών, η Αγία Αθανασία έπεσε στο πάτωμα κυλισμένη πέρα - δώθε εις σάφη κατάστασιν ουρανίας καταληψίας.

Τη σκηνή τη βεβαιώνουν πέραν του πρώην Υπουργού, δε-

Θαύμα εκ νέου στο Αιγάλεω

κάδες μάρτυρες, πιστοί της Αγίας. Αμέσως μετά, η Α-

για εξεφώνησε σειράν ακαταλήπτων φράσεων εν είδη συγχρόνου Πυθειας, ενώ φόβος είχε καταλάβει τους θεατές.

Πέραν αυτών των αναμφισβητήτων γεγονότων, επικυρωτικών του θαύματος είναι η μυστηριώδης λέξις «λίγδα» η οποία ενεχαράχθη στον αριστερόν μαστόν της Αγίας, όπως βεβαίωσε

Η συνέχεια
στη 2η σελ.

Στραγγάλισαν
66χρονη στην
Ανω Τούμπα

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 15.
Το κεφάλι της ήταν σκεδόν παλαιοποιημένο. Και γύρω από το λαιμό της ήταν σφι-

Η συνέχεια
στην 7η σελίδα

ΟΡΙΛΛΕΡ
Ουγκάντα θέλει
την Αθήνα
Ο ΑΚΗΣ
σελ. 6-15

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ
Φρενοβλαβής
εβίασε
κατάκοιτη γραιά
σελ. 7

ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ
Μυστηριώδης
κλοπή σε σπίτι
πρασινοφρουρού
σελ. 6-9

Και η Ελλάδα στο απόσπασμα;

ΑΝ ΤΟ ΠΑΣΟΚ και ο πρόεδρός του τρομάζουν έμπρός στην ήττα που τους περιμένει.

Μιλάει για παρακράτος για να κατηγορήσει τους αντίπαλους.

Η άπίθανη όμως κυβέρνηση με αυτά που κάνει φορτίζει το προεκλογικό κλίμα έκρηκτικά.

Η αντιδημοκρατική κυβέρνηση δεν είναι σε θέση να διασφαλίσει αμερόληπτες και αντικειμενικώς αδιάβλητες εκλογές.

Θέλει με το ζόρι να διατηρηθεί στην εξουσία, όσο κι αν ο λαός της φωνάζει να φύγει.

Συναγερμός για την Απαλλαγή

Ενθουσιώδες κλίμα επικράτησε στην χθεσινή συγκέντρωση απόστρατων των Σωμάτων Ασφαλείας της κλαδικής οργάνωσης της «ΝΔ».

Ο ομιλητής κ. Μπάλκος καταδίκασε τον ολοκληρωτισμό του ΠΑΣΟΚ και διαβεβαίωσε ότι πλησιάζει η ώρα για την Απαλλαγή.

Εντύπωση προκάλεσε ότι ενώ οι άνδρες αυτοί είναι τόσο πειθαρχημένοι και συνηθισμένοι στη φάλαγγα, ξετράπησαν χθες σε

αυθορμήτους εκδηλώσεις δημοκρατικού και εθνικού ενθουσιασμού.

Για παράδειγμα τα συνθήματα «τα καλύτερα σαπούνια τα κάνουν τα κουμμούνια» επεκάλυπτοντο από ιαχές όπως «τα μπουτία σου Μπάρμπα». Αυτό το τελευταίο προκάλεσε γεύμα κατανοήσεως του κ. Μπάλκου, θα πρόκειται δε προφανώς περί μυστικού κώ-

Η συνέχεια
στην 2η σελίδα

Έτσουξε με κεντρί ο Κ. Καραμανλής το ΠΑΣΟΚ, τους έβαλε

ΤΗΝ ΕΠΝΙΞΕ ΜΕ ΤΟ ΡΟΖ ΣΟΥΤΙΕΝ

Ο Δράκος της παραλίας σε ΑΜΟΚ πνίγει καλλονή ξεστήθωτη

ΟΡΙΛΛΕΡ

Ο Δράκος
σε σκίτσο
του αστυνομικού
συντάκτη μας

Νέο αποτρόπαιο έγκλημα στην λεωφόρο του τρόμου. Στο 30στό χιλιόμετρο της λεωφόρου Σουνίου μια κοπέλα της «εύκολης ζωής» έπεσε στα χέρια του ανθρωπόμορφου δράκου της παραλίας.

Ξεσκισμένα ρούχα, μελανιές, στο κορμί της καλλονής φανερώνουν το σεξουαλικό πάθος, του ανθρωπόμορφου κτήνους, παρόλο που λίγα μέτρα πιο κάτω βρέθηκαν τα συντρίμια ενός αυτοκινήτου τα λαγωνικά της αστυνομίας πιστεύουν ότι βρισκόμαστε μπροστά σε σεξουαλικό έγκλημα.

Φόνος μετά από όργιο, ομαδικός βιασμός, σαδομαζοχιστικό ξέσπασμα, ερωτικό αμόκ ανώμαλου τύπου, αυτοκτονία από ερωτική απογοήτευση είναι οι κατηγορίες της ανάκρισης στο βαθύ σκοτάδι

του υπόκοσμου. Μαθημένη από την εύκολη ζωή, το σεξ, τα ναρκωτικά, η πεταλούδα κατέληξε στα χέρια των υπανθρώπων της νύχτας.

Ένα σουτιέν τυλιγμένο γύρω απ' το λαιμό της και ένα μπρελόκ του ΠΑΣΟΚ αποτελούν βασικά στοιχεία της ανάκρισης και ερευνάται το ενδεχόμενο του ξεκαθαρίσματος λογαριασμών των «νονών».

Η κ. Καλλιόπη Πατσούρα μας είπε: «Έτσι που τα 'κανε το ΠΑΣΟΚ όλο τέτοια θα βλέπου-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 13

Κάπως έτσι ήταν η άτυχη κοπέλα που στραγκάλισε ο απαίσιος ΔΡΑΚΟΣ. Το σουτιέν είναι ίδιο μοντέλο, σε διαφορετικό όμως χρώμα.

Πανικός χθες στο ΠΑΣΟΚ από την παρέμβαση Καραμανλή. Οι σκληροί μαρξιστές του κινήματος λυσσασμένοι ζητούν ξεκαθάρισμα «εδώ και τώρα» ενώ ο κ. Παπανδρέου παραπαίει μεταξύ του κεντρώου ανοίγματος και του δόκανου του ΚΚΕ.

Πολιτικοί παρατηρητές επισήμαναν πως η δήλωση του κ. Μαρούδα πως δεν έχει να δηλώσει τίποτα για τη συνάντηση Προέδρου Πρωθυπουργού αποδειχνει τη σύγχυση τον πανικό και τι αδιέξοδο της «Αλλαγής».

Ταυτόχρονα η επίσκεψη του κ. Παπανδρέου στην Κίνα παρουσιάζεται σαν η τελευταία ευκαιρία των σκληρών μαρξιστών να ανεβάσουν τις μετοχές τους. Στέλεχος του ΠΑΣΟΚ ακούστηκε να λέει ότι και στην Ελλάδα υπάρχουν χήρες που πίνουν τα ποντίκια του

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 16

ΑΙΣΧΟΣ

Το ΠΑΣΟΚ
εδώ
και τώρα

Βάζει χέρι στην Εκκλησία

Τίποτα δεν σταματάει την αχαλίνωτη πορεία των πρασινοφρουρών. Μετά τα σχολικά βιβλία που μας κατάνουν απ' τον πύθηκο, μετά την μοιχεία και τις εκτρώσεις της κας Μάργκαρετ, νέα επίθεση δέχθηκε χθες η Ίερωσύνη της χώρας μας.

Μιλώντας ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Κατσιαπλιάκης είπε πως

Από τον πύθηκο
ισχυρίζονται
οι πρασινοφρουροί
ότι κατάνουν
καλλονές σαν κι αυτή

οι καταπατημένες αγροτικές περιουσίες του λαού πρέπει να ξαναγυρίσουν στα χέρια του λέγοντας «θα πάρει ο διάβολος όσους αντισταθούν».

Δεδομένης της κτηματικής περιουσίας της εκκλησίας, είναι φανερό πως το ΠΑΣΟΚ συμμαχεί ακόμα και με τον διάβολο, για να αποφυ-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 13

Στη Σησιχόρου «έστησαν φωλιά» Τόλης - Τζούλια

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 13

ΜΟΝΟ
ΣΤΗΝ "Α."

ΠΡΑΣΙΝΟ- ΦΡΟΥΡΟΣ ΣΥΝΕΛΗΦΘΗ

Νέα επιτυχία των αρχών Ασφαλείας με την εξάρθρωση δικτύου παπατζήδων. Συγκεκριμένα συνελήφθη ο Χ. Ζάβλας, 35 χρόνων, που έπαιζε τον «παπά» γωνία Αιόλου και Σταδίου. Ο Ζάβλας που εξαπατούσε τα θύματά του ασύστολα και ατιμώρητος, ανήκει κι αυτός στην «Αλλαγή». Συγκεκριμένα ένας δεύτερος ξάδελφός του στην Τ.Ο. Αλεποχωρίου τρομοκρατεί τους χωρικούς για να ψηφίσουν το ΠΑΣΟΚ. Ο Ζάβλας απο-

λογούμενος προσποιήθηκε άγνοια του γεγονότος σαν καλός παπατζής, που ξέρει

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 16

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΔΡΑΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΑΣΟΚ

Η αποτυχία της «αλλαγής» έχει προκαλέσει, όπως μαθαίνουμε, σεξουαλικά προβλήματα, ιδιαίτερα στους «σκληρούς», που είχαν απογοητευθεί. Στη φωτογραφία μας ζευγάρι δογματικών πρασινοφρουρών συζητάει το πρόβλημά του στο κρεβάτι.

ΧΘΕΣ ΤΗΝ ΠΡΩΙΑΝ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ της Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Καραμανλής

ΕΔΕΧΘΗ ΤΟΝ κ. Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΑΜΕ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Επισημότητα, ως αρμόζει εις το αξίωμά του, επέβαλε και πάλι εχθές ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Τα γεγονότα εξελίχθησαν ως εξής: Ο κ. Παπανδρέου αφίχθη τέσσερα λεπτά προ της καθωρισθείσας ώρας.

Εχρειάσθη να βγει και

να μπει στο αυτοκίνητό του δύο φορές έως ότου η προεδρική φρουρά δώσει το πράσινο στους σωματοφύλακες του Αρχηγού της Συμπολιτευ-

κατά τη διαδικασία προσελεύσεως του κ. Α. Παπανδρέου εις το Προεδρικό Μέγαρον της Ηρώδου Αττικού. Η πολιτική σημασία του γεγο-

νότος αλλά και η επιλεγείσα στιγμή και η μεθόδευσις της συζητήσεως δεν διέφυγαν της προσοχής των εγκύρων πολιτικών σχολιαστών.

της και Προέδρου του ΠΑΣΟΚ ότι η τελετή αρχίζει. Αμέσως μετά, ο κ. Α. Π. προχώρησε εν μέσω της αψόγου διατάξεως των ευζώνων. Εις το κεφαλόσκαλο τον ανέμενε ο πρέσβυς κ. Μολυβιάτης ο οποίος του έτεινε την χείρα αμέσως μόλις ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ επάτησε την άκρη του πορφυρού χαλιού στο τρίτο κεφαλόσκαλο του ημικυκλικού κλιμακοστασίου.

ΤΙ ΔΙΗΜΕΙΦΘΗ

Εν συνεχεία τον οδήγησε προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κ. Καραμανλή ο οποίος εμφανετο εύχαρις και ευπροσήγορος ως παλαιός ευγενής οικοδεσπότης της διερχόμενης επίσκεπτης. «Καλώς ήρθες

Ανδρέα! Τα παιδιά θέλουν να μας φωτογραφίσουν». Έκανε νεύμα προς τους φωτορεπόρτερς και οδήγησε τον συνομιλητή του εις το ιδιαίτερον γραφείον του. Το τι διημεΐφθη μεταξύ των δύο ανδρών κατά τα έξι λεπτά της συνεργασίας, δεν έγινε γνωστό.

Ο κ. ΜΑΡΟΥΔΑΣ

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος κ. Δ. Μαρούδας όταν ρωτήθηκε από τους πολιτικούς συντάκτες είπε: «Ο Πρόεδρος δεν θέλει να σχολιάζονται οι ιδιαίτερες επαφές του». Η δήλωση αυτή αποκτά αιφνης μεγίστη σημασία γιατί πολλοί θεωρούν ότι ο κ. Δ. Μαρούδας όταν λέει «ο Πρόεδρος» εννοεί τον αρχηγό του ΠΑΣΟΚ.

Σημεία Πολιτειακής Ρήξεως

Απροσδόκητη εξέλιξη σημειώθηκε χθες στις σχέσεις κορυφής της Πολιτείας, λίγες εβδομάδες προ της επανεκλογής του κ. Καραμανλή στην Προεδρία της Δημοκρατίας, με την αιφνίδια εξαγγελία προγράμματος δομικών αλλαγών υπό του Πρωθυπουργού της χώρας κ. Παπανδρέου, ο οποίος μιλώντας σαν Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ στη σύσκεψη των επικεφαλής επι-

μορφωτικών επιτροπών και των παραγωγών προγράμματος αμφιδρόμου ενημερώσεως των δυτικών κοινωνιών επαρχίας Πωγωνίου, υποστήριξε την ανάγκη «παλλαϊκών» —ως τις εχαρακτήρισε— κινητοποιήσεων για την ολοκληρωτική αποξήρανση και αναδιάταξη του πληθυσμού της κοινότητας Μπουρμπάχικα κειμένου, ρέματος, μήκους 100 μέτρων.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

ΑΘΗΝΑΙΑ, που έχει ζήσει πολλά χρόνια εκτός Ελλάδος, μας έστειλε ένα γράμμα σχετικό με ένα θέμα που έχει θίξει η στήλη μας: «... Πραγματικά οι ελληνικές μαρμελάδες είναι σχεδόν πάντα υπερβολικά γλυκές, άνοστες και στερούνται φαντα-

σίας. Κάθε φορά που κάνω μια εκδρομή και βλέπω τον τόπο να πνίγεται στα βότανα διερωτώμαι γιατί κανένας δεν τα εκμεταλλεύεται. Ε-μείς, κάθε Σεπτέμβριο κάνουμε μια εξόρμηση για να μαζέψουμε βατόμουρα. Όταν τα παιδιά ήταν μικρά το μάζεμα συνδυαζόταν με ένα οικογενειακό πικ-

Για την βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των υπερδυνάμεων

ΑΝΑΣΥΝΙΣΤΑΤΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΒΕΓΓΑΖΗ: Άγνωστοι τοποθέτησαν χθες βόμβα στο 4ο ταχυδρομείο της πόλης, όπου αποστέλλονται οι επιστολές των «επιτροπών πολιτών Β.Δ. Ευρασίας και Ν.Α. Λαπωνίας υπέρ της ανασυστάσεως της Κοινοπολιτείας». Τηλεγράφημα διαμαρτυρίας λάβαμε από την αντίστοιχη Ελληνική Επιτροπή «Ήντεν Ποστ» η οποία τονίζει ότι «η ανασύσταση της κοινοπολιτείας είναι και η μόνη ελπίδα, ως αντίρροπος δύναμις για τη

Η «Σιδηρά Κυρία» προς την οποία στρέφονται όλες οι ελπίδες για τη χαλάρωση των εξοπλισμών.

ΔΕΝ ΘΑ ΑΝΕΧΘΩ ΑΠΟΣΤΑΤΕΣ εδήλωσε ο κ. Μητσοτάκης

Αγριωπός ως παραδοσιακός βρακοφόρος αποδεικνύεται ο κ. Μητσοτάκης. Στη χθεσινή βραδυή συνεστίαση των κυριών και δεσποινίδων του κόμματος, σε μια αποστροφή του λόγου του εδήλωσε:

«Όπως εσείς αγαπη-

τές μου δεσποινίδες και κυρίες δεν μπορείτε να ανεχθείτε την εγκατάλειψη της οικογενειακής στέγης, έτσι και εγώ δεν θα δεχθώ την αποστασία εντός του κόμματος». Προφανώς ο Κρης πολίτευτής ενγοούσε τις κινήσεις των νεοδελφίνων και την πρόπουσα απόσταση στην οποία κρατεί τους κκ. Μπούτο, Ράλλη, Στεφανόπουλο, Κα-νελλόπουλο, Ανδριανόπουλο, Παλαιοκρασά, Δήμα, Παπακωνσταντίνου, Κοντογιαννόπουλο, Παπαπολίτη, Κοκκέβη, Λαμπρία, Έβερετ,

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 8

Τροχαιο

Η άρνηση και εγκατάληψη των παραδοσιακών κανόνων της υγιούς ελληνικής κοινωνίας, επιβεβαιώνεται νυχθημερόν. Δεν έφθανε η γενική παραλυσία ηθών και εθίμων, ενέσκηψε τώρα και η τριτοκοσμική σοσιαλθολούρα του κ. Παπανδρέου για να αποτελειώσει το πτώμα της ελληνικής κοινωνίας.

Διότι πώς αλλιώς μπορούν να ερμηνευθούν τα καθημερινά τροχαια ατυχήματα, η εγκατάλειψη των απορριμμάτων στους δρόμους, τα αποσιγάρα εις τας αιθούσας των δικαστικών μεγάρων και το ειδεχθές έγκλημα της Τσικνοπέμπτης;

Επικαιρα

ΨΙΘΥΡΟΙ...

Πολλοί μου γράφουν και πιο πολλοί οι κύριοι και οι δεσποινίδες που με σταματούν στις μπουτίκ για να με ρωτήσουν πού το πάει επιτέλους ο κ. Παπανδρέου. Μα αγαπητοί μου, πού θέλετε να το πηγαίνει ο αθεόφοβος.

Σας παρακαλώ, δεν θέλω να αφεθώ στην οργή μου. Η στήλη αυτή είναι αθώα και οπωσδήποτε πιο ελαφριά από τις γύρως. Και ως εκ τούτου συγκρατείται στην ευπρέπεια του ήθους μιας πολιτισμένης ευρωπαϊκής εφημερίδος. Πιστέψτε με, μου είναι πιο ευχάριστο να σας γράφω για τα χαριτωμένα παιχνίδια της τσαχπίνιας γάτας που έτυχε να συναντήσω, σε ένα φιλικό μου σπίτι προ ημερών, αντί να σκοτίζομαι και εγώ και εσείς με τα παιχνίδια που παίζονται στο Κα-στρί.

Παιχνίδια παίζουν σαν τα μικρά παιδιά και παραμύθια της πιο ευφάνταστης Χαλιμάς μας ξεφουρνίζουν. Προσπαθούν να μας αποκοιμήσουν. Αναλογιστήκατε ποτέ γιατί ενεργεί έτσι ο κ. Παπανδρέου; Το σκέφτηκα πολλές φορές. Η μόνη εξήγηση που βρίσκω, είναι η ψυχολογική ανασφάλεια που καλλιεργήθηκε στον μικρό Ανδρέα της εφηβικής ηλικίας.

Ο Γεώργιος Παπανδρέου ήταν ευφυής και ετοιμόλογος αν-

θρωπος. Και πολύ χαριτωμένος. Περιτριγυρισμένος πάντοτε από κομψές αθηναίες δεν αφιέρωνε χρόνο στον μικρό Ανδρέα. Τι θέλατε να κάμει το παιδί; Το έρριξε στον σοσιαλισμό, όπως τα παιδιά της καλής κοινωνίας σήμερα ασχολούνται με τα ναρκωτικά και μασούν αναιδώς χάμπουργκερ... Αλλά τα ψυχολογικά τραύματα του εφήβου Παπανδρέου δεν θα ήσαν βλαπτικά για το κοινωνικό σύνολο καμμιές πολιτισμένες χώρες —ακόμη και της Ελλάδος. Άλλού είναι το θέμα: ότι εμείς δεν αφυπνιζόμεθα. Γιατί, τι κάνουμε εμείς φίλοι μου; Τι κάνουν οι άνθρωποι της «Νέας Δημοκρατίας»; Θα σας πω εγώ τι κάνουν: Ασχολούνται με τους ψιθύρους της επικείμενης διαδοχής εις την κορυφή αυτού του μεγάλου κόμματος, αντί της ενεργού και υπευθύνου συμμετοχής εις τα κοινά.

Και οι ψιθύροι μπορεί να είναι αθώοι αλλά δεν είναι χαριτωμένοι, όπως τουλάχιστον λέγονται στις ημέρες μας. Εγώ σας το εξομολογούμαι: προτιμώ να μου λένε χαριτωμένα πράγματα αντί για αθώα. Ας πρόκειται για ψιθύρους και για παραμύθια ακόμη. Η χάρις είναι που διατηρεί αιωνία την νεότητά. Η αθωότης έπεται, αγαπητοί μου αναγνώστες...

Ε.

Τελική η σημερινή συνάντηση Προέδρου και Πρωθυπουργού

Κρίνονται οι τύχες του Έθνους

Οι δύο πολιτικοί ηγέτες έχουν γνώση της κριτικής της «χρυσής τομής»

Το καθήκον του κ. Μητσοτάκη ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Η κυβερνητική τέχνη, η πολιτική, είναι συνώνυμη, και στη χώρα μας πλέον, με την ικανότητα των πολιτικών ηγεσιών στην διεκπεραίωση των στόχων και των προγραμμάτων τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο ευθύνης τους, διοικητικής ή λειτουργικής (περίπου). Ο κανόνας αυτός επιμερίζεται, ασφαλώς, σε όλους τους συμμετόχους του πολιτικού μας παιχνιδιού, που είναι οι εξής τρεις: ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, η κυβέρνηση της χώρας και η αξιωματική αντιπολίτευση.

Θα υποστηρίζαμε ότι αυτά ισχύουν και για άλλους σχηματισμούς, όπως τα μικρότερα κόμματα, τα συνδικάτα κτλ' όμως στη χώρα μας, διάφοροι παράγοντες γενικότερης φύσεως έχουν συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας ιδιοτροπίας στους κόλπους αυτών των σχηματισμών, η οποία έχει σαν αποτέλεσμα την αυτοαπομόνωσή τους από τη «νόμιμη χώρα» —για να θυμηθούμε τον πρώτο διδάξαντα Τοκβίλ (κουφό έτσι!).

Όμως, ο «τρίτος», η Αξιωματική Αντιπολίτευση, αποκλίνει από τις παραμέτρους ισοζυγίου της πολιτικής αγοράς —για να θυμηθούμε τον Εξοχό Mc Pherson (άλλο κουφό αυτό...)— με συνέπεια την δυσλειτουργία των θεσμικών πλαισίων τα οποία επικαθορίζουν τον δημοκρατικό κανόνα της δικομματικής εναλλαγής στη διακυβέρνηση της χώρας. Ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας θα πρέπει να δείξει μεγαλύτερη πυγμή απέναντι στην πατριαστική δυσλειτουργία της Νέας Δημοκρατίας. Είναι λίγες οι μέρες του για το έργο αυτό μέχρι την ημερομηνία επανεκλογής του κ. Καραμανλή στην Προεδρία της Δημοκρατίας...

Το «τροχαίο» έγκλημα

Σοβαρές ενδείξεις ενοχής σε έγκλημα ληστείας μετά φόνου υπάρχουν για 3 αστυνομικούς της ΕΛΑΣ, οι οποίοι ήσαν και πρωτεργάτες της κινητοποίησης των Σ.Α. κατά της ενοποίησης της Αστυνομίας και της Χωροφυλακής.

Αυτά προκύπτουν μετά από ενδελεχή έρευνα των αστυνομικών συντακτών του ΡΗΜΑΤΟΣ για το τροχαίο, όπως ανακοινώθηκε αρχικά, ατύχημα, που είχε σαν συνέπεια να τραυματισθεί θανάσιμα στη συμβολή των οδών Σταδίου και Κυρίλλου Λουκάρεως, ο Ιωάννης Κουτσοσταυλόπουλος, κάτοικος Κουκακίου, οδός Βουκουρεστίου 14, οικονομολόγος εκ Χάρβαρντ και κύριος μέτοχος της εταιρείας χάρτου, οινόπνευματων και καρυκευμάτων «THE OLD COMMONWEALTH COMPANY L.T.D.»

Λεπτομέρειες στη σελ. 4

ΤΗΝ 22.45' ΧΘΕΣ, η Προεδρία της Δημοκρατίας εξέδωσε ανακοίνωση, το περιεχόμενο της οποίας είναι ταυτόσημο με εκείνο της είδησης την οποία δημοσίευσε κατ' αποκλειστικότητα το «ΡΗΜΑ» προ τριμήνου, την 15η Νοεμβρίου 1984, και η οποία είχε ως εξής: «Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ. Καραμανλής και ο Πρωθυ-

πουργός της χώρας κ. Α. Παπανδρέου θα συναντηθούν την 14 Φεβρουαρίου 1985 και ώρα 11.37' στο Προεδρικό Μέγαρο».

Σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφορίες του «ΡΗΜΑΤΟΣ» —οι οποίες επιβεβαιώθηκαν χθες αργά το βράδυ κατά τη συνάντηση της δ/σεως της εφημερίδας με εκπροσώπους του πρωθυπουργικού περιβάλλοντος και δεν διευθετήσαν σε επαφές μας με κύκλους της Προεδρίας— η συνάντηση των δύο πολιτικών ανδρών τοποθετείται, όπως είχαμε γράψει στο φύλλο μας της 9ης Ιανουαρίου 1985, στα πλαίσια του προγράμματος «υψηλές επαφές κριτικής και αποτιμήσεως».

Το πρόγραμμα αυτό, το οποίο υπακούει στην ανάγκη εξευρέσεως «χρυσής τομής» σε μείζονα εθνικά ζητήματα, είχε αποσαφηνιστεί, ως προς τις αρχές και τις διαδικασίες του, κατά την συνάντηση του Προέδρου και του τότε Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως κ. Α. Παπανδρέου, τον Ιούνιο του 1980, σε μια προσπάθεια των δύο ανδρών να αποφευχθούν τα ρήγματα και οι κλυδωνισμοί στην πολιτική διακυβέρνηση της χώρας, μετά την εκλογή του κ. Κ. Καραμανλή στην Προεδρία της Δημοκρατίας. Υπενθυμίζουμε ότι το «πρόγραμμα υψηλών επαφών κριτικής, αποτιμήσεως και χρυσής τομής», είχε έλθει στη δημοσιότητα αποκλειστικά μέσω του «ΡΗΜΑΤΟΣ» —προ τεσσάρων ακριβώς ετών— και οι διαδικασίες αποσαφηνισέως του εγκαίνιασθηκαν εκ παραλλήλου με σχετική αρθρογραφία αρμοδίων της εφημερίδας. (Λεπτομέρειες για το ακριβές περιεχόμενο της συνομιλίας της σημερινής συνάντησης στη σελ. 3)

Κακοκαρρία

Ανταποκριτές μας αποκλεισμένοι σε ορεινές κοινότητες νοτίου Πελοποννήσου και ακριτικής Μακεδονίας, μας διεβίβασαν, μέσω του ειδικού τηλεποικονωνιακού μας δικτύου, ότι σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τοπικών παραγόντων η κυκλοφορία της εφημερίδας μας θα εξασφαλισθεί και πάλι στις περιοχές αυτές μέσω του «εφεδρικού μας μηχανισμού διανομής», προγραμματισμένου για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Ένας δίσκος στην καρδιά της Αθήνας

Βιέννη,
14 Φεβρουαρίου

Πανικός προκλήθηκε την 11.18' π.μ. στην οδό Χρ. Λαδά, όταν εμφανίστηκε αιφνιδίως ιπτάμενος τετράγωνος φωτεινός αέρος διαστάσεων 1.62,5 x 1.62,5, ο οποίος προσγειώθηκε μπροστά από

το οίκημα του Δημοσιογραφικού Οργανισμού Λαμπράκη Α.Ε. και τύφλωσε τους γεμάτους περιέργεια 6 άνδρες, 4 γυναίκες και 2 παιδιά ηλικίας 8 και 9 ετών.

Ειδική επί των θεμάτων αυτών συντάκτες της εφημερίδας, εφοδιασμένοι

με ειδικές ιωσοσφαιρικές περούκες, στρατοσφαιρικές σόδες και πυροβόλα ενισχυμένων αντιποινών ποτάσας, έσπευσαν στον τόπο προσγειώσεως και διαπραγματεύθηκαν με το πλήρωμα του «δίσκου» την αποχώρησή του από την πόλη.

Επίθεση ειρήνης

Να σταματήσουν οι συνομιλίες ΗΠΑ-ΕΣΣΔ

ΕΛΟΥΝΤΑ: «Οι δύο υπερδυνάμεις συνιστούν δύο αμοιβαία αλληλοαποκλειόμενους πόλους της διεθνούς πολιτικής σκηνής και για τον λόγο αυτό δεν έχουν εξ αντικειμένου τη δυνατότητα να επωμιστούν τις τύχες της Ειρήνης στον κόσμο. Για τον λόγο αυτό, οι «Έξι αντιπυρηνικοί του Νέου Δελχί» (μετέπειτα των Αθηνών και αργότερα της Αργεντινής), πρότειναν στις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ να καταργήσουν τις μεταξύ τους συνομιλίες, ώστε να αναλάβουν τις σχετικές διαδικασίες, φερέγγυα όργανα της διεθνούς κοινότητας».

Την παραπάνω δήλωση έκανε χθες αργά το βράδυ ο κυβερνητικός εκπρόσωπος.

Ο κ. Μητσοτάκης Χρήζει θεραπείας

«Η επιμονή του, ολίγων μηνών, αρχηγού της Ν.Δ. να αντικατασταθούν οι νομάρχες κατά την προεκλογική περίοδο έρχεται σε σύγκρουση με το πολιτικό πλαίσιο συμφωνίας για την διεξαγωγή των εκλογών, το οποίο είχε αποδεχθεί προ της εκλογής του ως ηγέτη της Ν.Δ., στην τριμερή συνάντηση κορυφής του Ιουλίου 1984, και ως εκ τούτου το αίτημά του αυτό απειλεί τη χώρα με πολιτική κρίση και αποδεικνύει αντιφατική ψυχολογία η οποία χρήζει θεραπείας».

Αυτά εδήλωσε ο κ. Αντι-Στρατής σε χθεσινή συνέντευξη στην οικία του.

(Λεπτομέρειες στη σελ. 3)

ΜΟΝΟ
ΣΤΑ
«ΜΕΑ»

Ανοίγουμε τους φακέλους:

ΜΕΑ • ΤΕΑ • ΣΕΑ • ΕΣΑ • ΚΥΠ • ΜΑΤ • ΡΟΥΑ

ΠΟΙΟΙ κάρφωναν ΠΟΙΟΥΣ

ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΑΝΤΑΙ ΤΑ ΜΟΡΙΑ

3.110 με ωρία τώρα
προσλαμβάνει
το δημόσιο

Σελίδα 13

ΝΕΕΣ ΙΔΕΕΣ
ΣΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Μετεκπαι-
δεύονται όλοι
οι κλητήρες
του δημοσίου

ΜΕΓΑΛΟ πρόγραμ-
μα μεταρρυθμίσεων
πρόκειται να εξαγγε-
λθεί τον προσεχή
μήνα από τον υπουρ-
γό Εσωτερικών κ.
Μ. Κουτσόγιωργα.

Όταν ρωτήθηκε
ο κ. υπουργός, μας
ανέλυσε πόσο σο-
βαρό πρόβλημα
δυσλειτουργίας
στην Διοίκηση απο-
τελούν οι ανειδίκευ-
τοι κλητήρες. Σύμ-
φωνα με το πρό-
γραμμα που βρίσκε-
ται στην τελική επε-
ξεργασία του, ειδι-
κος οργανισμός θα
συντονίσει ένα τε-
ράστιο εκπαιδευτι-
κό πρόγραμμα που
θα υποβάλλει τους
κλητήρες του Δημο-
σίου και των εξαρ-
τημένων οργανι-
σμών σε μετεκπαι-
δευση. Ξένες γλώσ-
σες, μαθήματα οδη-
γήσεως τρικύκλων,

σαβουάρ-βιβρ κ.ά.
περιλαμβάνει το εκ-
παιδευτικό πρό-
γραμμα. Τελικό επι-
στέγασμα και είδος
«διπλώματος» με
το πέρας των σεμι-
ναρίων θα είναι οι
στολές που θα φο-
ρούν από τις αρχές
του '87 οι κλητήρες
και που σχεδίο τους
δημοσιεύουν σήμε-
ρα τα «Μ» κατ' α-
ποκλειστικότητα.

Οι διασταυρωμέ-
νες πληροφορίες
μας φέρουν τον Γ.
Τσεκλένη σαν εμ-
πνευστή της νέας
γραμμής.

ΑΝΔΡΕΑΣ - ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΤΑ ΕΙΠΑΝ ΟΛΑ

ΣΤΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ που είχε ο
πρωθυπουργός της Αλλαγής, κ.
ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ με
τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ.
Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ, οι δύο άνδρες
αντάλλαξαν απόψεις για τις πολι-
τικές ξελίξεις. Πλήρη επιβεβαίω-
ση του χθεσινού μας ρεπορτάζ για

τα θέματα της συζήτησης, αποτέ-
λεσαν οι δηλώσεις του κυβερνητι-
κού εκπροσώπου. Σύμφωνα με τις
δηλώσεις αυτές, ο πρωθυπουργός
εξέθεσε τις απόψεις του για τα
προγράμματα που έχει επεξεργα-
στεί η προεδρία της Δημοκρατίας,
προκειμένου να ελεγχθούν.

Σε όλα τα σημεία δια-
πίστωσαν ότι συγκλι-
νουν οι απόψεις τους.
Τα μόνα σημεία τρι-
βής, όπως άλλωστε
προέβλεπε το Ρήμα-
στη Κυριακής αποτέ-
λεσαν ο τόπος τελέ-
σεως των Ελευσινίων
μυστηρίων και η
πρόοδος των ανα-
σκαφών στην φερομέ-
νη ως γενέτειρα του
Μεγάλου Αλεξάν-
δρου, Κιούπκιοι γνω-
στή εις όλους τους
αρχαίους συγγραφείς
ως Πρώτη. Ο κ. Α.Π.
εξέφρασε την πικρία
του γι' αυτό, ενώ η κυ-
βέρνηση της Αλλαγής
έχει ενστερνισθεί τα
μεγαλόπνοα σχέδια
του Προέδρου για την
αναπαλαίωση της χώ-
ρας εφ' όλης της ύλης
ο τελευταίος δεν απο-
δείχτηκε θερμός συ-
νήγορος για την επι-
στροφή του Τέμπλου
της Παναγίας Σουμε-
λά.

Κύκλοι του πανι-

σχυρου Εκτελεστικού
Γραφείου του ΠΑ-
ΣΟΚ αναλύοντας τις
θέσεις του κ. Κ. Κα-
ραμανλή και την α-
προθυμία του να πα-
ρέμβει με όλο το κύ-
ρος που διαθέτει στα
Βαλκάνια, θεωρούν

ότι είναι τυπικό δείγ-
μα του πνεύματος της
υποτέλειας και της ε-
ξάρτησης της Δεξιάς.

Όλες οι λεπτομέρειες
της στιχομυθίας που δι-
ήρκησε 36 λεπτά στη σε-
λίδα του «Μικροπολιτι-
κού».

ΤΡΟΧΑΙΟ — ΤΑ «Μ» ΕΠΙ ΤΟΠΟΥ

ΣΟΒΑΡΟ τροχάιο
δυστύχημα έγινε
χθες βράδυ στην ο-
δό Συγγρού. Λεπτο-
μέρες ρεπορτάζ των
συντακτών μας που
βρέθηκαν σε λίγα
λεπτά επί τόπου,

παρουσιάζει μια άλ-
λη άποψη που ενδε-
χομένως θα οδηγή-
σει την έρευνα και
προς την κατεύθυν-
ση προμελετημένου
εγκλήματος.

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελ. 8

Υπερήφανη
απάντηση
στο ΝΑΤΟ

ΕΠΕΙΔΗ
ΜΑΣ ΑΓΝΟΟΥΝ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ κυ-
βέρνηση έδωσε άμεση
απάντηση —με τη
χθεσινοβραδινή δη-
λώση του κυβερνητι-
κού εκπροσώπου—
στις νατοϊκές προ-
κλήσεις. Η δήλωση,
που δημοσιεύεται σε
άλλες στήλες, ήρθε
να επιβεβαιώσει τις
πληροφορίες που εί-
χαμε παλιότερα γρά-
ψει για την υπερήφα-
νη στάση έναντι των
ατλαντικών συμμά-
χων μας. Στις πληρο-
φορίες μας αυτές είχε
τότε, εξαλλου, ανα-
φερθεί και ο γαλλικός
«Monde»

ΝΤΕΡΜΠΥ
ΤΣΑΚΙΖΕΙ
ΚΑΡΔΙΕΣ

■ ΗΜΟΥΝ και γω ε-
κεί όταν ο Πρόεδρος
της Δημοκρατίας κά-
λεσε τον Πρωθυπουργό
να τα πουν ιδιαίτερα
στη δεξίωση του Λιμε-
νικού Σώματος. Τον α-
πομονώσε και, δει-
χνοντας προς το μέρος
μου, είπε: «Ανδρέα, τι
λες να συζητά τώρα
αυτός εκεί με τους άλ-
λους δημοσιογρά-
φους;». Και ο Πρωθυ-

ΜΙΚΡΟ
ΠΟΛΙΤΙΚΑ

πουργός είχε έτοιμη
την ατάκα: «Εμάς τους
δύο, σχολιάζουν κύριε
Πρόεδρε...» Έπεσε
διάνο, ο Ανδρέας...

□ ΛΙΓΟ αργότερα, νε-
οδημοκράτης —από
τους «ανανεωτές» που
διατηρεί και γκαρσονιέ-

ρα στην Κυψέλη— μου
κάρφωσε το νέο: «Ο
Θανάσης Κανελόπου-
λος γράφει στην Καθη-
μερινή με το ψευδώνυ-
μο Κανέλος Αθανασό-
πουλος». Μου είχε πε-
ράσει απ' το μυαλό, αλ-
λά ήθελα και τη γνώμη
της πηγής μου «από μέ-
σα».

■ ΤΟ ΠΙΟ περίεργο ό-
μως που άκουσα τελευ-
ταία είναι ότι ο φίλος

μου Βάσος Μαθιόπου-
λος έχει προβλήματα
στην ΕΡΤ. Ξαφνιάστη-
κα γιατί πρώτη φορά
συμβαίνει κάτι τέτοιο
στην Αγία Παρασκευή.
Ρώτησα και μου επιβε-
βαίωσαν ότι είναι δύ-
σκολα εκεί πάνω τα
πράγματα, μόλις από
χτες. Σας υπόσχομαι
αύριο να σας πω το
πώς και γιατί. Και με
λεπτομέρειες.

ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΑ «Μ»

Η πάταξη της
Γραφειοκρατίας

ΜΕΓΑΛΗ έρευνα
που επεξεργάστηκε
επιτελείο συντα-
κτών μας, έρχεται
στο φως από το ση-
μερινό φύλλο της ε-
φημερίδας μας. Τε-
χνοκράτες, δημόσιοι
λειτουργοί, υπουρ-
γοί και απλοί άνθρω-
ποι του λαού απαν-
τούν στις καυτές ε-
ρωτήσεις μας.

Ρεπορτάζ στη σελ. 24

Για ποιόν
κτυπά η
καρπάνα;

Μας κλέβουν

Ο Αργύρης Αργυ-
ρόπουλος, μας
γράφει:

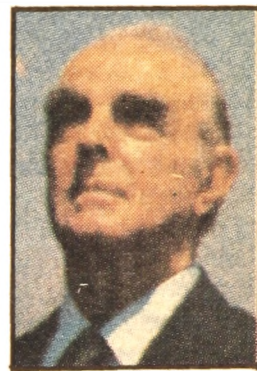
«Η δουλειά μου
είναι τουριστικό
επάγγελμα. Μας
κλέβουν, το λέω
καθαρά. Μας τά-
ζουν τα πουρ-
μπουάρ και μετά
έρχονται οι του-
ρίστες, φτωχα-
δάκια, και τίπο-
τα. Νομίζω πως
πρέπει να νομι-
μοποιηθεί το φι-
λοδώρημα. Αφού
οι μισθοί στέκον-
ται. Με την ΑΤΑ
δε γίνεται τίπο-
τα. Δε φτάνει. Τι
κάνει ο υπουρ-
γός;

ΣΑΤΑΝΙΚΟ

Σύσκεψη-Επιφυλακή χθες σε Ηρώδειο - Μαξίμου

ΤΑ ΕΙΠΕ Ο ΣΤΟΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΣ εξέφρασαν την άποψη ότι παρά το ήπιο κλίμα στις σχέσεις Προέδρου - Πρωθυπουργού, Ο Ανδρέας Παπανδρέου στη χθεσινή έκτακτη συνάντησή του με τον κ. Καραμανλή, που κράτησε 26 λεπτά, του είπε όλη την αλήθεια για τις πολιτικές εξελίξεις. Η κυβέρνηση της Αλλαγής θα προχωρήσει σταθερά στην υλοποίηση του προγράμματός της και θα εξαντλήσει την πρώτη τετραετία, του εδήλωσε.

Σύμφωνα με έγκυρους κύκλους του Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ ο Πρόεδρος της Κυβέρνησης πρόκειται να προχωρήσει σε ριζικές Αλλαγές σε όλους τους τομείς της κυβερνητικής πολιτικής: Οικονομία, Παιδεία, Υγεία, Εκκλησιαστική Περιουσία, Μετρό, Ποιότητα Ζωής, Έργα Αναστηλώσεως στην Παναγία Σουμελά, Αγροτοβιομηχανικοί - Συνεταιρισμοί, Ναυτιλία, Χτύ-

πημα Μεσαζόντων, Περιορισμός Εισαγωγών, Μετάκληση Αρχιμουσικού για την Κρατική Ορχήστρα, Πλουραλισμό στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης με την ίδρυση της ΕΡΤ-3, Πίστες Χορού και Πίστες Ράλλυ για την Αδούλωτη Νεολαία και Κέντρα για τα Περήφανα Γηρατειά.

• Το πλήρες κείμενο του λόγου του κ. Παπανδρέου στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στη σελ. 8

34 σελίδες ΣΠΟΡ

Δράμα και Καβάλα ντουέτο στο ρετιρέ...

**Είδα
το
δολοφόνο**

**Ο συντάκτης
της «Ε»
ΠΙΠΗΣ
ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ
αυτόπτης
μάρτυρας**

Κοίταζε δεξιά, μου ψιθύρισε στ' αυτό ο βοηθός μου Γ. Μαύρος. Γύρισα απότομα και εκείνη τη στιγμή βλέπω τον βοηθό του Γ. Φιλιππάκη να δείχνει με το δάκτυλο προς τα αριστερά. Και τότε ακούστηκε υπόκοφα ένας πυροβολισμός: Παν - Παν...

Δεν χωρούσε αμφιβολία. Ο δολοφόνος ήταν εκεί, δίπλα μας. Μετρίου αναστήμα-

τος, με καμπαρντίνα και ανασηκωμένο γιακά, μακριά μαλλιά, μια ουλή στο αρι-

στερό φρύδι, μουστακάκι πυρόξανθο και φρεσκοκομμένο. Το παρατηρητικό μας μάτι κατέγραψε κάθε λεπτομέρεια και κάθε κίνηση αν και το σκοτάδι ήταν εκείνη την ώρα πηχτό και έβρεχε καταρρακτωδώς. Με ετοιμότητα, άρπασα

τη φωτογραφική μου μηχανή και άρχισα να παίρνω απανωτές φωτογραφίες ειδικά για τους αναγνώστες της «Ε». Εξάλλου αποδεικνύεται ότι θα αποτελέσουν υλικό πρώτης γραμμής για την προανάκριση.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΕΛ.20

ΣΚΟΥΠΑ ΣΤΗΝ ΕΡΤ

**Βέτο Μαθιόπουλου
τρώει Πεπονή**

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 48

Μεγάλες κινητοποιήσεις σε όλη τη χώρα Αγνοήθηκε πάλι το ΚΚΕ εσωτερικού

DE PROFUNDIS

ΦΙΕΣΤΕΣ αποκρί-
τικες. Πώς θα μεταμ-
φιεστούν λοιπόν οι
κραταίοι του κόσμου
τούτου, που, όπως λέ-
γει ο ποιητής, διακατέ-
χονται από «αλαζο-
νείαν και μέθην»; Αλλά
τους γνωρίζουμε από
την όψη αφού ως γνω-
στόν «ο λύκος κι αν ξυ-
ρίστηκε» κλπ., κλπ. Ο
Ρ. Ρέηγκαν εναλλάσσε-
ται ρόλους με τον
Τσιερνιένκο και αντι-
στρόφως. Η κούρσα
των εξοπλισμών καλά
κρατεί, όμως οι λαοί
αυτού του πλανήτη δεν
αδρανούν και αντι-
δρούν. Ο Έλληνας
πρωθυπουργός μας έ-
κλεψε κι αυτό το σύν-
θημα που η Ανάνεωση
με ανθρώπινο πρόσω-
πο και ελληνικά χρώ-
ματα είχε ήδη δανειστεί
από το αδελφό ευρω-
κοινοβουλευτικό κόμ-
μα του Μπερλιγκουέρ.
Και πορεύεται τώρα
—ο Έλληνας πρωθυ-
πουργός— στις απαν-
ταχού πρωτεύουσες.
Αλλά οι σύμβουλοί του,
του Καστριού δεν του υ-
πέμνησαν —και ποιος
άραγε από τους παρα-
κοιμώμενους διαθέτει
«αρετήν και τόλμην»—
ότι δεν συμπορεύονται
ετούτα με κάποιες άλ-
λες μεταβάσεις στον
Γιανουζέλσκι. Ορισμέ-
νοι αναλυτές και πολι-
τικοί σχολιαστές φρο-
νούν ότι η λογική της
de-confrontationαλλού
θα έπρεπε να στοχεύει
και να οδηγεί.

Και για να έρθουμε
στα καθ' ημάς, θυμίζο-
με τη δήλωση Φλωρά-
κη ότι η Ειρήνη είναι ο
ακλόνητος βράχος ό-
που το κόμμα του —λέ-
γει— στηρίζει τις επιλο-
γές του. Ας τα αφήσουν
αυτά. Οι παροικούντες
την Ιερουσαλήμ γνωρί-
ζουν πού στηρίζουν οι
δογματικοί τις επιλογές
τους. «Βράχο βράχο
τον καημό τους» —με-
ταμφέσεις έχουμε και
βεβαίως καρναβάλι
χωρίς Μίκη είναι
μπουρμπούλια χωρίς
στιφάδο... ΣΟΦ

Αναγκαίος ο δημόσιος διάλογος εφ' όλης της ύλης

Το ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ κατήγγειλε τη χθεσινή
έκτακτη συνάντηση του Προέδρου της Δημο-
κρατίας με τον κ. Α. Παπανδρέου. Ο Γραμμα-
τέας της Ε.Ε. του Π.Γ. της Κ.Ε. του ΚΚΕ εσωτ.
σ. Γ. Μπανιάς δήλωσε χθες αργά: «Αγνοήθηκε
για μια ακόμα φορά η τέταρτη πολιτική δύναμη
της χώρας από τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ. Ο κ.
Α. Παπανδρέου έχει κάνει τις επιλογές του και
το κόμμα μας τις δικές του. Οι απογοητευμέ-
νοι, από την απόσταση μεταξύ λόγων και έρ-
γων, οπαδοί του αλλά και οι «προβληματιζόμε-
νοι» ψηφοφόροι του δογμ. ΚΚΕ αναγνώρισαν
τις ιδιαίτερες συνομιλίες των δύο ανδρών ότι
στο δρόμο για την Αλλαγή μπαίνουν όρια».

Και συνέχισε: «Η
θέση του ΚΚΕ εσωτε-
ρικού για το βάθεμα
και το πλάτεμα της
Αλλαγής είναι σήμε-
ρα επίκαιρη όσο ποτέ
στο παρελθόν. Το
ΚΚΕ εσωτ. θεωρεί ότι
η ελπίδα της Αλλαγής
δεν έσβυσε και τώρα
σήμανε πράγματι η ώ-
ρα για το μεγάλο ραν-
τεβού με τις μάζες. Εξ
άλλου η σωστή χάρα-
ξη γραμμής από την
ηγεσία του κόμματός
μας μέχρι σήμερα
—και ιδιαίτερα τον
τελευταίο χρόνο— ό-
λα αυτά τα έχει σπι-
σημάνει».

Στο μεταξύ κρίσιμη
για τις εξελίξεις θεω-
ρείται ότι θα είναι η ε-
βδομάδα των γιορ-
τών, γιατί αυτές τις
μέρες ο πρωθυπουρ-
γός Α. Παπανδρέου
θα αποφασίσει για

την μετέπειτα πορεία
της κυβερνήσεώς του
και τον αναγγελθέντα
ανασχηματισμό, ό-
πως άφησαν να εν-
νοηθεί κυβερνητικοί
κύκλοι.

Σύμφωνα με τους ι-
διους κύκλους ο πρω-
θυπουργός προσανα-
τολίζεται σε «ανα-
σχηματισμό ισορρο-
πιών». Αγνοεί έτσι
πάλι την πρόταση του
ΚΚΕ εσωτ. για οικου-
μενική κυβέρνηση
στην οποία θα μετέ-
χουν όλες οι δυνάμεις
της Αλλαγής, χωρίς
διακρίσεις και απο-
κλεισμούς.

Δήλωση του Προέδρου
Μόλις πληροφορήθηκε
τη συνάντηση Καραμαν-
λή - Παπανδρέου και την
αντίδραση του σ. Γ.
Γραμματέα, ο πρόεδρος
του ΚΚΕ Εσωτερικού σ.
Λ. Κύρκος δήλωσε, μετά
την ομιλία του στην κα-

Ο σ. Γ. Μπανιάς
(Φωτ. αρχείου).

τάμεστη πλατεία «Η-
ρώων Πολυτεχνείου» στη
Νεοκαστρίτσα Ευρυτα-
νίας:

«Η Υπόθεση της αλλαγής
δεν θα μείνει μισοδρομής.
Πάντως αν ο σ. Γ. Μπα-
νιάς επιθυμεί να συναντή-
σει Πρόεδρο, ας περάσει
από το γραφείο μου».

Ακροαριστερή στροφή Αβέρωφ τινάζει στον αέρα την ΕΑΔΕ

ΣΤΗ ΧΘΕΣΙΝΗ συνεδρίαση της Κ.Ο.
της «ΝΔ» με πλειοψηφία 12 βουλευτών
έγινε δεκτή η εισήγηση του κ. Αβέρωφ:
«Φωτιά και Πέλεκυς». Επιβεβαιώνεται
έτσι πλήρως η στροφή της ΝΔ σε α-
κροαριστερές θέσεις. Όπως τόνισε και
χθες στο κύριο άρθρο της η «Α» αυτή η
εξέλιξη ναρκοθετεί τη δημοκρατία και
την ομαλότητα. Το Έθνος δεν αντέχει
νέες περιπέτειες. Χρειάζεται επαγρύ-
πνιση και όλες οι δυνάμεις της Δημο-
κρατίας και της νομιμότητας πρέπει
να απομονώσουν το τμήμα αυτό της
«ΝΔ». Η προώθηση άλλωστε του κ.
Μπούτου στη θέση του συντάκτη του
προγράμματος της ΝΔ δείχνει ότι η Ε-
θνική Αντιδικτατορική Ενότητα δεν

μπορεί να υπονομευθεί σήμερα. Πρέπει
λοιπόν αυτές οι τάσεις να ενισχυθούν
και να απομονωθούν οι εξτρεμιστικές
θέσεις Αβέρωφ, στην κατεύθυνση της
πιο πλατειάς ενότητας των αντιδικτα-
τορικών δυνάμεων.

**Τροχαίο ατύχημα
τροφοδοτεί
τον κίτρινο Τύπο**
Ρεπορτάζ στη σελ. 48

Το ΕΔΠ πρωτοπόρο στους αγώνες για τη μεταρρύθμιση

ΕΔΠ. Θεσσαλονίκη-Αθήνα: Το
πρόβλημα της δομής και της λει-
τουργίας των ΑΕΙ τέθηκε με τον πιο
ανοιχτό τρόπο στο συνέδριο του
ΕΔΠ. Η αποχή του ΕΔΠ από τη δι-
δασκαλία μαθημάτων επί 366 ημέ-
ρες αποτέλεσε ένα μεγάλο βήμα του
αγώνα για τον εκδημοκρατισμό των
ΑΕΙ και έφερε στην επιφάνεια, για
πρώτη φορά με τέτοιο τρόπο, πέρα
από τη γενικότερη κρίση του καπι-
ταλισμού, την πολύπλευρη κρίση
της εκπαίδευσης. Κρίση που οι αι-

τίες της θα πρέπει να αναζητηθούν
στην συνολική εκπαιδευτική πολιτι-
κή που ακολούθησαν όλες οι κυβερ-
νήσεις από το 1821 και μετά, στην
λειτουργία και την ύπαρξη αναχρο-
νιστικών θεσμών, στη μονοκρατο-
ρία της έδρας, στον τρόπο και τις
μεθόδους διδασκαλίας, στην έλλει-
ψη ερευνητικών προγραμμάτων και
στοιχειώδους υποδομής για να υ-
πάρξει έρευνα.

Στην έλλειψη τελικά μέτρων που
να στοιχειοθετούν μια άλλη πολιτι-

κή στο σύνολο των εκπαιδευτικών
θεσμών.

Δικαιολογημένες συνεπώς ήταν
οι αντιδράσεις των φορέων της Πα-
νεπιστημιακής Κοινότητας. Ορθά ε-
κατοντάδες φοιτητές μάζεψαν υπο-
γραφές για αύξηση των αιθουσών δι-
δασκαλίας και έγκαιρη διανομή του
προγράμματος εξετάσεων και απο-
λυτα σωστή ήταν η χθεσινή διαδή-
λωση χιλιάδων λεκτόρων, επιτιτών
και επιστημονικών συνεργατών στα
προπύλαια.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15 ΦΕΒΡΑΡΙΟΥ 1985
Διευθυντής: ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΦΟΥΚΑΡΑΚΟΣ

ΡΙΖΟΘΑΦΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ
ΑΡ. ΠΕΤΡΑΣ 6.085 π.Χ.
Τιμή δύο φύλλων: Δρχ. 80

ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΒΑΛΚΑΝΙΑ)

ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΡΙΖΟΘΑΦΤΗ Η ΕΣΣΔ ΣΗΜΕΡΑ - ΑΥΡΙΟ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
του σ. Γ. Γραμματέα
σε χουντικό λαθρόβιο
παραποιείται
ΣΕΛ. 11

ΔΟΛΑΡΙΟ
Αμερικάνικο
παχυνδί
πάνω στην
μπαρουταποθήκη
ΣΕΛ. 11

Τρόπος ζωής σχέσεις των φύλων

ΚΝΕ:
η συντροφική
αγάπη
στα λιβάδια
του σοσιαλισμού
ΣΕΛΙΔ. 2-18

Ο ΧΕΙΜΩΝΑΣ
φεύγει, αλλά
έρχεται η ΑΝΟΙΞΗ,
η ΑΚΡΙΒΕΙΑ και η
οικονομική ΕΞΟΡΜΗΣΗ
του κόμματος
ΣΕΛ. 11

**ΖΗΤΗΣΤΕ ΜΑΖΙ
ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΥΠΟΝΙ**

Σωβινισμός ή Διεθνισμός;

ΟΙ ΝΟΝΟΙ της Εθνικής μας ανεξαρτησίας το αποτόλμησαν και πάλι: Η Κύπρος είναι ελληνική. Όταν σύσσωμος ο κυπριακός λαός με επικεφαλής το ΑΦΕΛ έχει επανειλημμένα διαχωρίσει τη θέση του από ανάλογες σωβινιστικές τάσεις και έχει μάλιστα τονίσει τον προδοτικό ρόλο ανάλογων διατυπώσεων. Στη διάσκεψη κορυφής, όπως θέλουν να ονομάζουν κάθε αμερικανοειδές υποπροϊόν, όλοι ήταν ευχαριστημένοι. Κατέληξαν ύστερα από τεσσάρων χρόνων καθυστερήσεις να προσεγγίσουν τις σοβιετικές θέσεις, αλλά με τρόπο ώστε να μειώνουν τον διεθνή χαρακτήρα της Κύπρου και να μετατρέπουν το νησί σε αβύθιστο αεροπλανοφόρο του ΝΑΤΟ. Οι αντιδραστικές δυνάμεις κόπιασαν αρκετά και θέλουν τώρα να κλείσουν την υπόθεση.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ κυβέρνηση παραπαίει μεταξύ των νηφάλιων και των σωβινιστών. Κανείς δεν αντιλαμβάνεται πως η κυπριακή υπόθεση ήταν πάντα υπόθεση διεθνής. Και ότι τώρα θα χτυπήσουν στο Αιγαίο. Οι κομμουνιστές έχουν τονίσει: η μόνη ελπίδα είναι αποστρατικωποιημένο Αιγαίο υπό διεθνή έλεγχο. Και το λέμε και τώρα. Μόνο η ειρηνική παρουσία της Σοβιετικής Ένωσης στην περιοχή μπορεί να απομακρύνει τους Πέρσιγκ και Κρουζ.

ΟΛΟΙ οι εργάτες γνωρίζουν την αλήθεια, που οι κυβερνήσεις τους παριστάνουν ότι αγνοούν, θέτοντας ψευδοδιλήμματα. Για τους λαούς ένας είναι ο δρόμος της ειρήνης: ο διεθνισμός. Και γνωρίζουν ότι δεν είναι μόνοι...κυρίως αυτό.

Η πυρηνική ειρήνη στην ΕΣΣΔ

ΜΟΣΧΑ. Του ανταποκριτή μας.

Σε μεγάλη συγκέντρωση που πραγματοποιήθηκε πριν 10 μέρες στην Κόκκινη Πλατεία, επ' ευκαιρία των Απόκρεω, ο σ. Τσιερνιένκο, μεταμφιεσμένος σε Μίσα, μίλησε σε κοσμοπλημύρα σοβιετικών πολιτών. Το θέμα της εισήγησής του ήταν μέσα στην καρδιά όλων.

«Η πυρηνική ειρήνη —είπε μεταξύ άλλων— μόνο με SS-20 εξασφαλίζεται. Είναι φανερό πως οι αντίπαλοί μας δεν αντιλαμβάνονται ότι οι δικοί μας πύραυλοι είναι μεταμφιεσμένοι και ανησυχούν. Ας ανησυχούν. Εμείς γνωρίζουμε πως οι πύραυλοί μας εκσφενδονίζουν κόκκινα γαρύφαλα και κανείς δεν κινδυνεύει από τις γομώσεις τους που στην πραγματικότητα είναι τεράστιες γομολάστιχες για να σβύσουμε από τον χάρτη την αντιδραστική ιδεολογία».

Αυτά και άλλα πολλά είπε ο σ. Τσιερνιένκο και την ίδια ώρα, σοβιετικοί μασκαράδες, αστροναύτες, αθλητές, σταχανοβίτες και κλόουν, άρχισαν να χορεύουν την Κατιούσα και να κλαίνε, καθώς το τεράστιο SS-20 έκανε την πρώτη του επίδει-

ξη, σκορπώντας χιλιάδες κόκκινα γαρύφαλα.

Μέσα σ' αυτή την κατακόκινη πλημμύρα, οι σ. του Π.Γ. της ΚΕ του ΚΚΣΕ άρχισαν να μνημονεύουν τους μεγάλους προγόνους του σοσιαλισμού που οδηγούσαν την ΕΣΣΔ στην ευτυχία.

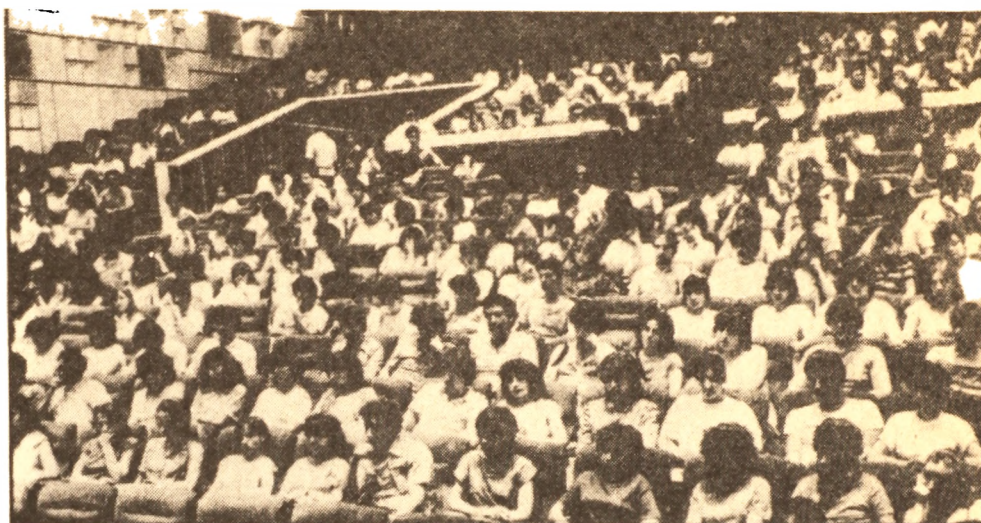
Τα πλήθη αποθέωναν και χορεύοντας άρχισαν ν' αγκαλιάζονται και να φιλιούνται. Η μέρα αυτή θα μείνει αξεχαστή στο σοβιετικό λαό που παρακολουθούσε με κομμένη ανάσα από την τηλεόραση. Και τότε, ακούστηκε το μεγάλο ειρηνικό σύνθημα: «Εμπρός να διπλασιάσουμε το σοβιετικό πληθυσμό». Το τι ακολούθησε, σύντροφοι, δεν περιγράφεται. Κι όλα αυτά Αποκριάτικα, καθώς η μπάντα του κόκκινου στρατού παίανιζε τη Διεθνή.

Ξεμπροστιάστηκε το δικομματικό παιχνίδι

Πραγματοποιήθηκε συνάντηση Προέδρου της Δημοκρατίας και πρωθυπουργού. Σχετικά, εκδόθηκε ανακοίνωση του Π.Γ. της ΚΕ του ΚΚΕ, που έχει ως εξής:

«Η συνάντηση Προέδρου - Πρωθυπουργού, που πραγματοποιήθηκε χθες Τσι-κνοπέμπτη 14 Φλεβάρη στα παλιά ανάκτο-

ρα, δεν έχει τίποτα να προσθέσει στα όσα γνωρίζουμε για τη συνεργασία της αστικής τάξης, μετά ή άνευ προσχημάτων. Πρόεδρος και Πρωθυπουργός συναγωνίζονται σε φιλοφρονήσεις και αλληλοκαλύψεις. Το κόμμα μας και ο λαός μας παρακολουθεί άγρυπτα τις εξυφαινόμενες συνωμοσίες».

Στο Σπίτι του Λαού χιλιάδες σύντροφοι και συντρόφισσες παρακολουθούν, στο μεγάλο δέκτη της τηλεόρασης, την εκδήλωση στην Κόκκινη Πλατεία.

ΖΗΤΩ Η ΔΙΕΘΝΙΣΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Είναι συνεχή τα μηνύματα και οι συντροφικές χειρονομίες αλληλεγγύης που φτάνουν στα γραφεία μας για τον λαοπρόβλητο του κόμματός μας σ. Χαρίλαο Φλωράκη. Δημοσιεύουμε σήμερα το τηλεγράφημα του ΚΚΣΕ (Κομμουνιστικό Κόμμα Σεύχελων & Έντουαρτ).

«Σύντροφοι, εμείς οι κομμουνιστές στις Σεύχελες και τα γύρω νησιά αντλούμε δύναμη από τους αγώνες του κομμουνιστικού κόμματος Ελλάδας. Ιδιαίτερα ο σ. Γ. Γραμματέας εμπνέει

όλους τους συντρόφους στις γραμμές μας με το θαυμάσιο μουστάκι του και το ρουμελιώτικο παράστημά του. Εμείς εδώ στις Σεύχελες γνωρίζουμε μόνο το Μακάριο, τώρα ένα νέο αγωνιστικό πρότυπο κυριαρχεί. Ευχόμαστε στο σ. Χαρίλαο Φλωράκη, για την ονομαστική του γιορτή, πολλά τα έτη του. Περιμένουμε την κριτική σας. Με ξεχωριστό μήνυμά σας στέλνουμε την αυτοκριτική μας.

Με συντροφικούς διεθνιστικούς χαιρετισμούς»
Κ.Ο.Β. του ΚΚΣΕ.

Εγκληματικό τροχαίο

Σήμερα το πρωί στις 5.10 αυτοκίνητο Ι.Χ. παρέσυρε και τραυμάτισε σοβαρά την Μαρία Μαλιάρη, ετών 48, εργάτρια. Ο οδηγός του Ι.Χ. που εγκατέλειψε το θύμα του αβοήθητο, αποδείχθηκε ότι ήταν

ο ιδιοκτήτης της καλ-τσοβιομηχανίας ΠΑΝ. Ο σ. Μανώλης Κακάβας που μετέφερε τη Μαρία με το τρίκυκλό του στο νοσοκομείο, μας είπε: «τέτοια καθάρματα πρέπει να πολτοποιούνται».

σπίδες

ΟΤΑΝ εκατομμύρια παιδιά πεθαίνουν κάθε μέρα από αστία στις πρώην αποικίες, ο δυτικός Τύπος οδύρεται για το παιδί της Χριστίνας Ωνάση. Οι πλουτοκράτες δεν απολαμβάνουν μόνο τον πλούτο τους, αλλά και τη δημοσιότητα. Τι να πουν χιλιάδες ανώνυμες μανάδες που έχασαν τα παιδιά τους στον πόλεμο;

Η ΤΙΝΑ Ωνάση μπόρεσε —κι αυτό για λίγο— να αντιληφθεί τα προβλήματα του κοινωνικού συνόλου. Τότε που ο έρωτας την οδήγησε στην αγκαλιά του Σεργκέι και την απομάκρυνε από το διεθνές τζετ-σέτ για να γεντεί την αλήθεια της ζωής, χάρη στον σ. Καούζωφ.

ΜΕΤΑ; Πάλι πίσω στην τάξη της. Γιατί και ο έρωτας είναι ταξική υπόθεση, σύντροφοι, και δεν πρέπει να το ξεχνάμε. Τώρα το παιδί της Ωνάση, χτες οι έρωτές της, προχτές τα οικογενειακά της. Πάντα όμως η τάξη της.

Ο ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ

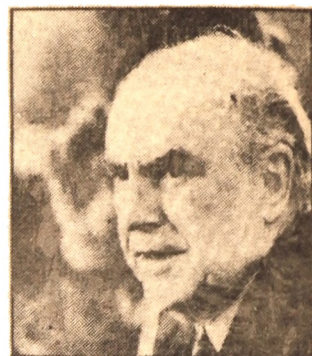
1 Διαφωνούν 4.515
Τοπικές
Οργανώσεις

2 Φεύγουν, 155
βουλευτές
δυσανεστημένοι

3 Απειλούν
παραίτηση
45 υπουργοί

4 Έκλεισε η φωνή
του σκληρού
Γ.Γεννηματά

ΑΧΤΑΡΜΑΣ

Μ. ΕΒΕΡΤ:
Με τα ψιχουλά
της ΑΤΑ
θα γίνουμε Αιθιοπία

«Η κυβέρνηση με τα ψιχουλά που δίνει αντί για ΑΤΑ, προσπαθεί να μας κάνει να σφίξουμε το ζωνάρι», δήλωσε χθες το βράδυ ο βουλευτής της ΝΔ και τέως Υπουργός κ. Μιλτιάδης Έβερετ. «Αλλά αυτό είναι αδύνατον» συνεχίζει η δήλωση «ότι κι αν κάνει η κυβέρνηση. Η Ελλάδα δεν θα γίνει Αιθιοπία. Δεν το μπορούμε».

«Νόμος είναι το δικιο του εργάτη»

Σαν λαίλαψ ξέσπασαν οι εργατικές κινητοποιήσεις, μετά την αναγγελία της εξετελιστικής ΑΤΑ που έκανε χθες η κυβέρνηση (δες διπλανό ρεπορτάζ). Χιλιάδες αγανακτισμένοι εργάτες έκαναν χθες πορεία στην Αθήνα παρακλύοντες την κυκλοφορία με την ανοχή της ΕΛΑΣ και φωνάζοντας το σύνθημα «ΝΟΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΔΙΚΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΗ» και «ΕΡΓΑΤΗ ΠΟΛΕΜΑ, ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΟΥ ΠΙΝΕΙ ΤΟ ΑΙΜΑ».

**Δωρεάν έκτρωση
σε γυναίκα
πρασινοφρουρού!**

• Λεπτομερείες σελ. 3

Μετά νέο κόλαφο από τον Καραμανλή

Αποκλειστικό ρεπορτάζ του Γιόζεφ Μπρ. Τίτου

ΧΑΟΣ επικρατεί από χθες στο ΠΑΣΟΚ, μετά την παρέμβαση του Προέδρου της Δημοκρατίας και τις αυστηρές —αν μη τι άλλο— συστάσεις του προς τον κ. Ανδρέα Παπανδρέου. Σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφορίες της «Σκοτεινής» ο πρωθυπουργός, η σύζυγός του και το περιβάλλον του Καστριού πέρασαν χθες μαύρο βράδυ και δεν κοιμήθηκαν παρ' ότι πήραν 35 βάλιουμ ο καθένας αφού είχαν να αντιμετωπίσουν ταυτόχρονα τέσσερα μέτωπα, που άνοιξε ο «κόλαφος - Καραμανλή»:

1 Λύσσα και πανικός επικρατούν μεταξύ των σκληρών του Εκτελεστικού Γραφείου, πριν κρίνουν «ηττοπαθή» την στάση του κ. Παπανδρέου. Σύμφωνα με έγκαιρες πληροφορίες μας, Γ. Γεννηματάς δεν μπορεί να μιλήσει, γιατί από τα νεύρα, του έκλεισε η φωνή.

2 155 βουλευτές με επικεφαλής τον Πρόεδρο της Βουλής κ. Ιωάννη Αλευρά ετοιμάζονταν χθες να πραγματοποιήσουν πορεία στο Καστρί, αλλά μεταπειστήθηκαν την τελευταία στιγμή από τον κ. Λιβάνη που απειλήσε ότι θα διαγράφονταν από το κόμμα, με τις

γνωστές «συνοπτικές» διαδικασίες.

3 Εν τω μεταξύ 45 υπουργοί —το σύνολο σχεδόν των μελών της πολυπληθούς κυβέρνησής του κ. Παπανδρέου— υπέβαλλαν την παραίτησή τους.

Συνέχεια αύριο

**Έπεσε ξερός
με μια φάπα**

• Ρεπορτάζ στη σελ. 6

«Κήδεψαν» το ΠΑΣΟΚ οι νεκροθάφτες

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

ΔΕΙΝΗ ήττα υπέστη το ΠΑΣΟΚ και οι «άλλες δημοκρατικές δυνάμεις» στις εκλογές του Σωματείου Νεκροθαφτών. Συγκεκριμένα, η προσκείμενη στη Ν.Δ. συνδικαλιστική κίνηση Νεκροθαφτών «Η ΩΡΑΙΑ ΠΑΡΟΣ, ΟΠΟΙΟΝ ΠΑΡΕΙ Ο ΧΑΡΟΣ» επικράτησε με 38%.

Αντίθετα η αντίπαλη παράταξη του Μαρξιστικού Μετώπου «ΝΕΚΡΟΘΑΦΤΕΣ ΕΝΩΜΕΝΟΙ, ΠΟΤΕ ΝΙΚΗΜΕΝΟΙ», πήρε μόλις το 62%. Εν τω μεταξύ με ανακοίνωσή της η δημοκρατική παράταξη καταγγέλει τις απειλές και την βία που άσκησαν οι πρασινοφρουροί στο εκλογικό κέντρο του Γ' Νεκροταφείου, όπου σύμφωνα με την ίδια καταγγελία «ψήφισαν και οι νεκροί».

Η ΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΤV «ΑΓΝΟΗΣΕ»

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ!

ΑΕΡΑ!!!

ΣΑΛΠΙΣΜΑ ΝΙΚΗΣ, ήταν η χθεσινή ομιλία του κ. Μητσοτάκη στη δεξίωση που οργάνωσε προς τιμήν του, ο Σύλλογος Ασθματικών και Λοιπών Χρονίων Παθήσεων. Στην κατάμεστη αίθουσα χωρητικότητας 100 ατόμων, είχαν συγκεντρωθεί πάνω από 2.000 φανατικοί οπαδοί του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολιτεύσεως, που τον

διέκοπταν συνεχώς με το σύνθημα «ΑΕΡΑ», ενώ πολλοί έπεσαν να αισθητοί από τη συγκίνηση.

Εν τω μεταξύ η φασιστική τηλεόραση, σε νέο κρούσμα λογοκρισίας, μετέδωσε μικρά αποσπάσματα της εκδήλωσης μόνο στο δελτίο των 12 με το γελοίο επιχείρημα, ότι «το δελτίο των 9 παρακολουθούν και παιδιά».

**Άφησαν τους
αεροπειρατές να
περάσουν πάνω
από την
Ελλάδα!!!**

Την οργή των Αμερικανών συμμάχων μας προκάλεσε η νέα προκλητική ενέργεια της ΠΑΣΟΚικής κυβέρνησης, που άφησε τους 8 Ιρακινούς αεροπειρατές να περάσουν, πάνω από τη χώρα και να αλωνίζουν τον εναέριο χώρο μας, με το αεροπλάνο που είχαν καταλάβει.

Ρεπορτάζ στη σελίδα του αίσχους

**Αυξήθηκαν
τα τροχαία επί
ΠΑΣΟΚ**

Αυξήθηκαν τα τροχαία δυστυχήματα την μαύρη περίοδο διακυβέρνησης της χώρας από το ΠΑΣΟΚ.

Ο γνωστός επιφανής γιατρός κ. ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΣ ΦΑΚΕΛΛΑΚΗΣ, ήταν το θέμα της σφοδρότατης χθεσινής σύγκρουσης, που οφείλεται αφ' ενός μεν στην κακίστη κατάσταση του οδικού δικτύου της χώρας και αφ' ετέρου στον εκνευρισμό του κ. Φακελλάκη από τους συνεχείς προπηλακισμούς που εδέχτο καθημερινώς από τους πρασινοφρουρούς του νοσοκομείου του.

• Συνέχεια στη σελ. 15

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΩΡΑ:
Μας πήραν ένα νησί
οι Τούρκοι και το
ΠΑΣΟΚ σιωπά

• Ρεπορτάζ αύριο

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Όλα θα μπορούσα να τα συχωρέσω στο ΠΑΣΟΚ, εκτός από τον τρόπο με τον οποίο αναθρέφει τη νεολαία. Δεν μιλάω για φεστιβάλ και συγκεντρώσεις, αλλά για την καθημερινή διαπαιδαγώγηση στα σχολεία —και κυρίως— στα σπίτια.

Ο γιος του πρασινοφρουρού του διπλανού διαμερίσματος, είναι δεν είναι 15 χρονών, αλλά θυμάται παρ' όλα αυτά ότι την εποχή της επαναστάσεως —παρντόν της επταετίας— έγραφα στο κουδούνι μου κυρία... —δημοσιογράφος— «Ελεύθερος Κόσμος», επειδή έχω μάθει να υπερασπίζω τις ιδέες μου και να τις λέω ανοι-

Φούντα είναι θα περάσει

χτά. Έτσι προχθές πήρα το ασανσέρ για το ισόγειο, όπου ο περί ου ο λόγος μαντράχαλος περίμενε μαζί με ένα φίλο του. Κάναμε και οι δυο πλευρές μια ενστικτώδη κίνηση, και τότε ο «γιόκας» συγκράτησε το φίλο του, για να περάσω εγώ, λέγοντας με φωνή που έσταζε φαρμάκι:

—Χούντα είναι, θα περάσει.

Τις προάλλες βρεθήκαμε μαζί στο ασανσέρ, κι ο πρασινοφρουράκος κράταγε ένα μαντήλι και σκούπιζε τη μύτη του, προφανώς πολύ γριπιασμένος. Ξαφνικά φταρνίστηκε δυνατά

στο πρόσωπό μου, γεμίζοντάς με μικρόβια. Κι ενώ εμείς στην ηλικία του θα ζητάγαμε το λιγότερο συνγνώμη, το μυξιάρικο χαμογελώντας μου είπε:

—Πούντα είναι θα περάσει.

Προχθές, πάλι, γύριζα από τη διαδήλωσή μας για τη φασιστική τηλεόραση, κουρασμένη και εκστασιασμένη από το πλήθος και το πάθος. Είμουν σαν μαστουρωμένη όταν είδα τον νέο στο διάδρομο.

—Φούντα είναι θα περάσει, μου είπε με χαμόγελο που έλεγε πολλά.

Τηλέμαχος

σελ. 3

Σε δυστύχημα
αρραβωνια
σμένοι
έγιναν
πολύ
λιώμα

ΗΠΑ:

ΠΕΡΙΕΡΓΕΣ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΣΠΟΡ

48 ΣΕΛΙΔΕΣ

Υποπτη νίκη
των Γαλάζιων
στο γήπεδο
των Πράσινων

ΠΕΝΑΛΤΥ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ

Του το σφύριξε χθες ο Αντρέας στο Καστρί

του Γ. ΠΑΤΟΥ

Σκληρή ήταν η στάση του Πρωθυπουργού κατά την χθεσινή συνάντησή του με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ο κ. Παπανδρέου δεν δίστασε να μιλήσει στον κ. Καραμανλή για όλα τα θέματα, τονίζοντας ότι οι συνωμοσίες που στρέφονται εναντίον της νόμιμης κυβέρνησης της χώρας θα παταχθούν χωρίς οίκτο.

Το σκοτεινό σχέδιο που εκδηλώθηκε το Σαββατοκύριακο περιείχε τις παρακάτω πτυχές:

1) Την ώρα που συνεδρίαζε το Υπουργικό Συμβούλιο, η ΕΡΤ

**ΑΛ. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΑΤΙ Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ
ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΟΣ**

ΣΕΛ. 7

μετέδωσε το τραγούδι του Λ. Κηλαηδόνη με τον γνωστό τίτλο «ΠΟΥ ΒΑΔΙΖΟΥΜΕ ΚΥΡΙΟΙ»,

2. Λίγο νωρίτερα, οι ιδιοκτήτες χαρτοπαιχτικών λεσχών πραγματοποίησαν πορεία στη Βουλή.

3. Την ίδια στιγμή στη Βόρεια Ελλάδα μιά απροσδόκητη — και περιεργή — νεροποντή.

Συνέχεια στη σελ. 7

Αφγανιστάν
Γενοκτονία
της CIA

ΛΥΣΣΑΣΜΕΝΗ
αντεπίθεση
εξαπέλυσαν οι
χρηματοδοτούμενες
από την CIA
αντεπαναστατικές
δυνάμεις στο
Αφγανιστάν.
Καθοδηγούμενοι από
τους ειδικούς
στρατιωτικούς
συμβούλους του
Πενταγώνου, οι
αντιδραστικοί
σκότωσαν
Σοβιετικούς
στρατιώτες. Στη
φωτογραφία
αποτελέσματα
παρόμοιας επιδρομής
της CIA στη
Γλυφάδα.

ΔΑΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΥΣΑΤΙΔΟΣ
Μαραθών (490 π.χ.)
Γίνονται παίδες δύο, πρεσβύτερος μὲν
ΑΡΤΑΞΕΡΞΗΣ
Θερμοπύλαι (480 π.χ.)
νεώτερος δὲ
ΚΥΡΟΣ
Σαλαμίς (480 π.χ.)

ΑΣΤΙΑ

ΝΑΒΟΥΧΟΔΟΝΟΣΩΡ
(Διεύθυνσις)

ΑΤΛΑΝΤΙΣ — Έτος LXIII π.Χ. — Αριθμός παπύρου XXIV

Γραφεία: Απομάχων 1

Τιμή φύλλου 30 νμναι

Παρασκευή, 15 Φεβρουαρίου 1985

ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΖΗΜΑΤΟΣ

ΕΛΛΑΣ-ΑΛΒΑΝΙΑ

ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟΝ ΡΙΜΠΕΝΤΡΟΠ-ΜΟΛΟΤΩΦ

«Μωρίας Έγκωμιον»: Τούτον θά ἠδύνάτο νά φέρῃ ὡς τίτλον τὸ σημερινόν μας ἄρθρον, κατ' ἐπικείμετον χαρακτηρισμόν τῶν ρήσεων τοῦ λαθροβιούντος παρὰ τόν βορβορώδη σοσιαλμαρξιστικόν ὀχλόν καί, ὅλως ἐξ ἀτυχούς ἐξελίξεως τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν πορείας, «Υφυπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν» Καρόλου Παπούλια.

Ρήσεων αἰτίνας, πέραν τῆς μωρίας τῶν ἀποδεικνύουν τήν αἰσχροκερδεστάτην συναλλαγὴν τῆς λαοκρατικῆς λαίλαπος τοῦ «Πανσλαβικοῦ Σοβιετικοῦ Κυήματος» μετὰ τῶν ἄλλοφύλων Ἀλβανῶν. Οὗτοι κατέλιπον βαθύτατα ἴχνη εἰς τόν ἐθνικόν ἡμῶν βίον, δηώσαντες τόν ἐκπάγλου αφρίγους καί περιόπτου καλλιπείας βυζαντινόν ἡμῶν πολιτισμόν καθεύδοντας ἐκ τῆς Ἰλλυρικῆς τῷ 1423 μ.Χ., καί ἐγκαταστάντες αὐθις παρὰ τὰς ὑπογαστρίους περιοχάς τοῦ Ναοῦ τοῦ Δωδεκαθέου τῆς ἀνυπερβλήτου μυθολογίας ἡμῶν, τούτέστιν παρὰ τὰς χώρας τοῦ Ὀλύμπου καί τοῦ περιβάλλοντος τούτον ἡπειρωτικοῦ, ἀμα δὲ καί ζωτικοῦ, χώρου.

Ἀνευρυθριάστως, ὡς ἄλλως τε ἀρμόζει εἰς σλαυόφιλον ζηλωτὴν τοῦ Μουγκάμπε ὁ «Υ-

φυπουργός» κ. Παπούλιας ἐδήλωσεν χθὲς τὴν ἐσπέραν ὁμιλῶν εἰς «συνεστίασιν» ἐσμοῦ πρασινοφρουρῶν, φυγάδων τοῦ ἱζηματώδους Ἀλβανικοῦ κομμουνιστικοῦ συμπηλήματος, γνωστοῦ ἐπὶ τὸ κοινότερον ὡς «καθεστὼς Χότζα», ὅτι ἦσαν ἀρισταὶ αἱ ἐντυπώσεις ἐκ τοῦ ταξιδίου του εἰς τὴν χώραν ταύτην.

Ὁ κ. Παπούλιας, ὁστις μέ τὴν τοιαύτην δῆλωσιν του ἔτιπτεν βαναύσως τὰ νῶτα καί τὰ ὀπίσθια τῶν ἀναξιοπαθόντων ἀδελφῶν ἡμῶν τῆς ἄλλοτε κραταιᾶς «Αὐτοκρατορίας τῆς Βορείου Ἡπείρου» —συμμάχου τοῦ «Κράτους τῶν Βλάχων» κατὰ τὴν θρυλικὴν ἐποχὴν 1940-1943— δὲν ἐδίστασεν, ἐπιπροσθέτως, νά βεβαιώσῃ τὸ σχιζοφρενικῶς παλλόμενον ἀκροατήριόν του ὅτι θά ἐπαναλάβῃ τὸ ταξιδίόν του.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θά τὸ διαπράξῃ. Ἡμεῖς αἰσθανόμεθα πλέον ἢ ὑπαρκτὴν τὴν ἀπειλὴν ἐκ τῶν συσφιγγομένων δεσμῶν τῆς «ἐλληνικῆς κυβερνήσεως» μετὰ τῶν προαιωνίων βαρβάρων τῆς ἀνθρωπίνου φυλῆς καί προειδοποιούμεν διὰ τὸν ἄλλοχεύοντα κίνδυνον ἐναντὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑποστάσεως,

γνωρίζοντες τὰς βλέψεις τοῦ Χότζα ἐπὶ τῆς Μεσογείου, διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῶν ὁποίων θά συνάψῃ πλείστας ὅσας συμφωνίας, ὡς ἄλλοτε ὁ Στάλιν μετὰ τοῦ Τρίτου Ράιχ, ἕως οὐ κρίνῃ ὅτι ἐπέστη ἡ στιγμή διὰ τὴν κατακυρίευσιν τῆς χώρας μας. Ἄς φρονημασθῶμεν ἀπὸ τὰς τύχας τοῦ Συμφώνου Στάλιν - Ρίμπεντροπ.

ΣΠ. ΖΟΥΡΛΟΜΑΝΤΖΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΗΜΑΤΑ ΔΗΗΓΩΝΤΑΣ ΤΑ ΝΑ ΚΛΑΙΣ...

Ἦτο προκεχωρημένη νύξ, ὅτε ἠκούσθησαν ἔντονα ὅσον καί πυκνά κτυπήματα ἐπὶ τοῦ ρόπτρου τῆς ἐμπροσθίας θυρῆς τῆς ἐξοχικῆς οἰκίας μου, κειμένης παρὰ τὸ ὑπὸ τῶν λαϊκῶν τάξεων ἐπιλεγόμενον «δρακουλόρεμα». Ὁ ἰσχυρὸς ἄνεμος δὲν μοι ἐπέτρεπεν νά διακρίνω τὰ λακτίσματα ταῦτα ἀπὸ τούς τριγμούς τῆς τυραννικῆς ἀνοιγοκλειούσης θυρῆς τοῦ ἀχέρωνος —δημιούργημα τοῦ ἀειμνήστου πατρός μου πρὸς στρατωνισμόν τοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ τοῦ οἰκογενειακοῦ οἴκου.

Λαβὼν τὸ κηροπήγιον μετέβην πρὸς νεοῦ μου, ἀμα δὲ καί πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀγνώστου πισκέπτου. Μετ' ἐκπλήξεως διεπί-

στωσα ὅτι εἰς τὸ κεφαλόσκαλον ἴστατο ὁ Μέγας Σταυλάρχης τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου Α'.

Ὁ Σταυλάρχης ἦτο σύντομος καί σαφής. Ὁφείλον νά ἀποδυθῶ εἰς μεσολαβητικὴν προσπάθειαν παρὰ τῷ ἀρχηγῷ τῆς ἰσραηλινῆς φυλῆς —καλούμενον Ἀραράτ ἢ Ἀραφάτ, δὲν ἐνθυμοῦμαι τῶρα πλέον— ἵνα μεταπείσω τούτον ἀπὸ τὴν ἀπόφασίν του δι' ἀποκλεισμόν τοῦ Ἰνδικοῦ Κόλπου, παρεμποδίζων οὕτω τὴν διέλευσιν τῶν Ἀγγλο-γερμανικῶν γαλερῶν. Ἡσθάνθην πρὸς στιγμὴν τὸν ἰδρώτα μου κατερχόμενον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς εἰς τὰ νῶτα μου, εἰς τὴν σκέψιν τῆς συναντήσεως μετὰ τοῦ σμιτοῦ φυλάρχου. Ἦρχισα δὲ νά ἐμφανίζω καί συμπτώματα τῆς ἀσθενείας μου —γνωστῆς ὡς Πάρκινσον— ὀλίγον πρὸ τῆς ἐναγωνίου συνειδητοποιήσεως ὅτι ἐπρόκειτο δι' ἐφιαλτικόν ὄναρ.

ΜΝΗΜΩΝ

ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

ΑΣΕΒΕΙΣ

Ἡ ἠθικὴ ἐξαχρείωσις ἔχει πλέον καταστῆ ἐνδημικόν φαινόμενον τῆς καθημερινότητος τῶν μεγάλων πόλεων, ὡς αἱ

Ἀθῆναι, ἀπειλοῦσα, ἐπιπροσθέτως, αὐτὰ ταῦτα τὰ θεμέλια τῆς βιολογικῆς ὑποστάσεως τῶν κατοίκων τῶν πλέον ὀλιγαριθμῶν χωρικῶν οἰκισμῶν.

Διακινδυνεύοντες τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐγκεντρικοῦ συντάκτου, θά παραθέσωμεν ἐν εὐγλωττον περιστατικόν, ἐπισυμβάν χθὲς τὴν ἐσπέραν περὶ ὥραν 12.05 παρουσία καί εἰς βάρος μου.

Περιπατῶν ἀμερίμως ἐν τῇ ὁδῷ Νιμπελοῦγκεν, καί σταθεὶς ἐπ' ὀλίγον ἐμπροσθεν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ, ἡσθάνθην αἰφνιδίως νά περιλούωμαι ὑπὸ πυκνορεύ-

σπου λευκοῦ ὕγρου —γιαουρτίου κοινῶς ὀνομαζομένου— τὸ ὁποῖον ἐξετόξευον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ὁμάς νεαρῶν, ἐνδεδυμένοι μὲ φαιοχρόους στολὰς, φέροντες βραχεῖαν κώμην καί εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖραν τῶν περιβραχιόνιον, γνωστὸν ἀπὸ ἄλλας ἐποχάς.

Διαμαρτυρηθεὶς ἐντόνως, ἀμα δὲ καί περιλελουσμένος ἀπανταχοῦ ὑπὸ τοῦ ὕγρου τούτου, εἰς ἐξ αὐτῶν μοὶ ἀπήντησεν: «Πολύ σοῦ πάει νά θαυμάζῃς τὸν ἐθνάρχη μας, παλιοσακάρακα». Τί νά εἶπῃ πλέον κανεῖς!

ALTER EGO

ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ

ΔΕΝ ΑΠΟΘΝΗΣΚΕΙ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΣΕΡΝΙΕΝΚΟ

ΔΕΚΑ ΝΕΚΡΟΙ ΧΘΕΣ
ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΡΟΧΑΙΩΝ
ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΕΙΣ ΕΝ ΜΟΝΟΝ

ΔΙΑΓΝΩΙΣΜΟΣ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΤΑΞΙΝ
500 ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΩΝ

ΤΗΛΟΨΙΑ ΑΒΔΗΡΙΤΩΝ

Γνωσταί τοῖς πᾶσιν εἶναι ἡ εὐήθεια, ἡ ἀβελτηρία καί ἡ ἐλαφρότης τῶν ἀρχαίων Ἀβδηριτῶν. Μολονότι ἡ πόλις ὑπέφερε ἐκ λειψυδρίας, αἱ ἀρχαὶ εἶχον οἰκοδομήσει καλλιμαρμάρους κρήνας, αἱ ὁποῖαι ἔσταζον δίκην πασοκικῆς ΑΤΑ σταγόνας τινὰς δυσώδους ὕδατος. Δὲν ἦσαν ὅμως αἱ ἑκατοντάκρουνοι —τότέπι φακὴ μύρον!— αἱ ὁποῖαι ἐπροκάλουν τὴν θυμηδία καί τὸν μυκτηρισμόν τῶν διερχομένων, ἀλλὰ καί τὰ μεγάλα καί

παχέα τεῖχη καί προπάντων αἱ πύλαι τῆς πόλεως διακοσμημέναι μὲ ἡμιπολυτίμους λίθους καί ἄλλα φαῦλα ἀνοσιουργήματα —κίττα θά ἔλεγον οἱ παρ' ἡμῖν κουλτουριάρηδες. Δικαίως λοιπόν ὁ κυνικός φιλόσοφος Διογένης ἐσκώψε κάποτε τούς Ἀβδηρίτας εἰπὼν ὅτι θά ἐπρεπε νά ἀσφαλίζουν τὰς πύλας διὰ νά μὴν ἐξέλθῃ ἡ πόλις ὀλόκληρος. Οὐδὲν ὅμως κοστίζει περισσότερον, ἰδίως εἰς τὰ ἔθνη, ἀπὸ ὅσον ἡ βλακεία καί ἡ πτωχαλαζονεία. Πολλάκις τὰ παροικούντα βάρβαρα φύλα, οἱ πρόγονοι τούτεστιν τῶν γειτόνων μας, παρεκινούντο ἀπὸ τὴν

ἀπατηλὴν ὄψιν τῆς εὐμάρειας καὶ τοῦ πλοῦτος καὶ ἐπέδραμον εἰς τὴν ψωραλέαν πολίχνην ὡς φαραωνικαὶ ἀκριδες.

Πρὸς τί ὅμως τὰ ἐνθυμήματα ταῦτα; Ὑπάρχει σχέση τις μετὰ τὰ καθ' ἡμᾶς; Μήπως εἴμεθα ἡ τουλάχιστον τινὲς ἐξ ἡμῶν κατευθειάν ἀπόγονοι τῶν ἀνοήτων Ἀβδηριτῶν; Ὡ, ναί! Καί ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις: Τί βλέπει καθημερινῶς ὁ σκουτουριασμένος οἰκογενειάρχης, ὁ petit bon home ἂν τολμήσει νά παρακολουθῇ τὸ ἐμετικόν πρόγραμμα τῆς τηλοψίας; Καλλίγραμμα μοι σεισπογίγδες ἐπιδεικνύουν τὰ ἀγαθὰ τοῦ

κέρατος τῆς Ἀμαλθείας. Σαχλοχάριτες φορτωμένοι μὲ λαλαούνηδες ἐξυμνοῦν ἀκκιζόμεναι τὰ ἐξαμβλώματα τῆς πασοκικῆς λαίλαπος, κομισσάριοι τοῦ κουτιοῦ κομπορρημονοῦν διὰ ἐπενδύσεις, παροχὰς καί ἐπιδόματα —ἀρπαγὰ τὰ Κοινίδα!

Καί ἐάν μὲν αἱ τοιαῦται πομπαὶ καί γελοῖότητες ἐταλαιπωροῦσαν μόνον τὴν καλαισθησίαν καί ἐκολάφιζον τὴν νοημοσύνην τοῦ μέσου πολίτου, μικρὸν τὸ κακόν. Ἐχομεν πλέον συννηθίσαι. Ὅμως θεαταὶ τῆς ἐρυθροπρασίνου τηλοψίας δὲν εἶναι μόνο τὰ ἀπράγμονα γερόντια καί τὰ μεϊράκια τῆς χῶ-

ρας μας, ἀλλὰ καί οἱ πειναλέοντες καί ἐξαθλιωμένοι γείτονες Σαυρομάται, Τουρκαλβανοί, Τουρκόγυφτοι, Σλαβοβούλγαροι, Μαυροβούνιοι καί οἵτινες ἄλλοι. Ὅλοι αὐτοὶ νομίζοντες ὅτι ἐμεῖς ἐδῶ «νυμφίον βίον ζῶμεν» θα χουμίσουν —δὲν εἶναι δὲ καί ἡ πρώτη φορά— διὰ νά διαγουμίσουν τὰ ἐπιδεικνυόμενα ἀγαθὰ μας, ὅπως ἀκριβῶς ἐποιοῦν καί οἱ γείτονες τῶν πάλαι ποτὲ Ἀβδηριτῶν. Καί τότε ὁ Θεὸς τῆς Ἑλλάδος —ὄχι βεβαίως τὸ μορμολύκειον ἐκ Μονμορανσύ— ἄς βάλῃ δι' ἄλλην μίαν φοράν τὸ χέρι του!

ΜΕΙΛΙΧΙΟΣ ΠΑΛΑΙΟΦΩΝ

Ο ΚΟΣΜΟΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

16

Ἀνατολὴ ἡλίου 7.21' - Δύσις 5.58
Σελήνη 20 ἡμερῶν.

Χουντίου Πατριάρχου

ΟΙ ΣΤΥΛΟΒΑΤΑΙ

Ἡ οἰκοτεχνία εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπέχει θέσιν πολιτιστικοῦ —τὸ ἐλάχιστον— ἰδεώδους, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς σημασίαν εἰς τὴν ἀνέλιξιν τῶν ἀγροτικῶν κοινοτήτων.

Ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰς χθесινὰς διαδηλώσεις τῶν ἐργατῶν τυροκομίας, ζωοκομίας καί ἐρίου —τὸ συνδικάτον τῶν ὁποίων ἐλέγχεται στιβαρῶς ὑπὸ τοῦ ἐδῶ ἐδρεύοντος «Τμήματος τῆς Ρωσικῆς Ταξιαρχίας»— ὁ κομμουνισμός, δὲν φεῖδεται «θυσιῶν» καί ἐξόχως δαπανῶν μέσων προκειμένου νά ἐπιτύχῃ τὴν πλήρη κατάλυσιν τοῦ ἐθνικοῦ μας πολιτισμοῦ καί ἱστορίας. Διότι ἡ ἀπαίτησις τῶν, στρατιωτικῆς παρατάξεως, διαδηλωτῶν ὅπως τύχουν δυσμενοῦς τραπέζικης μεταχειρίσεως οἱ βιοτέχναι τοῦ παραδοσιακοῦ τούτου κλάδου, συγχρόνως δὲ ἡ προκλητικῶς πλουσία ἐνδυμασία τῶν «ἐργατῶν» τῆς ἀγελαίας ταύτης ἐκδηλώσεως συνιστοῦν ἐν ἐκ τῶν μέσων προσεκτύσεως —αὐθις δὲ καί καταλύσεως— τῶν στυλοβατῶν τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας εἰς τὸ αἰματοβαμμένον «ἐργατικόν μέτωπον».

Ο ΠΑΤΟΣ

Μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ ἐκκλησιασμοῦ καί, γενικῶς, τὴν ὑποστολὴν τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ ἀπὸ τὴν ἐκπαίδευσιν, κατωτάτην, κατωτέραν, ἡ ἀπαγορεύσις τῆς δωρεάν διανομῆς τοῦ περιοδικοῦ «Πρὸς τὴν Νίκην» εἰς τοὺς δημοτικούς βρεφονηπιακοὺς σταθμούς καί τὰς δημοτικά σχολεῖα συνιστᾷ ὠθησιν τῆς νεολαίας εἰς τὸν κομμουνιστικὸν κρημνόν.

Ποῦ βαδίζομεν, κύριε Καπλαμάνη; Ὁ πάτος εἶναι ἐγγύς. Θά τὸν πιά-

(συνέχεια εἰς τὴν προηγουμένην σελίδα)

Μεγαλοεφοπλιστής τα τσέπωνε χοντρά κι έσκαβε υπόγεια λαγούμια

ΣΤΟΝ ΠΥΡΗΝΙΚΟ
ΠΟΛΕΜΟ
ΠΑΛΙ Ο ΛΑΟΥΤΖΙΚΟΣ
ΘΑ ΣΚΟΤΩΘΕΙ

LASPI

Συστήματα
δυσφήμισης

ΔΗΜΗΤΡΟΣ 11
ΤΗΛ: 34.58.880

Αδειανη

ΔΡΧ.
0

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΥ ΕΞΕΥΤΕΛΙΖΕΙ ΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΓΚΡΕΜΙΖΕΙ ΟΤΙ ΥΠΑΡΧΕΙ
Ιδρυτής: ΓΙΩΡΓΟΣ Α. ΧΟΥΝΤΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΦΑΓΕΙΑ
ΧΡΟΝΟΣ: Κακό νάχουνε 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1985 ΤΗΛ: Μας τόκοψαν

Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΟΥ
ΤΟΛΜΗΣΕ ΝΑ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ

Και συ Αντρέα σκέφτεσαι να τον ψηφίσεις τον άλλο μήνα

ΤΟ ΑΙΜΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΕ ΤΟ ΜΠΟΥΡΙ ΤΗΣ ΣΟΜΠΑΣ ΕΠΙΝΕ Ο ΚΩΝ/ΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Το αίμα του λαού με το μπουρί της σόμπας έπινε τόσα χρόνια ο αρχηγός της Δεξιάς Καραμανλής, αλλά όπως μαθαίνουμε ο Ανδρέας σκέφτεται να τον ψηφίσει στις επρχόμενες προεδρικές εκλογές, ενώ θα μπορούσε με τους ψήφους και του ΚΚΕ που εμείς τουλάχιστο θεωρούμε σίγουρους, να βγει κάποιος άλλος πρόεδρος, δημοκράτης, που δεν έτρωγε μα χρυσά κουτάλια, όπως ο Μαύρος και ο Κανελλόπουλος.

«Να μας κοπεί το χέρι κι ότι άλλο μας περισσεύει», μας είπε χαρακτηριστικά ένας αναγνώστης της «Αδειανής» που από τα νεύρα του μόλις έμαθε τα νέα ήρθε μέχρι τα γραφεία της εφημερίδας μας, γιατί δεν μπορούσε να μας τηλεφωνήσει επειδή κάποιοι εξυπνάκηδες του ΟΤΕ που τους διόρισε η Αλλαγή για να εξυπηρετούν τον κοσμάκη, μας έκοψαν το τηλέφωνο επειδή δεν είχαμε πληρώσει τον λογαριασμό, ενώ βέβαια οι μεγαλοκαρχαρίες της Δεξιάς τηλεφωνούν σε όποιο μέρος του κόσμου θέλουν, και πληρώνουν τους παχυλούς λογαριασμούς τους με τα λεφτά που έκλεβαν τόσα χρόνια από το λαο-ουτσίκιο.

Είναι με τον Καραμανλή

Φαίνεται ότι είναι καραμανλικόι οι 20 βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, που γράψαμε χθες ότι θα κάνουν «ανταρσία» και θα καταψηφίσουν τον Καραμανλή. Δεν ε-

τρέξανε μόλις κυκλοφόρησε η εφημερίδα μας να στείλουν κοινό τηλεγράφημα για να «διαψεύσουν» το δημοσίευμα. Κρίμα και τους περνάγαμε για επαναστάτες. Αχ Αντρέα, τι φίδια τρέφεις στον κόρφο σου! Τόσοι κώ-

Συνέχεια στη σελ.2

Τα τσέπωνουν οι φουρναρέοι

Είμαι ένας ΑΝΕΡΓΟΣ, και η γυναίκα μου με βάζει κάθε μέρα να ΜΑΓΕΙΡΕΥΩ. Πήγα λοιπόν προχθές επειδή ήθελα ΝΑ ΑΝΟΙΞΩ ΦΥΛΛΟ και αγόρασα 300 ΓΡ. ΖΥΜΑΡΙ. Το άφησα το βράδυ στο ψυγείο και το πρωί, αφού έβαλα στα παιδιά να ΦΑΝΕ και τα πήγα στο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ, γύρισα για να φτιάξω ένα ταψάκι ΣΠΑΝΑΚΟΤΥΡΟΠΙΤΤΑ, αλλά η πίττα είχε φουσκώσει. Το απόγευμα κι αφού άκουσα τα σχολιανά μου από τη ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΟΥ, πήγα κι αγόρασα άλλα 300 γραμμάρια, και το βράδυ τα ΑΦΗΣΑ ΣΤΗΝ ΚΟΥΖΙΝΑ, έξω από το ψυγείο και το πρωί, τι να δω; Το ζυμάρι είχε ΞΕΦΟΥΣΚΩΣΕΙ. Φαίνεται λοιπόν ότι οι φουρναραίοι για να ΤΣΕΠΩΝΟΥΝ περισσότερα νοθεύουν το ζυμάρι. Και ρωτάω αυτοί οι ΛΕΧΡΗΤΕΣ οι ελεγκτές δεν τα βλέπουν ή κάνουν τα στραβά μάτια για να τα ΤΣΕΠΩΝΟΥΝ κι αυτοί;

Ένας άνεργος

ΤΟΥΣ ΠΛΗΡΩΝΟΥΜΕ ΓΙΑ ΝΑ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝΕ ΚΙ ΑΥΤΟΙ ΚΑΘΟΝΤΑΙ

Πόσα τσεπώνουν οι τεμπέληδες της ΚΥΠ;

ΑΝΤΡΕΑ ΒΡΕΣ ΔΟΥΛΕΥΤΑΡΑΔΕΣ

Εμείς έχουμε πείρα και κέφι

ΑΝΤΡΕΑ κοιτάξε να πεις σε όλους αυτούς τους ΜΑΣΚΑΡΑΔΕΣ συμβούλους σου να προσλάβουν αυτή τη φορά ανθρώπους ΑΞΙΟΥΣ και ΔΟΥΛΕΥΤΑΡΑΔΕΣ για την ΚΥΠ. Γιατί όλοι αυτοί οι ΛΕΧΡΙΤΕΣ που προ-

σελήφθησαν με τα ρουσφέτια της Δεξιάς, αντί να κάνουν την δουλειά τους, κάθονται στο γραφείο ΚΑΙ ΠΛΕΚΟΥΝ, ρουφώντας το αίμα των απλών φορολογούμενων όπως εμείς, που πληρώνουμε ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ για να τους συντηρούμε.

Τίποτα λοιπόν δεν κάνουν, παρά να περιμένουν κάθε πρώτη του μήνα να παραλάβουν τους ΠΑΧΥΛΟΧΟΝΤΡΟΚΟΜΜΕΝΟΥΣ, μισθούς τους, που μάθαμε ότι αρχίζουν από 30.000 δρχ. τον μήνα, και φτάνουν μέχρι 120.000 !!!Αλλά δεν φταίνε αυτοί. Θα έπρεπε να περάσουν όλοι για λίγο και να δουλέψουν στην ΑΔΕΙΑΝΗ, για να δούνε με τα μάτια τους ΠΩΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΤΟ ΨΩΜΙ. Κι αν βαριούνται όπως συνήθως, μπορούμε να έρθουμε ΕΜΕΙΣ για να τουςβάλουμε σε ΔΟΥΛΕΙΑ. Άι σιχτίρ χαρμποφήδες! Θα σας γα-

Συνέχεια στη σελ. 64

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΚΑΡΧΑΡΙΑΣ

Μεγαλογιατρός πέθανε σε αυτοκινητιστικό τρακάρισμα

Το «Σιτροεν» πάνω στο δέντρο. Η πίσω πορτα συνεθλίψε

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ πέθανε κι ένας ΜΕΓΑΛΟΓΙΑΤΡΟΣ, από αυτοκινητιστικό δυστύχημα. Έτσι ΤΙΜΩΡΟΥΝΤΑΙ —έστω και μ' αυτόν τον τρόπο που δεν συμφωνούμε εμείς— όλοι αυτοί οι φοροφυγάδες που δεν δήλωσαν τόσα χρόνια τα κέρδη και τα ΦΑΚΕΛΛΑΚΙΑ που ΤΣΕ-

ΠΩΝΑΝ, τα έκαναν και πλακάκια με τους εργολάβους της Δεξιάς, και οι δρόμοι έμεναν ΣΕ ΚΑΚΟ ΧΑΛΙ, με αποτέλεσμα να σκοτώνονται κάθε χρόνο ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΕΣ απλού λαού. ενώ αυτοί με ΜΕΡΣΕΝΤΕΣ τους τη γλύτωναν με τραυματισμούς, μα-

Συνέχεια στη σελ. 18

ΤΑ ΚΛΟΠΙΜΑΙΑ ΣΤΟΝ ΛΑΟΥΤΖΙΚΟ

Οι πλούσιοι τα βρίσκουν εύκολα

- ☐ Θέλεις έγχρωμη ΤΙ—ΒΙ;
- ☐ ΒΙΝΤΕΟ «σκοτωμένα»
- ☐ Συστήματα ΧΟΥ-ΦΟΥ;

Γ.ΚΛΕΠΤΑΠΟΔΟΧΟΣ και ΣΙΑ,Ο.Ε.

εσύ
λαέ
τζάμπα

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΙΣ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ • Αρ. Φύλ. 561
Παρασκευή 15 Φεβρουαρίου 1985 • Τηλ. 9942430 • Τιμή: όπως όλοι

ΟΙ 727 ΠΟΥ
ΝΙΚΗΣΑΝ ΤΗΝ ΕΡΤ

ΚΛΕΙΝΟΥΝ 800
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ
5 ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ
ΣΕΛ. 17

ΞΕΣΠΑΣΜΑ ΟΡΓΗΣ ΑΓΡΟΤΩΝ

«Ό,τι κάνουμε το κάνουμε για την Ελλάδα»,
είπαν περίπου οι συγκεντρωθέντες.

ΟΛΟΝΥΚΤΙΕΣ ΣΤΟ ΠΟΛΥΓΩΝΟ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΝΤΑΓΩΝΟ

Ετοιμότητα 1ο - 11ο - 21ο Σώμα Στρατού και το χώρο της πρώην Σχολής Ευελπίδων.

ΜΟΝΑ-ΖΥΓΑ ΤΟ ΠΑΙΖΕΙ Ο ΑΝΔΡΕΑΣ

ΜΟΝΟ
ΣΤΟΝ
«Ε.Τ.»

ΑΝΟΙΞΕ ΧΘΕΣ ΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ

Βγήκαν οι πρώτοι
μεταμφιεσμένοι

ΣΕΛ. 12

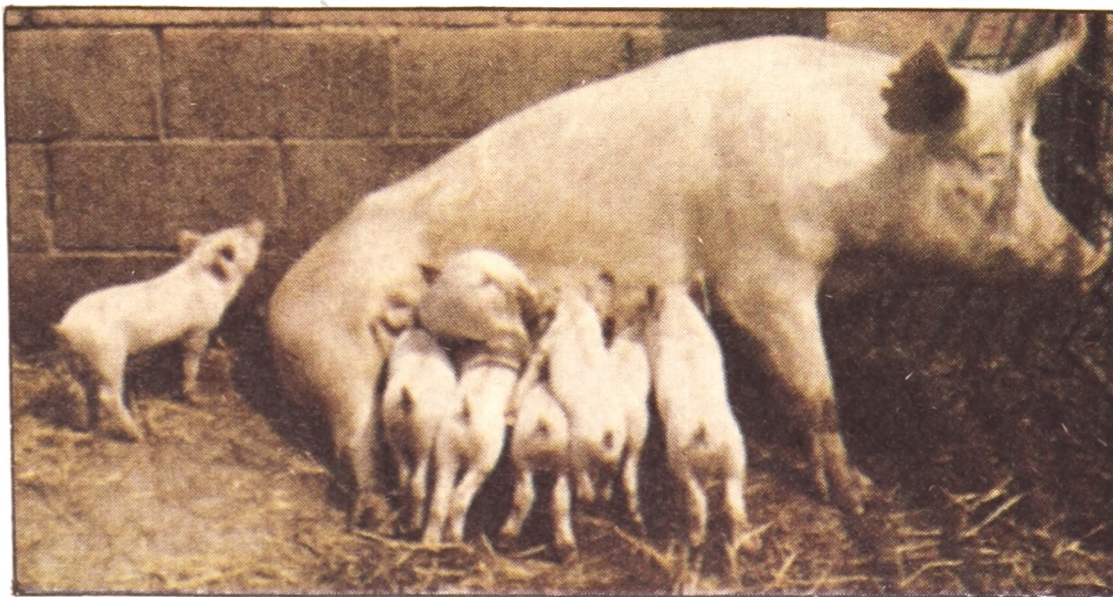

Ο πρόεδρος
της Ν.Δ.
ομιλεί τη
γλώσσα της
αλήθειας σε
πυκνό
ακροατήριο

ΜΥΔΙ ΓΙΓΑΣ 1 ΚΙΛΟ

ΣΕΛ. 3

Βύζαξαν, βίασαν, σκότωσαν και έριξαν στη θάλασσα

Έφερε 48 χτυπήματα με άγνωστο αιχμηρό αντικείμενο σε διάφορα σημεία, ό-
ταν ανευρέθη από Λιμενικούς. (Λεπτομέρειες - φωτογραφίες σελ. 20-40).

ΠΕΠΛΟΣ μυστηρίου κα-
λύπτει τις χθεσινοβραδυνές
ολονύκτιες συσκέψεις στο
Πεντάγωνο και στο Πολύ-
γωνο όπου στεγάζονταν πα-
λαιά η Σχολή Ευελπίδων.

Οι φήμες δεν διασταυρώ-
θηκαν μιας και οι κ.κ. Δρο-
σογιάννης και Ζακολίκος
δεν ανευρέθησαν πουθενά
και ο κ. Παπανδρέου είχε
καταφύγει στον Πρόεδρο κ.
Κ.Καραμανλή, όπου υποτί-
θεται ότι τον συνεβουλεύον-
ταν.

Ο αρχηγός της Αξιωματι-
κής αντιπολίτευσης τον κα-
τήγγειλε «ότι το παίζει "μονά
ζυγά", γιατί κρύβεται την η-
μέρα και κάνει ασκήσεις Σω-
μάτων τη νύχτα».

Συνεχεια στη σελ. 18

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟ

ΠΩΣ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΝΕΩΣΗ

ΣΕΛ. 14-15

Θα πάμε τώρα, λοιπόν, με το ΠΑΣΟΚ ή με τη ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ;

ΜΕΛΑΧΡΙΝΗ

448
ΣΕΛΙΔΕΣ

Παρασκευή 15 Φεβρουαρίου 1985

Πλούσια, Νέα και Ωραία • Εκδίδεται κάθε απόγευμα • Ποτέ την Κυριακή

Αρ. φύλλου 3.199 • Τιμή: 30 κόροι

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟ

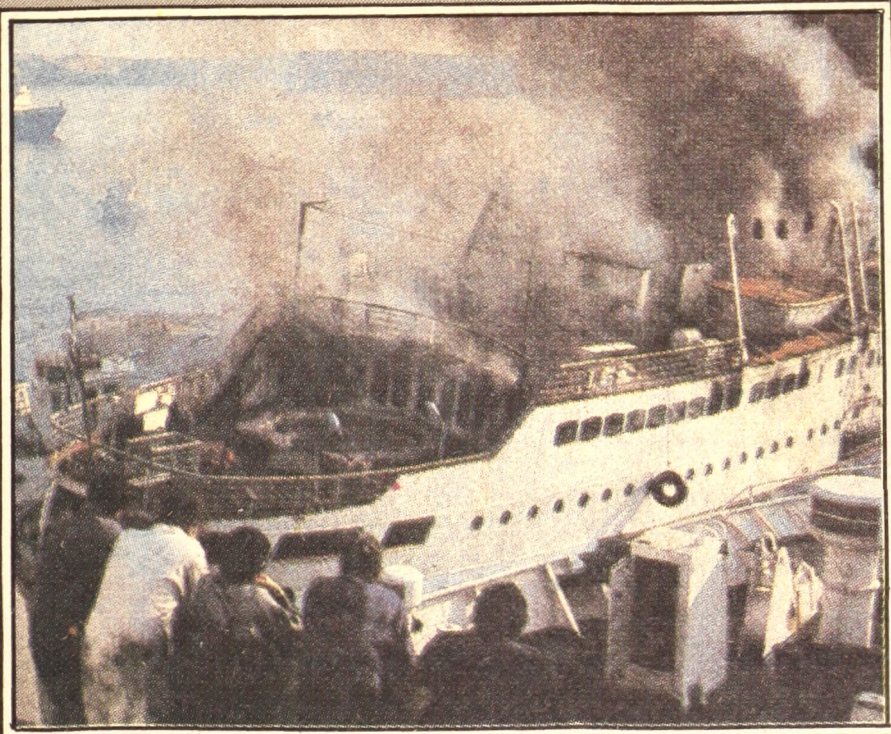
Γιατί συναντήθηκαν κρυφά στο
Ν. Δελχί Καραμανλής - Ανδρέας

Μυστηριώδες παρασκηνίο

**Πλούσια νέα και
ωραία αλλά
παράλυτη**

Ένα τραγικό ανθρώπινο δράμα ανακάλυψε η συντάκτριά μας ΒΑΡΒΑΡΑ. Οι γονείς της είναι εφοπλιστές, της δίνουν ό,τι προίκα θέλει, μεταξύ των οποίων και δύο ορόφους στην οδό Πανεπιστημίου 10. Το πρόσωπό της είναι αγγελικό και γεμάτο χρώματα και η νέα βρίσκεται στην ακμή της νιότης της. Αλλά παρ' όλα αυτά δεν περπατάει. Τι γιατρούς δεν έχουν φωνάξει: τον διάσημο σεξολόγο κ. Τακι Λαμπρί, τον διεθνή φήμης τυφολόγο Τζωρτζ Αναστό και πρόσφατα τον επί της πολυομελιτίδας εξπέρ Ρώσο Χριστόφ Πασσαλάρωφ. «Επί τέλους τι κάνει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ», αναρωτιούνται οι γονείς της. «Αλλά τώρα με το ΕΣΥ —προσθέτουν— πιστεύουμε ότι θα την πάρει υπό την προστασία του».

**Μυστήριο και σκότος
καλύπτει το τροχαίο**

Στη φωτογραφία ό,τι πονά και ό,τι μας σφάζει.

Κι ακριβώς αξίωσε ο κ. Καραμανλής από τον κ. Παπανδρέου; Γιατί συναντήθηκαν οι δύο ηγέτες στο Ν. Δελχί, αφού πριν με διαφορετικές πτήσεις της εταιρείας ALITALIA έκαναν στάσεις στην Πνομ-Πενχ, Βαρσοβία, Ελούντα και Αγ. Παρασκευή; Ποιες δυνάμεις οδήγησαν τον Υβ Ζακ Κουστώ να ανακαλύψει σε βάθος 12.000 ποδιών στον Αργοσαρωνικό τη χαμένη Ατλαντίδα; Την επομένη των συναντήσεων Παπανδρέου -Κένεντυ και Καραμανλή - Ντε Γκωλ η «Μ» αποκαλύπτει όλα όσα διαμείφθησαν, ώρα προς ώρα, λεπτό προς λεπτό, στις συνομιλίες του 20ου αιώνα στο Ν. Δελχί. Τα συμπεράσματα είναι καταλυτικά... όσο αποκαλυπτικές για την ελληνική ναυσιπλοία είναι οι άγνωστες λεπτομέρειες που έρχονται στο φως.

ΡΕΠΟΤΑΖ ΣΕΛ. 2

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟ

Σημεία και
τέρατα
στο Πολύτοπο
του Ξενάκη

ΛΥΣΗ ΣΤΗΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΗ
ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ
ΤΩΝ
ΔΕΜΑΤΩΝ
Να ιδιωτικοποιηθούν
τα ΕΛΤΑ
Γράφει
ο Κ. Κολέρ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟ
ΤΗΣ «Μ»
ΠΡΟΣΧΩΡΟΥΜΕ
ΣΤΟ ΠΑΣΟΚ

Συναντώνται
Κρεμλίνο-
Λευκός Οίκος

ΔΕΚΑ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ

Κρίση
στη Ναυτιλία:
Εφοπλιστές
γίνονται
Εκδότες και
φτιάχνουν
ΠΑΕ

Ο παπούς μου η θεία του η αδερφή τους ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ ΣΤΗ «Μ» Ο ΕΥΑΓ. ΑΒΕΡΩΦ

Οι τάξεις δεν θα εξαφανιστούν όσο διαρκεί η ανισότητα των φύλων...

Η Μαρί-Ελιζαμπέτ Αντμάν είναι Γαλλίδα εθνολόγος και εργάζεται στο εργαστήριο Εθνολογίας του κολλέγιου της Γαλλίας που διευθύνει ο Κλ. Λεβί-Στρώς. Μιλώντας θαυμάσια ελληνικά, η Μαρί-Ελιζαμπέτ Αντμάν πέρασε αρκετούς μήνες στο χωριό Πουρνάρι της Μαγνησίας μελετώντας όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής του ζωής. Το βιβλίο της «Η βία και η πονηρία - άνδρες και γυναίκες σ' ένα ελληνικό χωριό» είναι η πρώτη εκτενής εθνολογική μελέτη με ελληνικό θέμα που δημοσιεύεται στα ελληνικά.

Σ' ένα πιο θεωρητικό επίπεδο, η Μ.Ε. Αντμάν προσπαθεί, μέσα από τα εθνολογικά δεδομένα, να διερευνήσει τη σχέση μεταξύ ταξικής και ανδρικής κυριαρχίας στις ιστορικές τους καταβολές, αναθεωρώντας μερικές παραδοσιακές αντιλήψεις του Ένγκελς.

ΑΝΤΙ: Το βιβλίο σας είναι η πρώτη εθνολογική μελέτη με αντικείμενο τον ελληνικό χώρο, που εκδίδεται στα ελληνικά.

Η ίδια η εθνολογία δεν έχει αναγνωρισθεί θεσμικά σαν αυτόνομη επιστήμη στην Ελλάδα. Ποια είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και σε τι διαφέρει από τη λαογραφία;

ΑΝΤΜΑΝ: Η εθνολογία (ή κοινωνική ανθρωπολογία) και η λαογραφία είναι δύο επιστήμες που διαφέρουν τόσο ως προς τις μεθόδους όσο και ως προς τους στόχους τους. Ο στόχος της λαογραφίας είναι να συλλέξει τα ήθη και έθιμα μιας κοινωνίας, δίνοντας περισσότερη σημασία στο τελετουργικό και στο μορφοποιημένο φανταστικό (τραγούδια, παραμύθια, παροιμίες)· αλλά η λαογραφία αρκείται σ' αυτό. Δεν προσπαθεί να συσχετίσει το υλικό με το σύνολο της λειτουργίας της κοινωνίας. Μερικές μέρες λοιπόν στο χωριό φτάνουν στο λαογράφο για να μαζέψει το υλικό που θα επεξεργαστεί αργότερα περισσότερο με τη φιλολογική μέθοδο παρά σαν ένα σύνολο κοινωνικών δεδομένων.

Ο σκοπός της εθνολογίας είναι η κατανόηση της λειτουργίας μιας κοινωνίας από κάθε σκοπία: οικονομική, θρησκευτική, τελετουργική, ψυχολογική, νομική κτλ. Βεβαίως, κάθε εθνολόγος μπορεί να ειδικευθεί στον ένα ή στον άλλο τομέα, αλλά δεν μπορεί να τον αποσυνδέσει από τους άλλους. Όσον αφορά δε τη μέθοδο εργασίας του, αυτή συνίσταται κυρίως σε ό,τι ονομάζουμε «συμμετέχουσα παρατήρηση», δηλαδή, στην κατάδυση, για αρκετό χρόνο, του ερευνητή μέσα στο περιβάλλον το οποίο ερευνά, έτσι ώστε να συλλέγει όχι μόνον τον προφορικό λόγο των ερωτωμένων, αλλά

να παρατηρεί τον τρόπο ζωής τους, την συμπεριφορά τους, και κάθε τι που έχει σχέση με το φυσικό, οικονομικό, πολιτικό... περιβάλλον τους. Έτσι, χάρις στη διάρκεια της παρατήρησης μπορούμε να αντιληφθούμε τις αντιφάσεις που εκδηλώνονται ανάμεσα σ' αυτό που ένα ανθρώπινο σύνολο πιστεύει για τον εαυτό του και σ' αυτό που είναι στην πραγματικότητα, στον τρόπο λειτουργίας της συλλογικής μνήμης, καθώς και σε κάθε είδος δεδομένων που φωτίζουν τη λειτουργία των κοινωνιών.

ΕΡ: Πόσο καιρό μέινετε στο χωριό που μελετήσατε; Πώς σας αντιμετώπισαν οι χωρικοί; Μπόρεσατε να δουλέψετε;

ΑΠ: Δεκατέσσερις μήνες, και είναι πολύ λίγο. Δεν μπόρεσα έτσι να εμβαθύνω σε ορισμένα προβλήματα οικονομικού χαρακτήρα κυρίως. Αλλά ένας ερευνητής δεν πετυχαίνει ποτέ να αναπαραστήσει ολόκληρη την κοινωνική πραγματικότητα. Αναγκαστικά, κάνει επιλογές. Η δική μου επιλογή να δουλέψω πάνω στη βία, έγινε ύστερα από παρατηρήσεις μερικών βδομάδων.

Πρέπει να πω πως οι χωρικοί με δέχτηκαν πολύ καλά και με βοήθησαν πολύ στη δουλειά μου. Πιστεύω πως αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, όντας ξένη πανεπιστημιακή, διέθετα ένα γόητρο που με βοηθούσε να ξεπεράσω τη γυναικεία φύση μου και μου έδινε τη δυνατότητα να έχω μια αρκετά ελεύθερη συμπεριφορά: πήγαινα στο καφενείο, όπου συζητούσα, ίσος με ίσο, με τους άντρες, έπινα ποτά, κάπνιζα... Αλλά βέβαια αυτή η ελευθερία δεν κάλυπτε και το χώρο της σεξουαλικότητας, με τη στενή έννοια του όρου. Αλλά, ακόμη το γεγονός ότι είμουν παντρεμένη με Έλληνα

—πράγμα που ήταν μια εγγύηση καλών ηθών— και επιπλέον μητέρα ενός μικρού αγοριού, με βοήθησε στο βαθμό που, σαν γυναίκα, είχα τηρήσει κατά τον καλύτερο τρόπο το κοινωνικό μου συμβόλαιο.

ΕΡ: Αλλάξατε το όνομα του χωριού. Γιατί;

ΑΠ: Πράγματι άλλαξα το όνομα του χωριού καθώς και των γειτονικών όπως επίσης και το όνομα των πρωταγωνιστών. Κι αυτό γιατί η έρευνά μου με ανάγκασε να μελετήσω από πολύ κοντά την ιδιωτική ζωή των οικογενειών. Κάνω λόγο επομένως σ' αυτό το βιβλίο για πράγματα πολύ προσωπικά· δεν έχει άλλωστε καμία σημασία αν οι άνθρωποι αυτοί κατοικούν στο α ή το β χωριό. Δεν υπάρχει κανένας λόγος για να αναγνωριστούν και να εκτεθούν με τον τρόπο αυτό στα μάτια εκείνων που δεν έχουν τις ίδιες αξίες ή τον ίδιο τρόπο ζωής ή ακόμη, και αν έχουν από κοινού αυτά τα χαρακτηριστικά, θα αρνούνταν να το παραδεχτούν και θα είχαν απέναντί τους μια στάση φαρισαϊκής υποκρισίας. Αυτό που έχει σημασία είναι οι ιστορικοί, κοινωνικοί ψυχικοί μηχανισμοί που λειτουργούν στις εξεταζόμενες συμπεριφορές και αυτό που ζητάμε είναι αν από αυτούς τους μηχανισμούς μπορούμε να φτάσουμε σε μια καλύτερη κατανόηση των ανθρώπινων κοινωνιών.

ΕΡ: Γιατί διαλέξατε να δουλέψετε ερευνητικά πάνω στη βία;

ΑΠ: Διάλεξα να εργαστώ πάνω στη βία γιατί μου φάνηκε ότι υπήρχε παντού: στη σχέση ανάμεσα στα φύλα, ανάμεσα σε γονείς και παιδιά, σε αδέρφια, σε οικογένειες, και δεν είχε την μορφή που οι

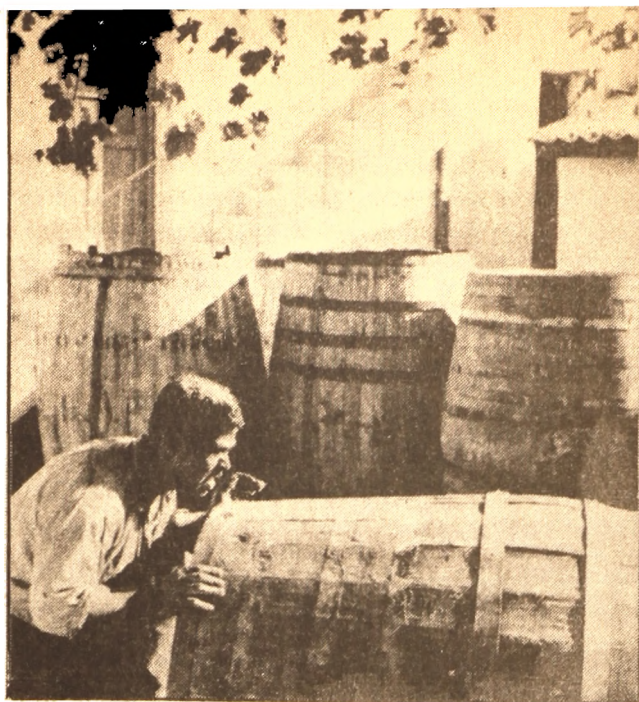
Γάλλοι νομίζουν πως είναι κατεξοχήν αυτή της μεσογειακής βίας: ή βεντέτα. Εξάλλου, αν και υπήρχε παντού, πουθενά δεν κατονομαζόταν ρητά. Ήταν πάντα διφορούμενη. Προσπάθησα λοιπόν να προσεγγίσω τις αιτίες και τις μορφές της. Ωστόσο δεν μελέτησα όλες τις όψεις της, αφού παρέλειψα, ό,τι έχει σχέση με τη βία των κοινωνικών σχέσεων παραγωγής καθώς και με την πολιτική βία: δεν θέλησα να κάνω μια οικονομική ή πολιτική μελέτη. Το επίκεντρο του βιβλίου μου είναι η οικογενειακή ζωή και οι αξίες του χωριού. Αυτό μ' έκανε να μελετήσω περισσότερο τρεις πηγές βίας (που συνδέονται άλλωστε, η μία με την άλλη): η ανδρική κυριαρχία, ο τρόπος κληρονομιάς, και οι συγκρούσεις των κανόνων που διέπουν τη ζωή του χωριού και που φαίνονται κυρίως στον τρόπο με τον οποίο διαπαιδαγγοούνται τα παιδιά.

ΕΡ: Τι ονομάζετε συγκρούσεις των κανόνων;

ΑΠ: Οι χωρικοί πιστεύουν σ' έναν ορισμένο αριθμό αξιών. Μερικές έχουν σχέση με την χριστιανική ηθική της ορθοδοξίας («Ού φονεύσεις»), άλλες έχουν σχέση με ένα είδος κοινωνικής ηθικής του χωριού (πρέπει, για παράδειγμα, να αποκτήσεις γόητρο, συσσωρεύοντας πλούτη, έστω κι αν χρησιμοποιείς για το σκοπό αυτό πονηρά μέσα και ψεύδη,

που καταδικάζονται από την χριστιανική ηθική). Τέλος, μια τρίτη κατηγορία αξιών είναι αυτές που πηγάζουν από την παρατήρηση που ο καθένας κάνει για τη συμπεριφορά όλων των άλλων, και αυτό ονομάζω βιωμένο κανόνα. Αλλά αυτοί οι κανόνες είναι συχνά αντιφατικοί μεταξύ τους. Η αντιφατικότητά τους, είναι πηγή βίας, γιατί, απέναντι σε αντιφατικές επιταγές, και, γνωρίζοντας ότι θα τιμωρηθούν εν ονόματι αντιθέτων κανόνων, τα άτομα, όποια κι αν είναι η διαγωγή τους, γίνονται φιλύποπτοι και επιθετικοί για λόγους αυτοάμυνας. Το μόνο πράγμα στο χωριό που είναι θετικά ομολογημένο σ' όλα τα συστήματα αξιών εί-

ναι η εργασία. Και οι Πουρνναριώτες δουλεύουν πάρα πολύ.

ΕΡ: Γιατί ο τρόπος κληρονομιάς προκαλεί την βία; Ο Αστικός Κώδικας δεν προβλέπει την ίση διανομή ανάμεσα στα παιδιά;

ΑΠ: Σίγουρα, ο Α.Κ. προβλέπει την ίση διανομή ανάμεσα στα παιδιά. Αλλά στην Ελλάδα, όπως και αλλού, ο Α.Κ., κατασκευάσματος νομικών, σπάνια αντιστοιχεί στα τοπικά έθιμα. Υπάρχει λοιπόν συχνά διαμάχη ανάμεσα στον νόμο και στο έθιμο. Γενικά, το έθιμο είναι ισχυρότερο του νόμου στην καθημερινή ζωή. Όταν το έθιμο δείχνει καθαρά πως οι γονείς πρέπει να μεταβιβάσουν τα αγαθά τους στα παιδιά τους, οι διαμάχες είναι σπάνιες. Αλλά όταν, όπως στο Πουρνάρι, δεν υπάρχει άλλος νόμος παρά η πατρική διαιτησία, τα πράγματα παίρνουν άσχημη τροπή. Κι αφού ο πατέρας διαθέτει, όσο είναι ζωντανός, ένα αδιαμφισβήτητο κύρος, τα παιδιά περιμένουν να πεθάνει για ν' αρχίσουν τις ατέλειωτες έριδες όταν οι αποφάσεις που πήρε τους φαίνονται άδικες.

ΕΡ: Αυτές οι έριδες για την κληρονομιά είναι συναρτημένες με τον κοινωνικό ρόλο και την κοινωνική θέση του πατέρα, που είναι στο χέρι του να κάνει ευτυχισμένα ή δυστυχισμένα τα παιδιά του;

ΑΠ: Ακριβώς. Και γι' αυτό πιστεύω ότι ο τρόπος κληρονομιάς είναι ένα προϊόν της ανδρικής κυριαρχίας, και ότι η βία που παράγει δεν είναι παρά μία από τις εκδηλώσεις της βίας των σχέσεων ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες.

ΕΡ: Στο βιβλίο σας δίνετε μεγάλη σημασία στη σεξουαλική σχέση στο χωριό: μύθοι της παρθενιάς των κοριτσιών, γάμοι προσυνεννοημένοι, φόβος της σεξουαλικότητας. Πώς δικαιολογείτε αυτή την έμφαση;

ΑΠ: Υπάρχουν πολλοί λόγοι. Ο πρώτος είναι ότι τα προβλήματα αυτά απασχολούν πολύ τους Πουρνναριώτες. Γι' αυτό θα έπρεπε να τους δώσει κανείς ξεχωρι-

στή θέση. Αλλά επίσης γιατί η σεξουαλικότητα είναι ένας προνομιούχος χώρος για την παρατήρηση των σχέσεων ανδρών - γυναικών. Τέλος, γιατί στο Πουρνάρι, όπως και σ' ολόκληρη την λεκάνη της Μεσογείου αλλά και σε άλλες ακόμη κοινωνίες, τα πολυάριθμα ταμπού που σχετίζονται με την σεξουαλικότητα, η άρνηση της γυναικείας σεξουαλικότητας σαν σημείο και μέσο της ανδρικής κυριαρχίας, όλα αυτά συνιστούν μία πλούσια πηγή βίας.

Είναι, άλλωστε, εκπληκτική η διαπίστωση ότι εδώ και πολλές γενιές αυτές οι κοινωνίες αναπαράγονται, καλλιεργώντας συγχρόνως την ιδέα ότι η γυναικεία σεξουαλικότητα δεν υπάρχει! Ή μάλλον ότι δεν οφείλει να υπάρχει: σ' αυτές τις κοινωνίες, η γυναικεία σεξουαλικότητα είναι συνδεδεμένη με την πονηριά, τη διαστροφή. Αλλά, αφού η ανδρική σεξουαλικότητα δεν αποκρύπτεται, αντίθετα γίνεται αποδεκτή, τουλάχιστο σαν μια φυσιολογική ανάγκη, όταν δεν αναβαθμίζεται, αυτό επιφέρει μια σειρά από αισθηματικές διαταραχές, φόβους, στερήσεις, αισθήματα ανασφάλειας για τα οποία η μόνη διέξοδος είναι η επιθετικότητα και η βία. Το σώμα της γυναίκας με τα μυστήριά του —το αίμα της περιόδου, ο τοκετός— γίνονται η πηγή της νομιμοποίησης της ανδρικής κυριαρχίας. Τι πιο εύκολο από το να συνδέσει κανείς το αίμα με το μία-

σμα; Και πώς να αμυνθεί απέναντι στους κοινωνικούς κινδύνους αυτής της «δολερής» φύσης αν όχι ελέγχοντας καθεμιά από τις πράξεις της γυναίκας, περιορίζοντας την ελευθερία της, απαγορεύοντας της μια πραγματική σεξουαλική ζωή; Στο Πουρνάρι, μια γυναίκα όταν νιώθει ηδονή κάνοντας έρωτα θεωρείται διεστραμμένη.

Ο ερωτισμός, λοιπόν, έχει εξαφανιστεί από τις σχέσεις των δύο συζύγων. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι περισσότερες γυναίκες ζουν την σεξουαλικότητά τους μέσα στην ενοχή και μ' ένα τρόπο καθαρώς χρηστικό: σαν μια εξυπηρετήση που κάνουν στον άντρα τους, με μο-

ΤΑ ΛΙΘΟΣΤΡΩΤΑ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ

ΤΑ ΛΙΘΟΣΤΡΩΤΑ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ

Έκδοση της Νομαρχίας Λέσβου

Μια σημαντική προσπάθεια, την οποία έχει αναλάβει η Νομαρχία Λέσβου, δηλαδή η διατήρηση των παλιών λιθόστρωτων του νησιού και η κατάσχευή νέων, εξετάζεται και εικονογραφείται σ' αυτό το λεύκωμα.

Τα κείμενα είναι του Κων. Σπ.

Παπαϊωάννου και του Ν. Οδ.

Σηφουνάκη, οι φωτογραφίες της Μαρίας Δάρα και του Ν. Οδ. Σηφουνάκη και το γενικό συντονισμό είχε η Ντόρα Ηλιοπούλου-Ρογκάν

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

«ΠΟΛΥΤΥΠΟ ΕΠΕ» • Δεινοκράτους 131 • Αθήνα 115 21 • τηλ. 72.29.237 & 72.32.819

κυκλοφορήσε

Εξάντας Ελληνική Λογοτεχνία

ΕΥΡΙΔΙΚΗ 2000

ναδικό σκοπό να ικανοποιήσουν τις φυσιολογικές του ανάγκες και να του εξασφαλίσουν απογόνους... αρσενικούς βεβαίως. Και αν αυτό διακρινόταν εδώ και πολλούς αιώνες, είναι γιατί οι γυναίκες, πεπεισμένες από την διαπαιδαγώγησή τους ότι η φύση τους είναι κακή και ότι είναι κατώτερες από τους άνδρες, μαθαίνουν στα παιδιά τους, μεγαλώνοντάς τα, να εσωτερικεύουν αυτές τις αξίες. Μετά την είσοδο της τηλεόρασης στο χωριό, μετά τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο που το συνδέει με την πόλη, έγιναν ορισμένες επιφανειακές αλλαγές: στον τρόπο του ντυσίματος, στο ότι οι γυναίκες δουλεύουν λιγότερο στα χωράφια και διαθέτουν έτσι περισσότερο χρόνο στην προσωπική τους ζωή. Ωστόσο, αυτό δεν φτάνει για να αισθάνονται ίσες με τους άνδρες ούτε και αυτοί τους αναγνωρίζουν κάποια ισότητα.

ΕΡ: Η ελληνική Αριστερά φαίνεται να θέλει να αποκρύψει όλα αυτά τα κοινωνικά προβλήματα που αφορούν την ανδρική κυριαρχία, τη σεξουαλικότητα, το ασυνειδητό, κτλ. Γιατί;

ΑΠ: Υπάρχουν κατά τη γνώμη μου δύο λόγοι σχετικά μ' αυτήν την απόκρυψη. Ο πρώτος είναι ότι αυτά τα προβλήματα, παρόλο που είναι κοινωνικά έχουν σχέση κυρίως με την ιδιωτική ζωή ενώ οι πολιτικές οργανώσεις ασχολούνται κατά προτεραιότητα με τη δημόσια ζωή. Η ελληνική Αριστερά είχε να αντιμετωπίσει τόσο σοβαρές πολιτικές καταστάσεις (φασισμός πόλεμοι, παρανομία, φυλακίσεις κτλ.) ώστε χρησιμοποίησε όλη την ενεργητικότητά της στον αγώνα για την εθνική ανεξαρτησία και στην διατήρηση ή στην επαναφορά της δημοκρατίας.

Ωστόσο, θα έλεγα ότι κάθε κοινωνικό πρόβλημα είναι και πολιτικό και ότι αυτό της βίας που προέρχεται από τις σχέσεις ανδρών - γυναικών είναι εξαιρετικά πολιτικό. Τόσο πολιτικό, όσο και το πρόβλημα του αν θα διδαχθεί η δημοτική ή η καθαρεύουσα στο σχολείο, για να χρησιμοποιήσω ένα παράδειγμα ανάμεσα σ' όλα τα κοινωνικά προβλήματα για τα οποία αγωνίστηκε η Αριστερά, παράλληλα με τους αγώνες της για πολιτικές ελευθερίες.

Αλλά εδώ, έχουμε να κάνουμε με μια δεύτερη σειρά λόγων που έχουν σχέση από την μια μεριά με την ιστορία του μαρξισμού και από την άλλη με την δυσκολία που νιώθει κάθε άτομο, έστω και πολύ πολιτικοποιημένο, να θέσει υπό αμφισβήτηση κάθε τι που έχει σχέση με το υποσυνειδητό του.

Όταν ο Ένγκελς προσέγγισε το πρόβλημα της ανδρικής κυριαρχίας, μη έ-

χοντας αρκετά εθνολογικά στοιχεία, σκέφτηκε ότι αυτή η κυριαρχία ήταν απόρροια της εμφάνισης των τάξεων και ότι όταν οι τάξεις εξαφανιστούν το πρόβλημα της ισότητας των φύλων θα λυνόταν μόνο του. Αυτή η θεώρηση των πραγμάτων έγινε το δόγμα όλων αυτών που, στην Αριστερά, δεν εννοούσαν να εμβαθύνουν στο πρόβλημα των σχέσεων ανάμεσα στα φύλα. Αλλά από τον Ένγκελς και μετά, πολυάριθμες αταξικές κοινωνίες μελετήθηκαν· η μελέτη τους δείχνει ότι η ανδρική κυριαρχία είναι προγενέστερη της ταξικής κοινωνίας. Η ανδρική κυριαρχία και η ταξική κοινωνία δεν είναι συνδεδεμένες με μία σχέση αιτιότητας τουλάχιστο όχι με την έννοια της εξέλιξης: από τις τάξεις προς την ανδρική κυριαρχία.

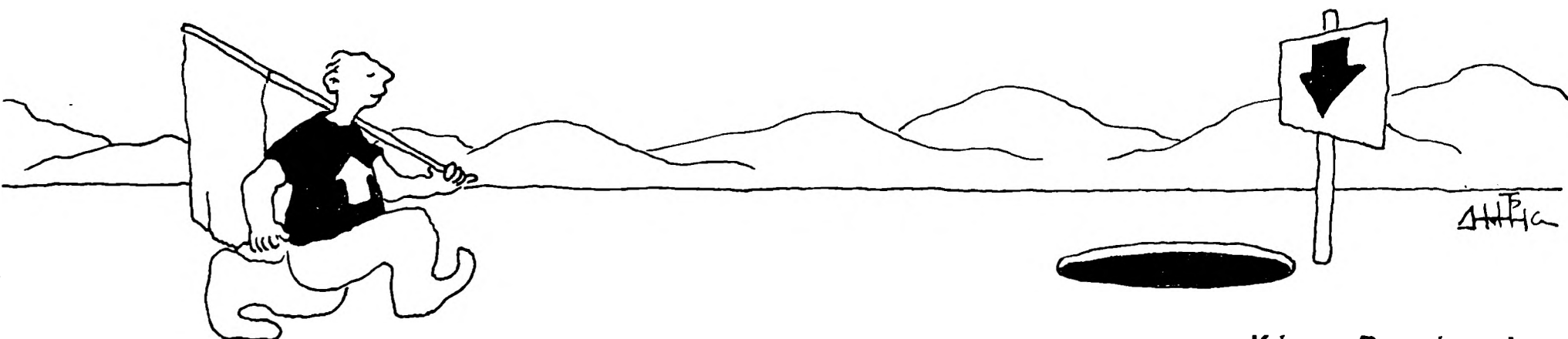
Θα ήταν ενδιαφέρον να εμβαθύνει κανείς στην υπόθεση αν, αντίθετα, η ανδρική κυριαρχία δεν είναι ένας παράγοντας που ευνοεί το πέρασμα από την αταξική στην ταξική κοινωνία — στο τέλος του βιβλίου μου δίνω ορισμένες ενδείξεις προς αυτήν την κατεύθυνση. Κατά συνέπεια, κι αν ακόμη η ύπαρξη τάξεων ενισχύει την υποταγή των γυναικών, τίποτε δεν μας επιτρέπει να ισχυριστούμε ότι η εξαφάνιση του καπιταλισμού θα επιφέρει την κατάργηση της ανδρικής κυριαρχίας. Θα έλεγα μάλιστα, ότι οι τάξεις δεν θα εξαφανιστούν, όσο διαρκεί η ανισότητα των φύλων, λαμβανομένου υπόψη του ρόλου των γυναικών στην παραγωγή και την αναπαραγωγή της δύναμης της εργασίας. Η ανισότητα των φύλων δεν υπάρχει μόνο στα χαμηλότερα ημερομίσθια ή στην ελάχιστη προαγωγή των γυναικών στην εργασιακή ζωή τους — διεκδίκηση σχεδόν μοναδική της ελληνικής Αριστεράς σχετικά με το πρόβλημα των γυναικών, και που παρουσιάζει δύο πλεονεκτήματα: πρώτον να πιέζει τους εργοδότες να ελαττώσουν το περιθώριο κερδών και δεύτερον να μην αμφισβητήσουν την συμπεριφορά κάθε αριστερού απέναντι στην κάθε γυναίκα με την οποία σχετίζεται, η ανισότητα βρίσκεται μέσα σε κάθε τι που ανάφερα προηγουμένως και που έχει σχέση με τις απόψεις ότι η γυναίκα είναι ένα κατώτερο, διεστραμμένο και επικίνδυνο ον, απόψεις που συμερίζονται περισσότερο ή λιγότερο συνειδητά, όλοι οι άνδρες και σχεδόν όλες οι γυναίκες της ελληνικής Αριστεράς.

Αυτό το ιδεολογικό φράγμα πρέπει να σπάσει, και ομολογώ ότι αν το βιβλίο μου μπορούσε, να συντελέσει στο ξύπνημα των συνειδησεων για μερικούς, θα έλεγα ότι έκανα ταυτόχρονα έργο επιστημονικό και προοδευτικό.

□

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ σε φόντο κοινωνικής κρίσης

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

του Κώστα Βεργόπουλου

Από τη μεταπολίτευση του '74 και μετά, άρχισε να λειτουργεί στην Ελλάδα το πολιτικό σύστημα, μέσα σ' ένα πλαίσιο αποσυνθετικών διαδικασιών που προέρχονταν από τη διερευνόμενη οικονομική και κοινωνική κρίση. Η κοινωνική και οικονομική δυσλειτουργία που μας κληροδότησε κατά την απομάκρυνση της η δικτατορία φάνηκε σαν ένα τίμημα για την πολιτική εξομάλυνση. Ο δυσεπίτευκτος άθλος, μετά το '74, ήταν ότι η ενδυνάμωση των θεσμών και του πολιτικού συστήματος έπρεπε να πραγματοποιηθεί μέσα στην πορεία της χώρας προς μια γενικότερη κοινωνική αποδυνάμωση.

Ακόμη κι αν δεχθεί κανείς ότι το εγχείρημα δεν ήταν οπωσδήποτε ανεπίτευκτο, θα ώφειλε πάντως να σημειώσει ότι ο χαρακτήρας του ήταν και παρέμεινε μέχρι σήμερα κατ' εξοχήν οριακός. Ποτέ άλλοτε στην πρόσφατη νεοελληνική ιστορία δεν εμφανίστηκαν τόσο βαθιές τάσεις κοινωνικής απορρύθμισης, αλλά και ποτέ άλλοτε δεν λειτούργησε τόσο απρόσκοπτα, παρά τις αναμφισβήτητες σοβαρές ανεπάρκειές του, το δημοκρατικό πλουραλιστικό πολιτικό σύστημα. Η παραδοσιακή κοινωνική συνοχή δοκιμάζεται βαθύτατα κατά τα τελευταία χρόνια, αποσυντίθεται με ραγδαίο ρυθμό, ενώ, από την άλλη πλευρά, εμπεδώνεται θεσμικά και λειτουργεί ένας πρωτοφανής για τη χώρα μας εκδημοκρατισμός. Ο μελετητής των πολιτειακών μας πραγμάτων θα έτεινε να συμπεράνει, σε μια πρώτη προσέγγιση, ότι ο εκδημοκρατισμός, σε μια χώρα που δεν έχει ποτέ γνωρίσει στο παρελθόν τη γεύση της πλουραλιστικής δημοκρατίας, συνιστά, κατά περίεργο τρόπο, ένα φαινόμενο ανεξάρτητο και ανεπηρέαστο από τη γενικότερη κοινωνική εξέλιξη.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η πορεία προς την πλήρη θεσμική κατοχύρωση της πλουραλιστικής δημοκρατίας, και μάλιστα σ' όλα τα επίπεδα της κοινωνικής ζωής, έχει ακόμη μακρύ δρόμο να διανύσει στην Ελλάδα, όμως είναι γεγονός ότι η χώρα μας, κατά την πρόσφατη δεκαετία, έχει συνολικά πραγματοποιήσει αναμφισβήτητα και αποφασιστικά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση.

Παρ' όλα αυτά, το σύγχρονο αυτό ελληνικό αίνιγμα, που εντοπίζεται στην αντιφατικότητα ανάμεσα στην πολιτική και στην κοινωνική εξέλιξη, παραμένει μέχρι σήμερα όχι απλώς αναπάντητο, αλλά και αδιευκρίνιστο. Η αναγκαία μελαγχολική, εάν όχι ανησυχητική, διαπίστωση είναι ότι δεν έχουν ακόμη διατυπωθεί οι όροι με τους οποίους θα μπορούσε να τεθεί το πρόβλημα.

Η εμμονή στους παλαιούς κώδικες αντιληπτικότητας μας κάνει ν' αντιλαμβανόμαστε την αντιφατικότητα των εξελίξεων σαν κάτι το «ασύλληπτο», τα φαινόμενα της κοινωνικής και οικονομικής δυσλειτουργίας σαν μια απλή φθορά και παρακμή.

Υπό τις συνθήκες που η παλαιά αντιληπτικότητα θα δεχόταν ως ομαλές, το πολιτικό μας σύστημα, δηλαδή το σύστημα των πολιτικών σχέσεων και των ιδεολογιών, δεν θα ήταν βέβαια δυνατόν να παραμείνει ανεπηρέαστο από μια σταθερή εξέλιξη της χώρας προς την κοινωνική απορρύθμιση, διαδικασία που δεν έπαψε να διευρύνεται και να βαθιάίνει από την αρχή των ετών '70 και στην οποία συναρθρώθηκαν αιτίες τόσο εσωτερικές (όπως π.χ. η στρατιωτική δικτατορία) όσο και διεθνείς (όπως π.χ. η διεθνής κρίση).

Από την άλλη πλευρά, μια γενικά παραδεκτή υπόθεση εργασίας θα ήταν ότι το ελληνικό πολιτικό σύστημα της πρόσφατης δεκαετίας κρίθηκε όχι τόσο από τις ιστορικές ή θεωρητικές του αναφορές, όσο κυρίως από τη δυνατότητα ή την αδυναμία του να εκφράσει τη νέα υπό διαμόρφωση πραγματικότητα στο χώρο της ελληνικής κοινωνίας. Μέσα από αυτή την οπτική, εύκολα θα μπορούσε να διαπιστώσει κάποιος ότι το εύρος, η βαθύτητα και η διάρκεια της κοινωνικής κρίσης προσδιόρισαν εκτεταμένες αποσυνθετικές διαδικασίες, των οποίων η σημασία ξεπέρασε εύλογα τον συγκυριακό χαρακτήρα του οικονομικού κύκλου, για ν' αναφερθεί στη δομή της τάξης πραγμάτων που είχε παγιωθεί στη χώρα μας τουλάχιστον μεταπολεμικά.

Η έννοια «πολιτικό σύστημα» συνοψίζει και κωδικοποιεί τις μορφές με τις οποίες η κοινωνία εντάσσεται στο σύστημα εξουσίας. Αυτό θα εσήμαινε ότι ευθύς εξ αρχής, και όχι σε τελευταία ανάλυση, ένα ορισμένο επίπεδο οικονομικής διάρθρωσης και κοινωνικής συνοχής είναι προϋπόθεση απαραίτητη για τη συγκρότηση και λειτουργία του πολιτικού συστήματος. Μ' άλλα λόγια, μια ιστορική κοινωνική συμμαχία, ένα σύστημα ηγεμονίας με την γκραμσσιανή έννοια, η εν γένει κοινωνική διάταξη θα έπρεπε να είναι οι όροι στους οποίους θ' αντιστοιχούσε αναπόδραστα η πολιτική σχέση, είτε ως κοινωνική πρακτική είτε ως η ιδεολογία της πρακτικής αυτής.

Πόσο λίγο έχουμε συνειδητοποιήσει την κρίση της ελληνικής κοινωνίας, όπως αυτή εκδηλώνεται κατά την πρόσφατη δεκαετία... Στην καλύτερη περίπτωση, το εννοιολογικό μας οπλοστάσιο προσεγγίζει την έννοια της κρίσης ως πλαίσιο, εισαγόμενο απ' το εξωτερικό, αλλ' όχι ως πρόβλημα αυτό καθαυτό.

Η ιδεολογία της αποχουντοποίησης και του πρωτοφανέωτου εκδημοκρατισμού, κατά τα πρώτα μετά τη μεταπολίτευση χρόνια, μονοπώλησε τον πολιτικό ορίζοντα, θέτοντας στο περιθώριο τη συνείδηση της κοινωνικής παρακμής. Η αισιοδοξία της αποκατεστημένης δημοκρατίας επέβαλε ώστε τα φαινόμενα δυσλειτουργίας να θεωρούνται ως συνέπειες της δικτατορικής επταετίας. Ενώ, είναι, βέβαια, γνωστό πως οι κυβερνήσεις, ακόμη και οι πιο ολοκληρωτικές, δεν μπορούν να δη-

μιουργήσουν κοινωνικές τάσεις, μπορούν μόνο να επιταχύνουν ή να καθυστερήσουν τις ήδη υπάρχουσες...

Φυσικά, η έλλειψη συνείδησης δεν εμπόδισε την αποσυνθετική διαδικασία ν' αναπτυχθεί. Οι διαδικασίες της ιστορικής φθοράς έθιξαν έτσι προοδευτικά όχι μόνον την ταξική δομή της παλαιάς τάξης πραγμάτων, αλλ' ακόμη και τις πιο θεμελιακές πολιτισμικές εκφράσεις της: το σύστημα των κοινωνικών αξιών, τις εκφραστικές και επικοινωνιακές δυνατότητες, την ίδια τη γλώσσα, τη δομή, ακόμη και τις απλές λέξεις. Η αποσύνθεση του παλαιού συστήματος αξιών, του παλαιού κώδικα έκφρασης και επικοινωνίας συντελείται σήμερα με τόσο ραγδαίο ρυθμό, ώστε ακόμη και η έννοια της εξέλιξης αδυνατεί πολλές φορές ν' αποδώσει έστω και ένα μέρος της πραγματικότητας. Λέξεις σε τροχίες αδέσποτες κι απροσδόκητες, ιδιωτισμοί βυθισμένοι στη βαναυσότητα και στην ασέβεια, ασάφεια και απροσδιοριστία στην έκφραση. Ο λόγος δεν προσδιορίζεται πλέον με την αναφορά σε κάποιο αντικειμενικό γλωσσικό ή νοηματικό σύστημα, αλλά με τη συνενοχή των υποκειμένων, με τη συγκαταβατικότητα, με την ειρωνεία που επιτρέπει να τηρούνται οι *αποστάσεις ασφαλείας* από τις χρησιμοποιούμενες λέξεις. Δεν επικοινωνούμε πλέον με τη γλώσσα, αλλ' η γλώσσα καθεαυτή ως σύστημα επικοινωνίας παρακμάζει, ενώ οι λέξεις *αυτονομούνται* και *αποστασιοποιούνται* από τα ομιλούντα υποκείμενα. Το μεγάλο φαινόμενο σήμερα δεν είναι τόσο ο αφελληνισμός της γλώσσας, αλλ' η πολύ πιο βασική κατάρρευση της έννοιας της γλώσσας ως κώδικα επικοινωνίας. Το γλωσσικό σύστημα, είτε ως συντακτικό είτε ως γραμματική είτε ως δομή του λόγου παρακμάζει, ενώ οι λέξεις σηματοδοτούν όχι πλέον λεκτικά, αλλά *εικονικά*. Ακμάζουν σήμερα οι λέξεις που παραπέμπουν σε εικόνες, οι μεμονωμένες λέξεις, οι λέξεις - τίτλοι, οι λέξεις - σλόγκαν, αλλ' όχι οι λέξεις που παραπέμπουν σε κάποιο γλωσσικό σύστημα. Στη θέση της επικοινωνίας απομένει σήμερα η ασάφεια της «επαφής». Η γλώσσα σήμερα χρησιμοποιείται σαν παρωδία παλαιών κλισέ, υπαινικτικά και ειρωνικά, τηρούμενων των αποστάσεων ασφαλείας: κανείς δεν δεσμεύεται σ' αυτό που ο ίδιος λέει... Πράγματι, ποιος σήμερα αναλαμβάνει τον κίνδυνο να επενδύσει στα σοβαρά σε κώδικες που τους αισθάνεται ως νεκρούς;

Βρισκόμαστε σε μια διαδικασία κατά την οποία ανακαλύπτουμε καθημερινά *πτώματα* γύρω μας: στα θεμέλια του σπιτιού μέσα στο οποίο μεγαλώσαμε, στους τοίχους, στην αυλή, στη γειτονιά, στα ντουλάπια, στα συρτάρια, στις τσέπες των παλιών μας ρούχων. Όλα γύρω αναδίδουν την οσμή του παρελθόντος, χωρίς να μπορούν να πείσουν για τη λειτουργικότητά τους στην ιστορική στιγμή που σήμερα διανύουμε. Υπάρχει διάχυτο το συναίσθημα ότι ο βασιλιάς δεν είναι απλώς γυμνός ή ασημαντός, αλλ' ότι είναι ήδη προ πολλού νεκρός και το πτώμα του τυμπανιαίο.

Είναι πια φανερό ότι η κρίση, παρά την αδυναμία μας να την συλλάβουμε ακόμη και ως πρόβλημα, δεν είναι πλέον μια απλή υπόθεση εργασίας, αλλά μια ολοκληρωμένη και οδυνηρή πραγματικότητα. Δεν έχει παρεκκλίνει η Ελλάδα από τις παραδόσεις της, αλλ' έχει απλώς ανατρέψει το ζυγό αυτού που στο παρελθόν είχε επιβληθεί ως παραδοσιακό σύστημα αξιών. Θα μπορούσε μάλιστα κάποιος να προσθέσει ότι για πρώτη φορά στη νεοελληνική ιστορία η κοινωνία μας έχει αποδεσμευθεί τόσο βαθειά από τον ισκίο του παρελθόντος της, από την αδράνεια αυτού που μονόπλευρα οριζόταν ως «ελληνοχριστιανικό».

Παρ' όλα αυτά, άραγε θα μπορέσουμε ποτέ να μιλήσουμε θετικά και όχι νευρωτικά για τα υπαρκτά μας προβλήματα; Θα μπορέσουμε άραγε ποτέ να μιλήσουμε για την υπαρκτή κρίση της ελληνικής κοινωνίας, χωρίς να κάνουμε κινδυνολογία και χωρίς να θεωρηθούμε ως κινδυνολόγοι; Χωρίς να κάνουμε θριαμβολογία και χωρίς να θεωρηθούμε θριαμβολόγοι;

Κατ' αρχήν, η αντιληπτικότητα της παλαιάς τάξης πραγμάτων αρνήθηκε να λάβει υπόψη της τη διαδικασία της ιστορικής φθοράς, εφόσον αυτή υπενόμεινε τα θεμέλια του δικού της ηγεμονικού ρόλου. Μέσα στην ευφορία της μεταπολίτευσης, αρνήθηκε νευρωτικά να παραδεχθεί ότι βαθειές μεταλλαγές υλοποιούνταν στους κόλπους της ελληνικής κοινωνίας. Ο κυρίαρχος λόγος δεχόταν να θέσει την έννοια της κρίσης στο χώρο των συνεπειών της επτάχρονης δικτατορίας, αλλ' απέρριπτε κάθε ιδέα που έτεινε να συνδέσει την κρίση με τη νέα περίοδο που μόλις άρχιζε. Όταν αργότερα το συναίσθημα της φθοράς άρχισε να επισκιάζει το συναίσθημα της ευφορίας, η φθορά δεν αντιμετωπίστηκε σαν αναπόδραστη πραγματικότητα, αλλ' ως επιλογή του πολιτικού αντιπάλου. Όταν, όμως, τελικά η αντιπαράθεση απέβη εις βάρος του μέχρι τότε επκρατούντος λόγου, το απωθημένο συναίσθημα της φθοράς και της παρακμής αναδύθηκε στην επιφάνεια με τη μορφή της *νοσταλγίας* ενός εξιδανικευμένου παρελθόντος και της *καταστροφολογίας* για το επερχόμενο μέλλον. Κοινός παρανομαστής αυτών των δολιχοδρομήσεων ήταν και παραμένει η άρνηση του κυρίαρχου λόγου ν' αντικρύσει στη ρίζα της τη σημερινή κοινωνική κρίση και αποσύνθεση, εφ' όσον αυτό θα ισοδυναμούσε με αναγνώριση της δικής του κοινωνικής αδυναμίας να παίξει τον ηγεμονικό ρόλο που μέχρι σήμερα έπαιζε.

Από την άλλη πλευρά, αναμφισβήτητα νέες κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις ανέρχονται, νέες αντιλήψεις και αντιληπτικότητες έρχονται ν' αντιστρέψουν ό,τι εθεωρείτο σαν δεδομένο από τις παραδοσιακές προσεγγίσεις. Η τάση για μια ριζική ανατοποθέτηση του ελληνικού αινίγματος οδηγεί έτσι σ' απροσδόκητες συναρτήσεις: η ενδυνάμωση του πολιτικού συστήματος και των θεσμών δεν είναι αντι - ιστορική ουτοπία, δεν είναι αυταπάτη που προβάλλει σε μian απρόσφορη ιστορική στιγμή, αλλ' αποτελεί τη βάση για την ανασυγκρότηση του κοινωνικού ιστού πάνω σε νέες μορφές κοινωνικής οργάνωσης για το ξεπέρασμα της κρίσης. Ο εκδημοκρατισμός της ελληνικής κοινωνίας, στο μέτρο που ήταν πραγματικός, φάνηκε ότι ήταν τελικά ασυμβίβαστος με το παραδοσιακό σύστημα αξιών και με την όλη προϋπάρχουσα κοινωνική δομή. Όσο προχώρησε ο πολιτικός εκδημοκρατισμός μετά το '74, τόσο βάθυνε η κοινωνική αποδιοργάνωση. Εύλογα θα μπορούσε κάποιος να συμπεράνει ότι η ενδυνάμωση των θεσμών και του πολιτικού συστήματος στην Ελλάδα ήταν ένας παράγων που συνέβαλε αποφασιστικά στην αποσύνθεση της παραδοσιακής μορφής των κοινωνικών μας πραγμάτων: ήταν κάτι που, το παραδοσιακό σύστημα, μην μπορώντας άλλο ν' αποσοβεί, υποχρεώθηκε τελικά να φέρει, ανοίγοντας όμως έτσι τη διαδικασία για την αυτοκατάλυσή του.

Στην Ελλάδα, όπως και στην Ισπανία, ο αναπόφευκτος πολιτικός εκδημοκρατισμός υπέσκαψε καιρία τα θεμέλια της παλαιάς τάξης πραγμάτων. Στην περίπτωση αυτή, η αναντιστοιχία ανάμεσα στο πολιτικό σύστημα και στην κοινωνική κρίση δεν εκφράζει την καθυστέρηση του πρώτου να προσαρμοσθεί στα δεδομένα της δεύτερης, αλλ' αντίθετα την προσωρινή αδυναμία του κοινωνικού χώρου να διαμορφώσει νέες κοινωνικές σχέσεις που ν' αντιστοιχούν στη θεσμική και πολιτική εξέλιξη της χώρας. Ας μη λησμονούμε ότι η μεγάλη απουσία στη σημερινή ελληνική κοινωνία δεν είναι της πολιτικής έκφρασης, δεν είναι του θεσμικού νομοθέτη, ούτε του θεσμικού πλαισίου, αλλά κατά κύριο λόγο του κάθε μορφής *κοινωνικού κινήματος*. Η πολιτική υπερκινητικότητα σήμερα δεν κατορθώνει να συγκαλύψει μια συγκλονιστική *κοινωνική σιωπή*: δραματικότερη κι από την αποδιάρθρωση του κυρίαρχου λόγου φαίνεται ότι είναι η απουσία της οποιασδήποτε κριτικής σκέψης και η απελπιστική δυσ-φασία των κοινωνικών κινήματων. Η ανεπάρκεια του λόγου της εξουσίας και των πολιτικών κομμάτων σήμερα δεν είναι αιτία, αλλά μικρή αντανάκλαση από την γενικότερη

κοινωνική σιωπή και αμηχανία.

Ακριβώς, στο σημείο αυτό προβάλλει πολύτιμη η ανάλυση του στοχαστή των πολιτειακών μας πραγμάτων Δημήτρη Τσάτσου. Το ενδιαφέρον της ανάλυσης που μας προτείνει (βλ. το βιβλίο του, «Η κρίση του πολιτικού λόγου», Θεμέλιο 1983) είναι πολλαπλό: επιστημονικό, επιστημολογικό, ιστορικό, πολιτικό και σαν προσωπική μαρτυρία από κάποιον που μετέχει άμεσα στη διαμόρφωση των κοινωνικών γεγονότων. Δεν ξεχνάμε ότι ο Δ.Τ. ήταν απ' τους λίγους που, κατά τη μεταπολίτευση του '74, δεν εξαντλήθηκε στους πανηγυρισμούς και στη γενική ευφορία, αλλά ζήτησε σαν Υφυπουργός Ανώτατης Παιδείας και επέβαλε μέτρα πραγματικής κάθαρσης μοναδικά στην ελληνική ιστορία, μεταβάλλοντας ακόμη και το θεσμικό μας πλαίσιο προς τον σκοπό τούτο.

Ενταγμένος στον προοδευτικό και δημοκρατικό χώρο, ο Δ.Τ. απορρίπτει την ιδέα της «ουδέτερης» επιστήμης, όπως και εκείνην του διαχωρισμού της επιστήμης από την πολιτική. Ο ίδιος έχει αφιερώσει τη ζωή του στον αγώνα για ν' αναδείξει μian άλλη πολιτική, την πραγματική, τη μόνη ενδιαφέρουσα, εκείνη που απορρέει από την ολοκλήρωση της επιστημονικής ανάλυσης. Η πολιτική, διακηρύσσει ο Δ.Τ., δεν εκπορεύεται από το χώρο της μεγάλης «κατηγορικής προσταγής», δεν είναι ζήτημα ηθικών επιλογών, αλλ' αποτελεί μια φυσιολογική και αναπόφευκτη διάσταση της πιο αυστηρής επιστημονικής ανάλυσης.

Παράλληλα, ο ίδιος τονίζει κατά κόρον ότι η πολιτική δεν αποτελεί μια διακεκριμένη σφαίρα της ανθρώπινης δραστηριότητας, αλλά συνιστά την άμεση φύση κάθε κοινωνικής παρουσίας. Μ' άλλα λόγια, η πολιτική δεν διακρίνεται από την κοινωνία, αλλ' η κοινωνία αυτή καθεαυτή είναι από τη φύση της πολιτική.

Με τον τρόπο αυτό, απομακρυνόμαστε από την ιδέα της πολιτικής για τους ειδικούς ή για ορισμένες εξαιρετικές στιγμές των ανθρώπων, για ν' ανοιχθούμε στο ευρύ πεδίο που εννοιολογικά ορίζεται από την «κοινωνικοποίηση της πολιτικής». Το νέο αυτό πλαίσιο, που διαγράφει ο Δ.Τ. με τις αναλύσεις του, έχει βέβαια κατά κύριο λόγο διαγνωστικό χαρακτήρα και όχι απλώς δεοντολογικό. Αυτό σημαίνει, επιχειρώντας την αντίστροφη προσέγγιση, ότι οι μεταβολές στο πολιτικό σύστημα και στον πολιτικό λόγο δεν είναι δυνατόν να θεωρούνται σαν απλές ιδεολογικές διεργασίες, αλλ' αποτελούν αναμφισβήτητα υλικές όψεις της συνολικής διαδικασίας που συγκροτεί τις ευρύτερες κοινωνικές μεταλλάξεις. Με την έννοια αυτή, δεν νοείται το φαινόμενο της αναντιστοιχίας ανάμεσα στην πολιτική, στους θεσμούς και στην κοινωνία. Η πολιτική μεταβολή συνιστά αυτή καθεαυτή ένα βασικό μέρος της γενικότερης κοινωνικής μεταβολής, αποτελεί αυτή καθεαυτή το πρώτο βήμα για την πραγματοποίηση της γενικότερης οικονομικής και κοινωνικής μεταβολής.

Ανάτομος της ελληνικής πολιτειακής εξέλιξης και με σεβαστή γνώμη στον τομέα της συγκριτικής πολιτειολογίας, ο Δ.Τ. εκφράζει αναπότρεπτα τη σαφή προτίμησή του προς την «λογοκεντρική» προσέγγιση. Η μικροσκοπική ανατομία της δομής του πολιτικού λόγου και της εξέλιξης του επιτρέπει ν' ανιχνεύσουμε όχι μόνο τα στοιχεία του πολιτικού μας συστήματος, όχι μόνον τις μεταβολές στην πολιτειακή μας συγκρότηση, αλλά και τη γενικότερη πορεία των κοινωνικών μας πραγμάτων. Ανίχνευση της κοινωνίας μέσα από την ψηλάφηση του λόγου και των περιπετειών του.

Η αγωνία του Δ.Τ. αποκτά άμεσα επιστημονικό και πολιτικό νόημα. Πρόκειται για τη γνήσια αγωνία του πνευματικού ανθρώπου κατά τη μεταβατική ιστορική στιγμή στην οποία βρίσκεται η κοινωνία μας σήμερα. Η αγωνία αυτή δεν περιστρέφεται φυσικά γύρω από το κοινότοπο ερώτημα «με ποιον θα πάω»: αυτό για τον Δ.Τ. είναι ήδη ξεκαθαρισμένο και πάν-

τως όχι αντικείμενο αγωνίας. Η πραγματική αγωνία του επιστήμονα είναι ο ρόλος της επιστήμης του κατά τη μεταβατική περίοδο της κοινωνίας. Θα μπορέσουμε άραγε να μιλήσουμε για τη βαθειά κρίση της κοινωνίας μας, κρίση της οποίας οι κυβερνητικές μεταβολές δεν είναι παρά απλά επιφανόμενα; Θα μπορέσουμε άραγε ποτέ κατά τρόπο άμεσο, γνήσιο και δημιουργικό, ή είμαστε καταδικασμένοι να χάνουμε το θέμα μας μέσα στη διεγκυστίνδα που αναπτύσσεται ανάμεσα στην καταστροφολογία και στη θριαμβολογία;

Πώς εξηγείται η σημερινή ουσιαστική σιωπή της ελληνικής κοινωνίας των πολιτών πάνω στην ίδια της εξέλιξη και στην κρίση της; Καλά το κράτος, τα κόμματα, οι πολιτικοί καταφεύγουν σε λόγους παρελθούσης χρήσεως, όμως οι απλοί πολίτες, οι άνθρωποι της βάσης, οι οργανώσεις τους, οι πνευματικοί άνθρωποι, τι συμβαίνει και έχουν όλοι βυθιστεί σε μια αμήχανη σιωμή; Θα έλεγε κανείς ότι η αποσύνθεση του κυρίαρχου λόγου έχει συνεπιφέρει και εκείνην του κριτικού λόγου. Αναμφίβολα, ο λόγος σήμερα στην Ελλάδα είναι τόσο ελεύθερος όσο ποτέ άλλοτε. Κι όμως η έκφραση, λόγω εγγενών δυσχερειών, έχει σήμερα τόσες δυσκολίες για να ολοκληρωθεί, όσες δεν είχε ποτέ άλλοτε. Έχουν κλονισθεί βαθιά στην εποχή μας οι κώδικες αναφοράς, οι κώδικες έκφρασης και επικοινωνίας, και έτσι ο λόγος φαντάζει απ' όλες τις πλευρές σαν ανυπόφορα ρηχός, ενοχλητικά απρόσφορος και μακρινός: λεκτικά περιτυλίγματα, χωρίς περιεχόμενο ή και με περιεχόμενο αμφίβολο και παρελθούσης χρήσεως.

Η κοινωνία μας βρίσκεται σήμερα σε μια κατ' εξοχήν μεταβατική ιστορική στιγμή: βγαίνει σιγά σιγά από το στάδιο των συντεχνιακών ολοκληρωτισμών, προσπαθώντας να βαδίσει στο δρόμο του κοινωνικού εκδημοκρατισμού και τους εκσυγ-

ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΤΥΠΟΥ

επιλογή ειδήσεων, άρθρων, σχολίων απ' τον ελληνικό τύπο

- Οργανωμένη πληροφόρηση για οποιοδήποτε **θέμα** σας ενδιαφέρει, ή αφορά τη δική σας δραστηριότητα.
- Συστηματική επιλογή από τον ελληνικό ημερήσιο, περιοδικό και επαγγελματικό τύπο, στο **εύρος** που εσείς επιθυμείτε.
- Προσφορά της είδησης όπως **ακριβώς** δημοσιεύτηκε, υπό μορφή σελίδας έτοιμης για αρχειοθέτηση.
- Εξασφαλισμένη πληρότητα, που στηρίζεται στην οκτάχρονη **πείρα** του γραφείου.
- **Καθημερινή** αποστολή του τύπου (ή εβδομαδιαία, κατά συμφωνία).
- Οικονομική σχέση υπό μορφή **συνδρομής**, καλύτερης απ' αυτήν που... φαντάζεστε.
- Δυνατότητα χρήσης, του **αρχείου** μας
- **Συνδρομητές** μας είναι εκατοντάδες επιστημονικοί, κοινωνικοί, πολιτιστικοί, οικονομικοί και πολιτικοί φορείς, επιχειρήσεις, Δήμοι, Μητροπόλεις, βουλευτές, δημοσιογράφοι, συνδικαλιστές, άνεργοι, ελεύθεροι επαγγελματίες... απ' όλη την **Ελλάδα**.

- **Κάποια από τα θέματά μας:** Εκπαίδευση, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Υγεία, Βιομηχανία, Περιβάλλον, Αγροτικά, Μουσική, Τύπος, Νεολαία, Γυναίκα, Συνδικαλιστικά, Λογοτεχνικά, Θέατρο, Δημοπροσιές...
- **Μερικοί από τους πελάτες μας:** Τεχνικό Επιμελητήριο, ΕΤΗΥΛ, Κρατική Ορχήστρα, Ιατρικός Σύλλογος, Ομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών, Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, Φιλοσοφική Σχολή, Εργατικό Κέντρο, ΧΑΝΘ, ΕΛΜΕ, Περιοδικά «Οικολογία», «Ντέφι», ΕΛ.ΒΙ.Ζ., Πανελλήνια Πολιτιστική Κίνηση, ΠΣΥΠ.ΟΤΕ, ΟΣΕ...

Γλυτώνετε κόπο, έξοδα και - βασικά - χρόνο...

ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΥΠΟΥ
I.D. SYSTEM
 γ. Οικ. Πύργου 3, τηλ. 23.07.09 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
 Τ.Κ. 54623

Αφήστε το σε μας!

χρονισμού. Όμως προϋπόθεση για την επιτυχία αυτής της πορείας είναι ασφαλώς η κινητοποίηση της ίδιας της κοινωνίας και των κινημάτων που προέρχονται από τους επί μέρους χώρους. Θα πρέπει, τονίζει στο σημείο αυτό ο Δ.Τ., η κυβέρνηση να μετασχηματισθεί ταχύτατα και σε κοινωνική εξουσία. Θα πρέπει δηλαδή οι κοινωνικοί χώροι να δώσουν τάχιστα μορφή στις νέες κοινωνικές σχέσεις που, με τη σειρά τους, θ' αναδιοργανώσουν το σύνολο του κοινωνικού ιστού. Αυτό σημαίνει ότι οι μεταβολές που θεσμοθετούνται πολιτικά και νομοθετικά θα λειτουργήσουν μ' επιτυχία μόνον στο μέτρο που θα στηριχθούν και θα εννοηματοθούν από τα αντίστοιχα κοινωνικά στρώματα.

Η αφύπνιση των κοινωνικών φορέων για την κοινωνική μεταβολή έρχεται έτσι με τη σειρά της να θέσει το πρόβλημα της συνειδησης της κοινωνικής κρίσης, των διαδικασιών και των προοπτικών της. Ο πνευματικός άνθρωπος είναι σε θέση να γνωρίζει πόσο σημαντική και απαραίτητη είναι η συνειδηση και η συνειδητή διεργασία απ' τους κοινωνικούς φορείς σε μια ιστορική διαδικασία που θα είχε σαν στόχο της τη δημιουργία ενός νέου ηγεμονικού συγκροτήματος. Και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι για τη διαμόρφωση αυτής της ιστορικής συνειδησης, ο λόγος παραμένει πάντοτε ο βασικός άξονας.

Η επιστημονική συνέπεια και η οξυδέρκεια της παρατήρησης οδηγούν τον Δ.Τ. σε μια σειρά από ρηξικέλευθες διαπιστώσεις. Χαρακτηριστικά μπορούμε ν' αναφέρουμε ότι στην τρέχουσα ιστορική στιγμή, ο Δ.Τ. βρίσκει την σημερινή κοινωνική σιωπή προτιμότερη από την παλαιότερη κυριαρχία του λόγου: ο παλαιός λόγος ήταν φλυαρία ανούσια που χρησίμευε μόνον στο να συσκοτίζει τα πράγματα, ενώ η σημερινή σιωπή είναι ουσιαστική, εφόσον εκφράζει μια πραγματική αδυναμία του λόγου. Η σιωπή εάν όχι τίποτε άλλο, θέτει το πρόβλημα της νέας άρθρωσης του λόγου, ενώ ο παλαιός λόγος απέφευγε και ν' αντικρύσει αυτό το πρόβλημα. Η σημερινή σιωπή, επιλέγει ο Δ.Τ., οριοθετεί μια δυνατότητα, που βρίσκεται εδώ μπροστά μας, για μια νέα άρθρωση του λόγου.

Συνεπώς με την αμείλικτη αυτή συλλογιστική, ο Δ.Τ. φθάνει στο συμπέρασμα ότι εάν η ελληνική κοινωνία διατηρεί μιαν ελπίδα για το μέλλον αυτή είναι ασφαλώς εκείνη που προκύπτει από τη χρησιμοποίηση της γλώσσας της *ωμής αλήθειας*. Μόνον η γλώσσα των πραγμάτων, δηλαδή εκείνη που από τη φύση της δεν γνωρίζει σκοπιμότητες, έχει σήμερα ελπίδες να εκφράσει κάτι το αυθεντικό, και αυτό θα ήταν η αναγκαία βάση για τη διαμόρφωση μιας νέας τάξης πραγμάτων. Μόνον η συνειδητοποίηση των πραγματικών προβλημάτων θα επιτρέψει ν' αρθρωθεί ο νέος πολιτικός και κοινωνικός λόγος, δηλαδή ο λόγος της νέας κοινωνίας.

Γλώσσα της ωμής αλήθειας σημαίνει πάνω απ' όλα την απελευθέρωση του λόγου από τις ενοχές και τις νευρώσεις που είχαν προσδιορίσει τα χαρακτηριστικά του παλαιού κυρίαρχου λόγου και των παραλλαγών του. Το όραμα του Δ.Τ. φθάνει και μέχρι τις μορφές της άμεσης δημοκρατίας και της λαϊκής συμμετοχής που είναι σε θέση να στηρίζουν και να εννοηματοώνουν την προοπτική σύμφωνα με την οποία η κοινωνία αναλαμβάνει η ίδια τη διεύθυνση των προβλημάτων της. Άμεση γλώσσα, άμεση δημοκρατία, άμεση συμμετοχή, αποτελούν το τρίπτυχο για τη στήριξη και εμβάθυνση της κοινωνικής μεταβολής.

Η πολιτική αλλαγή έχει ήδη πραγματοποιηθεί στη χώρα μας, δέχεται ο Δ.Τ., όμως για να σταθεροποιηθεί χρειάζεται να μετεξελιχθεί και σε κοινωνική, πράγμα που θα γίνει δυνατόν μόνο στο μέτρο που κινητοποιηθούν οι κοινωνικές δυνάμεις, στο μέτρο που οι δυνάμεις αυτές στηρίξουν και εννοηματοώσουν τις πραγματοποιούμενες θεσμικές μεταβολές. Μόνος τρόπος για να επιτύχει αυτή η κινητοποίηση είναι η προσφυγή στην απλή γλώσσα της ειλικρίνειας και της αλήθειας: στη γλώσσα που μιλιέται απ' το λαό και που μιλάει στο λαό.

Η επιστημονική ευαισθησία και η βαθύτητα των παρατηρήσεων οδηγούν σε μιαν ακαταμάχητη ακρίβεια συλλογιστικής. Η παρακμή του πολιτικού και κοινωνικού λόγου συνιστά ένα ευρύτερο κοινωνικό φαινόμενο που φυσικά δεν μπορεί να καταννοηθεί με την αναφορά στις απλές γλωσσολογικές ή πολιτικές εξελίξεις. Η απώτερη, και συνεπώς βασική, αιτία της παρακμής του πολιτικού λόγου και του λόγου γενικότερα τοποθετείται κατ' ανάγκην στην παρατεινόμενη *κρίση ηγεμονίας* που εκδηλώνεται στην ελληνική κοινωνία κατά την τελευταία δεκαετία. Το μέλλον του λόγου στη χώρα μας καθορίζεται έτσι, σε τελευταία ανάλυση, από τη διαμόρφωση ευρύτερων κοινωνικών συγκροτημάτων και όχι από τις απλές θεσμικές, νομοθετικές ή πολιτικές μεταβολές.

Άλλωστε, ποιος μπορεί σήμερα να δεχθεί στα σοβαρά την ειδυλλιακή υπόθεση ότι η νέα τάξη πραγμάτων ωριμάζει μέσα στα πλαίσια της παλαιάς, την οποία υποτίθεται ότι έρχεται ν' αντικαταστήσει όταν η ωρίμανσή της ολοκληρωθεί;

Η ιστορική εμπειρία, για όποιον δεν ικανοποιούν τα προκατασκευασμένα απλουστευτικά σχήματα, δείχνει ότι σε κάθε περίπτωση, το τέλος ενός κόσμου, μιας τάξης πραγμάτων επέρχεται όχι επειδή έχει ήδη διαμορφωθεί στους κόλπους της μια νέα τάξη, αλλ' επειδή η παλαιά έχει φθάσει σ' ένα αδιέξοδο. Το αδιέξοδο αυτό ορίζεται όχι τόσο από την εμφάνιση νέων προϋποθέσεων, όσο κυρίως από τη φθορά ή την αλλοίωση των παλαιών. Κατ' αρχήν διαπιστώνεται το αδιέξοδο, έπειτα ανοίγει μια ακαθόριστος χρονικής διάρκειας μεταβατική περίοδος κατά την οποία συνυπάρχουν ανταγωνιζόμενες εναλλακτικές λύσεις και μόνον στο τέλος αυτής της διαδικασίας επιβάλλεται μια από τις κυοφορούμενες λύσεις και δημιουργεί τη νέα τάξη πραγμάτων, τους νέους κώδικες αξιών, τους νέους ορισμούς της καθαρότητας. Πως είναι δυνατόν να διαμορφωθεί μια νέα ποιότητα του λόγου, όταν δεν έχουν ακόμη σταθεροποιηθεί οι νέες κοινωνικές προϋποθέσεις στις οποίες θ' αντιστοιχεί; Βέβαια, και ο λόγος συνιστά και αυτός μια από τις ζητούμενες νέες προϋποθέσεις, όμως πως είναι δυνατόν να περάσουμε από την παλαιά ποιότητα σε μια νέα, εάν δεν ολοκληρωθεί ο κλονισμός της παλαιάς;

Ο λόγος σήμερα δεν πάσχει από τον περιορισμό του λεξιλογίου, αλλ' από τη μαζική εισβολή νέων λέξεων και εκφράσεων από κάθε πιθανή και απίθανη προέλευση. Ο λόγος σήμερα δεν πάσχει από λεκτική ή εκφραστική συρρίκνωση, αλλ' από αιφνίδιο εμπλουτισμό με νέες αφάνταστες μέχρι τώρα δυνατότητες. Ο εμπλουτισμός αυτός είναι τόσο ξαφνικός, τόσο ετερόκλητος, τόσο αυθόρμητος και ανεξέλεγκτος που έχει προκαλέσει μια βαθιά *κρίση εμπιστοσύνης* απέναντι στις δυνατότητες του λόγου εν γένει. Αδυνατεί σήμερα όχι το λεκτικό ή το εκφραστικό μέρος, αλλά το *πνεύμα του λόγου*. Τι άλλο χρειαζόμαστε για να ορίσουμε την έννοια της μεταβατικής περιόδου στην τάξη του λόγου, της γλώσσας και της έκφρασης; Και βέβαια το προϊόν αυτής της μετάβασης θα σταθεροποιηθεί σε συνδυασμό με τις γενικότερες κοινωνικές εξελίξεις και όχι απλά και μόνον από τις κυβερνητικές ρυθμίσεις.

Ο Δ.Τ. μας εισάγει σ' αυτό τον προβληματισμό, που ορίζεται από την κοινωνικοποίηση της επιστήμης. Παραμένοντας ο ίδιος σταθερά στο χώρο της επιστήμης, φωτίζει τον τρόπο με τον οποίο εκφράζονται στο επιστημονικό πεδίο τα κοινωνικά και πολιτικά φαινόμενα.

Η παρέμβαση του Δ.Τ. είναι μοναδική, τόσο για το νηφάλιο πάθος με το οποίο επιμένει να θέτει την ανάγκη της κοινωνικής αυτογνωσίας μας, όσο και για την παραδειγματική επιστημολογική του τοποθέτηση. Η αυστηρή επιστήμη, τονίζει ακούραστα ο Δ.Τ., νοείται μόνον σαν αγώνας για την ανάδειξη της αλήθειας, πράγμα που εξυπακούει το άσβεστο πάθος για την αναζήτηση της διαρκώς νέας κοινωνικής ποιότητας.

[]

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Μόνο συμπτώματα;

Ορισμένα γεγονότα που γίνονται τελευταία στα σχολεία και στα οποία δεν έχει δοθεί ιδιαίτερη σημασία από τον Τύπο, είναι χαρακτηριστικά για την κυβερνητική πολιτική, που εφαρμόστηκε μέχρι σήμερα και αποτελούν ενδείξεις για απόψεις και καταστάσεις που διαμορφώνονται στους μαθητικούς χώρους. Αναφερόμαστε κατ' αρχήν στις αποβολές μαθητών σε ορισμένα σχολεία με αιτιολογικό τη διακίνηση και ανάγνωση πολιτικών εντύπων. Το Υπουργείο Παιδείας μέχρι τώρα ουσιαστικά και πρακτικά στηρίζει την απαγόρευση των πολιτικών εντύπων στα σχολεία. Δημιουργείται έτσι, μια απαράδεκτη κατάσταση, όπου ενώ οι νέοι των 18 ετών θεωρούνται ώριμοι να ψηφίζουν και να εκλέγουν εκπροσώπους στις Μαθητικές κοινότητες, να κρίνονται ανώριμοι να διαβάζουν ή να έχουν μαζί τους πολιτικά έντυπα. Δεν αναφερόμαστε εδώ μόνο στην τυπική απαγόρευση της διακίνησης πολιτικών εντύπων, αλλά στην αντίληψη που υποκρύπτεται πίσω απ' αυτή την πρακτική.

Ένα άλλο γεγονός που έχει να κάνει και με την πολιτική της κυβέρνησης, αλλά κυρίως με την κατάσταση στο μαθητικό χώρο είναι η κατάληψη του 3ου ΚΕΤΕ στην Γκράβα. Η κινητοποίηση αυτή των μαθητών, είναι αποτέλεσμα μιας διαδικασίας, που συντελέστηκε τον τελευταίο καιρό σε χώρους της Μέσης Παιδείας. Υπάρχουν δηλαδή και εκφράζονται αντιθέσεις στο συγκεκριμένο χώρο και διαμορφώνονται πρακτικές —οι οποίες ανεξάρτητα από το περιεχόμενο των όποιων αιτημάτων— έχουν να κάνουν με την πολιτική που εφαρμόζεται και με τους προσανατολισμούς που επιδιώκει να δώσει η κυβέρνηση γενικότερα στην εκπαίδευση.

Απ' αυτή την άποψη η κατάληψη στην Γκράβα είναι χαρακτηριστική και για έναν επιπλέον λόγο. Δοκιμάζεται τόσο η πολιτική που ακολουθήθηκε μέχρι τώρα, ιδιαίτερα στην Τεχνική Εκπαίδευση, αλλά και κρίνεται το κατά πόσο το Υπουργείο Παιδείας έχει τη θέληση ή μπορεί να προχωρήσει σε ένα διάλογο και με τους μαθητές και για την πολιτική που ακολουθεί και για τα αιτήματα που αυτοί προβάλλουν.

Σημειωματάριο ειδήσεων

Και ενώ κρατώ συστηματικά τις σημειώσεις μου, την τελευταία στιγμή χάνω το μπλοκ μου. Έτσι, παραλείπεται η στήλη. Και μόλις το βρίσκω, κάποιο θέμα πιο επείγον έρχεται και παίρνει τη σειρά μου. Οι ειδήσεις όμως δεν περιμένουν. Χάνονται. ● Κάποιες μόνιμες, όμως, ανάγκες παραμένουν. Τα παιδιά από το γυμνάσιο στα Φίλια, στη Λέσβο, στήνουν μια δανειστική βιβλιοθήκη. Μας γράφουν και μας ζητούν να τους στείλουμε ορισμένα βιβλία. Και εμείς θα το κάνουμε. Ας στείλουν, όμως, και οι αναγνώστες μας, αφού ψάξουν στη βιβλιοθήκη τους και ξεχωρίσουν μερικά καλά νεανικά βιβλία στη διεύθυνση: **Γυμνάσιο Φίλιας —Φίλια Λέσβου 8113 ● Ψάχνοντας, ψάχνοντας, βρίσκει κανείς πολλά βιβλία στα ράφια, που —χωρίς να έχουν χάσει την αξία τους— είναι συχνά, έξω από τα σημερινά μας ενδιαφέροντα. Ας ξεχωρίσουμε μερικά κι ας τα στείλουμε στο «Μορφωτικό Σύλλογο Αναλήψεως Λαγκαδά».** Φτιάχνουν κι αυτοί τη βιβλιοθήκη τους και μπορούμε

να τους βοηθήσουμε. Τα βιβλία δεν έχουν κανένα νόημα, όταν πια στολίζουν μόνο τα ράφια μας, ενώ είναι χρήσιμα σε άλλους. ● Χρήσιμα, χρήσιμα, βαρέθηκα. Είναι καρναβάλι και φέτος δε θα μασκαρευτώ. Λέω να περάσω το τελευταίο Σαββατοκύριακο τριγυρίζοντας σε γκαλερί, όπου οι εκθέσεις —πυκνές εισβολές— συνεχίζονται ● Αξίζει, όμως, να πάμε ως την έκθεση **Χρόνη Μπότσογλου**: μια ενότητα 25 έργων όπου οι άνθρωποι είναι «ντυμένοι τη γύμνια τους». Η ζωγραφική του σώματος και όχι το «γυμνό», είναι που απασχολεί τον ζωγράφο. Το σώμα όπως καταγράφει το βιώμα του, θεματικά αλλά κυρίως υπαρξιακά. Ο Χρόνης Μπότσογλου παρουσιάζει τη δουλειά του στην Γκαλερί 3, Φωκυλίδου 3 και στην αίθουσα Τέχνης Γλύκωνος 5 ● Η έκθεση της **Ηρώς Κανάκη** άρχισε μόλις στην γκαλερί «Ωρα», Ξενοφώντος 7. Μια δουλειά που ξαφνιάζει με τη χρωματική της δύναμη και την «απόσυρση» από το αντικείμενο. Εδώ, κυριαρχεί η ένταση της απομονωμένης

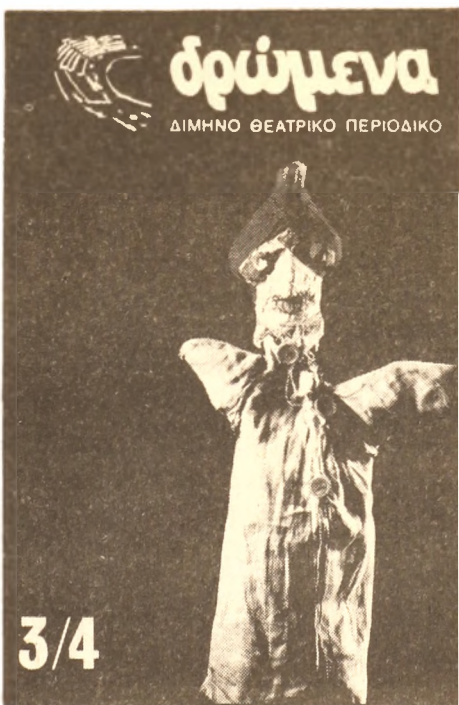
—σχεδόν αποσυνδεδεμένης— λεπτομέρειας. Μόνιμα αναγνωρίσιμα τα λυρικά λουλούδια της, μέσα σ' ένα τοπίο μη αναγνωρίσιμο. Το τοπίο του «no man's land» ή το εσωτερικό «μυστικό» τοπίο. Το ξεπέραςμα των πραγμάτων.

● Αλλά αν βρέχει, ή έστω αλλάξω γνώμη, θα μαζέψω τα διάφορα περιοδικά που κυκλοφορούν —σχεδόν περπατούν— μόνα τους. Ο κόσμος του περιοδικού Τύπου έχει μια ζωντάνια και μια ποικιλία αξιομνημόνευτη στον τόπο μας. Υπάρχουν ήδη ευρετηριασμένα όλα τα προεπαναστατικά νεοελληνικά έντυπα, όλα δουλειά φροντισμένη από το **Κέντρο Νεοελληνικών Σπουδών**. ● Αλλά κάθε μέρα φτάνει κι ένα καινούριο. Κρατώ

μου πεις δυο λόγια /να ταξιδέψουν στη σιωπή».

● Ευτυχώς που παραμένει σταθερός ο ουρανός και το σύμπαν, που από κάτω του ανθούν —μαζί με τα παράσιτα— και κάποιες ευοίωνες, συμπαθητικές προσπάθειες, όπως αυτή της Φιλοσοφικής Κρήτης, που οι φοιτητές μας έστειλαν το 1ο τεύχος του περιοδικού τους «ατραπός». Κεφάλτο, νεανικό αλλά και με «άποψη». ● Έτσι η περιφέρεια κρατά καλά τον ήχο και ξαναζωντανεύει μια διάθεση για συσπείρωση —παρέα, που βλέπουμε να χάνετε πια οριστικά στην πόλη ● Η Συντονιστική Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος κυκλοφόρησε μια έκδοση με τίτλο «**Μέρες περιβάλλοντος στη Ζάκυνθο**».

Με πολύ φροντίδα, με σοβαρότητα και έγνοια. Στον τόμο περιλαμβάνονται εισηγήσεις και άλλες ανακοινώσεις από δύο εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ζάκυνθο το 1984. Το περιβάλλον —τα προβλήματά του— μας απασχολούν όλο και περισσότερο ● Κι ανακαλύπτουμε και σ' αυτή την περίπτωση, αυτό ακριβώς που χάνουμε ● Τη χάρη του χορού, την ξεμάθαμε κι αυτή ● Δε θα προλάβουμε κι αυτές τις Αποκριές να χορέψουμε χορούς απ' τη Λατινική Αμερική, αλλά αν αρχίσουμε τώρα, κάτι καλύτερο μπορεί να συμβεί του χρόνου. Στο **Al Andar**, λειτουργεί μικρό εργαστήριο μουσικής και χορού απ' τη Λατινική Αμερική. Ο Μιγκέλ Νεγκρίνι διδάσκει απίθανους χορούς. Από τους γνωστούς τάγκο, ρούμπα και τσα τσα, ως κάτι εξωτικούς όπως τσακαρέρα, κουέκα, τσαμάμε και άλλα γοητευτικά ονόματα και βέβαια ρυθμούς! Το **Al Andar** —ευρηματικό όπως πάντα— διαθέτει ακόμη και διδασκαλία χορών αφρικάνικων, Καραϊβικής και πολύ κέφι. Με ένα τηλεφώνημα στο 6462786 (5-9 μ.μ.) θα σας πουν τις λεπτομέρειες για την εγγραφή ● Καλό χορό, και ευχές για τις αποκριές του 1986! —Εμείς πάντα στην πρωτοπορία!

στα χέρια μου τα «δρώμενα», το διμήνο θεατρικό περιοδικό, που κυκλοφορεί ήδη το διπλό τεύχος 3-4. Ένα εξαιρετικά φροντισμένο έντυπο, σχεδόν βιβλίο, που καλύπτει με επάρκεια το μεγάλο κενό της θεατρικής πληροφόρησης. Με αφιέρωμα στη Μαριονέτα και στον Βυσσινόκηπο του Τσέχωφ. Με σχόλια, απόψεις, μελέτες, συνεντεύξεις, έρευνες ● «**Νύχτα. Και θέλω να σου πω δυο λόγια /να τα πάρει και να στα κομίσει η γαλήνη της**», γράφει ο ποιητής Γιώργος Παπαλεονάρδος και παρακάτω η φωνή του κάνει αντήχηση την απόκριση: «**Νύχτα, και θέλω να**

Όσα οι Νόμοι κελεύουν

ΣΤΙΣ 23.1.1985 συνήλθε σε κοινή συνεδρίαση η Γενική Συνέλευση του Φιλοσοφικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων¹ και το σώμα των εκλεκτόρων: το πρώτο θέμα της ημερήσιας διατάξεως αφορούσε στην πλήρωση μιας θέσης επικούρου καθηγητή του Τομέα Ψυχοπαιδαγωγικής με ιδιαίτερο γνωστικό αντικείμενο την «Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία και την Κοινωνιολογία των ομάδων». Το εκλογικό σώμα απαρτίθηκε από τριανταδύο (32) εκλέκτορες. Μοναδικός υποψήφιος στην υπό πλήρωση θέση ήταν ο κ. Παύλος Κυριακίδης, λέκτορας του Τομέα Ψυχοπαιδαγωγικής του ίδιου τμήματος. Η εισηγητική έκθεση (20.11.1984), που υπογράφεται από τους Μαρία Ηλιού, Κωνσταντίνο Τσουκαλά και Κλήμη Ναυρίδη, υπήρξε ομόρροφα απορριπτική, γιατί τα έργα του υποψηφίου «δεν είναι ούτε πρωτότυπα ούτε επιστημο-

του Παναγιώτη Νούτσου

νικά». Στην εκτενή συζήτηση, που κράτησε ως τα μεσάνυχτα, τόσο οι παρόντες εισηγητές όσο και οι συγγενέστεροι προς το θέμα εκλέκτορες, έδειξαν, νομίζω, με ενάργεια και πληρότητα την επιστημονική ανεπάρκεια του υποψηφίου. Ωστόσο όσοι τον υπερψήφισαν είχαν τα επιχειρήματά τους τα οποία καταχωρίστηκαν στα πρακτικά (θα εκδοθούν σε «ιδιαιτερο τόμο»², όπως ορίζει ο νόμος).

Ο υποφαινόμενος ασχολήθηκε κυρίως με το βιβλίο του κ. Π. Κυριακίδη: *Κοινωνιολογία* (Ιωάννινα² 1983) στο οποίο μπορεί κανείς να επισημάνει τα ακόλουθα:

α) «Ετεροχρονισμούς»

«Πολλά δυνατά πνεύματα ήδη τον 17ο αιώνα διέκριναν σοβαρές πτυχές και προβλήματα της κοινωνίας. Σαν τέτοιους μπορεί κανείς να αναφέρει τον Th. Hobbes με το έργο του «Λεβιάθαν» που εκδόθηκε το 1651, τον J. Locke με το έργο του «Δύο πραγματείες περί της κυβερνήσεως» (έκδοση 1690) και J. -J. Rousseau με το έργο του «Το κοινωνικό συμβόλαιο» (έκδοση 1762) (σ. 28): «Όμως η επιστημονική σκέψη στην Κοινωνιολογία αρχίζει με τους εγκυκλοπαιδιστές στη Γαλλία (Diderot, Lagrange, Turgot) και τους θετικιστές στην Αγγλία (Hartley, Hume, J. S. Mill (1806-1873!)) που εργάστηκαν με πολύ ζήλο τον 18ο αιώνα» (σ. 28/29). Οι Hobbes, Locke, Rousseau... Η Γαλλική Επανάσταση όμως, ο Ναπολέων και η Αναγέννηση απέδειξαν ότι οι απόψεις τους όχι μόνο δεν ήταν ορθές» (σ. 31): «Τα τέλη του 18ου αιώνα... Το πείραμα, η παρατήρηση και η στατιστική που κάνουν αυτή την περίοδο την εμφάνισή τους» (σ. 31/32). «Στο έργο του του 1884 περί του πνεύματος του θετικισμού» που δημοσίευσε ο A. Comte (1798-1857) (σ. 33): «Στην Κοινωνιολογία κατά τον 19ο αι. ο Spencer αντιπροσωπεύει την Αγγλία όπως και ο A. Comte και ο Durkheim την Γαλλία και ο M. Weber την Γερμανία» (σ. 46). «Για να κατανοήσουμε το έργο του Spencer πρέπει να δούμε... τις διαφορές που οφείλονται στις νέες θεωρίες που εμφανίστηκαν (Darwin - Lalande) (σ. 46-47)».

β) Αντιφάσεις

«Για να κατανοήσουμε τη διάρθρωση των κοινωνικών συστημάτων σε σχέση με τη βελτίωση ή μεταρρύθμισή τους» (σ. 19) και «... να εφαρμοσθούν στην πράξη διάφορες θεωρίες για καλύτερευση, μεταρρυθμίσεις ή επαναστάσεις (σ. 20): «Θα μπορούσε κανείς να χωρίσει την Κοινωνιολογία σε δύο μεγάλους κλάδους... τη θεωρητική Κοινωνιολογία και την εμπειρική ή πρακτική» (σ. 21/22) και «οι κλάδοι της Κοινωνιολογίας είναι πολλοί»

(σ. 172): η «θεωρητική κοινωνιολογία που αναλύει τα κοινωνικά φαινόμενα με την παρατήρηση» (σ. 21) και «η Κοινωνιολογία δεν ανήκει στις θεωρητικές, αλλά στις θετικές επιστήμες» (σ. 22): «ο Πλάτων (...) στο κατώτερο στρώμα οι γεωργοί και χειρωνακτές γενικά, στο ανώτερο στρώμα οι πολεμιστές ή οι φύλακες και στο τελευταίο υψηλότερο στρώμα οι πολεμιστές ή οι φιλόσοφοι» (σ. 26) και α) τους Φιλόσοφους, Βασιλείς, σοφούς, ιερείς, β) τους φρουρούς, πολεμιστές και γ) τους εργάτες και χειρωνακτές (σ. 102).

«Η πραγματική όμως αρχή της Κοινωνιολογίας τοποθετείται στον 19ο αιώνα» (σ. 28) και «όμως η επιστημονική σκέψη στην κοινωνιολογία αρχίζει με τους εγκυκλοπαιδιστές... που εργάστηκαν με πολύ ζήλο τον 18ο αιώνα» (σ. 28/29). «Η οικογένεια γίνεται ο πρώτος εκπρόσωπος της ευρύτερης κοινωνίας και των αξιών που επικρατούν σ' αυτή» (σ. 75) και «η οικογένεια (...) αυτά που προσφέρει εξαρτώνται άμεσα από αυτά που παραδέχεται η κοινωνική τάξη στην οποία ανήκει» (σ. 75).

γ) Φιλοξενία ξένης πνευματικής περιουσίας

«Πολλά δυνατά πνεύματα ήδη τον 17ο αιώνα διέκριναν σοβαρές πτυχές και προβλήματα της κοινωνίας. Σαν τέτοιους μπορεί κανείς να αναφέρει τον Th. Hobbes με το έργο του «Λεβιάθαν» που εκδόθηκε το 1651, τον J. Locke με το έργο του «Δύο πραγματείες περί της κυβερνήσεως» (έκδοση 1690) και τον J. -J. Rousseau με το έργο του «Το κοινωνικό συμβόλαιο» (έκδοση 1762) (σ.28) = «Οι πολιτικοί φιλόσοφοι του 17ου αιώνα - ιδιαίτερα ο Th. Hobbes (που ο «Λεβιάθαν» του εκδόθηκε στα 1651) και ο J. Locke («Δύο πραγματείες για τη Διακυβέρνηση» 1690) κι αργότερα ο J. -J. Rousseau (Κοινωνικό συμβόλαιο, 1762)» (σ. 30 του βιβλίου της I. Seger³, Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία, μετφ. Τζ. Μαστοράκη, Αθήνα 1977): «Οι Hobbes, Locke, Rousse-

au ασχολήθηκαν σοβαρά με το θέμα της αρχής της κοινωνίας, της ανάπτυξης της και την αναζήτηση του καλύτερου συστήματος διακυβέρνησής της. Η Γαλλική επανάσταση όμως, ο Ναπολέων και η Αναγέννηση απέδειξαν ότι οι απόψεις τους όχι μόνο δεν ήταν ορθές...» (σ. 31) = οι Hobbes, Locke, Rousseau «είχαν θέσει ερωτήματα σχετικά με την προέλευση, την εξέλιξη και την καλύτερη μορφή της κοινωνικής τάξης πραγμάτων. Όμως η Γαλλική Επανάσταση, ο Ναπολέων και η Παλινόρθωση έδειξαν πως οι απαντήσεις τους ήταν λαθεμένες...» (Seger, ο.π. σ. 30): «Όταν ο A. Comte επιχείρησε να θεμελιώσει την Κοινωνιολογία σαν θετική επιστήμη, ενεργούσε σαν κληρονόμος και εκτελεστής αυτής της γαλλικής παράδοσης, που χάνεται στα βάθη του 18ου αιώνα» (σ. 33) = «Όταν ο A. Comte επιχείρησε να θεμελιώσει την Κοινωνιολογία σαν θετική επιστήμη, ενεργούσε σαν κληρονόμος και εκτελεστής αυτής της γαλλικής παράδοσης που ανατρέχει και χάνεται στα βάθη του 18ου αιώνα» (H. Freyer, Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία, μεταφ. Α. Κανελλόπουλου - Δ. Τσάκωνα, Αθήνα χ.χ., σ. 81). «Ιδιαίτερα κέντρισαν το ενδιαφέρον (του Comte) οι καταστροφές που ακολούθησαν τη Γαλλική Επανάσταση. Οι αταξίες που προκλήθηκαν στις κοινωνικές ομάδες, ανάμεσα στην οικογένεια και στο κράτος του προκάλεσαν ζωηρή εντύπωση.

Η βελτίωση της κοινωνίας έγινε βασικός σκοπός της ζωής του» (σ. 33) = «... τα καταστροφικά αποτελέσματα της Γαλλικής Επανάστασης και ιδιαίτερα η αταξία που προκάλεσε η βίαιη καταστροφή ενδιέμεσων κοινωνικών ομάδων, μεταξύ οικογένειας και κράτους, του προκάλεσαν ζωηρή εντύπωση. Η βελτίωση της κοινωνίας έγινε έτσι από νωρίς η βασική φροντίδα του Κοντ και ο σκοπός της ζωής του» (N. S. Timasheff, Ιστορία κοινωνιολογικών θεωριών, μετφ. Δ.Γ. Τσαούση, Αθήνα 1980, σ. 36): «Μας ενδιαφέρει να δούμε τον Μαρξ μόνο σαν

Κοινωνιολόγο παραβλέποντας τις άλλες πλευρές του ως θεωρητικού φιλοσόφου, ως ηθικολόγου, ως προφήτη της επανάστασης, ως υποκινητή και ιδεαλιστή» (σ. 39) = «να δούμε με συντομία τον κοινωνιολόγο K. Marx ξεχωριστά από το φιλόσοφο, το μεγάλο ηθικολόγο, τον προφήτη της επανάστασης και τον προπαγανδιστή του σοσιαλισμού (Seger, ο.π., σ. 52): «Η Γερμανική Κοινωνιολογία αρχίζει να σχηματίζεται, να σχεδιάζεται και να κυοφορείται μέσα στη Φιλοσοφία του Δικαίου του Hegel. Γίνεται όμως πραγματικότητα με τη διάσπαση του χεγκελιανού συστήματος. Η γερμανική Κοινωνιολογία είναι προϊόν της εξέλιξης της χεγκελιανής Φιλοσοφίας, αλλά διαλεκτικό προϊόν της εξέλιξης της φιλοσοφίας αυτής» (Freyer, ο.π., σ. 106). «Με τον τρόπο αυτό η χεγκελιανή «εξέλιξη» υποκαθίσταται από την μαρξιστική «διαλεκτική» που ορίζεται σαν θετική ανάλυση των αμοιβαίων ενεργειών» (σ. 40) = «Υποκαθιστά... η μαρξιστική διαλεκτική, η θετική ανάλυση των ενεστωσών δυνάμεων και κυρίως των αμοιβαίων ενεργειών» (G. Bouthoul, Ιστορία της Κοινωνιολογίας, μεταφ. Η.Γ. Παπαγεωργίου, Αθήναι 1965, σ. 52). «Μετά από όλα αυτά δε μένει παρά να δεχτούμε ότι ανεξάρτητα από το αν οι προφητείες του K. Marx ήταν ορθές ή εσφαλμένες, στην εποχή τους είχαν μια τεράστια επίδραση στην πνευματική ζωή και όχι μόνο αυτό αλλά είχαν και πρακτική επίδραση της οποίας τα αποτελέσματα μπορούμε να μελετούμε σήμερα» (σ. 45) = άσχετο αν οι προβλέψεις του K. Marx ήταν λαθεμένες ή μπορούν ν' αποδειχτούν σωστές στο μέλλον —στην εποχή τους άσκησαν τρομαχτική επίδραση πάνω στην πνευματική ζωή. Είχαν ακόμα πρακτικά αποτελέσματα που τις συνέπειές τους μπορούμε να μελετήσουμε σήμερα» (Seger, ο.π. σ. 59).

«Θεωρήθηκε βέβαια ο Spencer, όπως λέχθηκε παραπάνω, ο ιδρυτής της θεωρίας της οργάνωσης σύμφωνα με τις αναλογίες που υ-

1. Ήδη είχε δημοσιευθεί στο ΦΕΚ (18-1-1985) η ένταξη του ΔΕΠ στα τρία νέα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής.

2. Η ψηφοφορία έφερε το ακόλουθο αποτέλεσμα: υπέρ του υποψηφίου οι Γεωργία Αποστολόπουλου, Απόστολος Καρπόζηλος, Ανδρέας Κατσούρης, Μιχά-

λης Κορδώσης, Μιχάλης Μερακλής, Κων/νος Μηνάς, Ελευθερία Νικολαΐδου, Φανή Μαυροειδή, Αθανάσιος Παλιούρας, Στέφανος Παπαδόπουλος, Χρύσης Πελεκίδης, Μαρία Πελεκίδη, Γιώργος Σαββαντιδής, Δημήτριος Σακαλής, Κατερίνα Σινωδινού, Κων/νος Τσαγγαλάς, Ζαχαρίας Τσιρπανλής και Ευάγγε-

λος Χρυσός· εναντίον οι: Μαρία Ηλιού, Ερατοσθένης Καψωμένος, Γιώργος Μαυρογιώργος, Μαρία Νασιάκου, Κλήμη Ναυρίδης, Παναγιώτης Νούτσος, Χαράλαμπος Νούτσος, Ευθύμης Παπαδημητρίου, Ιωάννης Παπαποστόλου και Θεανώ Χατζηδάκη (ενώ σ' αυτή μόνο τη συνεδρία απουσίαζαν οι Βασίλειος Κύρκος,

Μανόλης Παπαθωμόπουλος, Γεώργιος Πλουμίδης και Νίκος Ψημμένος).

3. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το γερμανικό πρωτότυπο του βιβλίου. Έτσι εξηγούνται οι παρανοήσεις που δεν υπάρχουν στην ελληνική μετάφραση.

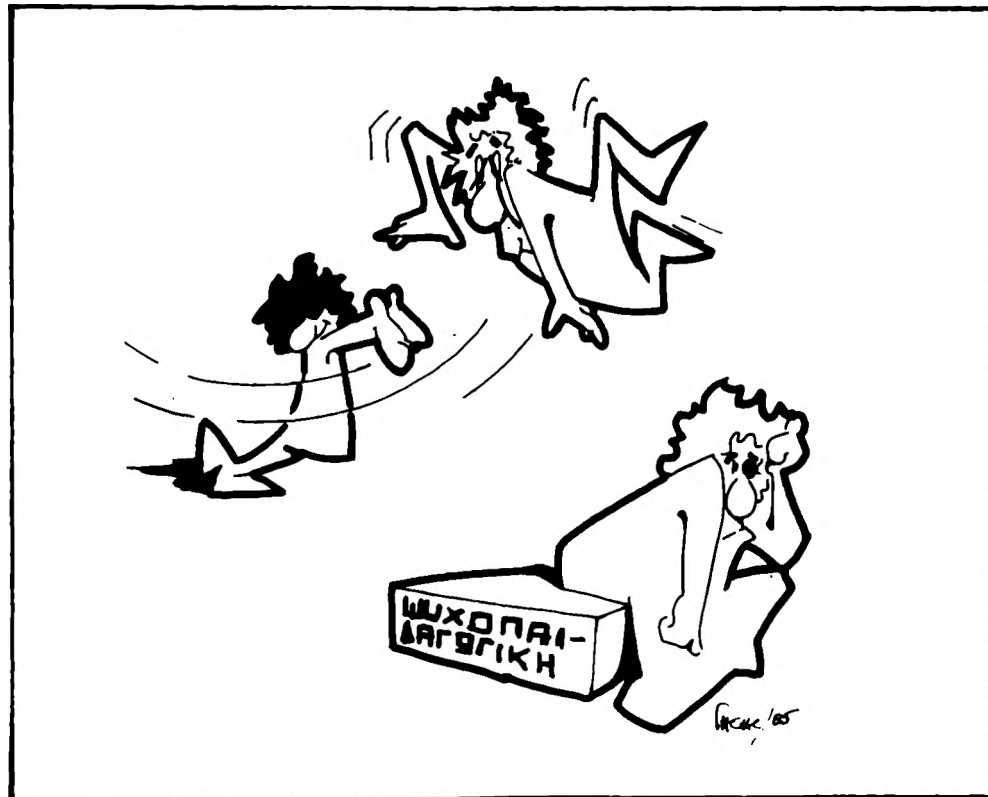
πάρχουν ανάμεσα σε κοινωνικές και οργανικές λειτουργίες» (σ. 47) = «Τέλος ο Spencer εθεωρήθη ως ο κύριος ιδρυτής της θεωρίας της οργανώσεως από τας αναλογίας τας οποίας αναπτύσσει μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών λειτουργιών και εκείνων του οργανισμού» (Βουθούλ, ο.π. σ. 57). «Η εμπειρία που είχε από τα νεανικά του χρόνια ο Durkheim της καταστροφής που προκάλεσε ο Γαλλοπρωσικός πόλεμος και η ταύτιση του με την σφισχτοδεμένη Ιουδαϊκή κοινότητα ήταν ίσως οι παράγοντες που συνετέλεσαν στη διαμόρφωση του έντονου ενδιαφέροντός του για την ομαδική αλληλεγγύη» (σ. 50) = «η εμπειρία στα νεανικά του χρόνια της καταστροφής που προκάλεσε ο Γαλλοπρωσικός πόλεμος και η ταύτιση του με τη σφισχτοδεμένη Ιουδαϊκή κοινότητα, ήταν ίσως οι παράγοντες που συνετέλεσαν στη διαμόρφωση του έντονου ενδιαφέροντός του για την ομαδική αλληλεγγύη» (Timasheff, ο.π., σ. 183). «Το κοινωνικό γεγονός μπορεί να είναι ομαλό ή παθολογικό σε σχέση με τον κοινωνικό τύπο όπου αναφέρεται. Προκειμένου να ταξινομήσουμε τους κοινωνικούς τύπους, ο Durkheim προτείνει τον διαχωρισμό των κοινωνιών με βάση το βαθμό της σύνθεσής τους» (σ. 55) = «Το κοινωνικό γεγονός μπορεί να είναι ομαλό ή ανώμαλο σε σχέση με τον κοινωνικό τύπο όπου αναφέρεται. Προκειμένου να ταξινομήσουμε τους κοινωνικούς τύπους, ο Ντυρκέμ προτείνει να διαχωρίσουμε τις κοινωνίες με βάση το βαθμό σύνθεσής τους» (Φ. Φεραρότι, οι κλασικοί της κοινωνιολογίας, εισαγ. Α. Κ. Παπαχρήστου, Αθήνα χ.χ. σ. 68). «Μαζί με τον Μ. Weber επέσυρε την προσοχή των κοινωνιολόγων στη σημασία που έχουν οι αξίες και τα ιδεώδη για την κοινωνική ζωή» (σ. 55) = «Μαζί με τον Μ. Βέμπερ επέσυρε την προσοχή των κοινωνιολόγων στη σημασία που έχουν οι αξίες και τα ιδεώδη για την κοινωνική ζωή» (Timasheff, ο.π. σ. 206). «Είναι μια εικόνα μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς όπως αυτή θα είχε διαμορφωθεί αν το άτομο που δρ่า προσπαθούσε να πραγματοποιήσει τους σκοπούς που επιδιώκει, λογικά και χωρίς να υφίσταται την επίδραση εξωλογικών στοιχείων» (σ. 60) = «Στην ουσία ο ιδεατός τύπος είναι μια εικόνα μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς, όπως θα είχε διαμορφωθεί αν το άτομο που δρ่า προσπαθούσε να πραγματοποιήσει τους σκοπούς που επιδιώκει, λογικά και χωρίς να υφίσταται την επίδραση εξωλογικών στοιχείων». (Γ. Καββαδίας, Γενική Κοινωνιολογία, τ. 1 Αθήνα 1978, σ. 37).

«Εντούτοις ο Μ. Weber εμφανίζεται περιέργος στις σχέσεις του με αυτή την Κοινωνική Ψυχολογία: στις πλέον γνωστές μελέτες του, οι οποίες ασχολούνται με ενότητες, όπως οι παγκόσμιες θρησκείες, ολόκληροι πολιτισμοί και λαοί, έννοιες όπως η γραφειοκρατία και οι μορφές κυριαρχίας, παραμελεί τόσο πολύ την κοινωνική ενέργεια του ατόμου, ώστε δύσκολα μπορεί κανείς να σκεφτεί συχνά ακόμη το σημείο εκκίνησής του» (σ. 62) = «όμως ο Weber φαίνεται αταίριαστος ανάμεσά τους: στις πιο φημισμένες μελέτες του, που παίρνουν σαν μονάδες τους μεγάλες θρησκείες, ολόκληρους πολιτισμούς, και έννοιες όπως η «γραφειοκρατία» και οι «μορφές κυριαρχίας», αφήνει τόσο πολύ στην άκρη τις κοινωνικές

πράξεις των ατόμων, ώστε συχνά είναι δύσκολο να θυμηθούμε αυτό το αφετηριακό σημείο» (Segar, ο.π., σ. 87). «Ο Ξένος είναι αυτό που κατοικεί τώρα εδώ αλλά κάποτε δεν ήταν εδώ και γι' αυτό επίσης μπορεί κάποτε να απομακρυνθεί... σε μια σχέση πλήρους έντασης» (σ. 63) = «Ο Ξένος είναι κάποιος που τώρα ζει εδώ, αλλά που κάποτε δε ζούσε εδώ και για τούτο μπορεί κάποια μέρα να φύγει... ιδιαίτερες σχέσεις, γεμάτες εντάσεις» (Segar, ο.π., σ. 88/89). «Η σύγκριση κοινωνικών σχέσεων μεταξύ ατόμων με κοινωνικές σχέσεις, μεταξύ ομάδων, λαών ή πολιτισμών είναι επικίνδυνη» (σ. 63) = «Για τούτο η σύγκριση των κοινωνικών σχέσεων ανάμεσα σε άτομα με εκείνες ανάμεσα σε ομάδες, έθνη ή πολιτισμούς είναι επικίνδυνη» (Segar, ο.π. σ. 90). «ένας από τους μεγαλύτερους κοινωνιολόγους και ένας πρωτότυπος διανοητής απ' εκείνους των οποίων το έργο συγκρινόμενο με τους επιγό-

ε) Ηθικολόγες απλουστεύσεις και κοινοτοπίες

«Η κοινωνιολογία έγινε πλέον η επιστήμη της μόδας» (σ. 17). «Επειδή οι κοινωνιολόγοι εξετάζοντας την κοινωνική συμβίωση βλέπουν πολλά στραβά, είναι φυσικό να είναι προοδευτικοί, αν βέβαια παραμένουν αντικειμενικοί» (σ. 18). «Ο ολοκληρωμένος Κοινωνιολόγος... ούτε λαοπλάνος μπορεί να γίνει, ούτε σύμβουλος μιας μόνο ομάδας ανθρώπων της κοινωνίας χωρίς να λαβαίνει υπόψη την κοινωνία» (σ. 20/21). «η Κοινωνιολογία με τις μεθόδους της οπλίζει το μάτι μας ώστε να βλέπουμε την πραγματικότητα των φαινομένων της κοινωνίας μας όχι όπως παρουσιάζονται μπροστά στο ευρύ κοινό, αλλά πως και γιατί είναι στην ουσία» (σ. 22). «Οι κοινωνιολόγοι θέλουν να είναι ελεύθεροι από κάθε ιδεολογικό δεσμό και να κρίνουν φαινόμενα και

νους του τους επισκιάζει» (σ. 63) = «ένα πρωτότυπο μυαλό κι ένας πρωτοπόρος που κάνει τις μεταγενέστερες προσπάθειες να μοιάζουν άχρωμες σε σύγκριση μ' αυτόν» (Segar, ο.π., σ. 90). «Πάνω από ταξικές διαφορές πρέπει κατά τον Mannheim ο επιστήμονας ερευνητής να αποτελεί μια δική του ανεξάρτητη ομάδα που έχει το μεγάλο προνόμιο του να γνωρίζει τα προβλήματα και του να μπορεί να υιοθετεί μια δυναμική στάση απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα» (σ. 67) = «ελεύθεροι από ταξικές προσδέσεις, υπεράνω της ταξικής πάλης, οι διανοούμενοι συνιστούν μια κοινωνικά ανεξάρτητη ομάδα, που έχει το προνόμιο να προσεγγίζει την αντικειμενική γνώση και τη δυνατότητα να υιοθετεί δυναμική στάση απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα» (Φεραρότι, ο.π. σ. XIX).

δ) Άγνοια των πηγών

Τόσο στο δεύτερο κεφάλαιο (Ιστορικά στοιχεία - Πρόδρομοι της Κοινωνιολογίας, σ. 26-48) όσο και στο τρίτο («Οι καθαυτό κοινωνιολόγοι του 20ου αιώνα», σ. 49-70) ουδέποτε ο συγγραφέας παραπέμπει κατευθείαν στις πηγές που σχολιάζει (Comte, Marx, Spencer, Durkheim, Weber κτλ.), με αποτέλεσμα το βιβλίο του ν' αποτελεί εγχειρίδιο «εξ εγχειριδίων».

καταστάσεις αντικειμενικά και ανεπηρέαστα, για τον λόγο αυτό εργάζονται εμπειρικά» (σ. 27). «Η αποδοχή των μέσων εργασίας των Φυσικών Επιστημών από τους Κοινωνιολόγους δε σημαίνει και αποδοχή του υλισμού. Κάλιστα μπορεί κανείς να είναι ιδεολόγος και να ερευνά με τις μεθόδους των μαθηματικών» (σ. 29). «Άγαμος σε όλη του τη ζωή και ο μόνος γιος μας χήρας μητέρας, είχε μια γρήγορη επιτυχία» (σ. 30). «Ήταν πράγματι η μεγαλύτερη δογματική προσπάθεια (του Durkheim) για τον αποχωρισμό της Κοινωνιολογίας από τη Θεολογία και Φιλοσοφία» (σ. 52). «Για τη διατήρηση μιας αληθινής Δημοκρατίας καθιστά υπεύθυνους όχι μόνο τους κοινωνιολόγους, αλλά και τους θεολόγους» (σ. 67). «... τότε οι φτωχοί και οι πλούσιοι δεν θα βρίσκονται σε τόσο οξεία σύγκρουση» (σ. 98). «Η παρουσία της Δημοκρατίας σαν πολιτικό σύστημα, η εμφάνιση του Χριστιανισμού σα μια νέα θρησκεία, το θέατρο σαν τέχνη, παρουσιάζουν μια αντοχή μέσα στο χρόνο» (σ. 105). «Ο κόσμος στον οποίο ζούμε —και ζουν εκατομμύρια άνθρωποι— πρέπει να αλλάξει προς το καλύτερο» (σ. 111). «Χωρίς αυτούς (τους θεσμούς), η κοινωνία θα κατέρρεε ή θα επικρατούσε ο νόμος της ζούγκλας» (σ. 129). «Η ιδέα που επικράτησε τον 19ο αιώνα για την αλλαγή συζύγων, δεν είναι

σήμερα παραδεκτή» (σ. 130). «Η συχνότητα των αντικοινωνικών φαινομένων οδηγεί σταδιακά σε μια απάνθρωπη κοινωνία («Ζούγκλα»!)» (σ. 142).

«Κορύφωση του κακού είναι η βόμβα Νετρονίου που απειλεί να εξαφανίσει όχι μόνο κράτη αλλά Ηπείρους ολόκληρες» (σ. 146). «Το παγκόσμιο φαινόμενο της θρησκείας που σίγουρα έχει πολλά θετικά στοιχεία κατάντησε για πολλούς ανθρώπους μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα» (σ. 148). «Η οικογένεια αρχίζει με το γάμο» (σ. 174). 281.28ζ

στ) Ερμηνευτικά και μεθοδολογικά απορήματα

«Συνεργαζόμενη η Κοινωνιολογία με τη Μελλοντολογία... για να προβλέψει το μέλλον και να προλάβει δυσάρεστες καταστάσεις» (σ. 20). «Η εμπειρική Κοινωνιολογία ασχολείται εντελώς ειδικά με το τεράστιο θέμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ ατόμου και κοινωνίας» (σ. 22). «Ο Αριστοτέλης ασχολήθηκε συστηματικά με την πολιτικοκοινωνική τάξη» (σ. 26). «έτσι ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης (καθώς και άλλοι συγγραφείς) θεμελιώνουν τις κοινωνικές επιστήμες. Παράδειγμα ο Πολύβιος...» (σ. 26). Ο Ibn Khaldoun «ανατέμνει τις κοινωνικές θεωρίες μέσα στο χρόνο» (σ. 27). «Η θέση ότι υπήρχε φυσικό δίκαιο που ίσχυε μια για πάντα για όλες τις εποχές και όλους τους λαούς καταπολεμήθηκε διεξοδικά» (σ. 27). «Η εμφάνιση της Κοινωνιολογίας συμπίπτει με την ανακάλυψη της μηχανής» (σ. 28). «Το έργο του S. Simon χαρακτηρίζεται από την κλιμάκωση τριών στοιχείων που θα τα βρούμε αργότερα στον Comte» (σ. 29). «Είναι καλύτερα γνωστός ο A. Smith ως ο κύριος υπέρμαχος του σύγχρονου ελεύθερου εμπορίου» (σ. 30). «Ως συνέπεια των προβλέψεων του ήταν ότι προφήτευσε την ιστορία των δύο επόμενων αιώνων...» (σ. 31). «Ο Marx προσπάθησε να μεταφέρει στη σφαίρα της ύλης αυτά που ο Hegel υποστήριζε για τη σφαίρα των ιδεών» (σ. 40). «Το δεύτερο αξίωμα είναι ο οικονομικός ντετερμινισμός, όπου ο Marx κάνει για άλλη μια φορά τον αντίποδα του Hegel» (σ. 40). «Ο τρόπος παραγωγής που κυριαρχεί σε έναν κοινωνικό μηχανισμό» (σ. 40/41). «... αλλά μόνο από την ανάπτυξη των μέσων παραγωγής που καθορίζουν κάθε φορά τις σχέσεις των ανθρώπων μεταξύ τους (αλλοτρίωση του ανθρώπου μέσα στη μάζα). Εδώ βλέπουμε τις βάσεις του ιστορικού υλισμού, θεωρίας που υποκαθιστά τον Ιδεαλισμό του Hegel» (σ. 41). «Αρα η κοινωνική τάξη που προέκυψε μετά τη βιομηχανική επανάσταση εκφράζεται με την ύπαρξη δύο κοινωνικών τάξεων» (σ. 41). «Ο Marx πήγε παραπέρα και πρόβλεψε σωστά τον βιομηχανικό γιγαντισμό» (σ. 42). «Ο Marx συμμερίζεται την κοινή πίστη στην πρόοδο σαν λαϊκή θρησκεία» (σ. 42).

Ο Marx «πιστεύει ότι το κοινωνικό στρώμα μιας κοινωνίας καθορίζεται από την κατοχή των μέσων παραγωγής» (σ. 42). «είναι αλήθεια ότι πολλές πράξεις των ανθρώπων έχουν σαν κίνητρο το χρήμα, την ύλη» (σ. 43). «Ένα άλλο μειονέκτημα είναι ο υπερτονισμός ενός παράγοντα (οικονομία) στην ερμηνεία άλλων (κοινωνία)» (σ. 43). «Αλλοτρίωση που οφείλεται κατά τον Marx στην... κοινωνική και ψυχολο-

γική απομόνωση του ανθρώπου μέσα στο μεγάλο πλήθος, τη μάζα» (σ. 45). «Φεουδαρχικό (κυριαρχεί ο καπιταλισμός)...» (σ. 47). «Να προωθηθεί η δημιουργία κεφαλαίων επιχειρήσεων ορθολογιστικής οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας» (σ. 61). «Ένα θέμα με το οποίο καταπιάστηκε ο Sorokin ήταν η μελέτη της κοινωνικής μετακίνησης» (σ. 66). «Στη γλώσσα της οικονομίας και πολιτειολογίας Κοινωνικοποίηση σημαίνει την αλλοτρίωση ιδιοκτησίας και την υπαγωγή της στα κοινά» (σ. 72). «Το σύνολο αυτό των ιδεών, αξιών και θεσμών τα οποία πέτυχαν οι άνθρωποι με τη μάθηση μεταφέρονται με τη γλώσσα» (σ. 78). «Ο όρος πολιτισμός πηγάζει από την πόλη» (σ. 79). «Η μηχανή και η τεχνική, κάτι που χαρακτηρίζεται σαν λιγότερο καλό και μάλιστα συχνά ως κάτι το κακό» (σ. 83). «Πρώτα πρώτα πρέπει να ξεδιαλυθούν οι δήθεν ηθικές αξίες του πολιτισμού και του τεχνικού πολιτισμού» (σ. 83). «Ο Spengler (1880) υποστηρίζει ότι ο πολιτισμός αυτός είναι κατάπτωση, το τελικό στάδιο του πολιτισμού» (σ. 85). «Τα αίτια της σύγκρουσης μπορούν να συνοψισθούν στην ασυμφωνία διαφόρων μορφών» (σ. 96). «Μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει για την ανάλυση των συγκρούσεων όχι αποκλειστικά το μαρξιστικό μοντέλο των οικονομικών παραγόντων, αλλά την αιώνια σύγκρουση που στηρίζεται

στη βιολογική ανισότητα των ανθρώπων» (σ. 97). «Σ' αυτό συντελούν όχι σπάνια και οι θεσμοί που επικρατούν και είναι αιτία αυτής της σύγκρουσης» (σ. 97). «Όλοι οι άνθρωποι δεν γεννιούνται με τις ίδιες ακριβώς ικανότητες και ύστερα το αίσθημα της ανετότερης αυτοσυντήρησης είναι τόσο ισχυρό, ώστε να εμποδίζει την προσπάθεια του συνόλου να καταργήσει τις διακρίσεις» (σ. 104). «Σε όλες σχεδόν τις σημερινές κοινωνίες επιδιώκεται μια κοινωνική αλλαγή και αυτό ξεκινά τόσο από τις μάζες όσο και από την ηγεσία» (σ. 109). «Μια κοινωνική αλλαγή φαίνεται σαν απλή συνέπεια των μεταβολών στην κοινωνία» (σ. 110). «... αυτός είναι ο λόγος που πολλοί ικανοί άνθρωποι αποφεύγουν την ανάμειξη στην πολιτική» (σ. 123).

«Στο ρόλο ενός ανθρώπου δεν μπορεί κανείς να διακρίνει αυστηρή λογική αλλά την αξιολογία μιας κοινωνίας» (σ. 127). «Θρησκεία: επικοινωνία και σχέσεις με εξωγήινες δυνάμεις» (σ. 129). «Σχολείο, επάγγελμα, στρατός είναι θεσμοί που ολοκληρώνουν ό,τι άρχισε η οικογένεια» (σ. 131). «Η κοινωνία έχει τα όργανά της, που αναλαμβάνουν να παρακολουθούν τις παρεκκλίσεις από τους κανόνες της και να επαναφέρουν στην τάξη όσους εκτρέπονται» (σ. 131). «Η άσκηση βίας σαν θεσμός είναι αναγκαίος, (...) θα υπάρχει μία αρχή — Αυτοκράτορας,

Βουλή, Κόμμα — που θα επιβλέπει την τήρηση των κοινωνικών κανόνων» (σ. 131). «Η μελέτη ενός κοινωνικού φαινομένου βέβαια αποτελεί θέμα της Κοινωνιολογίας (...) και της Τεχνολογίας» (σ. 140). «Η πείνα, η φτώχεια π.χ. που παρατηρείται σε μερικές χώρες - κοινωνίες είναι συνέπεια άλλων προβλημάτων (π.χ. ιδεολογίας, πληροφόρησης, ελευθερίας, τεχνολογίας)» (σ. 141). «Δύσκολα μπορεί να ιεραρχηθεί η αξιολογική σειρά των κοινωνικών προ-

βλημάτων» (σ. 143). «Πράγματι, η προτεραιότητα για τις δαπάνες των κοινωνικών προβλημάτων είναι θέμα σύγκρουσης κοινωνικών ομάδων και ιδίως των ηγετικών στελεχών» (σ. 144). «Η Ιστορία μελετά μοναδικά και ανεπανάληπτα γεγονότα» (σ. 158). «Ο κοινωνιολόγος είναι αυτός που θα προσδιορίσει τα συμπεφέροντα μιας κοινωνικής ομάδας» (σ. 160). «Η ηγεσία της θρησκείας αναλαμβάνει προνοιακό έργο» (σ. 182).

Επίλογος / για την ηγεσία / του Υπουργείου

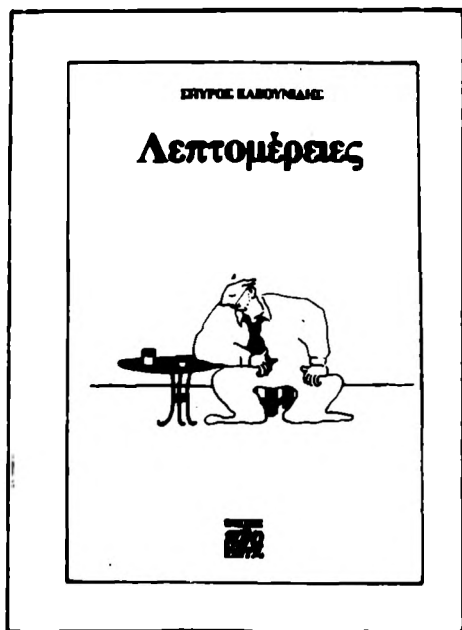
Η δημοσίευση της ένταξης του ΔΕΠ της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στα τρία νέα τμήματα έγινε στις 18-1-1985. Άρα στις 23-1-1985 μέλη του ΔΕΠ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας και του Φιλολογικού Τμήματος αποφάσισαν μαζί με την προκειμένη εκλογή παράνομα, εφόσον θα έπρεπε να είχε «ανασταλεί» η συναφής διαδικασία (Προεδρικό διάταγμα αρ. 445, άρθρο 9, §1).

Πολύ περισσότερο: σύμφωνα με το νόμο 1268, «όταν ο αριθμός των εκλεκτόρων υπερβαίνει τους 30, τότε το σώμα των εκλεκτόρων απαρτίζεται από τριάντα μέλη. Τα 15 εκλέγονται...» (άρθρο 15, §4β).

Εξακριβώνοντας ο υπουργός τον παράνομο αριθμό των εκλεκτόρων (32) προφανώς θα αναπέμψει την υπόθεση στο αρμόδιο χώρο κρίσης: το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας.

□

Με οδηγό πάντα το δημιουργικό μαρξισμό...

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ - ΜΑΡΤΕΝ
Λαμπράκηδες
Ιστορία μιας γενιάς

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Οι οργανώσεις βάσεις της Αχτίδας Χ του Κεντρικού Τομέα, ζήτηνε βοήθεια. Να παρέμβει η καθοδήγηση, να υπάρξει ενημέρωση, κάθε μέλος να συμμετάσχει στις διαδικασίες, να αναλυθεί η μορφή της προτεινόμενης δομής, να καταμετρηθούν και να επισημειωθούν οι δυνάμεις, να τιμμενταρισθούν οι μάζες, να ενεργοποιηθούν οι επιρροές του χώρου, να καθορισθούν τα καθήκοντα, να..., να... γίνουν συγκεκριμένες γόνιμες αναφορές για τη θεωρητικοποίηση των αντικειμενικών λόγων και των υποκειμενικών αδυναμιών που οδήγησαν στην ανάλυση της εξειδικευμένης εκλογικής τακτικής, με έμφαση στα σταυρικά σημεία της συγκυρίας, αποτέλεσμα βαθιών διεργασιών και ουσιαστικού προβληματισμού του φορέα, έτσι ώστε οι δυνάμεις αδρανείας, μετά από μοιρολατρική αναμονή, να απεγκλωβισθούν από άλλα κόμματα, να προταθούν συγκεκριμένα προγράμματα πάλης, να παρθούν πρωτοβουλίες για ενεργή κινητοποίηση των λαϊκών δυνάμεων, μετά από συγκεκριμένη ανάλυση της συγκεκριμένης πραγματικότητας, με οδηγό πάντα το δημιουργικό μαρξισμό, διότι θεωρούμε ο' αυτά ιδιαίτερα σημαντικά.

Να ερευνηθεί η παραπέρα πορεία της ανανέωσης, να πούμε καθαρά ποιοι είμαστε, τι θέλουμε και σε τι διαφέρουμε απ' τους άλλους,

ετσι ώστε να γίνει κάθε κόμμα στο χώρο της, να οξυνθούν ταυτόχρονα τα μέτωπα της κριτικής, να συλλάβουμε τη συγκεκριμένη δυναμική της κατάστασης του οριακού σημείου, μακριά από εσωστρέφειες και περιθωριοποιήσεις, να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα άρρηκτα δεμένα με τη φυσιογνωμία του κόμματος, αφού αναλυθεί το σκεπτικό με τα κυρίαρχα σημεία, να..., να... ιδεολογικοπολιτικοποιηθεί το μέτωπο που άνοιξε η δεκτικότητα των μαζών σχετικά με τα συγκεκριμένα καθήκοντα της σημερινής φάσης του αγώνα, όπου ένα σώμα εργασίας και μάχης, με τη συσπείρωση και άλλων ανανεωτικών δυνάμεων, μετά από γόνιμο διάλογο και συγκεκριμένες επεξεργασίες της συγκεκριμένης κατάστασης με οδηγό πάντα το δημιουργικό μαρξισμό, καθότι είναι πολύ σημαντικά τα θέματα, αφού καθορισθούν συγκεκριμένες ευθύνες των στελεχών της ηγετικής ομάδας για τα λάθη του παρελθόντος και οριστεί χρονική προθεσμία, επισημαίνοντας τις ώριμες ανάγκες του λαού και διαφυλάσσοντας το πνεύμα της ομοθυμίας, δεδομένης της δημοκρατικής διεξόδου από την κρίση απ' όλες τις μεριές, κρίση οικονομικοπολιτικοκοινωνικοθεσμικοϊδεολογικοκομματική.

Χωρίς υποτίμηση της συγκεκριμένης δουλειάς στους εργαζό-

μενους που θα συμβάλουν στην έξοδο από την πολύμορφη και σοβαρή αυτή κατάσταση και από τα πολύπλευρα αδιέξοδα στα οποία έχει περιέλθει η χώρα, εφοδιασμένοι με συγκεκριμένα επιχειρήματα, βασισμένα πάντα στο δημιουργικό μαρξισμό, ενώ κοινή είναι η διαπίστωση ότι τα προβλήματα που προκύπτουν από τις αντιφάσεις του καπιταλιστικού συστήματος αυξάνονται συνεχώς και δεν φαίνεται να περιέρχεται έξοδος από το αδιόριστο NATO και απαλλαγή από την εξάρτηση των μονοπωλίων, με κομματικό πατριωτισμό και αισιοδοξία, με αποβολή του δόγματος και με ευρύτερες συγκεκριμένες συσπειρωτικές προσπάθειες που συμφέρουν άλλωστε όλους, μαχόμενοι για την επιστράτευση των πάντων, πέρα από σεχταριστικές παραμορφώσεις της φυσιογνωμίας του κόμματος, να ξεπερασθούν οι κρίσιμες καμπές της σημερινής συγκυρίας, για να περάσουμε, βαθμιαία πάντα, σε μια άλλη οικονομική πολιτική, άλλη κοινωνική πολιτική, άλλη αντλήψη για την πολιτική, άλλη ποιότητα ζωής, άλλη παιδεία, άλλη τέχνη, άλλη στρατηγική, άλλη ταχτική, όλα αλλιώς, το κάτι άλλο, άλλον άντρα, άλλη γυναίκα, άλλο ήλιο, φεγγάρι, ύλη, έννοια... με οδηγό τις έννοιες πάντα του δημιουργικού μαρξισμού.

Μαριώ Ραπανάκη

..ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΕΙΣ ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ
ΜΑΤΑΙΟ ΝΑ ΚΛΕΙΣΤΕΙΣ ΣΤΟ
ΚΑΒΟΥΚΙ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΣΟΥ
ΚΑΙ ΝΑ ΟΡΙΘΕΤΕΙΣΑΙ ΑΓΙΤΕ
ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΠΡΟ-
ΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΟΥ ΓΝΕΦΟΥΝ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ....

..Η ΣΧΕΣΗ ΣΟΥ ΜΕ ΤΟΝ
ΦΩΤΗ, ΟΣΟ ΚΑΙ ΝΑ ΣΕ
ΚΑΛΥΨΤΕΙ, ΔΕ ΜΠΟΡΕΙ
ΝΑ ΓΕΝΗΣΕΙ ΚΑΘΕ ΓΟ-
ΝΙΤΣΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΙΚΟΥ
ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ, ΧΡΕΙΣ ΑΝΦΙ-
ΒΟΛΙΑ

..Ο ΕΡΩΤΙΣΜΟΣ
ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΧΥΤΟΣ

..ΚΑΙ ΣΕ ΠΡΟΛΑΒΑΙΝΩ!
ΔΕΝ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ ΑΠ'
ΕΞΩ Ο ΔΕΣΜΟΣ ΣΟΥ
ΜΑ ΑΠΟ ΜΕΣΑ..

..ΜΜΜ...
ΣΥΜΦΩΝΩ... ΝΑ...

ΣΥΜΦΩΝΕΙΣ ΜΟΡΗ)000
ΠΟΥΤΑΝΑ...
ΣΥΜΦΩΝΕΙΣ

25/94

«... Κείνο που με σώζει,

είναι που ονειρεύομαι

σαν τον Καραγκιόζη...»

Ο Καραγκιόζης, στις μέρες μας, έχει ουσιαστικά περιοριστεί σ' ένα είδος παιδικής ψυχαγωγίας. Στους παιδότοπους των Φεστιβάλ, στις παιδικές ζώνες της τηλεόρασης, παρακολουθούμε τις «μουσειακές» πλέον παραστάσεις ενός λαϊκού θεάτρου, που υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα και δημοφιλέστερα είδη της λαϊκής παραδοσιακής μας τέχνης.

Το ενδιαφέρον, ωστόσο, των διανοουμένων και ερευνητών για το φαινόμενο Καραγκιόζη, παρα-

μένει αμείωτο από την εποχή της δεκαετίας του '30 ως τις μέρες μας, γεγονός που υπογραμμίζει τη σημασία του στο χώρο του λαϊκού μας πολιτισμού, και γενικότερα, στον κοινωνικό χώρο του νεοελληνικού γίγνεσθαι.

Το σημερινό άρθρο γράφτηκε με αφορμή τη σχετικά πρόσφατη έκδοση τριών βιβλίων που διακρίνονται τόσο για την πρωτοτυπία τους στη μεθοδολογία και την επεξεργασία του υλικού, όσο και για τα νέα στοιχεία που προσκομίζουν, συνεισφέροντας σε

μια πληρέστερη γνωριμία μας με το θέατρο Σκιών.

Πρόκειται για τις ειδικές μελέτες των καθηγητών Γρ. Σηφάκης: *Η παραδοσιακή δραματουργία του Καραγκιόζη* και Θ. Χατζηπανταζή: *Η εισβολή του Καραγκιόζη στην Αθήνα του 1890* (και οι δύο από τις εκδόσεις Στιγμή, Αθήνα, 1984) και τη γενικότερη, συστηματική εργασία του Γ. Κιουρτσάκη: *Προφορική παράδοση και ομαδική δημιουργία — Το παράδειγμα του Καραγκιόζη*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1983.

Ο Θ. Χατζηπανταζής μας δίνει με το βιβλίο του, μια σειρά σημαντικών πληροφοριακών στοιχείων, που συνέλεξε αναδιφώντας στον Τύπο της εποχής, και βοηθούν στη διαγραφή της εξελικτικής πορείας του Καραγκιόζη, από τα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας, έως το τέλος του 19ου αι.

Ο πρώτος ελληνόφωνος Καραγκιόζης που εμφανίζεται, σύμφωνα με τις υπάρχουσες μαρτυρίες, μετά την επανάσταση του 1821, διατηρεί εντονότατη την επίδραση του άμεσου προγόνου του, του τουρκικού Karagöz, τόσο στη θεματολογία του δραματολογίου του (π.χ. «*Το Χαμάμι*»), όσο και στην ελευθεροστομία των διαλόγων του, που συχνά φτάνει στη βωμολοχία. Εδώ οφείλεται κατά τα φαινόμενα και η περιθωριοποίησή του, μια και επέσυρε συχνά τις διαμαρτυρίες των πολιτών και τις διώξεις των αστυνομικών αρχών. Στη μορφή αυτή της πρώτης περιόδου του ελληνικού Καραγκιόζη, εντοπίζει ο Θ. Χατζηπανταζής την αιτία της παρακμής του, κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων της βασιλείας του Γεωργίου του Α' παρακμή που τείνει ως την εξαφάνισή του ήρωα του Θεάτρου Σκιών —τουλάχιστον στην Αθήνα—. Η παντελής έλλειψη πληροφοριών μέχρι το 1890 πιστοποιεί την εγκυρότητα αυτής της διαπίστωσης.

Ο Θ. Χατζηπανταζής διερευνά κάτω από ποιες συνθήκες ο Καραγκιόζης επιστρέφει στην Αθήνα του 1890 ανανεωμένος και προσαρμοσμένος στην ελληνική κοινωνία. Η πρώτη μαρτυρημένη παράσταση Καραγκιόζη —στη νέα του περίοδο— δόθηκε το 1891 σε χασισοποιείο στα Αναφιώτικα, γεγονός που ενισχύει τις υποθέσεις σχετικά με τον περιθωριακό - ημιπαράνομο αρχικό του χαρακτήρα. Ακολουθούν η Δεξαμενή, η Καστέλλα, και γενικά οι απόκεντρες συνοικίες των Αθηνών, έως το 1902, που ο μεγάλος Πατρινός καραγκιοζοπαίχτης Μίμαρος σπάει το κύκλωμα των καφενείων και των λαϊκών παταριών και δίνει θριαμβευτική παράσταση στο θέατρο «Αθήναιο».

Ο Θ. Χατζηπανταζής, εντάσσοντας το θέατρο Σκιών στη λαϊκή - ανατολικομεσογειακή (προφορική) παράδοση, που συνυπάρχει και συγκροτείται με την αστική - ευρωπαϊκή (γραφτή) παράδοση, θεωρεί ότι ο Καραγκιόζης συνδέεται οργανικά με την εγχώρια πραγματικότητα και αποτελεί τον κατεξοχήν εκφραστή των εξαθλιωμένων λαϊκών μαζών. Συγκρίνοντάς τον, τέλος, με άλλα είδη θεάματος της εποχής, εξετάζει τους λόγους υπεροχής του και επισημαίνει τα δάνεια στοιχεία του από το κουκλοθέατρο, την Παντομίμα, το Κωμειδύλλιο και το Οθωμανικό θέατρο Σκιών, καθώς και την ικανότητά του να τα αφομοιώνει και να τα εντάσσει στη δική του θεατρική γλώσσα.

Το ενδιαφέρον στη μελέτη του Θ. Χατζηπανταζή είναι η ιστορική μέθοδος την οποία επιλέγει για να προσεγγίσει το φαινόμενο, διασταυρώνοντας την προφορική παράδοση με τις γραπτές μαρτυρίες της εποχής. Αποφεύγει, έτσι, τη στατική θεώρηση του φαινομένου παρακολουθεί τα στάδια εξέλιξής του μέσα στο χρόνο και επιχειρεί να καθορίσει τη σημασία του μέσα στα πλαίσια της ευρύτερης ιστορικής ζύμωσης του χώρου.

Στο τελευταίο μέρος του βιβλίου του ο Θ. Χατζηπανταζής ασχολείται με το δραματολόγιο του Καραγκιόζη στον 19ο αιώνα και διερευνά

τους όρους της εξέλιξής του από μια σχετική ρευστότητα προς κάποια αυστηρότερη τυποποίηση.

Τη δομή της δραματουργίας του θεάτρου Σκιών, ως προϊόντος συλλογικής δημιουργίας μιας παραδοσιακής λαϊκής τέχνης, εξετάζει ο Γρ. Σηφάκης στην ειδική μελέτη του: «*Η παραδοσιακή δραματουργία του Καραγκιόζη*».

Επικαλούμενος και τις ανάλογες απόψεις των Φώτου Πολίτη, Στίλπωνα Κυριακίδη, Walter Puchner, G.W. von Sydow, ο Γρ. Σηφάκης επισημαίνει την αντίθεση ανάμεσα στο λαϊκό πολιτισμό και το νεότερο αστικό - ευρωπαϊκό, ανάμεσα στον ομαδικό χαρακτήρα της λαϊκής τέχνης και τον ατομισμό της νεότερης - αστικής. Το κοινό του Καραγκιόζη συμμετέχει στη διαμόρφωση της παράστασης λειτουργώντας ελεγκτικά, αποδοκιμάζοντας ή επιδοκιμάζοντας τον καραγκιοζοπαίχτη - δημιουργό, πράγμα που προϋποθέτει την ύπαρξη και την αποδοχή των παραδοσιακών καλλιτεχνικών συμβάσεων του είδους.

Ο Γρ. Σηφάκης προχωρεί στην ανάλυση της διαδικασίας της παραδοσιακής δραματουργίας του Καραγκιόζη, δηλαδή στην ανάλυση της διαδικασίας σύνθεσης ενός νέου έργου, μέσα στο πλαίσιο της παράδοσης του θεάτρου Σκιών, παίρνοντας για παράδειγμα το κλασικό στο είδος του έργο «*Ο Μεγαλέξανδρος και το καταραμένο φίδι*». Οι πηγές του έργου αναζητούνται σε λαϊκά παραμύθια με ανάλογο θέμα —το βασιλόπουλο που σκοτώνει το δράκο— και στην παράδοση του δρακοκτόνου Αη-Γιώργη, ενώ η επιλογή του Μεγαλέξανδρου ως βασικού ήρωα, φαίνεται να συνδέεται άμεσα με την πλατιά διάδοση και δημοτικότητα της «*Φυλλάδας ή Ριμάδας του Μεγαλέξανδρου*», τόσο στα χρόνια της Τουρκοκρατίας όσο και στα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας.

«*Ο Μεγαλέξανδρος και το καταραμένο φίδι*», ακολουθεί, όπως άλλωστε όλα τα έργα του Καραγκιόζη, τις δραματουργικές συμβάσεις μιας αυστηρά κωδικοποιημένης τέχνης, σε ό,τι αφορά το χρόνο, το χώρο, τους χαρακτήρες, τις λειτουργίες, αλλά και τα στατικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τους φορείς των λειτουργιών, δηλαδή τα πρόσωπα του έργου.

Ο Γρ. Σηφάκης ονομάζει *λειτουργίες*, τις τυπικές καταστάσεις, στις οποίες εμπλέκονται οι ήρωες στις κλασικές κωμωδίες του Καραγκιόζη, υιοθετώντας την ορολογία του Ρώσου λαογράφου Vladimir Propp, που μελέτησε τις αντίστοιχες φάσεις της δράσης στα ρωσικά παραμύθια και καθόρισε την απaráβατη σειρά διαδοχής τους.

Οι *λειτουργίες* αυτές συνοψίζονται ως εξής: *έλλειψη ή ανάγκη* του πασά· *μεσιτεία* του Χατζηαβάτη· *συνεργασία* του Χατζηαβάτη με τον Καραγκιόζη· *ανάληψη εργασίας* από τον τελευταίο· *γελοιοποίηση* όλων των προσώπων· *μπλέξιμο* ή και *θρίαμβος* του κωμικού ήρωα.

Είναι προφανές ότι η διάκριση των *λειτουργιών* αυτών, ως δομικών στοιχείων της δραματουργίας του Καραγκιόζη συνδέονται άμεσα με τα δύο βασικά χαρακτηριστικά του λαϊκού θεάτρου Σκιών, την προφορική παράδοση και την ομαδική δημιουργία, που είναι το αντικείμενο της συστηματικής μελέτης του Γιάννη Κιουρτσάκη, που

εκδόθηκε, όπως ήδη έχει αναφερθεί, το 1983 και αποτελεί, πιστεύω, την πληρέστερη επιστημονική προσέγγιση του θέματος.

Τρεις είναι οι όροι που σύμφωνα με την άποψη του Γ. Κιουρτσάκη, στοιχειοθετούν την «παραγωγή» του θεάτρου Σκιών: η *προφορική παράδοση*, ο *λαϊκός φορέας του και η ομαδική του (ανα)δημιουργία*. Δεν πρόκειται, για μια τέχνη απλώς ψυχαγωγική, αλλά για μια *ολοκληρωμένη συμβολική γλώσσα*, που επιτρέπει στην ομάδα να λειτουργεί ταυτόχρονα ως δέκτης και ως πομπός, δεν περιορίζεται, δηλαδή, στην παθητική αποδοχή των μηνυμάτων του τεχνίτη, αλλά διατυπώνει και τα δικά της.

Ο Καραγκιόζης υπήρξε ένα λαϊκό θέατρο *ευκίνητο, φτηνό, αποκεντρωμένο και αποκεντρωτικό*, ένα θέατρο *δημοκρατικό*. Το κοινό επικοινωνεί αβίαστα μαζί του, μια και ο Καραγκιόζης μιλάει τη γλώσσα του, χρησιμοποιεί τύπους και κώδικες ευανάγνωστους και οικείους, η έννοιας της κοινότητας είναι εδώ παρούσα και κυριολεκτική, δεν έχει καμία σχέση με το αποξενωμένο κοινό του κινηματογράφου, που συνίσταται κυρίως σε ένα άθροισμα ατόμων και μοιάζει, κατά τον Metz «με το διασκορπισμένο σύνολο των αναγνωστών ενός μυθιστορήματος».

Η τέχνη του Καραγκιόζη καθορίζεται, γράφει ο Γ. Κιουρτσάκης, από τη διαλεκτική σχέση που συνδέει τους δύο πόλους κάθε προφορικής παράδοσης: *την αυστηρή κωδικοποίηση και τον άγραφο χαρακτήρα*. Έτσι προϋποθέτει τη μνήμη και κατακτιέται με τη *μαθητεία*. Κάθε караγκιοζοπαίχτης αναφέρεται με σεβασμό στο «δάσκαλό» του.

Η προφορική παράδοση του Καραγκιόζη δεν οφείλεται στην αγραμματοσύνη των παλιότερων τεχνιτών του θεάτρου Σκιών, αλλά στην ίδια τους την τέχνη, που στηρίζεται στην *απομνημόνευση της κωδικοποιημένης τέχνης και στον αυτοσχεδιασμό*. Κάθε παράσταση είναι ένα νέο έργο: σέβεται, βέβαια, τις *συμβάσεις*, αλλά προσδιορίζεται από τις αντιδράσεις του κοινού και την έμπνευση του караγκιοζοπαίχτη. Τόσο ο Γ. Κιουρτσάκης, όσο και ο Γρ. Σηφάκης υπογραμμίζουν τη διάκριση του von Sydow, ανάμεσα στον *ενεργητικό* και τον *παθητικό* φορέα, τον караγκιοζοπαίχτη δηλαδή και το κοινό του, που επεμβαίνει ελεγκτικά στη διαδικασία της παράστασης.

Μιλώντας για την έννοια της ομαδικής δημιουργίας, ο Γ. Κιουρτσάκης απομυθοποιεί τις απόψεις της παλαιότερης λαογραφίας για το αταξικό του λαού - δημιουργού και της «λαϊκής ψυχής» ως πηγής της παραδοσιακής τέχνης, χρησιμοποιώντας τα πορίσματα της νεότερης λαογραφίας και την γλωσσολογία του Roman Jakobson. Καταδεικνύει δηλαδή πώς, μέσα από συλλογικές διαδικασίες έγκρισης, η ατομική δημιουργία, ανάγει την *ομιλία* της, σε μόνιμο στοιχείο της προϋπάρχουσας *γλώσσας* και τη διαμορφώνει σε κώδικα.

Ο Καραγκιόζης αποτελεί κατά τον Γ. Κιουρτσάκη, το μοναδικό είδος θεάτρου, που αντιστέκεται στη μίμηση των ξένων εισαγόμενων προτύπων, που κυριαρχούν στο νεοελληνικό θέατρο στα τέλη 19ου και αρχές του 20ου αι., διατηρώντας ταυτοχρόνως και ένα βαθύτατο κοινωνικό χαρακτήρα. Η προϊούσα, όμως, αστικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας, η εκβιομηχάνιση, ο κινηματογράφος και το αστικό θέατρο, οδηγούν στο μαρasmus του θεάτρου Σκιών, όσο κι αν γίνονται προσπάθειες «εκσυγχρονισμού» του, όσο κι αν η εμπορική του εκμετάλλευση, το κρατά στην επικαιρότητα. Ο Καραγκιόζης υφίσταται, την αναπόφευκτη μοίρα της παραδοσιακής συλλογικής τέχνης, που επιβάλουν οι νέες σχέσεις παραγωγής, η επικράτηση των καινούργιων πολιτισμικών προτύπων και η κυριαρχία του ατομικού, μοναχικού λόγου, και οδηγείται σταθερά στην «μυσειοποίησή» του.

Ο Γ. Κιουρτσάκης δεν ανήκει στους δογματικούς νοσταλγούς παρωχημένων εποχών, όταν στο τέλος του βιβλίου του διαπιστώνει την αδυναμία επιβίωσης της προφορικής παράδοσης και της ομαδικής δημιουργίας, στη σύγχρονη κοινωνία. Είναι προφανές πως η χαμένη *κοινότητα* δεν μπορεί πλέον να αναστηθεί με την παλιά μορφή της. Το ζητούμενο είναι αν μπορεί να βρεθεί ένας δρόμος, στηριγμένος «σε μια αρκετά ισχυρή ατομική βούληση» που θα μας οδηγήσει σε «ένα νέο τύπο λαϊκής συμμετοχής και «προφορικής» επικοινωνίας: ένα νέο πολιτισμό που θα τρεφόταν βέβαια εξίσου από τη γραπτή παιδεία μας και από τις δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας, κρυσταλλώνοντας έτσι ανέκδοτες και άδηλες για την ώρα, μορφές ομαδικής δημιουργίας».

Χριστίνα Ντουριά

ΒΙΒΛΙΟ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ

Εκδ: Καστανιώτη,

Αθήνα 1984, σ. 474

Υπεύθυνοι της οργάνωσης του συμποσίου ήταν οι παιδοψυχίατροι S. Lebonici και Π. Σακελλαρόπουλος, ενώ τόσο στην οργανωτική επιτροπή, όσο και στις εργασίες του συμποσίου συμμετείχαν πολλοί επιφανείς επιστήμονες της Ελλάδας και της Γαλλίας. Στον τόμο που κυκλοφόρησε περιλαμβάνονται οι εισηγήσεις των ομιλητών καθώς και οι συζητήσεις των ομάδων εργασίας. Θα ακολουθήσει συμπληρωματικός δεύτερος τόμος όπου θα ολοκληρωθεί η δημοσίευση όλων των απόψεων που εκφράστηκαν κατά τη διάρκεια του συμποσίου. Οι εισηγήσεις κινήθηκαν σε μεγάλο βαθμό γύρω από το πρόβλημα και την ανάγκη της κοινωνικής ψυχιατρικής στη χώρα μας, ενώ όπως τονίζει στον πρόλογο του βιβλίου ο κ. Π. Σακελλαρόπουλος: «*Κύριος στόχος του συμποσίου ήταν η έκφραση της ανάγκης για αλλαγή και ο προβληματισμός πάνω στη μεθοδολογία του μετασχηματισμού του καθιερωμένου σήμερα συστήματος. Γιατί, δεν πρόκειται απλώς για τη βελτίωση ενός συστήματος ψυχικής υγείας, πρόκειται για την ανάγκη αντικατάστασης ενός παλιού συστήματος με ένα νέο*».

ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΣΑΛΙΚΟΓΛΟΥ - ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Σχιζοφρένεια και φόνος

Εκδ. Παπαζήση,

Αθήνα 1984, σ. 267

Το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου, αποτελεί τη βάση της δικτατορικής διατριβής της συγγραφέως «Ο Ανθρωποκτόνος Σχιζοφρένης: Ψυχολογική Εγκληματολογική Προσέγγιση», που υποβλήθηκε στην Πάντειο το 1984. Το βιβλίο στηρίζεται στη μελέτη μιας πλούσιας ελληνικής και κυρίως, ξένης βιβλιογραφίας και στην ψυχοδυναμική διερεύνηση των σχέσεων που αναπτύσσονται ανάμεσα στο φόνος και τη σχιζοφρένεια: ως δείγμα για τη διερεύνηση αυτή χρησιμοποιήθηκε μια ομάδα ανθρωποκτόνων σχιζοφρενών που νοσηλεύονται, στο τμήμα κρατουμένων του Κρατικού Θεραπευτηρίου Ψυχικών Παθήσεων Αθηνών.

Ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον έργο που επιχειρεί να φωτίσει κάποιες πλευρές του φαινομένου της σχιζοφρένειας, που εξακολουθεί ως τις μέρες μας να περιβάλλεται από μύθους και προκα-

ταλήψεις, συνυφασμένες με τη διαιώνιση δοξασιών, που έχουν τις ιστορικές καταβολές τους σε παλαιότερες εποχές, όπου η έννοια του τρελού συγγεόταν με εκείνη του εγκληματία.

Η μελέτη αυτή ξεπερνά τα πλαίσια ενός περιχαράκωμένου ψυχοπαθολογικού πεδίου και επεκτείνεται σ' έναν ευρύτερο χώρο, μέσα στον οποίο ο ανθρωποκτόνος σχιζοφρένης αποτελεί ένα πρόσφορο έδαφος για τη διερεύνηση όχι μόνο του εγκληματικού φαινομένου, αλλά και του τρόπου λειτουργίας του ανθρώπινου γενικά ψυχισμού.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΧΑΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Το ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα.

Από τους Ουτοπιστές στους Μαρξιστές.

Εκδ. Πλέθρον, Αθήνα 1985, σ. 332.

Κυκλοφόρησε ο πρώτος από τους τρεις τόμους της εργασίας, «*Το ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα*» του δημοσιογράφου Μιχάλη Δημητρίου. Σκοπός της εργασίας είναι η συγκέντρωση και η αξιολόγηση σε θεματικές ενότητες - τομές, των σημαντικών πηγών, πληροφοριών, εκδοχών και πτυχών του πολυσύνθετου αυτού θέματος σε μια ιστορική διαδρομή 140 περίπου χρόνων, με αφετηρία τους σαινισμονιστές του 1833 στο Ναύπλιο και την Αθήνα. Η ανάπτυξη του υλικού γίνεται όχι με την αντίληψη της κλασικής ιστορικής εργασίας, αλλά της πολιτικής ανάλυσης και ιστορίας. Ο συγγραφέας στηρίζεται στην έρευνα στις πηγές και προχωρεί στις αναγκαίες ερμηνείες και συμπεράσματα καθώς και στην κριτική ανάλυση και διερεύνησή τους. Κύριο χαρακτηριστικό της εργασίας, ιδιαίτερα στον πρώτο τόμο — οι άλλοι θα κυκλοφορήσουν μέχρι το τέλος του 1985 — αποτελεί η προσφυγή σε πρωτογενές υλικό, δημοσιεύματα και αρχεία κάθε είδους από τα μέσα του 19ου αιώνα, που συμπληρώνει τις προσωπικές μαρτυρίες.

Μέρος του υλικού αποτέλεσε τη βάση μιας πρωτότυπης δημοσιογραφικής έρευνας στην εφημερίδα «Το Βήμα», που δημοσιεύθηκε τον Νοέμβριο του 1978, με τη συμπλήρωση 60 χρόνων από την ίδρυση του ΣΕΚΕ. Όλη εκείνη η έρευνα ελπιόσθηκε, διευρύνθηκε και αξιολογήθηκε με βάση μια εξαντλητική βιβλιογραφία η οποία αναφέρεται στα ρεύματα, τις τάσεις και τα πρόσωπα του ελληνικού σοσιαλιστικού κινήματος και εντάχθηκε σε μια γενικότερη προβληματική τόσο

της ευρωπαϊκής πολιτικής ιστορίας και των σοσιαλιστικών ιδεών του 19ου και 20ού αιώνα, όσο και της νεώτερης ελληνικής πολιτικής και κοινωνικής ιστορίας.

Η εργασία είναι σημαντική όχι μόνο γιατί καλύπτει κενά και συμπληρώνει με νέες πηγές, αλλά κυρίως γιατί ανασκευάζει αρκετές παραδοσιακές πεποιθήσεις της ιστορίας του ελληνικού σοσιαλιστικού κινήματος.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΓΙΟΣ

Από την ιστορία του συνδικαλιστικού κινήματος της Καβάλας (1922-1953)

Εκδ. ΟΑΕΔ σε συνεργασία με το Δήμο Καβάλας
Αθήνα 1984 σελ. 198.

Μια προσωπική μαρτυρία, ένα βιβλίο - ντοκουμέντο για την ιστορία των καπνεργατών της Καβάλας. Ο συγγραφέας —παλαιμάχος συνδικαλιστής— εκτός από τα συνδικαλιστικά γεγονότα, αναφέρεται και στο ευρύτερο οικονομικό και πολιτικό τους πλαίσιο με κύριο σημείο αναφοράς την Καβάλα και τους καπνεργάτες. Στο βιβλίο είναι μαζεμένο πλούσιο υλικό παλιές φωτογραφίες και εφημερίδες που

αναφέρονται στην ιστορία των καπνεργατών και του συνδικαλιστικού κινήματος στην Καβάλα, που δεν είναι ευρύτερα γνωστό. Από την ιστορική αναδρομή που γίνεται στο βιβλίο αποκαλύπτονται η έντονη πολιτικοποίηση και πόλωση του κινήματος σε ρεφορμιστές και κομμουνιστές, αλλά και η ύπαρξη εργοστασιακών Επιτροπών μέσα στα εργοστάσια καπνού.

Το βιβλίο δεν αποτελεί μόνο ένα ντοκουμέντο για την ιστορία του συνδικαλιστικού κινήματος, αλλά και μια πολύτιμη κατάθεση και μαρτυρία για πτυχές του συνδικαλιστικού κινήματος και ιδιαίτερα των αγώνων των καπνεργατών, οι οποίοι έχουν σημαντική θέση στην όλη πορεία των ταξικών αγώνων στη χώρα μας. Φέρνει επιπλέον στο φως και πλευρές της πολιτικής του ΚΚΕ ιδιαίτερα στον εργατικό χώρο για την περίοδο που αναφέρεται. Η έκδοση είναι του ΟΑΕΔ σε συνεργασία με το Δήμο Καβάλας και η επιμέλεια της έκδοσης του ΟΕΔΒ.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΣΑΤΕΛΕ

(επιμέλεια)

Η Φιλοσοφία (τομ. Α')

Εκδ. Γνώση, Φιλοσοφική και Πολιτική Βιβλιοθήκη,
Αθήνα 1984

Στη Φιλοσοφική και Πολιτική Βιβλιοθήκη του εκδοτικού οίκου «Γνώση», την επιμέλεια της οποίας έχει ο Παναγιώτης Κονδύλης, προστέθηκε άλλη μια έκδοση, η πέμπτη της «Βιβλιοθήκης», που, όπως και οι άλλες, διακρίνεται για τη φροντίδα και την επιμέλειά της, ξεκινώντας από τη μετάφραση του Κωστή Παπαγιώργη και φθάνοντας μέχρι την τυπογραφική επιμέλεια του Αιμίλιου Καλιακάτσου.

Στον πρώτο τόμο της «Φιλοσοφίας» —τετράτομο συλλογικό έργο που επιμελήθηκε ο Γάλλος καθηγητής φιλοσοφίας Φρανσουά Σατελέ και καλύπτει τα φιλοσοφικά ρεύματα από τον Πλάτωνα μέχρι τους στοχαστές του 20ου αιώνα— ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να γνωριστεί με δεσπόζουσες «στιγμές» της ιστορίας της Φιλοσοφίας, τον πλατωνισμό, τον αριστοτελισμό, τις ελληνιστικές φιλοσοφίες, την πατερική φιλοσοφία και τις σχέσεις της με την ελληνική, τη φιλοσοφία του Αυγουστίνου και τις συνειδητήσεις της με τη «δυτική πατερική γραμματεία, τη φιλοσοφία του Ισλάμ και τις καταβολές της στην ελληνική φιλοσοφία και τέλος το στοχασμό του Αγίου Θωμά (του Ακινάτη) και τη φιλοσοφία στο 13ο αιώνα.

Βασική αρετή που διακρίνει τη σύλληψη και τη μεθοδολογία προσέγγισης της φιλοσοφίας στο τετράτομο αυτό έργο είναι η πολλαπλότητα των οπτικών αντιλήψεων, έκθεσης και ερμηνείας της

φιλοσοφικής παράδοσης. Αυτή η μεθοδολογική «πολυφωνία» συμπληρώνεται από την προσπάθεια των επιμέρους συγγραφέων - ειδικών στα ζητήματα που γράφουν να εντάξουν το εξεταζόμενο φιλοσοφικό ρεύμα στα πολιτισμικά, κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσια της εποχής του, αλλά και να το συναρτήσουν με προβλήματα και αναζητήσεις που διακατέχουν και τη δική μας εποχή, τον 20ο αιώνα. Δεν θα πρέπει, τέλος, να παραληφθεί η μνεία στο βιβλιογραφικό οδηγό που συνοδεύει το κάθε κεφάλαιο, που μπορεί να οδηγήσει τον αναγνώστη, πέραν των αρχικών ερεθισμάτων του από τα κατατιθέμενα στον τόμο να ενασχοληθεί έγκυρα και σε βάθος με τα ρεύματα που θα τον κρατήσουν περισσότερο σε εγρήγορση.

ΔΟΚΙΜΙΟ ΜΕΛΕΤΗ

ΗΛΙΑ ΜΙΧΑΛΟΥ

Για ένα νέο ανθρωπισμό

Εκδ. Καλέντη, Αθήνα 1984, σ. 52

Στο δοκίμιό του αυτό ο συγγραφέας επιχειρεί να διερευνήσει το πρόβλημα της κατάρρευσης των δογμάτων στην εποχή μας και προτείνει μερικές γενικές αρχές που θα ευνοήσουν, κατά την άποψή του, την άνθιση ενός νέου ανθρωπισμού αδογματίστου, που είναι αναγκαίος στη σημερινή κοινωνική πραγματικότητα. Οι αρχές αυτές έτσι όπως παρουσιάζονται στο βιβλίο του είναι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ελεύθερη σκέψη, η αξιολόγηση των ανθρώπων με βάση το ήθος τους, τη δημοκρατία κτλ.

Δ. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ -

Χ.Γ. ΡΩΜΑ

Το δοκίμιο

Εκδ. Επικαιρότητα, Αθήνα 1984

Με απώτερο στόχο την διδακτική προσέγγιση, η χρήσιμη αυτή μελέτη επιχειρεί να ορίσει τον δοκιμιακό λόγο ως αυτόνομο φιλολογικό είδος, δια μέσου των τυπικών του γνωρισμάτων όσο και της ιστορικής του διαδρομής. Έτσι, εκπονεί μια τυπολογία του δοκιμίου, χρήσιμη οπωσδήποτε για το διδακτικό έργο (που εμπειρώνεται και με συγκεκριμένες αναλύσεις δειγμάτων του είδους), αλλά όντας πολύ ευρεία στον αφετηριακό της ορισμό, απλώνεται σε περιπτώσιολογία που έχει κάποτε δυσδιάκριτα όρια με άλλα είδη, όπως π.χ. με την λογοτεχνική κριτική. Αν η όλη προσπάθεια ξεκινούσε από έναν λιγότερο τυπικό και περισσότερο εσωτερικό και συμμαζεμένο ορισμό, σαν αυτόν λ.χ. που επεξεργάστηκε ο Λούκατς στο δοκίμιό του για το «Δοκίμιο» (βλ. «Η ψυχή και οι μορφές»), τότε θα μπορούσε να γίνει ουσιαστικότερη περιχαράκωση και ταξινόμηση, και να μην αποκλειστούν από τα ελληνικά παραδείγματα μερικοί που κατ' εξοχήν εκαλλιέργησαν το δοκιμιακό είδος, όπως οι Ζαμπέλιος, Αποστολάκης, Λαούρδας,

και από τους νεώτερους, ο κύκλος του περιοδικού «Σημειώσεις» (και ιδιαίτερα η Ρένα Κοσέρη).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΜΠΑΤ'ΔΗ

Διδασκαλία Νεοελληνικής γλώσσας

Εκδ. Επικαιρότητα, β' έκδοση

Την πρώτη έκδοση, αποτελούσαν σημειώσεις από παραδόσεις μαθημάτων στην «Σχολή Επιμορφώσεως Λειτουργών Μέσης Εκπαιδεύσεως» που επιδίωκαν να εμπεδώσουν στην διδασκαλία της νεοελληνικής όσες από τις νεώτερες γλωσσολογικές έρευνες προσφέρονται γι' αυτόν το σκοπό. Η δεύτερη αυτή έκδοση, εμφανίζεται αναδιαρθρωμένη και εμπλουτισμένη: αναπτύσσονται περισσότερο μερικές έννοιες θεμελιώδεις (π.χ. της δομής) κατά τις διάφορες γλωσσολογικές σχολές (κυρίως των Σωσύρ και Τσόμσκι), έτσι ώστε να αναδειχθούν, εναργέστερα η έννοια και τα χαρακτηριστικά τους: προστέθηκαν αρκετά στοιχεία ιστορικής γραμματικής (π.χ. τύποι του ουσιαστικού, του ρήματος κ.ά.), ενώ το κεφάλαιο για το λεξιλόγιο της νέας ελληνικής αναπλάστηκε, μετονομαζόμενο σε *σημασιολογία*, και επιμένει στην σημασιολογία της λέξης. Όστε, το βιβλίο αυτό, ερευνώντας την ελληνική γλώσσα υπό το πρίσμα της γραμματικής με την ευρεία έννοια, εξοικειώνει τον αναγνώστη με το εγχείρημα της νέας γλωσσολογίας και λειτουργεί, ως ένα σημείο, αυτοτελώς, πέραν των επιμορφωτικών του στόχων για την γλωσσική διδασκαλία στην Μ. Εκπαίδευση —και αν δεν παρέχει πλήρη γνώση των γλωσσολογικών ρημάτων, λειτουργεί ωστόσο σαν ένα γόνιμο ερεθισμα για παραπέρα αυτομόρφωση.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΥΓΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ταξίδια και μνήμες

Εκδ. Πύλη, Αθήνα 1985

ΒΕΤΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Το αγόρι με το αυτόματο

Εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1976

ΝΩΝΤΑ Ν. ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ο λόφος — Αγνώστοι μαχητές στην Αντίσταση

Εκδ. Αυτοέκδοση, Αθήνα 1984

ΡΕΓΓΙΝΑ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΥ

Από τη Γιούζα...

Εκδ. Anthé Publications, Νέα Υόρκη, 1984

ΜΑΡΙΟΥ ΒΕΡΕΤΤΑ

Η ευθύνη

Εκδ. Ωρόρα, Αθήνα 1983

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΠΑΓΚΡΑΤΗΣ

Θεωρητικό αρχείο

Εκδ. Καρανάσης, Αθήνα 1984

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΠΟΣΤΑΝΟΓΛΟΥ

Κολοκοτρώνη 92
Πειραιάς
Τηλ. 4112258

Τα πληρέστερα διδλιοπωλεία
Βιβλία όλων των εκδόσεων

Τιμές χαμηλές.

Ηλία Μιχαλού

ΓΙΑ ΕΝΑ ΝΕΟ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟ

Κεντρική Διαθεση:

ΚΑΛΕΝΤΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.

Κολοκοτρώνη 15

Τηλ. 32 34 270 · 32 31 781

105 62 ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

Αφιέρωμα: ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

- Από τη βιοτεχνική παραγωγή στη βιομηχανική πραγματικότητα
- **Μανώλη Κούκιου - Βασίλη Καμπά:** Βιοτεχνολογία: Διεθνείς τάσεις και ελληνικές επιλογές
 - **Γιώργου Τζώτζου:** «Νέα» βιοτεχνολογία, φάρμακα και προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας
 - **Γιώργου Ανωγειανάκη - Δημήτρη Χριστοδούλου - Jeffrey Levett:** Βιοτεχνολογία και περιβάλλον: δυνατή η ορθολογική εκτίμηση των κινδύνων;
 - **Θανάση Βαλαβανίδη:** Η μηχανοποίηση της εργασίας, νέες τεχνολογίες σε περιόδους οικονομικής κρίσης
 - **Νίκου Διομήδη:** Η ανάπτυξη της πληροφορικής στην Ελλάδα. Διαπιστώσεις, προτάσεις
 - **Francis Blanchard:** Τεχνολογία, εργασία και κοινωνία

- **Άννας Ποταμιάνου - Φρόσως Καραπάνου:** Η σχέση μητέρας παιδιού στην Ελλάδα παράγων στη διαμόρφωση της ταυτότητας
- **Ιωάννας Λαμπίρη-Δημάκη:** Η κοινωνική έρευνα στον αγροτικό χώρο
- **Γιάννη Λιάπη:** Το χρώμα στην αρχιτεκτονική του νεοκλασικισμού
- **Βιοβλιοκριτική**
- **Αιμίλιου Μεταξόπουλου:** Β. Καραποστόλη, «Μορφές της κοινωνικής δράσης»

Κυκλοφορεί το 23ο τεύχος

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΙΑΧΝΗΣ

Το τέλος της μικροαστικής ευδαιμονίας

ΤΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το τέλος
της μικροαστικής
ευδαιμονίας

- ☐ Ιστορικά χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας
- ☐ Γενικά προβλήματα ελληνικής οικονομίας
- ☐ Ορυκτός πλούτος
- ☐ Βιομηχανία
- ☐ Ναυτιλία
- ☐ Δημόσια γη
- ☐ ΕΟΚ και παγκόσμια οικονομία
- ☐ Γεωργία

ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ
Γ. ΑΡΣΕΝΗ, Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ, Α. ΤΡΙΤΣΗ,
Γ. ΚΑΤΣΙΦΑΡΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΑΘΗΝΑ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΞΑΝΤΑΣ» Τζαβελα 1 - Εξάρχεια. Τηλ. 36.04.885
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Γ. ΧΡΟΝΑΚΗΣ, Λαοσάνη 9. Τηλ. 237.463

ΑΝΤΙΔΕΣΕΙΣ

Κυκλοφόρησε το τεύχος 20

Αφιέρωμα στον ελληνικό κινηματογράφο

Γράφουν

Θ. Αγγελόπουλος ■ Δ. Αρβανίτης ■ Β. Βαφέας
Ε. Κοταμανίδου ■ Ν. Κούνδουρος ■ Ν. Νικολαΐδης
Ν. Περράκης ■ Θ. Ρεντζής ■ Ν. Σμαραγδής
Χ. Σωτηροπούλου ■ Σ. Τορνές ■ Φ. Τσοκάνη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Μια
ενδιαφέρουσα
συσχέτιση της
πνευματικής
«συνάντησης»
του Σεφέρη με
τον Μακρυγιάννη
δίνει την αφορμή
για μία νέα
ανάγνωση και
επανεγγραφή των
προβληματισμών
του

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟΥ
ΑΘΗΝΑ 1995

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ», Δεινοκράτους 131
τηλ. 72.29.237

Θα το αγαπήσετε!

• ΕΛΙΟ ΒΙΤΟΡΙΝΙ Οι άνθρωποι και οι άλλοι

Η ιστορία διαδραματίζεται στο Μιλάνο, το χειμώνα του 1945.

Στα σύντομα επεισόδια του έργου, πρωταγωνιστούν οι ζωντανοί και οι νεκροί, οι παρτιζάνοι, οι Γερμανοί και οι φασίστες. Και σαν ένα γλυκό, μουσικό μοτίβο παρεμβάλλεται η ερωτική ιστορία του Νι2, του βασικού ήρωα, και της Μπέρτα.

Οι άνθρωποι και οι άλλοι είναι ένα από τα πιο σημαντικά και πιο όμορφα έργα του Έλιο Βιτορίνι. Μ' ένα ύφος πραγματικά μαγευτικό καταφέρνει να μεταμορφώνει την πραγματικότητα σε μύθο και το επεισοδιακό σε επικό.

ΑΣΤΑΡΤΗ πρωην «ΑΣΤΕΡΙ»
ΣΟΛΩΝΟΣ 121 - ΤΗΛ. 3606 597

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

● Δημοσιεύουμε δύο επιστολές με θέμα τα νέα αναγνωστικά του Δημοτικού σχολείου. Αναφέρονται σε σχετική επιστολή - σχόλιο του αναγνώστη μας Σ. Διοσκουρίδη με θέμα την ποίηση στα νέα βιβλία, (ΑΝΤΙ, τχ. 278). Η πρώτη από τους Α. Βουγιούκα και Δ. Μελά συμβούλους του ΚΕΜΕ.

Να ποιες είναι οι απόψεις των δύο συμβούλων για το θέμα:

Αξιότιμε κ. διευθυντή,

το δημοσίευμα - επιστολή του κ. Σ. Διοσκουρίδη, συνταξιούχου ιατρού, και το δικό σας συνοδευτικό σχόλιο (ΑΝΤΙ, τχ. 278/4.1.85) έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

1. Ο επιστολογράφος κάνει μια στατιστική καταμέτρηση ποιητών και ποιημάτων στα νέα βιβλία «Η γλώσσα μου» του δημοτικού, βασισμένος στο πρώτο ή και δεύτερο μόνο τεύχος τους (από τα 4 που έχει κάθε τάξη, εκτός από την Πρώτη). Κι ακόμα περιλαμβάνει στην καταμέτρησή του και το «Αναγνωστικό ΣΤ' τάξης», το μόνο από τα παλιά αναγνωστικά που παραμένει και πρόκειται να αντικατασταθεί από το ερχόμενο σχολικό έτος.

2. Η μέθοδος που χρησιμοποιεί δε θα έκανε ούτε για το δικό του επισημονικό χώρο, πολύ περισσότερο για την ευαίσθητη περιοχή της ποίησης. Και πάντως η συνέπεια προς αυτού του είδους την προσέγγιση θα επέβαλλε να καταμετρηθούν όχι οι στίχοι (αφού δεν είναι όλοι ισοσύλλαβοι) αλλά... οι λέξεις ή οι συλλαβές.

3. Η «αδυναμία» του για την ποίηση τον έκανε, φαίνεται, να ξεχνά ότι ο λόγος είναι για το δημοτικό και ότι με το ζόρι θα μπορούσαν να βρεθούν κάποια δείγματα από δοκίμους ποιητές μας, και μάλιστα της γενιάς του '30 και μετά, που να είναι μέσα στις προσληπτικές δυνατότητες των παιδιών αυτής της ηλικίας.

4. Ο επιστολογράφος δεν κάνει λόγο για τρίτομο Ανθολόγιο (της μεταπολίτευσης του 1974), που εντάσσεται κι αυτό οργανικά μέσα στο γλωσσικό μάθημα. Το Ανθολόγιο περιλαμβάνει διαλεχτικά κείμενα, πεζά και ποιητικά, από τη νεοελληνική λογοτεχνία, παιδική και ευρύτερη. Αλλά, ας σημειωθεί, ότι ακόμα και το τρίτομο Ανθολόγιο, μολονότι Ανθολόγιο, είχε γίνει με κριτήρια όχι τόσο μια αντιπροσωπευτική παρουσίαση της λογοτεχνίας μας όσο την ποιότητα των κειμένων και κάποια άλλα γνωρίσματα που κερδίζουν τα παιδιά. Έτσι κι αλλιώς, στο Ανθολόγιο περιλήφθηκαν τα καλύτερα κομμάτια της όχι και τόσο πλούσιας σε ποίηση παιδικής μας λογοτεχνίας.

5. Ο επιστολογράφος φαίνεται να αγνοεί ότι πρωταρχικός σκοπός των βιβλίων «Η γλώσσα μου» είναι η γλωσσική προαγωγή των παιδιών μέσα από καλογραμμένα κείμενα πεζά και ποιητικά, που επιδιώχθηκε να έχουν ποιότητα, να είναι σύντομα, και να ενσωματώνουν λέξεις ενός βασικού λεξιλογίου και ποικίλα γλωσσικά στοιχεία και φαινόμενα (σημασιολογικά, συντακτικά, μορφολογικά), που γίνονται αντικείμενο των γραπτών εργασιών των μαθητών. Με αυτά τα κριτήρια έγινε η συγγραφή και η ανθολόγηση των κειμένων.

6. Για τα βιβλία «Η γλώσσα μου» δούλεψαν —και δουλεύουν— συντακτικές ομάδες από μάχιμους εκπαιδευτικούς, που αποσπάστηκαν γι' αυτό το σκοπό στο ΚΕΜΕ, χωρίς

πρόσθετη αμοιβή ή συγγραφικά δικαιώματα. Εκείνο που μέτρησε στην επιλογή τους ήταν να ξέρουν καλά ελληνικά και οι δυνατότητές τους στη συγκρότηση διδακτικών βοηθημάτων νέου τύπου. Ανάμεσά τους συγκαταλέγονται και μερικοί με μια θητεία στα γράμματα και στην παιδική λογοτεχνία (Νίκος Κανάκης, Κώστας Καλαπανίδας, Χάρης Σακελλαρίου, Κώστας Χωρεάνθης), βραβευμένη μάλιστα για τη συμβολή τους στην παιδική ποίηση —που αντιπροσωπεύονται με ποιήματά τους και σε προηγούμενα αναγνωστικά. Και είναι αυτοί που αποτέλεσαν την «πέτρα του σκανδάλου» για τον επιστολογράφο σας, ίσως γιατί, ως «συνταξιούχος ιατρός», έχει μείνει αρκετές δεκαετίες πίσω στα θέματα της παιδικής λογοτεχνίας. Τέλος, στις ομάδες συμμετέχουν, με αυξημένη ευθύνη, και σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, με ειδικότερο αντικείμενό τους τη διδακτική της νεοελληνικής γλώσσας στο δημοτικό σχολείο.

7. Οι συντακτικές ομάδες καταπίστηκαν με τη συγγραφή αρκετών κειμένων για τις μικρές τάξεις, και τούτο γιατί η ευχέρεια επιλογής έτοιμων κειμένων από την παιδική λογοτεχνία, κειμένων που να ανταποκρίνονται στους πολλαπλούς στόχους των προδιαγραφών, δεν ήταν μεγάλη. Έτσι, άλλωστε, γίνονταν πάντα. Στο παρελθόν μάλιστα τα αναγνωστικά των τριών πρώτων τάξεων γράφονταν σχεδόν αποκλειστικά από τους συγγραφείς (έναν ή δύο συνήθως). Τώρα μόνο στην Α' τάξη τα περισσότερα κείμενα είναι της συντακτικής ομάδας, επειδή έτσι μόνο μπορούσε να υπηρετηθούν οι ειδικότεροι γι' αυτήν την τάξη γλωσσικοί στόχοι. Από τη Β' ως τη Δ' τάξη προοδευτικά τα κείμενα των συντακτικών ομάδων μειώνονται και αντίστοιχα αυξάνονται οι ανθολογήσεις. Στις τάξεις Ε' και ΣΤ' το σύνολο σχεδόν των κειμένων είναι ανθολογήσεις.

8. Τελικά, μπαίνουν στα βιβλία «Η γλώσσα μου» όλων των τάξεων (μένουν ακόμα να ετοιμαστούν τα δύο τελευταία τεύχη της ΣΤ' τάξης) κάπου 700 κείμενα. Από αυτά τα 200

περίπου γράφτηκαν από τις συντακτικές ομάδες. Τα υπόλοιπα 500 (πεζά, ποιήματα και θεατρικής μορφής) είναι παρμένα από επώνυμους δοκίμους συγγραφείς. Των συντακτικών ομάδων τα κείμενα είναι ανυπόγραφα. Εξαιρέση μόνο έγινε για τα ποιήματα και στιχουργήματα, και γιατί είναι προσωπικότερο το είδος γραφής και γιατί τα περισσότερα από αυτά ήταν ήδη δημοσιευμένα. Πάντως, δεν έγινε τίποτα «εκ του προχείρου» ή «εκ του πονηρού». Εκείνο που μέτρησε ήταν ο ποιότητα και ο προσδιορισμένος κάθε φορά γλωσσικός στόχος. Οι συγκεκριμένοι συγγραφείς δε χρειάστηκε «ν' αδράξουν την ευκαιρία», γιατί δύο τουλάχιστον από αυτούς είχαν ειδη περιληφθεί στο κρατικό Ανθολόγιο από το 1975 και όλοι τους σε Ανθολογίες ιδιωτών. Το ότι δεν πήγαιναν για δόξα (τη στιγμή μάλιστα που είχαν το μείζον ως μέλη των συντακτικών ομάδων) φαίνεται από το γεγονός ότι κανένα ποίημά τους δεν υπάρχει στις τάξεις Δ', Ε', ΣΤ'.

9. Μολονότι οι ανάγκες του γλωσσικού μαθήματος έριχναν αλλού το βάρος και όχι στην αντιπροσωπευτική παρουσίαση της νεοελληνικής λογοτεχνίας, καταβλήθηκε προσπάθεια να δοθεί ένα όσο γίνεται πιο ευρύ φάσμα συγγραφέων και μάλιστα της νεότερης περιόδου.

Έτσι, με τη συμβατική τομή τη μικρασιατική καταστροφή (1922), οι γνωστότεροι από τους συγγραφείς που περιλαμβάνονται είναι (αλφαβητικά):

Πριν από το 1922

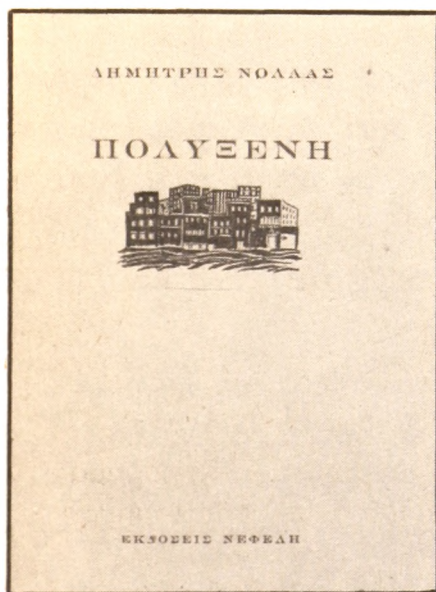
Τ. Άγρας, Γ. Αθάνας, Ι. Βηλαράς, Γ. Βιζυηνός, Γ. Βλαχογιάννης, Π. Δέλτα, Γ. Δροσίνης, Κ. Καβάφης, Α. Καρκαβίτσας, Κ. Κρυστάλλης, Α. Κυριαζής, Π. Νιρβάνας, Γ. Ξενόπουλος, Κ. Ουράνης, Κ. Παλαμάς, Α. Πάλλης, Ζ. Παπαντωνίου, Α. Προβελέγγιος, Β. Ρώτας, Δ. Σολωμός, Μ. Στασινόπουλος, Κ. Χατζόπουλος, Χ. Χρηστοβασιλής.

Μετά το 1922

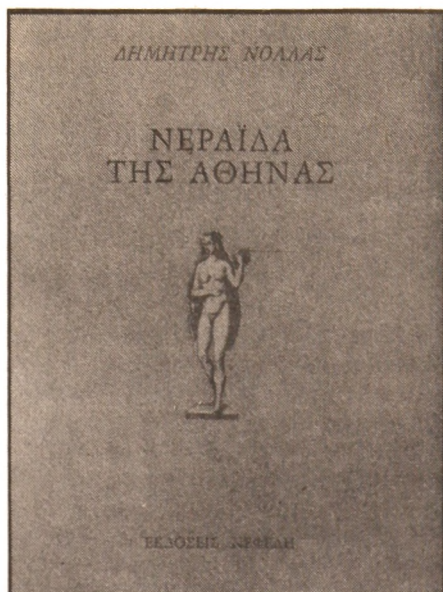
Κ. Αθανασούλης, Λ. Ακρίτας, Κ. Βάρναλης, Η. Βενέζης, Ν. Βρεττάκος, Ν. Εγγονόπουλος, Ο. Ελύτης, Α. Εμπειρικός, Κ. Καζαντζάκης, Κ.Ι.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΟΛΛΑΣ

Πολυξένη

Νεραίδα της Αθήνας

εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9 Αθήνα 10679
Τηλ. 3607744-3604793

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δαση μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία και επίδραση από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης γιά τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε γιά τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμιου
Βαλασμώνος 4 και Ασκληπιού τηλ. 6447830 - 3635419.

Καλατζής, Π. Καλιότσος, Φ. Κόντο-
γλου, Λ. Κούσουλας, Ι. Κουτσοχέ-
ρας, Μ. Λαζαρίδης, Χ. Λεβάντας, Μ.
Λουντέμης, Γ. Μαγκλής, Τ. Μιλλιέξ,
Κ. Μόντης, Σ. Μυριβήλης, Λ. Νάκου,
Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, Θ. Παπάζο-
γλου - Μάργαρη, Τ. Παπατσώνης, Σ.
Παυλέας, Κ. Πολίτης, Γ. Ρίτσος, Α.
Σαμαράκης, Γ. Σαράντη, Γ. Σεφέ-
ρης, Β. Σινοπούλου, Κ. Σούκας, Π.
Σπάλας, Δ. Σωτηρίου, Σ. Τσακνιάς,
Σ. Τσίρκας, Α. Φακίνος, Ε. Φακίνου,
Σ. Χαβιαράς, Μ. Χάκας, Δ. Ψαθάς.

Μέσα στα παραπάνω ονόματα εί-
ναι και συγγραφείς που έγραψαν
και για παιδιά. Μια άλλη ομάδα εί-
ναι νεότεροι συγγραφείς που έγρα-
ψαν για παιδιά. Ανάμεσα σ' αυτούς
συγκαταλέγονται οι: Ζ. Βαλάση, Α.
Βαρελά, Α. Γκέρτσου - Σαρή, Ε. Έμ-
κε, Α. Ζέη, Ι.Δ. Ιωαννίδης, Κ. Καλα-
πανίδας, Ν. Κανάκης, Ρ. Καρθαίου,
Μ. Κλιάφα, Γ. Κρόκος, Μ. Κυνηγού,
Κ. Λεράκης, Γ.-Μ. Μαρίνος, Μ. Θα-
ραθεύτης, Δ. Μανθόπουλος, Μ. Μα-
νωλάκου, Α. Μπενέκος, Γ. Νεγρε-
πόντης, Σπ. Παναγιωτόπουλος, Φ.
Παπαλουκά, Θ. Ποταμιάνος, Κ.
Πουλχερίου, Χ. Σεκελλαρίου, Ζ.
Σαρρή, Ε. Σπαθάρης, Ν. Τζώρτζο-
γλου, Ε. Τριβιζάς, Δ. Τροβάς, Χ.
Χατζηγιαννίου, Ν. Χατζηνικολάου,
Α. Χατζοπούλου - Καραβία, Θ. Χορ-
τιάτη, Ε. Χωρεάνθη, Κ. Χωρεάνθης.

Υπάρχουν ακόμα κάποια δείγμα-
τα από αρχαίους Έλληνες συγγρα-
φείς: Αίσωπος, Αριστοφάνης, Ηρό-
δοτος, Ευαγγελιστής Λουκάς, Λου-
κιανός, Όμηρος, και από ξένους:
Α. Αραγκόν, Ντ. Γκάμπε, Θερβάν-
τες, Ι. Κριλόφ, Μ. Μαντσόουρεκ,
Ντε Σεν Εξυπερύ, Σαίξπηρ, Σαμπέ -
Γκοσινί, Σβάιτσερ, Λ. Τολστόι, Μ.
Τουέν, Β. Φραγκλίνος, Α. Φρανς, Ρ.
Χάχφελντ («Ο Μορμόλης») Τ. Χέ-
γερνταλ («Κον Τίκι»).

Τέλος, στο Αθολόγιο υπάρχουν
και οι εξής επιπλέον συγγραφείς:
Ι. Αγγέλου, Ε. Αλεξίου, Δ. Ανδρεά-
δης, Λ. Ανδρουτσοπούλου, Ε. Βαλα-
βάνη, Α. Βαλαωρίτης, Ε. Βλάμη, Α.
Βλάχος, Ε. Βλάχου, Π. Γλέζος, Μ.
Γουδέλη, Μ. Γουμενοπούλου, Ι.
Γρυπάρης, Δ. Δασκαλάκης, Γ. Δελη-
γιάννη - Αναστασιάδη, Α. Δελμού-
ζος, Σ. Δούκας, Χ. Ζαλοκώστα, Δ.
Ζευγώλη - Γλέζου, Γ. Θεοτοκάς, Ε.
Θεοχάρη - Περράκη, Μ. Ιορδανίδου,
Γ. Καζαντζάκη, Ζ. Καρβέλλη, Κ. Κα-
ρυωτάκης, Λ. Κάσδαγλη, Γ. Κοτ-
ζιούλας, Γ. Κουγιούλης, Α. Κουρτί-
δης, Ν. Λαπαθιώτης, Λ. Μαβίλης, Μ.
Μαλακάσης, Μακρυγιάννης, Σ.
Μαυροειδή - Παπαδάκη, Ν. Μελά,
Μελισσάνθη, Γ. Μηλιάδης, Σ. Μο-
στράτου, Α. Μπάρας, Γ. Μπεράτης,
Ρ. Μπούμη - Παπά, Τ. Μωραϊτίνης,
Ε. Παλαιολόγου - Πετρώνα, Π. Πα-
λαιολόγος, Ε. Παπαμυχαήλ, Α. Πα-
παχαρίσης, Αι. Πετράκη, Θ. Πετσά-
λης - Διομήδης, Ι. Πολέμης, Ν. Πο-
ριώτης, Λ. Πορφύρας, Π. Πρεβελά-
κης, Α. Σικελιανός, Β. Σολωμού -
Ξανθάκη, Σ. Σπεράντζας, Θ. Σταθά-
του, Α. Σημεών, Κ. Σφαέλλου - Βενι-
ζέλου, Γ. Ταρσούλη, Α. Τερζάκης,
Δ. Τσουκαλά, Α. Φραγκιάς, Θ. Φρατ-
ζή, Τ. Χατζηαναγνώστου.

10. Ρίχνεται το υψηλό επίπεδο του
περιοδικού (που δεν είναι μόνο δι-
κό σας, αλλά και αναγνωστών που
το είχαν πάντα σε υπόληψη) όταν
χρησιμοποιείται φτηνά δημοσιο-
γραφικά σχόλια και μιλάτε για ανα-
γνωστικά «σοσιαλιστικά» (σε εισα-
γωγικά). Αλλά αν κάμετε τον κόπο
να ρίξετε μια προσεκτική ματιά στα
κείμενα, θα διαπιστώσετε ότι πρό-
κειται για κείμενα ποιότητας πάνω
απ' όλα, που κινούνται στα πλαίσια
της δημοκρατικής βιοθεωρίας και

της ζωντανής νεοελληνικής πραγ-
ματικότητας (όπως την εννοούσε ο
Δελμούζος), και είναι δοσμένα συ-
νήθως με τρόπο που προβληματίζει
τα παιδιά και καλλιεργεί ένα ελεύ-
θερο φρόνημα. Ακόμη, αν φυλλομε-
τρώσατε τα βιβλία του δασκάλου
(που είναι μια ακόμα καινοτομία
των νέων βιβλίων), θα βλέπατε ότι
υποδεικνύεται εκεί ένας τρόπος
προσέγγισης που έχει στόχο την υ-
ποβοήθηση του μαθητή ώστε να γί-
νει ομιλητής, ακροατής, αναγνώ-
στης, χειριστής του γραπτού λόγου
με ευαισθησία και κρίση, για να
μπορεί να διακρίνει την αντικειμε-
νική πληροφόρηση από την παρα-
πληροφόρηση και τον αισθητικά
καταξιωμένο λόγο από την παραφι-
λολογία. Στηριγμένα σε τέτοια κρι-
τήρια, τα νέα βιβλία «Η γλώσσα
μου» βάζουν επιτέλους το γλωσσι-
κό μάθημα σε σωστές βάσεις, και α-
νήκει τιμή στη σημερινή κυβέρνη-
ση, που διασφάλισε όλους τους αν-
γκαίους όρους να είναι σήμερα τα
βιβλία αυτά ένα απόκτημα για το
δημοτικό σχολείο.

Με τιμή
Α. Βουγιούκας, Δ. Μελάς
Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ

● Η δεύτερη επιστολή είναι του
Στέφανου Βαγενά. Ο αναγνώστης
μας αντιμετωπίζει το θέμα ως ε-
ξής:

Αγαπητό ΑΝΤΙ.

Λίαβασα την περιεργή στατι-
στική του γιατρού «Σπυριδώνος
Διοσκουριδής», μα πιο περιεργή
ήταν η αποψη του περιοδικού
σας όταν με εισαγωγικά χαρα-
κτηρίζεται (sic) τα καινούργια βι-
βλία «σοσιαλιστικά» και τους
συντάκτες όχι μόνο ποιητές εκ
του προχείρου, αλλά και εκ του
πονηρού.

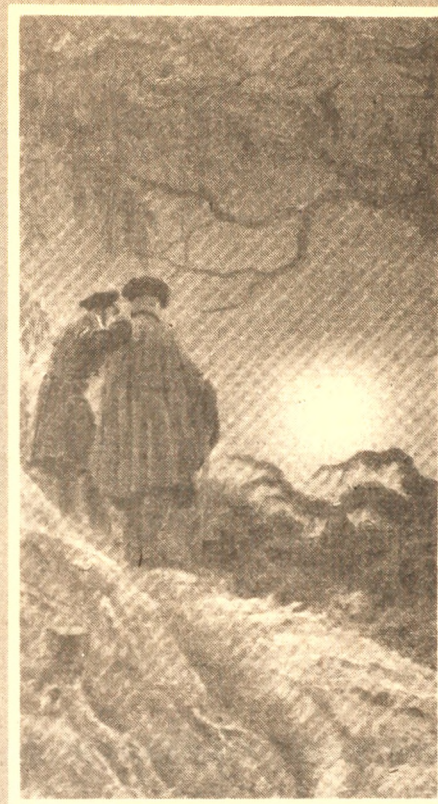
Στο γιατρό Διοσκουριδής θα
λέγα ότι βάζει φωτιές σε θυμω-
νιές αχύρων, και εκβάλλει γοερές
κραυγές, γιατί ούτε εύγλωττος εί-
ναι ο τρόπος που παρουσιάζει το
θέμα της μεταχείρισης της ποιη-
σης στα αναγνωστικά του Δημο-
τικού (γιατί η γλώσσα του δεν εί-
ναι ποιητική και θα 'πρεπε να την
καταπιεί) αλλά ούτε τους ποιητές
που αναφέρει εχτιμά, γιατί η
γλώσσα τους δεν διακρίνεται α-
πό την ανευθυνότητα και ούτε α-
πό το «Διοσκουριδείο» κυνισμό
που υπνοβατεί σε συντρίμια ο-
δυνηρών εμπειριών της καταδι-
κασμένης τάξης των σχοινοβα-
τών της καθαρεύουσας (και να
σηκώνονταν ο μακαρίτης ο Σκα-
ριμπας, με το χέρι του Καραγκιό-
ζη του, να βλέπα με ποιο τρόπο
θα επιβράβευε τους γλωσσικούς
και ποιητικούς σφραγισμούς του
Διοσκουριδής).

«Ο Σπυριδών Διοσκουριδής»
χρησιμοποιεί επιχειρηματολογία
σε επίπεδο καφενειού, χωρίς να
επιφυλάσσει την έκπληξη της ε-
πικύρωσης της με μια δεοντολο-
γία του φάσματος της ποίησης,
γιατί μας υπαινίχτηκε τους πολι-
τικούς του «αντισυναινετικούς»
του κραδασμούς με την «αλλα-
γή» αλλά επειδή κατανοών τις
«ευαισθησίες» του συνταξιούχου
γιατρού που πλήττει από μοναξιά
έχοντας μόνο το στηθοσκόπιο.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΑΠΑΝΤΑ ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ
Παράξενα νέα
από κάποιο άλλο άστρο
Διηγήματα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Σιντάρτα (Ένα ινδικό παραμύθι)
Πήτερ Κάμετσινι (μυθιστόρημα)
Ταξίδι στην Ανατολή (μυθιστόρημα)
Κνουλπ (μυθιστόρημα)
Γερτρούδη (μυθιστόρημα)
Ροσάλντε (μυθιστόρημα)
Κάτω από τον τροχό (μυθιστόρημα)
Ο λύκος της στέπας (μυθιστόρημα)
Ταξίδι στη Νυρεμβέργη (νουβέλα)
Το τελευταίο καλοκαίρι του Κλίνκσορ (νουβέλες)
Παράξενα νέα από κάποιο άλλο άστρο (Διηγήματα)

Υπό έκδοση

Νάρκισσος και Χρυσόστομος (μυθιστόρημα)
Το παιχνίδι με τις χάντρες (μυθιστόρημα)
Ντέμιαν (μυθιστόρημα)
Στοχασμοί

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΑ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΣΙΜΟΝ ΝΤΕ ΜΠΩΒΟΥΑΡ

Οι γυναίκες θα νικήσουν

Συνέντευξη στην
Εύα Νικολαΐδου
και μήνυμα στις Ελληνίδες

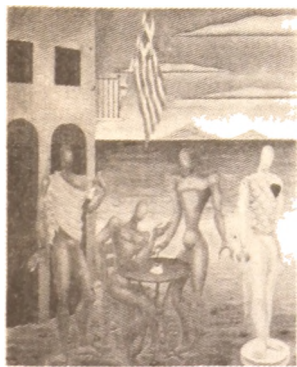
Μαχητική και αισιόδοξη, η Σιμόν ντε Μπωβουάρ, στα 76 χρόνια της σήμερα, συνεχίζει τον αγώνα της για τη δικαίωση της γυναίκας

ΦΡΑΓΚΙΣΚΗ ΑΜΠΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ Δέν άνθησαν ματαίως ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΥΠΕΡΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου

...δέν άνθησαν ματαίως
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΥΠΕΡΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

ΝΕΦΕΛΗ

Άνθολογούνται Μ. Άξιω-
τη, Μ. Άραβαντινού, Ν.
Βαλαωρίτης, Ν. Γκάτσος,
Ε.Χ. Γονατάς, Α. Δρίδας,
Ν. Εγγονόπουλος, Ο. Έλύ-
της, Α. Έμπειρικός, Ε. Κα-
κναβάτος, Ν. Κάλας, Γ. Λί-
κος, Γ. Μπεράτης, Θ. Ντόρ-
ρος, Δ.Π. Παπαδίτσας,
Ν.Γ. Πεντζίκης, Μ. Σαχτού-
ρης, Μ. Χατζηλαζάρου -
Υδάν Γκόλλ, Πώλ Είναρ,
Τζοϋς Μανσούρ, Αντρέ
Μπρετόν, Ρόμπερ Ντεσνός,
Μπενζαμέν Περέν

έκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομικήλη 9, ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 3607744-3604793

στο στέρνο της ποίησης και «α-
κροάται» την πλήξη της επικοι-
νωνίας του γιατί οι ποιητές τον
αρνούνται, δεν τον παραξηγώ.
Όσο για τον Κανάκη, τον Καλα-
πανίδα, το Σακελλαρίου, τον
Μπλούνα, Παπαδημητρίου, Με-
λά, Βελαλίδη κ.ά. συγγραφείς
των νέων βιβλίων είναι οι συγγρα-
φείς που αναζητούν νέους τόπους
για νέες κοινωνικότητες που δε
μπορεί να διακρίνει το «πρεσβυ-
ωπικό όμμα» του γιατρού.

Υπάρχουν όμως και οι «συναι-
νετικοί και οι συναινούντες» και-
ροσκόποι. Το «ΑΝΤΙ» πουλάει
με το ζύγι τον πολιτικό του αφο-
ρισμό και αντιδογματικά ελίσσε-
ται στην προσπάθεια της «Α λ -
λ α γ ή ς» και μεταποιεί το χα-
λασμένο «ένδυμα» της δημόσιας
παρουσίας του. Όχι τέτοιες α-
τολμίες και εκτιμήσεις που συρ-
ρικνώνουν τη συνείδηση του
δ η μ ο σ ι ο γ ρ ά φ ο υ . Οι επι-
λογές των κειμένων δεν έγιναν
για σχετικοποιημένες έννοιες μη-
νυμάτων, ούτε περιέχουν στοι-
χεία πολιτικής ή κομματικής
πληροφόρησης. Διδάσκουν τη
γλώσσα μόνο με βάση την αντι-
κειμενικότητα μιας αντιστοιχίας
της σωστής επιλογής και του
γλωσσικού φαινομένου και τίπο-
τα άλλο.

Το «ΑΝΤΙ» περιέπεσε στην ο-
δυνηρή αυταπάτη της κομματι-
κής αντιπαράθεσης και με την ο-
δυνηρή εμπειρία μιας πολιτικά
συντρίμμενης ψευτοσκεπτικιστι-
κής κουλτούρας, κάνει το τραγι-
κό λάθος να δορυφοροποιείται
στον αστερισμό του Διοσκουρί-
δη, επειδή ο συντάκτης της επι-
στολής και της άτοπης απόδει-
ξης του πίνακα, αναγωγικά κρύ-
βει ψευδή στοιχεία γιατί δε χρη-
σιμοποίησε όλα τα βιβλία που
γράφτηκαν για κάθε τάξη (για
κάθε τάξη 4 βιβλία «η γλώσσα
μου»). Βιβλίο της ΣΤ' τάξης δεν
εκδόθηκε (από την αναφερόμενη
ομάδα παιδαγωγών του ΚΕΜΕ).
Χρησιμοποιείται το παλιό. Το
νέο βιβλίο της ΣΤ' τάξης «Η
ΓΛΩΣΣΑ ΜΟΥ» ετοιμάζεται. Θα
εκδοθεί σύντομα και ελπίζω να
δικαιώσει το γιατρό.

Αλλά το «ΑΝΤΙ» έδειξε τόση
αδιαφορία για ενημέρωση που
μας απογοητεύει με τη σχετικο-
ποιημένη πληροφόρηση και με
τις ΑΝΤΙθέσεις του πάνω στη
λειτουργικότητα του «νέου βι-
βλίου» δίνοντας την ευκαιρία να
σχηματίσουμε τη γνώμη ότι ανα-
ζητεί συγγραφείς «φωτογράφους»
μιας βίαιης πολιτικής εκκεντρι-
κότητας και αλλοτρίωσης στο
χώρο της παιδείας, με υπεραπο-
λυταρχικές διαθέσεις για να δη-
μιουργούν στα λαϊκά κινήματα
το δίλημμα: Δημοκρατία ή φασι-
σμός, νέο κίνημα ή πεπατημένη
του αστικισμού, νέοι άνθρωποι ή
αρτηριοσκληρωτικοί, νέοι ποιη-
τές ή παλαιοί, θα επιμεινουμε στο
μύθο ή θα προχωρήσουμε;

Οι διαστάσεις αυτών των
φ ω τ ι σ μ έ ν ω ν δασκάλων

που έγραψαν τα βιβλία είναι πλα-
τιές και καλύπτουν όλες τις αντι-
κειμενικές αξίες του φιλελευθερι-
σμού και οι ίδιοι με την υπευθυ-
νητα του παιδαγωγού (όχι με τη
δημοσιογραφική ποδαρογραφία
και την εικονική ευαισθησία του
αλογοτέχνη - πεταλωτή) εξισορ-
ροπούν κ ε ι μ ε ν ο , γ λ ώ σ -
σ α , π α ι δ ι , μια ταύτιση τέ-
τοιας ισότητας για ολοκλήρωση
συνείδησης που θα διαδραματίζει
τα πεπρωμένα της φυλής στο ίδιο
το χώρο μας.

Το σχόλιο του ΑΝΤΙ είναι σύν-
δρομο μιας αντιπαράθεσης που
μας αναγκάζει να χρησιμοποιή-
σουμε για το συντάκτη του τα λό-
για του Γιάννη Παπαμιχαήλ, στο
άρθρο του «ένα ά ρ θ ρ ο , έτσι,
χωρίς τίτλο» (ΑΝΤΙ σελ. 35 στιχ.
48) ότι «λειτουργεί ο μύθος της
προοδευτικής ωρίμανσης: εξ ορι-
σμού ανώριμα τα παιδιά φτάνουν
στη δυνατότητα υπεύθυνης επι-
λογής μεγαλώνοντας ...».

Στέφανος Βαγενάς
(Φίλων ο Αίθικος)

Δάσκαλος - λογοτέχνης -
δημοσιογράφος

ΠΟΙΟΙ ΠΡΟΒΟΚΑΤΟΡΕΣ;

● Από τον Γ.Ε. πήραμε το γράμ-
μα που ακολουθεί και με τίτλο
«Ένα σχόλιο χωρίς χολή»:

«Μου λένε ότι χαρισματικός ηγέ-
της της αθηναϊκής Αυτονομίας ε-
πισκέπτεται τρεις φορές το χρόνο
τουλάχιστον την Ιταλία για "ενη-
μέρωση"».

Έτσι αρχίζει την ανταπόκριση
του από την Ιταλία, ο Δημήτρης
Δεληολάνης (Σχολιαστής, τεύ-
χος 23, 1 Φεβρουαρίου 1985).

Σημεία ελέγξιμα:

1) «Μου λένε»: Μίμηση του στίλ
της Ροζίτας Σώκου, του Ίακχου,
του Λευτέρη Παπαδόπουλου, της
Φρίντας Μπιούμπι, του Ζήση
Τσιριγκούλη; Το «κάπου πήγα,
κάτι είδα, κάτι μου 'παν να σας
πω» ποια τάχα νομιμότητα δι-
καιούται σε έντυπα «εναλλακτι-
κά»; Γιατί δεν μας λέει ποιοι
«του λένε» αλλά προσχωρεί ακό-
πως στη λογική της απόκρυψης,
που υποτίθεται πως ανήκει στη
μερίδα του αστικού, και μόνο τύ-
που;

2) «Χαρισματικός ηγέτης της α-
θηναϊκής Αυτονομίας»: Ποιος
σύντροφος; Πώς περνιέται έτσι
στο ντούκου το ζήτημα, αντιε-
ξουσίας σημαντικό, που ενδιαφέ-
ρει φυσικά απαξάπαντες τους α-
ναγνώστες του Σχολιαστή, κι όχι
μονάχα όσους τα σιγοψιθυρί-
ζουν, ώρες μεγάλες, σε αρμόδια
μπαρ; Και εναντίον των κλει-
στών κυκλωμάτων δεν έχουμε
ταχθεί;

3) «Για "ενημέρωση"». Δηλαδή:
Δεν πρόκειται για όντως ενημέ-
ρωση; Κι αυτό, απλώς εξαιτίας
της κόπωσης της ιταλικής αυτο-
νομίας και της συνεπαγόμενης
πτώσης στην παραγωγή ιδεολο-
γιών και οραμάτων, ή επειδή ο
«χαρισματικός» προτιμά άλλου
τύπου ενημερώσεις; Και ποιος

μας βεβαιώνει για το είδος της ανάγνωσης που προτιμά η Ασφάλεια; Και πώς θα αποτραπεί ο εμπλουτισμός των σχετικών, καταργημένων έστω, φακέλων για χρήση μελλοντική;

Παραμένει το ερώτημα: ποιες ιδέες και θεωρίες κοιμίζει από την Εσπερία κάθε τρεις μήνες (εδώ ο χρόνος προσδιορίζεται αυστηρότερα) ο χαρισματικός ηγέτης της Πλατείας Εξαρχείων (ιδού και ο περιορισμός του χώρου)». Έτσι τελειώνει το κείμενό του ο Δημήτρης Δεηλολάνης.

Όντως. Παραμένουν τα ερωτήματα.

Γ.Ε.

ΕΔΑ - ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ Η. ΗΛΙΟΥ

● Από τον Σωτ. Σωτηρόπουλο, μέλος της Ε.Ε. της ΕΔΑ πήραμε την επιστολή που ακολουθεί. Αναφέρεται σε άρθρο του Γρηγόρη Γιάνναρου στην Κυριακάτικη Αυγή (3-2-85) για τον Ηλία Ηλιού και τη συνεργασία της ΕΔΑ με το ΠΑΣΟΚ.

Αγαπητό Αντί,

Παρακαλώ να δημοσιεύσεις την ακόλουθη επιστολή.

Ο Γρηγόρης Γιάνναρος στην Κυριακάτικη Αυγή (3-2-85) σε άρθρο του για τον Ηλία Ηλιού γράφει και τα παρακάτω.

«Η ΕΔΑ συνεργάστηκε με το ΠΑΣΟΚ μόνο όταν ο Ηλίας αποσύρθηκε ουσιαστικά από την ενεργό πολιτική. Μέχρι τότε ο Ηλίας σ' όλες τις εκλογικές μάχες ήταν σε κοινούς συνδυασμούς με μας, αγωνιούσε όσο και μεις για την επιτυχία του ΚΚΕ εσωτερικού».

Στη θέση αυτή εμφανίζεται ο Ηλίας Ηλιού σαν διακοσμητικός Πρόεδρος της ΕΔΑ που δεν έχει κανένα ενδιαφέρον και συμμετοχή στη συνεργασία της ΕΔΑ - ΠΑΣΟΚ που καλύπτει τέσσερα ολόκληρα χρόνια.

Αλλά ένας Ηλιού δεν μπορούσε παρά να είναι ουσιαστικός Πρόεδρος της ΕΔΑ. Ο ίδιος άλλωστε τόνισε στην τηλεοπτική παρουσίασή του ότι αποσύρθηκε μόνο από την κοινοβουλευτική δράση, παραμένει όμως Πρόεδρος της ΕΔΑ και ασκεί πλήρως τα καθήκοντά του.

Πράγματι ο Ηλίας Ηλιού κάθε μέρα βρισκόταν στα γραφεία της ΕΔΑ έπαιρνε μέρος σ' όλες τις συνεδριάσεις της Ε.Ε. και της Δ.Ε. είχε συνεργασίες συναντήσεις με διάφορες προσωπικότητες κ.ά.

Σαν μέλος της Ε.Ε. της ΕΔΑ στενός συνεργάτης του Ηλιού και φίλος του γνωρίζω πολύ καλά, όπως και όλοι στην ΕΔΑ, ότι ο Ηλιού αποδέχτηκε και σαν Πρόεδρος έκανε ό,τι μπορούσε για να υλοποιήσει τη συνεργασία της ΕΔΑ με το ΠΑΣΟΚ στις εκλογές του '81 στο τριχρονο διάστημα της κυβέρνησης της Αλλαγής και στις Ευρωεκλογές.

Από τη Ρουμανία το Σεπτέμβριο του '81 επίμονα παρότρυνε το γραμματέα της ΕΔΑ Μανώλη

Γλέζο να συμμετάσχει στο συνδυασμό του ΠΑΣΟΚ στην α' Αθήνας.

Κατά την προεκλογική περίοδο του '81 μαζί οι δυο μας και με το δικό μου αυτοκίνητο πήγαμε στο Καστρί όπου είχε συζήτηση με τον Α. Παπανδρέου για την κρίσιμη εκείνη εκλογική μάχη. Σ' όλο το διάστημα της επιστροφής μας στην Αθήνα δεν έκρυβε τον ενθουσιασμό του και την αισιοδοξία του για τη νίκη.

Πολλές φορές και ανοιχτά επέκρινε την επιλογή της ηγεσίας του ΚΚΕ εσωτερικού να προβάλλει τότε συνδυασμούς σ' όλες τις εκλογικές περιφέρειες ακόμα και στις μονοεδρικές και να βοηθήσει έτσι αντικειμενικά τη Δεξιά καθώς και το ΚΚΕ να δικαιολογήσει το παραπλανητικό στόχο του το 17%.

Από το Βήμα του Συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ διακήρυξε τη θέση: «ποτέ πια, ποτέ πια, ποτέ πια Δεξιά» που 'γινε πανδημοκρατικό σύνθημα στις Ευρωεκλογές.

Στις Ευρωεκλογές ο Ηλιού υποστήριξε τη συνεργασία ΕΔΑ ΠΑΣΟΚ και τη συμμετοχή στο Ευρωψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ τριών μελών της Ε.Ε. της ΕΔΑ, του Γλέζου, του Κολοκοτρώνη, του Κακουλίδη.

Εμείς της ΕΔΑ με έμπνευση και παρότρυνση του Ηλία Ηλιού στο όνομά του, με ομιλίες, προκηρύξεις και μεγάφωνα καλούσαμε όλους τους δημοκράτες Αριστερούς, σοσιαλιστές, κομμουνιστές να υπερψηφίσουν το ψηφοδέλτιο συνεργασίας του ΠΑΣΟΚ.

Αυτά είναι τα πραγματικά γεγονότα για τη θέση και συμβολή του Ηλία Ηλιού στη συνεργασία της ΕΔΑ με το ΠΑΣΟΚ. Και η θέση του αυτή η πολύτιμη συμβολή του στην Αλλαγή ήταν το λογικό καταστάλαγμα της πολιτικής εμπειρίας και σοφίας του Ηλία Ηλιού.

Με εκτίμηση
Σ. Σωτηρόπουλος

ΜΙΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

● Οι Π. Νεράτζης, Σ. Υφαντής, και Γ. Χατζηγώγας μέλη της σύνταξης του περιοδικού «ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ» που βγαίνει στη Θεσσαλονίκη μας έστειλαν την επιστολή που ακολουθεί

Αγαπητοί φίλοι,

Όσοι υπογράφουμε το παρακάτω κείμενο έχουμε πάρει μέρος τα τελευταία τέσσερα χρόνια στη δημιουργία, τη σύνταξη του περιοδικού «Προοπτική» και τη λειτουργία της ομώνυμης ομάδας στη Θεσσαλονίκη.

Σας στέλνουμε αυτή την ανακοίνωση και μέσα από το περιοδικό σας στους φίλους, συνεργάτες και αναγνώστες της «Προοπτικής» για να σας γνωστοποιήσουμε ότι διαχωρίζουμε τη θέση μας από την έκδοση του 13ου τεύχους της «Προοπτικής» που

Μουσιδωρα

περιοδικό

για τη γυναίκα και τον κινηματογράφο

Χειμώνας '84-'85

Συνεντευξη με την
Σίμον ντε Μπωβουαρ:

για τον φεμινισμό σήμερα
για τη γυναικεία δημιουργία
για την ιδεολογία της «διαφοράς»
για τον αντισεξιστικό νομο
για τη βία

Marguerite Duras:

κειμένα για τον κινηματογράφο

Rita Monaco

Jackie Buet

Elisabeth Trehard

Ulrike Ottinger

Αντα Κλαμπατσεα:

Ο κιν/φος των γυναικών 1984
Φεστιβαλ Σω (Γαλλία)
Φεστιβαλ Φλωρεντίας

Αντα Κλαμπατσεα:

Η βία στη γυναικεία δημιουργία

Ann Kaplan:

Η ΝΤΟΡΑ ΤΟΥ ΦΡΟΪΝΤ ή ο
φαλλοκεντρισμός της ψυχανάλυσης

Μαρία Παραδειση

Μαρία Κολίδα

Αντα Κλαμπατσεα:

Κριτική ταινιών

Nancy Huston:

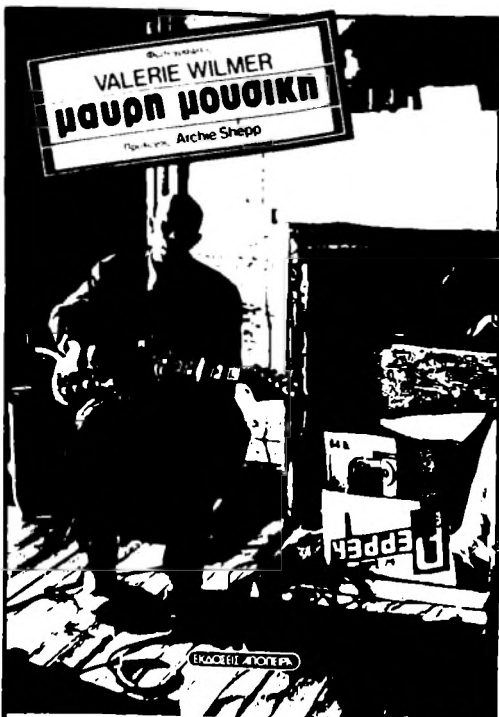
Η «διαφορά» μου με
την Σίμον ντε Μπωβουαρ

Αντα Κλαμπατσεα:

Οι απειλητικές γυναίκες
του αντρικού φανταστικού

8 ΜΑΡΤΗ 1985: Α' ΒΔΟΜΑΔΑ
ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΚΙΝ/ΦΟΥ
(ΚΙΝ/ΦΟΣ ΣΤΟΥΝΤΙΟ)

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Η *Μαύρη Μουσική* είναι ο 90χρονος Γκας Κάνον ξαπλωμένος στην κουνιστή πολυθρόνα, ο «Γκίταρ Σόρτυ», που χορεύει στον ήχο της κιθάρας του γείτονά του, ο Ντιουκ Έλλινγκτον στις πολύωρες πρόβες για την τηλεόραση, ο Β.Β. Κινγκ, πηγαίνοντας να δώσει συναυλίες!

Η *Μαύρη Μουσική* είναι η τρυφερότητα με την οποία παίζει κάποιος μουσική στα παιδιά του, η αξιοπρέπεια με την οποία υμνεί τον Κύριον ένα εκκλησίασμα, το συγκεντρωμένο πλήθος γύρω από ένα πλανώδιο συγκρότημα τζαζ στο Χάρλεμ, ο κόσμος που χορεύει σε μια κηδεία στη Νέα Ορλεάνη.

Η Βαλερί Γουίλμερ αποθανατίζει σπάνιες στιγμές που ακόμα πιο σπάνια δίνονται με τόσο οικείο συναίσθημα. Φωτογραφίζει τον Λιούις Αρμστρονγκ, τον Μάιλς Νταϊνβίς, τον Θερόνιους Μονκ και τον Κόλμαν Χώκινς, αλλά δεν ξεχνά τον «ανώνυμο» που παλεύει ν' ακουστεί η μουσική του πάνω απ' το θόρυβο της Νέας Υόρκης. Φωτογραφίζει τον καθαρό δρόμο ενός προάστιου του Σικάγου, κοντά στο σπίτι του Ότις Ρας, αλλά και τη βρώμικη πραγματικότητα του στενοσόκακου της μεγαλούπολης.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΡΑΚΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:
ΔΗΜ. Θ. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΠΕΙΡΑ

εκδόθηκε με την εκπνοή του 1984, επειδή διαμορφώνει μια διαφορετική φυσιογνωμία: δογματική και μονόπλευρη στο επίπεδο των πολιτικών, ιδεολογικών και κοινωνικών αντιλήψεων και παραδοσιακή στον τρόπο σύνταξης και λειτουργίας του περιοδικού. Φυσιογνωμία που διαφέρει τόσο από τους στόχους και τις επιδιώξεις που εμείς τουλάχιστον θελήσαμε να πετύχουμε με τη συμμετοχή μας στην «Προοπτική», όσο και από τα στοιχεία που πρέπει να χαρακτηρίζουν την έκδοση ενός εναλλακτικού έντυπου.

Αναγνωρίζοντας ότι είναι δύσκολο να καταγράψουμε μέσα σε λίγες γραμμές το σύνολο και την ουσία των διαφορών, των εκτιμήσεων και των γεγονότων που μας οδήγησαν σ' αυτή την απόφαση, σαν κατάληξη μιας πορείας ιδιαίτερα επίπονης, παραπέμπουμε προς το παρόν σε μία «κατ' αντιπαράθεση» σύγκριση στο ύφος, το περιεχόμενο και την κατανομή της ύλης των τευχών 1 μέχρι 12 αφενός —παρα τις ελλείψεις τους— και του τεύχους 13 αφετέρου, παίρνοντας υπόψη τη σταθερή πορεία βελτίωσης του περιοδικού, που ανακόπηκε ακριβώς στο τελευταίο τεύχος.

Ο καθένας έχει το δικαίωμα φυσικά να «βγάζει» ένα περιοδικό που να τον εκφράζει και να του αξίζει. Όχι όμως να καταστρέφει, να αλλοιώνει τη φυσιογνωμία ή να ιδιοποιείται ένα άλλο. Ας σημειωθεί εδώ ότι δεν έγινε κάποια διάσπαση, αλλά η ανάληψη της έκδοσης του περιοδικού από νέα άτομα είχε σα συνέπεια την αλλαγή της φυσιογνωμίας του, παρά τις αρχικές βεβαιώσεις ότι θα εφαρμόσουν την ίδια εκδοτική πολιτική και χάρις στη σιωπηρή συναίνεση ορισμένων «παλαιών» που δεν συμμετέχουν πια άμεσα για προσωπικούς και μόνο λόγους. Η «Προοπτική», αν και πάντα «έβγαине» —πέρα από τη σταθερή παρουσία μερικών— από μία εναλλασσόμενη συντακτική επιτροπή, παρέχοντας μεγάλη άνεση στους χειρισμούς, σεβόταν την πολυφωνία, κατοχύρωνε την ελεύθερη έκφραση, το διάλογο και την αντιπαράθεση των απόψεων σαν προϋπόθεση για την αναζήτηση μιας εναλλακτικής αριστεράς. Αντίθετα θέσεις περί «συνεπών» ιδεολογικών πλαισίων αντιμετωπίζουν την πολυφωνία με καχυποψία ή την απουσία πολιτικής άποψης.

Εμείς επιμένουμε στην άποψη ότι η «Προοπτική» είναι κάτι λιγότερο από πολιτική οργάνωση, κάτι περισσότερο από περιοδικό. Για να μην μείνουμε όμως μόνο σ' αυτά, ευχόμαστε η νέα χρονιά, τώρα μάλιστα που ξεπεράσαμε το 1984, να φέρει άλλες καλύτερες, εναλλακτικές προοπτικές και ελπίζουμε να κάνουμε και ε-

μείς κάτι γι' αυτό. Σ' αυτή την τελευταία φράση βρίσκεται και το κίνητρο αυτού του κειμένου, όχι στην καταγγελία, αλλά στο δημιουργικό ξεπέρασμα της μιζερίας.

Καλή Χρονιά το 1985 και... «ό,τι ποθούμε»...

Θεσσαλονίκη 19.1.1985
Παύλος Νεράντζης
Σταύρος Υφαντής
Γιάννης Χατζηγώγας

ΛΙΓΑ ΑΛΛΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ

- Από Ομάδα Φαντάρων από την Αξιούπολη πήραμε την επιστολή που ακολουθεί. Αναφέρεται σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι στρατιώτες του 591 Τ.Π.

Αγαπητό Αντί

Τα παρακάτω δεν αποτελούν μια συνολική αντιμετώπιση του ζητήματος για το Στρατό αλλά μέσα από τα επεισόδια που καταγράφονται διαφαίνεται καθαρά το ιδεολογικό του πλαίσιο. Συγκεκριμένα στο 591 Τ.Π. στην Αξιούπολη εκτός από τον τραγικό υπανάπτυκτο περίγυρο του στρατόπεδου, που προσφέρει μόνο μια θλιβερή καφετέρια έχουμε να αντιμετωπίσουμε τα παρακάτω.

1. Επειδή ο κύριος όγκος των ελληνικών δυνάμεων είναι παρατεταγμένος κατά μήκος των Ανατολικών συνόρων οι μονάδες στα ελληνο-γιουγκοσλάβικα σύνορα υποφέρουν από έλλειψη προσωπικού παρόλο που διοικητικά έχουν προβλεφθεί θέσεις. Ο διοικητής λοιπόν αντικαθιστά το ελλείπον προσωπικό με συνεχείς κι αδικαιολόγητες τιμωρίες.
2. Ο ρόλος του γιατρού έχει τελειώς υποβαθμιστεί με αποτέλεσμα οι εισηγήσεις του για τους εκτός υπηρεσίας να πέφτουν στο κενό μια που ο διοικητής αποφασίζει ποιος είναι άρρωστος και ποιος όχι ανάλογα με τις δουλειές του στρατοπέδου.
3. Υπάρχει ακόμα πειθαρχείο, όπου ο επισκέπτης του εφοδιάζεται μόνο με μια κουβέρτα για να αντιμετωπίσει το πολικό κρύο. Αποτέλεσμα αυτού είναι τα κρούσματα ασθενειών.
4. Γίνονται επιθεωρήσεις μετά από προειδοποίηση ώστε οι ατέλειες —μαγειρεία - τουαλέτες— μετά από εντατική δουλειά των φαντάρων να καλύπτονται ώστε οι στρατηγοί να φεύγουν ευχαριστημένοι, ο διοικητής ήρεμος κι οι φαντάροι πτώματα.
5. Οι φαντάροι στα προκεχωρημένα φυλάκια αντιμετωπίζουν την έντονη απομόνωσή τους κι όσα προβλήματα δημιουργούνται απ' αυτή. Συγκεκριμένα παρουσιάζουν επιθετικότητα, προβλήματα συμπεριφοράς όπως και της σεξουαλικής τους ζωής με αποτέλεσμα αφόρητη ζωή στους υπόλοιπους.

Ομάδα Φαντάρων
Αξιούπολη

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Υπεύθυνη τυπογραφείου:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
Δεσποτικού 33
Πετρούπολη
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ
- Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Εκτύπωση:
«ΛΙΘΟΤΥΠ» Α.Ε.
Ιασιού 5 - Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξαμ. 850 δρχ. - Ετήσια 1.700
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ.: 6.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 13
ετήσια: δολ. 26
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 15
ετήσια: δολ. 30

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 70
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 100

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.32.819

- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας: Βιβλιοπωλείο Μ. Κοτζιά και Σια Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
546 22 Θεσσαλονίκη

ΟΙ ΑΝΑΠΗΡΟΙ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΑΠΟΔΩΣΟΥΝ ΠΟΛΛΑ.

Υπάρχουν πολλές δουλειές που οι ανάπηροι μπορούν να κάνουν καλύτερα από άλλους. Η θέλησή τους για ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο είναι το μεγαλύτερο κίνητρο για αυξημένη αποδοτικότητα. Αρκεί να τους αντιμετωπίζουμε σαν ίσους και να τους παρέχονται οι κατάλληλες συνθήκες εργασίας.

Ο ΟΑΕΔ επιδοτεί με 1.100 δρχ. την ημέρα κάθε πρόσληψη ανάπηρου για ένα χρόνο.

Και συμμετέχει στο κόστος προσαρμογής του χώρου εργασίας για ανάπηρους, αν χρειάζεται, μέχρι 50.000 δρχ.,

Γιατί Πρέπει να δοθούν και στους ανάπηρους ίσες ευκαιρίες εργασίας.

Γιατί Οι ανάπηροι στην κατάλληλη δουλειά μπορούν να αποδώσουν πολλά.

Πληροφορίες

για τα προγράμματα του ΟΑΕΔ

τηλ. Αθήνα: 5242327

Θεσσαλονίκη: 285750

και σε όλα τα Γραφεία εργασίας ΟΑΕΔ.

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ
ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ «ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ»!

Επιτέλους, ένα βιβλίο για την ελληνική κακογουστιά (κιτς), ένα βιβλίο «περιήγηση» στον κόσμο του φτηνού γούστου όπως διαμορφώνεται μέσα στην καθημερινή ζωή, την ελληνική ζωή, τη δική μας ζωή. Με κείμενα και φωτογραφίες που παρουσιάζουν ανάγλυφα το «κιτς», ένα φαινόμενο «γραφικό» αλλά και επικίνδυνο. **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίο»

Μέσα στις σελίδες του θα δείτε να παρελαύνουν... η Πατρίς, η Θρησκεία, η Οικογένεια, η Κοινωνία, η Επικοινωνία, η Πολιτική, η Τέχνη. Το κιτς υπάρχει γύρω μας, σ' όλη την Ελλάδα: από το Διδυμότειχο μέχρι τα Φιλιατρά και από τα Γιάννενα μέχρι τη Λάρισα και —φυσικά— την Αθήνα.

Ειδικά άρθρα και πάνω από 1.000 φωτογραφικά θέματα, αποκαλύπτουν, διακωμωδούν και καταγγέλλουν το κιτς δημιουργώντας ένα μοναδικό λεύκωμα επίκαιρο, ενδιαφέρον, απολαυστικό. **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίο»

Η παρέλαση του κιτς συνεχίζεται. Ανακαλύψτε το κιτς σε κορνίζες, γκομπλέν, μπιμπελό, χαλκοτεχνήματα, χόμπι, τουριστικά σουβενίρ, εικονίτσες, προσκλητήρια, τάφους, πλαστικά λουλούδια, εκκλησίες, είδη για γάμους και βαφτίσια, φωτιστικά, τηλέφωνα, εξώφυλλα βιβλίων, αθλητικό και πολιτικό Τύπο, παιδικά είδη, καρτ ποστάλ, ντίσκο, φαγάδικα, ταβέρνες, πιτσερίες, μόδα, αυτοκίνητα, μαγαζιά, σπίτια, έπιπλα... Αλλά κιτς υπάρχει και στο πορνό, στο αθλητικό ή πολιτικό πανηγύρι, στο τραγούδι, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, τη διαφήμιση... Το κιτς υπάρχει παντού και παραμονεύει... **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίο»

Για το κιτς σε όλες του τις μορφές γράφουν οι:

Χρ. Βακαλόπουλος, Χρ. Γιανναράς, Περ. Γιαννόπουλος, Μ. Γιουρσενάρ, Γ. Καλιόρης, Χ. Καμπουρίδης, Λ. Κηλαηδόνης, Α. Κολτσιδοπούλου, Δ. Κούτσικου, Α. Κυριακίδου - Νέστορος, Π. Μαρτινίδης, Μ. Μποστάντζογλου, Δ. Πικιώνης, Δ. Ραυτόπουλος, Δ. Σκάλος και Ν. Χατζηκυριάκος - Γκίκας.

Προλογίζει η υπουργός Πολιτισμού και Επιστημών Μελίνα Μερκούρη.

Ωραίο βιβλίο!

Τι είναι «ΚΙΤΣ»

Η λέξη kitsch έχει γερμανική προέλευση προέρχεται από την ιδιωματική φράση kitschen που σημαίνει «πασαλείβω». Το επίθετο kitsch στην τέχνη χρησιμοποιήθηκε για το χαρακτηρισμό του ευτελούς, του φτηνού, του κακόγουστου.

ΕΚΔΟΣΗ:

«ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΝΤΙ»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΠΟΛΥΜΕΤΕ

Δεινοκράτους 131, Αθήνα 115 21
Τηλ. 72.29.237

«Κάτι το ωραίο»

Με φωτογραφικό υλικό που βασίζεται σε ρεπορτάζ των Χρ. Βλάχου, Τ. Βρεττού και Λ. Μιαούλη και εμπλουτίστηκε από αρχειακό υλικό πολλών επαγγελματιών και ερασιτεχνών φωτογράφων. **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίο»

Ένα βιβλίο ντοκουμέντο!

Μια έκδοση των «Φίλων του περιοδικού ΑΝΤΙ»

- 360 σελίδες • 1059 έγχρωμες και μαυρόασπρες φωτογραφίες
- Σε σχήμα 21 x 28 πανόδετο

ΚΑΤΙ ΤΟ «ΩΡΑΙΟΝ»

ΜΙΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΚΟΓΟΥΣΤΙΑ.

Ωραίο βιβλίο!

